

ТЕ ИСКАХА ВОЙНАТА. **Как малък британски елит подготви Първата** **световна война. (сборник статии)**

**редактори и съставители: ВОЛФГАНГ ЕФЕНБЕРГЕР,
ДЖИМ МАКГРЕГЪР**

издателство „Коп“ 1-во издание октомври 2016 г.

WOLFGANG EFFENBERGER JIM MACGREGOR (HG.)
SIE WOLLTEN DEN KRIEG
Wie eine kleine britische Elite den Ersten Weltkrieg vorbereitete
Kopp Verlag, 1. Auflage Oktober 2016

превод: Живко Войников

„Търговци на смърт“ – Мейбъл Дуайт, 1935 г.

„Търговците на смърт са упорити и вечни... единствено си вълнуват от личния интерес, единственият им бог е печалбата.

Като производители на оръжия е боеприпаси, те нямат родина. Като политици, интересът им е в силна управляваща класа, ползваща се с много привилегии...

Това, което рядко разбират обаче, е, че Смъртта е техният водач. Тя ги обича, защото знае, че рано или късно те ще я дарят с богат урожай. Тя знае, че те създават войни и революции... Тяхната упоритост и глупост, идваща още от древността, надхвърлят всяка разумна мисъл. Говорим за същества, които са изключително проникателни, но неизлечимо късогледни.

Във всяка страна те мразят демокрацията, но се радват на свободните юзди и свободата на действие, която тя им се позволява.“

Мейбъл Дуайт

(A Catalogue Raisonné of the Lithographs, Smithsonian Institution Press, 1997.)

В крайна сметка всички войни възникват заради печалбата на пари.

Сократ

В природата на войната е, че нейните истински причини и цели не съответстват на това, което се обявява за *casus belli*.

Джордж Бърнард Шоу

Съдържание

Предговор, от *Волфганг Ефенбергер*, – 3

Въведение, от *Джим Макгрегър* – 5

Лунатици? Невъзможно! Как Великобритания планира войната си срещу Германия, от д-р *Патрик Уоли* – 10

Скритите причини за Първата световна война от *Джери Дохърти* и *Джим Макгрегър* – 32

Съглашението и Първата мароканска криза от *Петер Хоф* – 57

Фитилът е запален: Светкавици над Средиземноморието, от *Волфганг Ефенбергер* – 68

Подготовка и разпалване на Първата световна война. Пропаганда и реалност от *Хелмут Рьовер* – 96

Разрушителната политика на Британската империя в Близкия изток, от *Петер Хайзенко* - 109

Предговор

Въпреки обширната и многобройна литература за Първата световна война, във връзка с годишнината от избухването ѝ през 2014 г., обстоятелствата които я предизвикват все още не са изследвани отвъд официалните исторически трудове.

Дори труда „Лунатици“ на Кристофър Кларк не засяга щателната подготовка на тази война от задкулисният елит на финансови и геополитически стратегии.

В основни линии днешната ситуация фатално напомня на ситуацията преди Първата световна война, по чиито разломни линии отново избухват конфликти. Изправени сме пред опасността от Трета световна война, на която можем да противодействаме само ако най-накрая разкрием пътищата, довели до Първата световна война, и обогатим знанията си, за несъответствието между официалните тълкувания на историците и реалните скрити интереси.

Войните не се водят от народите, нито от техните владетели; те винаги се ръководят от стратегически и финансови интереси и са умишлено подготвени от малки елити. Замесените правителства са хванати неподготвени от събитията и трябва да реагират, независимо дали искат или не.

Както става ясно от тази книга, целенасочената дезинформация и „катализиращите“ събития (атентатът в Сараево) създават ситуация, в която войната изглежда неизбежна („без алтернатива“). Тези, които са планирали войната, имат ясно предимство пред тези, които се стремят да я предотвратят.

Първата световна война е предшествана от имперската колониална политика, която води до формирането на Британската империя и Съединените американски щати. Световната война избухва и защото сътрудничеството между Германия, Австрия (Австро-Унгария) и Русия, можеше да прерасне в създаването съперниеща сила в Централна Европа, и това трябваше да бъде предотвратено, а упадъкът на Британската империя – спрял.

Икономическият възход на Германия, идеята на Валтер Ратенау¹ за създаване на континентално европейско икономическо пространство (подобно на днешния ЕС) и проектът за Багдадската железница, който има за цел да отвори икономическата връзка с Индия, представляват заплахата за Великобритания като военноморска сила и, разбира се за САЩ, както днешният голям китайски проект „Един пояс, един път“ (мирна търговия по историческия Път на коприната, железопътна връзка от Шанхай до Дуйсбург/Хамбург) представлява заплахата за господството на глобалните американски корпорации. Завършването на Багдадската железница е осуетена по това време от успешната експлоатация на сръбския национализъм (б. пр. и маниакален шовинизъм). Убийците в Сараево запалиха фитила за Първата световна война и осигуриха, наред с

¹ Валтер Ратенау (1867 – 1922) е германски индустриалец, писател и либерален политик, министър на външните работи на Ваймарската република. Син е на Емил Ратенау, основателят на концерн „АЕГ“. Един от основателите на Германската демократическа партия. Като външен министър, Ратенау преговаря с британския премиер Лойд Джордж, и го убеждава Великобритания да се откаже от репарациите които трябва да плаща на Германия, което води до конфликт между Великобритания и Франция. За да избегне международната изолация на Германия, Ратенау, на 16 април 1922 г., по време на Генуезката конференция, подписва Рапалския договор с Русия, според който страните взаимно се отказват от претенции и възстановяват дипломатическите си отношения. Но най-важното за Ратенау и Германия в сближаването им със Съветска Русия са постигнатите от него устни споразумения за това как да се възроди военната мощ на Германия с помощта на Русия, заобикаляйки Версайския договор, който го забранява. Убит е от членове на фрайкора „Консул“ (крайнодясна националистическа военизирана организация) именно заради договора със Съветска Русия и защото е бил от еврейски произход. (б. пр.).

други неща, петролният монопол в Близкия изток за Великобритания като военноморска сила.²

Противно на официалната историография, изграждането на германския флот не е фактор, от който се страхува Великобритания, както драматично демонстрират резултатите по време на войната (потопяването на германската Източноазиатска ескадра на 8 декември 1914 г.).

Изграждането на флота обаче е добре дошъл подарък за британската пропаганда. Оръжейната индустрия го представя като основна заплаха, постоянно изисквайки пари от миролюбиво настроената администрация на Кембъл-Банерман за разширяване на мощния флот от дредноути. Нарстващият флот на Германия се използва като „очевиден“ показател за предполагаемата ѝ агресивност. Тъй като германското правителство не успява да опровергае това, след това му се вменява отговорност за Първата световна война.

В радостта си от постигнатото през 1871 г. национално единство, последвано от нарастващия икономически просперитет и световна научна известност, благодарение на успешната интеграция на еврейското население, германците просто пренебрегват факта, че неизбежно се превръщат в заплаха за конкуриращите се велики сили.

Двама ключови свидетели от Военноморския отдел на Комитета за имперска отбрана (CID) дават показания за подготовката на (незаконна!) морска блокада срещу Германия много преди 1914 г., която ще има трайно въздействие върху германската икономика: Морис Ханки и А. К. Бел. И двамата са описали подробно щателното планиране на войната: Ханки във *The Supreme Command* (Върховното командване)³ и Бел в *A History of the Blockade of Germany* (История на блокадата на Германия)⁴

Северно море е трябвало да се превърне в затворено море, а Германия да бъде откъсната от океаните и останалата част от света. Според сър Джулиан Корбет, военноморски стратег и официален историк на Британския Кралски флот, Първата световна война е планирана от лорд Ханки и неговия екип в британското правителство с „подредена пълнота на детайлите, която няма паралел в нашата история“.⁵

Блокадата и особено секретността около нейното планиране, е един от най-големите успехи на геостратегическото мислене в служба на империализма. Въпреки книгите на Ханки, Бел и Корбет, тази империалистическа геостратегия е скрита от света и до днес. Поради това, авторите Ханки, Бел и Корбет не се цитират в почти всички публикации за Първата световна война – включително „Лунатици“ на Кристофър Кларк и трудовете на германските историци Винклер, Мюнклер, Фридрих и Леонхард.

Този труд обобщава изследванията на автори от различни страни (Нова Зеландия, САЩ, Ирландия, Великобритания, Германия) и илюстрира различните пътища към световната война, които в крайна сметка се събраха в магистрала водеща към ада.

² *Европейските страни, Русия и Китай трябва да внимават и да не позволят на САЩ, днешната (все още) водеща военноморска сила, да се опитат да организира нещо подобно на това, което британците направиха през 1914 г. Минали опити за дестабилизация в Украйна, Азербайджан и средноазиатските републики могат да се разглеждат в този контекст. (Б. пр. Предвид обстоятелството че книгата е издадена през 2016 г., дестабилизацията на Украйна е факт, и руско-украинската война, тече вече 3-та година, без изгледи да завърши скоро, но целта на тези които я подготвиха се осъществи – изкопан е дълбок разлом между Русия с останалите страни от Европа и ЕС като цяло.)*

³ Hankey, Maurice: *The Supreme Command, 1914–1918*, 1961.

⁴ Bell, A. C.: *A history of the Blockade of Germany*, 1937.

⁵ Corbett, Sir Julian: *Official History of the War, Naval Operations*, Vol. 1, 1920, S. 18.

Всички тези автори, не са тесни специалисти в конкретен период от историята, а представят цялостна картина на историческата ситуация чрез интензивни проучвания в исторически, икономически и социален контекст.

Несъответствията с преобладаващата историческа гледна точка и противоречивите исторически трудове, ги вдъхновяват да проведат собствени изследвания, за да се доближат максимално до действителните факти.

Като задават критични въпроси за произхода на мотивите, на народите, участващи в Първата световна война, и на хората, дърпащи конците зад кулисите, те разкриват скритите пътища към войната. За разлика от утвърдените историци, те не са обвързани с тесните канали на академичните исторически изследвания⁶, а са успели да формират независима картина, използвайки собствения си опит, перспективи и широки хоризонти. Така те откриват, че тайната около замислянето на войната и предисторията на събитията, които я предизвикат, е по-ефективна днес от всякога – много документи вече не са достъпни или все още са засекретени (напр. досиетата за инцидента с „Лузитания“ в британското военноморско разузнаване⁷), англо-американската военна пропаганда от онова време вече е здраво закрепена в академичните среди и медиите.

След Втората световна война отново се озоваваме на кръстопът – ситуация, която Карл Ясперс уместно описва в книгата си от 1958 г. „Атомната бомба и бъдещето на човечеството“: „Живеем в преходен период между предишната история, която е била история на войни, и бъдеще, което ще донесе или пълен край, или състояние на световен мир.“

Глобалните трудности, произтичащи от световната експлоатация, войните и гражданските междуособици, потокът от бежанци и нарастващата бедност, дори в индустриализираните страни – всички тези неща, които ни причиняват толкова много безпокойство днес, са били предвидени още от Карл Фридрих фон Вайцекер през 1983 г. В своята новаторска книга „Застрашеният мир“ той предупреждава за неконтролирания глобален капитализъм, който след упадъка на комунизма ще доведе до най-безскрупулната и нехуманна система, която човечеството някога е виждало.⁸

Устойчив мир ще бъде постигнат само ако всички участващи и всички засегнати (включително неутралните страни или колониите експлоатирани в тази война според имперските цели на големите европейски сили) осъзнаят своята споделена отговорност за мира и ако причините за Първата световна война – и като следствие, за Втората световна война – най-накрая бъдат разкрити и разгледани. Тази книга има за цел да допринесе точно за това.

*Волфганг Ефенбергер,
Пьокинг, май 2016 г.*

Въведение

От Джим Макгрегър

Съществува „системно фалшифициране на историята“, като пише Джордж Оруел. Някои от най-добрите примери за това могат да бъдат намерени във водещата

⁶ И с налаганата догма на официалната идеология, която академичните историци трябва да пропагандират и да следват. (б. пр.).

⁷ Други доказателства, като документите на лорд Мърси или досиетата на компанията Cunard, вече са изчезнали; Preston, Diana H.: „Were torpedoed, send help“, 2004, pp. 403, 440 ff.

⁸ Weizsäcker, Carl Friedrich von: Der bedrohte Friede – heute, 1983.

историография на Първата световна война. Нашата представа за войната от 1914-1918 г. се основава на солидна основа от неистини и нечестни манипулации.

Тази представа е внимателно изградена през 1919 г. във Версай от победителите, и оттогава насам послушните историци старателно гарантират, че никой не поставя под въпрос това тълкуване.⁹

В края на тази война Великобритания, Франция и САЩ обявяват Германия за виновник и започват да унищожават, укриват или фалшифицират уличаващите документи и доклади, така че нищо да не може да противоречи на тяхната цинична преценка.

Те установяват, че единствено Германия е отговорна за глобалната катастрофа. Германската империя умишлено е планирала войната и е отхвърлила всички предложения за помирение и посредничество. Германия с право протестира, че не е причината и че е водила само отбранителна война срещу агресията на Русия и Франция.

Но историята се пише от победителите и тяхната преценка е незабавно отразена в официалните заключения.

Фокусът на общоприетата официална историография за причините за Първата световна война оттоку нататък е върху германския милитаризъм, германския експанзионизъм, помпозния характер и цели на кайзера и нахлуването на Германия в „невинна“, „неутрална“ Белгия. Тази „официална“ история на Първата световна война съдържа драстични грешки, а „Те искаха война“ показва много ясно, че истинските дълбоки корени на войната се крият в Англия, а не в Германия.

В края на 19-ти век много богати и влиятелни личности в Лондон основават тайно общество. Неговата изрична цел е: Британската империя да обхване целия свят. Този елит умишлено подстрекава Втората англо-бурска война (1899 – 1902 г.) с намерението да присвоят златните находища на бурската държава Трансваал. Тяхната отговорност за тази война и за ужасите на британските концентрационни лагери, където загиват коло 20 000 деца, е заличена от официалните учебници по история.

Втората фаза на техните глобални амбиции изисква пълното унищожение на бързо набиращата сила Германия.

Убийството на ерцхерцог Франц Фердинанд не е случайно събитие, но не е и спусъкът за последвалата война. По-скоро убийството запалва фитил, който е умишлено поставен там от хора, чиято командна верига се простира от Сараево през Белград и Санкт Петербург до тайната връзка в Лондон.

Някои твърдят, че Европа се е спъва в този ужасен конфликт като сомнамбул? Не, трябва да отхвърлим, тази лицемерна идея! Европа е умишлено тласната в тази война. Това е жестоко и злонамерено деяние от безчувствени, могъщи личности, които се интересуват само от елиминирането на заплахата, която са виждали в зараждащото се превъзходство на германската индустрия.

През 20-те години на миналия век многобройни високоуважавани американски и канадски историци, включително Сидни Б. Фей, Хари Елмър Барнс и Джон С. Юарт, отхвърлят присъдата на Версайския договор и „доказателствата“, използвани за установяване вината на Германия.

Критиката им към официалните заключения е атакувана от британските историци, които настояват, че Германия наистина е виновна. Водещите британски академици, много от Оксфордския университет, твърдят, че „Кайзеррайхът“ е единствено отговорен за войната. Мнозина обаче признават, че са участвали и други фактори.

⁹ А който го поставя, се обявява за дилетант, неакадемичен автор, самозванец и пр., според похватите на „академичната историческа гилдия“. Жалко е но е факт, а „академичната история“ винаги се изразжда в слугиня на политическия режим, и господстващата обществена идеология. (б. пр.).

Професор Найъл Фъргюсън пише, че кайзерът е преследвал стратегията за разпалване на глобална война. Професор Хю Страчан твърди, че войната е между либерални държави, защитаващи свободите си, срещу германската агресия.

Професор Норман Стоун, нелепо описва изграждането на военноморски флот от Германия, за нападение срещу Великобритания като най-голямата грешка на 20-ти век.

А професор Дейвид Стивънсън заема ясна позиция: „В крайна сметка трябва да търсим ключовете за разрушаването на мира в Берлин.“

Всички те грешат. Всички тези британски придворни историци са изиграли значителна роля в изопачаването на историята и осъждането на Германия, но най-опустошителната преценка идва от един германец.

През 60-те години на миналия век Фриц Фишер (1908–1999), професор в Хамбургския университет, разбуни гнездо на стършели, с книгата си „Стремежът към световно господство: *Griff nach der Weltmacht. Die Kriegszielpolitik des kaiserlichen Deutschland 1914 – 1918*. (Военните цели на имперска Германия 1914 – 1918). Фишер произнася опустошителна преценка. През 50-те години на миналия век Фишер получава достъп до източногерманските архиви в Потсдам. Там открива документи от военните години, в които правителството на II-ия Райх определя своите военни цели. Фишер заключава, че Германия носи морална отговорност за войната и че е започнала конфликта, за да преследва експанзионистични цели на европейския континент.

Привидно са открити неопровержими доказателства, че Германия е виновна. Литературното допълнение на „Таймс“ веднага обсипва с хвалебствия труда на Фишер като „брилянтен“ и твърди, че заключенията му никога не могат да бъдат „сериозно оспорени“.

Но теорията на Фишер съдържа сериозни недостатъци. Професор Марк Трахтенберг от Калифорнийския университет разкрива, че работата му е изпълнена с фундаментални грешки. Фишер е изопачил или представил погрешно съдържанието на документите и е перифразирал разговорите по такъв начин, че те вече не съответстват на действителния текст на документите. Той обърква сценарии и политически планове, като твърди, че целите, които Германия си е поставила след началото на войната, са целите, които страната вече е преследвала преди тя да започне.

Знаейки, че Германия се е защитила през 1914 г., водещи германски историци като Герхард Ритер, Карл Дитрих Ердман, Егмонт Цехлин и Ханс Херцфелд отхвърлят работата на Фишер като „фантазия“.

Трябва да се запитае, как е възможно академичен историк като Фишер да греши толкова много. През 1933 г. Фишер се присъединява към СА, през 1937 г. към НСДАП, а през 1939 г. става студент на нацисткия историк Валтер Франк.

Фишер започва военната си служба, но през 1942 г. е назначен за доцент в Хамбургския университет. Дори по време на войната той изнася лекции на тема „Проникването на юдаизма в културата и политиката“. В края на войната до 1947 г. е военнопленник в лагерите на окупационните войски на САЩ.¹⁰ Само година по-късно той отново работи като професор в Хамбург. Каква изумителна кариера!

Когато книгата на Фишер е публикувана през 1961 г., мнозина я възприемат като жалък опит да се подмаже на американските окупатори и да издигне в академичната си кариера, като представи Германия за подпалвач на Първата световна война. Фишер

¹⁰ В американският плен, целта е да се „насърчи политическото превъзпитание и преориентация“ на военнопленниците, съответно и възгледите на Фишер се променят коренно. През януари 1946 г. Фишер е преместен в Дахау, което, според Петцолд, окончателно се затвърждава желанието му да преразгледа хода на германската история. (Petzold, Stephan. *The social making of a historian: Fritz Fischer's distancing from bourgeois-conservative historiography, 1930-60. Journal of Contemporary History*. 2013. S. 271-289.). (б. np.)

спомогна истината да бъде скрие в продължение на десетилетия. Неговите трудове сега се считат за неверни, но не е изненадващо, че придворните историци в Англия все още ги цитират като истина.

Фишер напълно греши, твърдейки, че военните цели, които Германия е формулирала след избухването на конфликта, вече са били определени преди войната. През първото десетилетие на 20-ти век е германското военно ръководство ясно съзнава, че трябва да бъде готово за възможността от война. Това е така, защото от всички страни Германия е обградена от врагове. Командването на германската армия разработва добре обмислени планове, но политическото ръководство на страната никога не ги одобрява. Германия няма военни цели преди август 1914 г., по простата причина, че нито кайзерът, нито правителството са имали интерес да воюват.

Но ситуацията е различна във Великобритания, Франция и Русия. Членове на британското правителство многократно лъжат парламента и народа. Те заявяват, че Антантата, сключена с Франция през 1904 г., не съдържа клаузи, изискващи Великобритания да воюва на страната на Франция. Също правителството пази в дълбока тайна споразумението с Русия. В продължение на поне десетилетие преди 1914 г. британската външна политика и военни цели са твърдо фокусирани върху унищожаването на Германия, разширяването на империята и подпомагането на Франция да си върне провинциите Елзас и Лотарингия.

Наградата на Русия е Константинопол, който ще бъде диамант в царската корона. Едва след като Русия, Франция и Великобритания налагат конфликта на Германия чрез военни действия, Германия разви своите собствени военни цели.

Независимо дали умишлено или не, Фишер бърка военната подготовка с агресивни политически намерения.

Някои по-съвременни трудове за произхода на войната предлагат малко по-снизходителен поглед върху Германия. Кристофър Кларк в „Лунатици“: Как Европа влезе в Първата световна война¹¹ твърди, че събитията, довели до август 1914 г., са трагични. Политическите лидери на страните участнички, се впускат сляпо и несъзнателно във войната. Кларк твърди, че Германия носи също такава вина, колкото и Великобритания. Книгата му е критикувана във Великобритания, но мнозина в Германия я приеха с осезаемо облекчение, тъй като оспорва несправедливата присъдата на Версайския договор и доказва невярната и същност, върху която се основаваше обявяването на Германия за единствената виновница.

След шест месеца книгата на Кларк вече в 12-то си издание в Германия е продадена в над 200 000 екземпляра.

Въпреки че трудът на Кларк да се възприема като облекчение за някои германци, той стъпва върху погрешна основа и отвлича вниманието от действителната истина.

Както често се случва с академичните историци от мейнстрийма, Кларк се представя като човек, който смело говори неудобни истини, докато всъщност изрича исторически неистини и полуистини.

Светът не попада в сомнабулски сън в глобалната трагедия, толкова безпомощно, колкото твърди Кларк. Истината е, че войната е манипулирана от един таен елит, от войнствени английски банкери, индустриалци и хора със „синя кръв“.

Този елит подготвя войната повече от десетилетие и знае, че ще са нужни значително повече от няколко военни победи на бойното поле или няколко морски схватки, за да се гарантира, че дните на Германия като модерна, процъфтяваща икономическа и индустриална сила са приключили.

¹¹ Преведена е и на български език. (б. пр.).

От самото начало планът в Лондон е за дълга, тежка война на изтощение, в края на която просперираща Германия ще бъде сведена до селска пустош.

Нашият международен екип от автори опровергава лъжата, че Германия е по някакъв начин отговорна за това ужасно престъпление срещу човечеството.

Нахлуването в Белгия в никакъв случай не е безмислен и произволен акт на германска агресия, както британските историци искат да ни накарат да повярваме.¹² Това е защитна реакция, която Германия е принудена да предприеме, когато огромните руски и френски армии започват да се струпват на границите на Германия в края на юли 1914 г.

Планът „Шлифен“ е замислен като отбранителна стратегия от самото начало и е бил единствената възможност на Германия да предотврати едновременното нападение на страната от изток и запад от огромните армии на Русия и Франция.

Традиционното тълкуване на Първата световна война, с което победителите се опитват да оправдаят действията си, все още се повтаря от британския елит.¹³

Във Великобритания са отпуснати за честванията на 100-годишнината от началото на войната, около 60 милиона паунда. Целта на това финансиране е допълнително да подсили старата изфабрикувана германска вина.

Британските войници се борили и паднали за „Бога, свободата и цивилизацията“, а германските войници за воювали за „тиранията“.

Професор сър Хю Страчан също е в консултативния съвет, който подпомага британското правителство в честванията. Оксфордският историк, споменат по-горе, е член на британския елит и обвинява Германия за войната. Страчан призова за по-голямо внимание към британските чествания (!) по време на годишнините от 2014 до 2018 г. Независимо кой е виновен, е морално осъдително да се чества каквото и да е свързано с тази ужасна касапница, в която загиват ли са осакатени около 40 милиона души.

Великобритания инвестира сериозно в тази форма на шовинизъм: има специални събития, телевизионни драми, музейни изложби, бдения и училищни екскурзии до Западния фронт.

А Германия? Германия не прави нищо. Германски учител призна, че Първата световна война не се преподава достатъчно в германските училища, предвид травмата, понесена от германския народ, свързана с световна война. Вината за нацистката епоха все още засенчва представата за конфликта, който я предшества.

В германското съзнание Първата световна война остава засенчена от ужасните години от 1939 до 1945 г. Германия изглежда е попаднала в капан, в постоянно състояние на самообвинения и отбранителна позиция, с неоправданото чувство за вина за 1914 г., дълбоко вкоренено в германската психика.

Когато обсъжда честванията за Първата световна война с британското правителство, пресаташето на германското посолство в Лондон заявява: „За нас е въпрос за извличане на поуки. Най-важният принос за започването на Първата световна война дойде от Германия, но и други са изиграли роля.“

Тази готовност, бreme, несправедливо стоварено върху германците след Версайския договор, говори за погрешната преценка, която спешно трябва да бъде коригирана.

Първата световна война е повратната точка на 20-ти век. Очевидно погрешните констатации, залегнали във Версайския договор от 1919 г., и осъждането на Германия

¹² *Както и американският историк Шон Макмикин. „Юли 1914. Обартаното броене до войната“, 2013. (б. пр.).*

¹³ *И не само от британския, също в Русия, Франция, САЩ и т.н. (б.пр.).*

като виновник/причинител на войната, проправят пътя за голяма част от случилото се през следващите години, включително възхода на националсоциализма.

Дошло е времето добрите хора в Германия да се събудят и да се изправят пред реалността, да проучат фактите и да се отърсят от бремето на вината, която им е наложена несправедливо. Да се надяваме, че тази книга може да изиграе своята роля за това.

Д-р Джим Макгрегър (съавтор), април 2016 г.

Лунатици? Невъзможно! Как Великобритания планира войната си срещу Германия

Д-р Патрик Уоли¹⁴

Около 100-годишнината от Първата световна война никоя книга не е получила толкова похвали, колкото „Лунатиците: Как Европа влезе в Първата световна война“ на Кристофър Кларк.¹⁵

Както подсказва заглавието, в този труд, Кларк обяснява тезата си че европейските народи са се втурнали във войната като сомнамбули. Това обаче не е вярно за Англия. Там войната е планирана и старателно подготвена повече от десетилетие. И за да го разберем, не е нужно да се ровим в никакви тайни архиви. Многобройни доказателства могат да бъдат намерени в публикуваните документи и мемоари на лорд Ханки, лорд Ишър и Хенри Уилсън – личности, които са били в центъра на подготовката и планирането, както и в трудовете на Арчибалд Колкуун Бел, официалният историк на Кралския флот. Ако някой беше обяснил на тези личности, че Великобритания е влязла в Първата световна война като сомнамбул и напълно неподготвена, те вероятно ще бъдат дълбоко обидени и ще го приемат като пренебрегване на техния принос. Лорд Ишър (Реджиналд Балиол Брет) пише на жена си на 26 февруари 1923 г.: „Преглеждам всичките си документи относно подготовката за Първата световна война. Тя започна през 1905/1906 г. До 1908 г. вече бяхме постигнали голям напредък. Имам документи, които го доказват.“¹⁶

Следва откъс от дневника на лорд Ишър от 4 октомври 1911 г. Като постоянен член на Комитета за имперската отбрана, той обяснява на министър-председателя Хърбърт Аскуит как страната възнамерява да влезе в Първата световна война: „Тази сутрин министър-председателят дойде в кабинета ми, за да обсъдим работата на Адмиралтейството. [...] След това обсъдихме планове на Генералния щаб за дебаркиране на армията във Франция. Министър-председателят е против този план. Той не иска и да чуе за изпращане на повече от четири дивизии. [Военният министър Ричард] Халдейн го каза. Напомних му, че планът на военното министерство е разработен подробно с френския Генерален щаб (което е вярно), и със сигурност ни ангажира с воюване, независимо дали кабинетът го харесва, и че комбинираният план

¹⁴ Патрик Уоли е от графство Антрим в Северна Ирландия. Той е доктор по философия в университета Куинс в Белфаст и преподава политика и география. Автор е на „Голямата война на Великобритания срещу Турция“, „Арменското въстание и Голямата война“, „Възходът и падението на Имперска Ирландия“, „Великата измама от 1914–18 г.“ и други публикации за ирландската история и политика.

¹⁵ Clark, Christopher: *Sleepwalkers, How Europe Went to War in 1914*, 2012.

¹⁶ *Journals and Letters of Lord Esher (Routledge, 1938), Bd. IV, S. 285. (Дневници и писма на лорд Ишър)*

на двата генерални щаба е валиден. Съвсем необичайно е, че на нашите офицери е позволено да организират всички подробности – влаковете, десантите, пунктовете за събиране и т.н., докато кабинетът изобщо не е бил запознат. Попитах министър-председателя дали смята, че е възможно да се разположат британски сили във Франция в рамките на седем дни от избухването на войната, докато кабинетът... (по-голямата част от членовете му) никога не са чували за плана. Но той го смята за невъзможен! [...] Като цяло, министър-председателят показва, че е обмислил много от тези проблеми.¹⁷

От този момент двата различни военни плана на Адмиралтейството и Военното министерство са свързани и обединени. Нещо повече, те трябва да бъдат представени на кабинета и парламента в точния момент. Министър-председателят е имал съмнения, че в решаващия момент такъв тайно подготвен проект, може да бъде прокаран през машината на парламентарната система.

Но Ишър е прав: всичко върви по план и структурите на британската демокрация приема договореностите, които онзи задкулисен елит, неотговорен пред никого, успява да ги постигне през предходното десетилетие.

На първа страница на том III от „Дневници и писма“ на лорд Ишър има цитат от лорд Биконсфилд (Бенджамин Дизраели): *„Най-могъщите хора не са тези, които са в полезрението на обществеността. Публичните хора са отговорни, а отговорният човек е роб. Личният живот определя съдбата на света.“*¹⁸

През август 1914 г., когато Великобритания обявява, че ще започне война в защита на демокрация, това определено се потвърди.

Комитетът за имперска отбрана. Комитетът за имперска отбрана (CID) е органът, в който се е осъществява планирането на кампанията на Великобритания срещу Германия. Комитетът е основан от министър-председателя Артур Балфур по предложение на лорд Ишър.

През септември 1903 г. министър-председателят предлага на Ишър поста държавен секретар по военните въпроси, който той (по навика) отказва. След това двамата си кореспондират, в която Ишър отправя препоръки към министър-председателя как да реформира военния апарат след сътресението от Бурската война. Това поражда идеята за създаване на Комитета за имперска отбрана. Така Ишър упражнява общ контрол над Военното министерство, получавайки поверителна информация както от министър-председателя, така и от сър Джордж Кларк, първия секретар на CID. Първият доклад на комитета е написан през януари 1904 г., все още повлиян от опита, натрупан във войната срещу бурите. Изискването е в бъдеще „да се формулира окончателна военна политика, основана на солидни данни“.¹⁹

Лорд Ишър официално се присъединява към CID, който се събира в Уайтхол Гардънс през октомври 1905 г. CID е насърчаван от „Националното движение за ефективност“. Тази либерално-империалистическа група застъпва идеята „специалисти“ да вземат политическите решения, тъй като политици заемащи държавни постове, чрез парламентарните избори, имат слаби познания по много въпроси от тяхната юрисдикция, поради капризите на демокрацията.

Президент на CID трябва да бъде министър-председателят, който ще има „абсолютна свобода при избора и състава на членовете“. Участват най-важните членове на кабинета, включително канцлерът на финансите, външният министър, държавният

¹⁷ *Journals and Letters of Lord Esher (Routledge, 1938), Bd. III, S. 61.*

¹⁸ *Journals and Letters of Lord Esher (Routledge, 1938), Bd. III, S. 1.*

¹⁹ *Пак там, S.46.*

секретар по военните въпроси, първият морски лорд²⁰, директорът на военноморското разузнаване и началникът на Генералния щаб.

Поради процесите на демократизация в Англия, политиците също трябва да бъдат включени.²¹

След като комитетът съществува само в зародишен стадий от година и половина, CID официално е създаден на 4 май 1904 г. Балфур прави CID редовна агенция на щат с постоянен секретариат, включващ представители на армията и флота. Те трябва да гарантират провеждането на последователна политика.²²

Първоначално този подход е имал за цел да защити CID от либералите, които биха се опитват да променят курса или да ограничат органа. Но за Балфур няма основание за притеснения, защото правителството се сменя през 1905/1906 г., и новият кабинет на Хенри Кембъл-Банерман назначава либералите-империалисти Ричард Халдейн и Едуард Грей на ключовите постове съответно, държавен секретар по военните въпроси и министър на външните работи. Изборният процес и формирането на правителството се проточват, което позволява на държавата да започне да реализира този проект без политическа намеса.

Ишър е движещата сила и в хода на срещите той участва в политическите маневри, като поставя „правилните“ хора (тези, които одобряват проекта) на „правилните“ позиции, откъдето могат да движат нещата напред.

Балфур основава CID, но именно либералите-империалисти дават смисъл и насока на цялото начинание.

От време на основаването си, Франция е смятана за най-големия съперник на Великобритания в Европа. Комитетът първо трябва да пренасочи вниманието си към Германия като основен противник. Либералите-империалисти вече застъпват тази гледна точка, докато са в опозиция. Ишър има ясно виждане, какво ще донесе бъдещето.

На 7 септември 1906 г. той пише до херцогинята на Съдърланд: „...законите на историческата и етнографската еволюция [...] изискват да се борим срещу една от най-мощните военни империи, съществували някога. Това е сигурно и ни остава много малко време за подготовка.“²³

Ишър пише за ролята на CID, че това е „орган, който в мирно време съветва управляващите партии, относно най-добрата възможна подготовка за вероятна война. Комитетът има функциите, които според общото мнение Карно е изпълнявал за Наполеон.“²⁴

[Граф Лазар Карно е военен министър на Франция при Наполеон Бонапарт, бел. авт.] Съглашението от 1904 г. е едва на една година, когато Комитетът за имперска отбрана вече стига до идеята, британската армия да се бие редом с бившия си враг французите, сключвайки споразумение, което отваряне на вратата към по-тесен военен договор, чиято цел е войната срещу Германия. Франция ще използва този път, за да си върне провинциите, загубени през 1870 г.

²⁰ Комитетът към Адмиралтейството е съставен от морски лордове – действащи адмирали и граждански лордове, т.е. политически личности, наричани лордове на Адмиралтейството. Председателя на комитета на Адмиралтейството, или първият лорд на Адмиралтейството е политическа фигура, член на правителството. След 1806 г. това винаги е гражданско лице, а начело на флота е професионален военен, адмирал, наричан първи морски лорд. (б. пр.).

²¹ Пак там, S. 90.

²² S. Vorlesung von 1912: »The Committee of Imperial Defence«, in: Viscount Esher (John Murray: The Influence of King Edward and Other Subjects, 1915, S. 125–148.

²³ Journals and Letters of Lord Esher, 1938, Bd. III, S. 183.

²⁴ Също S. 90.

След като лорд Френч организира съвместни военни маневри във Франция, лорд Ишър пише на сина си Морис на 4 септември 1906 г.: „Антантата напредва. И в никакъв случай не е твърде рано. Няма съмнение, че в обозримо бъдеще предстои огромна борба за надмощие между Германия и Европа. Годишите от 1793 до 1815 г. ще се повторят, само че Германия, а не Франция, ще се стреми да доминира в Европа. Германия има 70 милиона жители и е решена да постигне икономическо надмощие... Във Франция живеят 40 милиона души. Англия е приблизително толкова. Дори взети заедно, резултатът от тази борба в никакъв случай не е сигурен...”

През 1814 г. Холандия и Белгия почти били включени в Прусия като защитна мярка срещу френските амбиции. За щастие, [министърът на външните работи на Англия, виконт] Касълри и херцогът на Уелингтън тогава се възпротивиха... Сега, век по-късно, тези страни не са буфер срещу Франция, а изпълняват тази роля срещу далеч по-опасна сила. Сериозно се опасявам, че войната може да започне, преди да сме готови... Ще отнеме пет години, за да обучим хората си за наборна военна служба. Може би и повече...”

Англия води тази политика на „баланс на силите“ от 1688 г., за да гарантира, че европейският континент ще остане в затруднено положение. Аргументът винаги е, че става въпрос за господство, но с какво право Англия иска да решава как ще се организира Европа?

В действителност става дума за отслабване на най-силната европейска сила, в случай че Европа се стабилизира и може да се развива без война. Нидерландия и Белгия трябва да бъдат средство за постигане на тази цел. Съгласно политиката на „баланс на силите“, Великобритания може да се намесва във всяка континентална война в ограничена степен, като застава зад по-слабата държава или по-слабия континентален блок, който се противопоставя на най-силния.

Така тя създава трудности за най-силната континентална държава и временно прави втората по сила държава или блок, номер едно. След това целият процес започва отначало. Процесът може да продължи безкрайно.

С политиката си на баланс на силите Великобритания успява да раздели Европа и да я държи вкопчена във вътрешни войни, като едновременно с това постига глобално господство. За тази цел Великобритания използва ресурсите си само в ограничена степен, оставяйки енергията и ресурсите се за разширяване на търговията и колониалната империя. Като островна държава, Великобритания има уникалното предимство, и контролът над моретата е основният фактор, който позволява на Великобритания да развие парламентарна система, да постигне голям икономически просперитет и да изгради стабилност. В продължение на повече от два века, от 1688 до 1914 г., Великобритания успява изключително добре да се справи с това.

Адмирал Джон Арбутнот Фишър и Морис Ханки. През зимата на 1906/1907 г. адмирал Фишър назначава Ханки за секретар на новия комитет. Той създава органа с цел разработване на военноморската стратегия за война срещу Германия. Фишър принципно не харесва идеята да записването на планове като документи; предпочита да ги помни, и това го прави незаменим. Но той цени високо Ханки. Той печели конкурс за статии, организиран от Фишър, на тема „Подобряването на флота“. Тази статия на Ханки, му осигурява позиция във военноморското разузнаване.

Адмирал Фишър изпреварва времето си, подготвяйки за войната с Германия, казва Ханки, който по-късно ще подготви държавния апарат за Първата световна война.

Управляващата класа на Англия се смята за новия Рим, но и Рим в крайна сметка е бил завладян и може би Великобритания е изправена пред същата съдба.

И така, как може да се предприемат действия по собствена инициатива, за да избегне подобен сценарий?

Съответните тенденции се откриват в огромното количество документация, натрупана в периода на развитие на империята между 1871 и 1914 г.

1871 г. е специална година, защото тогава Германската империя се очертава като обединена държава. Оттогава нататък Германия се превръща в Картаген за британския Рим, поради преобладаващото икономическо съперничество.²⁵

Германските стоки се продават по-добре от британските на световните пазари и Германската империя завладява все по-голям дял от световния пазар. Както по цена, така и по качество, германските стоки превъзхождат конкурентите си и във Великобритания нараства усещането, че в крайна сметка те няма да могат да се конкурират на световния пазар, който са изградили заедно с германците. Някои публикации осъждат Германия като неблагодарно новородено дете, което трябва да знае къде е мястото му на световния пазар, който Англия е изградила в полза на всички. Но тъй като германците и англосаксонците имат общи древни корени и следователно са сходни по характер с англичаните, те не могат да постъпят иначе. Те се стремят да станат крале на социал-дарвинистката джунгла и това не можеше да бъде прието от Британия.²⁶

По време на Седемгодишната война в средата на 18-ти век, Британският Кралски флот се издига, като световна военноморска сила, владетел на моретата. Кралският флот полага основите на колониалната империя и световния пазар и поради своето превъзходство в морето, в крайна сметка има последната дума.

От самото начало, Ханки е наясно, че всеки военен конфликт с Германия ще трябва да бъде изграден „около нашата военноморска сила“. „И се различават само инструментите на тази сила.“²⁷

Ханки пояснява, че подготовката за война е започнала още преди основаването на Комитета за имперска отбрана, а с адмирал Фишър, и „голямата реорганизация на Фишър, която се явява на ренесанс на флота...“.²⁸

Когато Фишър става втори морски лорд, през 1903 г., въз основа на оценката си за германското развитие и характера и историята на британската държава, стига до извода, че ще има война.

През 1904 г. той е назначен за главнокомандващ на флота в базата в Портсмут, а през октомври 1904 г. за първи морски лорд. Оттогава нататък той провежда политика за подготовка на флот за предстоящия конфликт.

Във „Върховното командване“ Ханки пише за Фишър: „Фишър, този далновиден администратор, реорганизира флота, и цялата верига от военноморските бази и въглищни станции, от които зависят военноморските сили и търговският флот за своята мобилност по време на война. Тази реорганизация, която беше остро критикувана по това време, е наложена от пренасочването на нашата външна политика към съглашението с Франция и Русия и нарастващата заплаха от Германия. Фишър беше сред първите, които осъзнаха значението на това развитие.“²⁹

Между 1904 и 1907 г. британската външна политика претърпява революционна промяна. Стратегията за „баланс на силите“ вече не се фокусира върху бившите врагове Франция и Русия, а върху новия противник – Германия.

Още по време на Съглашението от 1904 г. Фишър започва да подготвя флота за военна конфронтация с Германската империя, но добре осъзнава, че следващата стъпка във външнополитическата промяна, ще е споразумение с Русия.

²⁵ Clifford, Brendan: *Ireland in the Great War*, 1992, S. 20–23.

²⁶ Clifford, Brendan: *1914: England's Darwinist War on Germany*, 2001, S. 7–11.

²⁷ Hankey, Maurice: *The Supreme Command*, 1961, S. 9–10.

²⁸ Също S. 11.

²⁹ Също S. 21.

Тази тенденция и много свързани подробности, могат да бъдат намерени през 1901 и 1902 г. в *National Review*, под редакцията от Леополд Максе, в поредица от статии, Едуард Грей и неговите бъдещи колеги от Министерството на външните работи и дипломати играят водеща роля.³⁰

Германската империя започва да изгражда флот. В резултат на нарастващата търговска дейност и навлизането на световния пазар, което се случва, флотът трябва да осигурява хранителните ресурси за фабричните работници. Германският флот е значително по-малък от британския, но въпреки това Англия вижда своето господство над моретата, потенциално застрашено.

За адмирал Фишър е естествено и неизбежно Германия да изгради флот, за да защити доставките си на храна и търговията си. За него е също толкова естествена и неизбежна, необходимостта Англия да унищожи Германия, за да спре това развитие. В отговор на новия флот на Германия, Фишър заплаши с „втори Копенхаген“.

Век по-рано адмирал Нелсън унищожава датския флот в пристанището на датската столица без официално обявяване на война.

Фишър представи идеите си на краля и предложението е широко разпространено в цяла Европа. Адмиралът изобщо не се интересува от другите мнения, защото той говори в духа на Нелсън и в абсолютно съответствие с традициите на Британския флот. Той смята, че е добре да предупреди германците да не правят грешка. Това ще им даде възможност да я избегнат. И ако продължат с плана си, което е неизбежно, поне ще знаят какво ги чака, ако действат на свой собствен риск. Независимо, че политиките и печата в Англия казваха друго, Фишър знае, че германците са по-малка заплаха за господството на британския флот в световните океани, отколкото французите.

По време на бъдещата война, Великобритания трябва да изолирала германското крайбрежие, освен това Германия има малко бази в чужбина. Франция, има дълга брегова линия и много пристанища на Атлантическия океан и Средиземно море, с широко разпръснатите си колонии, военноморски бази и въглищни станции, и е превъзхождана само от Англия.³¹

Но Германия се смята за изгряваща сила, докато звездата на Франция вече е залязваща, което я премества в центъра на баланса на силите. Фишър по-късно ще разкрие как е започнал да подготвя флота за война: Той свика всички отдалечени части от флота и насочи 88% от оръдията срещу Германия. Превръщаа Северно море в постоянен военен тренировъчен полигон, верен на мотото на Нелсън: „Вашето бойно поле трябва да бъде вашето тренировъчно поле.“³²

По-късно Ханки възхвалява постигнатото от Фишър: „Тази концентрация на сили не се създаде за една нощ и флотът претърпя много промени в предназначението и структурата си, преди да се превърне във Великия флот, който влезе във войната през 1914 г. Именно през 1904 г. този мащабен план всъщност видя бял свят.“³³

Към края на 1906 г. реорганизацията на Военноморските сили т Фишър е в пълен ход. Флотът се събира на позиции, от които ще може да води война срещу Германия. Военноморските бази са оборудвани с нови оръдия и са модернизирани. Въведени са в експлоатация дредноути, артилерията е подобрена и са установени нови методи за обучение. Поръчани са нови бойни кораби, както и морски мини. В Портсмут е създадена Военноморска академия, а Адмиралтейството започва да изготвя подробни планове за войната срещу Германия. С въвеждането на дредноутите, разходите отново

³⁰ Walsh, S. Pat: *The Rise and Fall of Imperial Ireland*, 2005, S. 328–337.

³¹ *The Supreme Command*, S. 35.

³² *Northern Advocate* vom 27. 11. 1919.

³³ *The Supreme Command*, S. 27.

се увеличават, докато до 1910 г. те съставляват $\frac{1}{4}$ от всички държавни разходи – три пъти повече от това, което Германия дава за своя флот.

Разработване на военните планове. Докато британците завладяват Бурските независими държави в Южна Африка, Военноморската разузнавателна служба създава Търговски отдел. Неговата задача е да събира данни за британските кораби и товарни превози и да планира как да защити доставките на храна по време на война.

През август 1906 г. капитан Хенри Кембъл поема ръководството на отдела и оттогава нататък статистиката е щателно съставяна, създадени са графики, показващи нарастващото пазарно проникване на германските стоки.

Според Кембъл икономическата експанзия на Германия е причина за безпокойство, но също така прави Германия по-уязвима за атаките на британския флот. Кембъл създава диаграми, показващи колко зависима е Германия от вноса на суровини и храни. За да се оцени степента, до която морската блокада ще засегне Германия, са направени изчисления за период от две години.³⁴

Нарастващата по численост германска работническа класа е във фокуса на направените изчисления. Стига се до извода, че британският флот, може да прекъсне доставките на хранителни продукти и това ще предизвика вълнения сред германските работници.

От 1906 г. нататък, капитан Кембъл започва да мисли по този въпрос. През юли 1908 г. той представя доклад за последиците от британската блокада, в който твърди, че: „Положението на германският работник, може да бъде направено непоносимо. Предизвикването на безработица и поскъпването на живота, са първите стъпки към финансово затруднение. След като те бъдат постигнати, никоя нация няма да издържи на продължителен военен конфликт.“³⁵

Предшественникът на Ханки като секретар на CID е контраадмирал сър Чарлз Отли. Той заменя сър Джордж Кларк през 1907 г., служи до 1912 г., след което предава поста си на Ханки.

През декември 1908 г. сър Чарлз Отли уверява първия морски лорд в писмо, че „през трите години, в които бях DNI [директор на военноморското разузнаване], блокадата на Германия беше постоянна тема на дискусиите. Адмирал Слейд ме информира, че откакто ме наследи, е обърнал специално внимание на тази тема.“... „През цялото време докато бях директор на разузнаването, Адмиралтейството смята, че комбинацията от географското положение на страната ни и нейната изключителна военноморска мощ, ни предоставя сигурен и лесен метод за задушаването на Германия откъм морето. Те ми обясняваха (б. пр. адмиралите), че (при продължителна война) нашите военноморски сили могат да смажат бавно германската работническа класа, толкова сигурно, че рано или късно по улиците на Хамбург ще порасне трева и ще се стигне до масова смърт и разрушения“.³⁶

Век по-рано, след като политиката на „баланса на силите“ доведе до война с Франция, Парламентът прие закони, забраняващи вноса на зърно. По време на войната масите трябваше да се хранят от вътрешни доставки; тогава Парламентът е доминиран от едрите земевладелци. Тогава господството на флота можеше да защити сигурно огромната търговия. Това означава, че евтино зърно можеше да се закупува в чужбина, за да се изхрани английският пролетариат.

Реформата от 1832 г. довежда новата индустриална буржоазия на власт и позиции на влияние. Забраната за внос на зърно е отменена и Великобритания започва да изгражда глобална система за свободна търговия, предназначена да осигури евтина

³⁴ Offer, Avner: *The First World War: An Agrarian Interpretation*, 1989, S. 230–232.

³⁵ ADM 137/2872.

³⁶ Marder, A. J.: *From the Dreadnought to Scapa Flow*, S. 379.

храна на трудещите се маси на британския капитализъм. Страната става зависима от доставките от чужбина, т.е. от флота. С течение на времето това принуждава други индустриализиращи се държави да последват британския пример.

Около 1900 г. майор Стюарт Мъри предизвиква доста шум, когато алармира обществеността за уязвимостта на британските доставки на храни в поредица от статии. През 1903 г. той организира акция, включваща членове на парламента, лордове, адмирали и високопоставени армейски офицери.

След това Балфур³⁷ назначава специална комисия и майор Мъри се заема да докаже на комисията, за социалните последици, които ще последват при недостигът на доставки на храни. Комисията обаче заключава, че няма голяма причина за безпокойство, тъй като британският флот е напълно способен да защити морските пътища за доставки срещу всеки агресор.

Въпреки това в хода на обсъжданията възникна един въпрос: Могат ли флотите на конкурентите държави, да постигнат същите резултати, ако работническите им класи се увеличат от същите процеси на индустриализация? И се стига до извода, че работническата класа на Германия, ще бъде слабото звено във веригата.³⁸

Сега е необходим стратегически план по търговските въпроси, за да се използва въпросната слабост на съперника. Адмирал Фишър сформира друг комитет, който да разработи подходящи мерки.

През декември 1906 г. комитетът, ръководен от Ханки, се заема с работа в новата Военноморска академия. Ханки подобрява, знанията си по немски език, за да чете оригинални източници и да разбере как се развива страната и какво трябва да сеправи, за да пречи на това развитие. След пет-шест месеца интензивна работа, пранът обхващащ 60 страници е готов. По-късно Ханки си спомня: „Нашите проучвания убедително доказват, уязвимостта на Германия към икономически натиск. Не можехме да преценим дали е възможно да принудим страната да се подчини или колко време ще е необходима за това, предвид помощта, която Райхът може да получи от своите съседи на континента.“ [...] Стратегията, която препоръкахме [...] за прилагане при избухването на войната, е много подобна на плана, който Адмиралтейството действително прие през 1914 г. [...] За мен това се оказа безценен опит. Едва ли имаше проблем, свързан с военноморската страна на конфликта, който вече да не бяхме обмислили и проучили в този комитет.³⁹

Британската военноморска политика умишлено поема нов курс. В миналото флотът винаги се е стремил да предотвратява всички комбинации, застрашаващи господството на Англия в моретата. Сега флотът се готви да унищожи един-единствен противник, като го лиши от търговията и пазарите му. Докладът включва и исторически труд, озаглавен „Някои принципи на военноморската война“. Той е написан от Джулиан Корбет, автор занимаващ се с историята на флота. Докладът включва и статията „Военни планове – Общи бележки за войната с Германия. Преамбюл за размисъл и критика“. Това е преработена версия на статия, написана от капитан Слейд през 1906 г., озаглавена „Войната срещу Германия“. Тя се основава на социалния дарвинизъм. Търговският възход на Германия, следва законите на природата, той е неизбежен и не може да бъде спряан, дори и да искаме. Възходът на Германия, според Слейд, „трябва да продължи, докато страната не се сблъска с още по-силна държава“.

В своите „Бележки върху приложените военни планове“ в края на доклада, Ханки повтаря оценката на Слейд, че „...продължаващото увеличаване на мощта и ресурсите

³⁷ Артур Балфур, по това време министър-председател на Великобритания, от Консервативната партия.

³⁸ *The First World War: An Agrarian Interpretation*, S. 223–225.

³⁹ *The Supreme Command*, S. 40.

на Германската империя прави по-нататъшното разширяване неизбежно, че впоследствие балансът на силите ще бъде нарушен и ако не сме готови да спрем напредъка на Германия, тя ще стане доминираща на континента.“

Четейки доклада, човек осъзнава какво е тревожило Ханки: централният въпрос дали Германия ще може да оцелее след тежка морска блокада, наложена от британския флот. За Ханки е трудно да отговори на този въпрос чрез исторически анализ, тъй като не е имало прецеденти за опит за блокада срещу „съвременна индустриална държава“.

Ханки препоръчва по-нататъшни, задълбочени изследвания по този въпрос, не само от Търговския отдел на военноморското разузнаване, но и от „най-високите финансови и търговски експерти“, налични в Англия. Тези изследвания трябва да се провеждат „чрез тайни консултации“.⁴⁰

Досието с военните планове на Адмиралтейството от 1907 г. съдържа друг документ от Ханки. В него той описва логиката на британската блокада на Германия в седем точки:

- „1. Германската търговия расте бързо.
2. Консумацията на зърнени храни на глава от населението се увеличава.
3. Германия става все по-зависима от вноса на храни и суровини от чужбина.“
4. Няма достатъчно неутрални кораби, които да заменят британските и германските кораби, блокирани поради война (за да снабдяват Германия).
5. Поради географското си местоположение, търговските пристанища на Германия лесно могат да се затворят при силна морска атака.
6. От парите, които Германия ще загуби поради загубата на търговията си, голяма част неизбежно ще попаднат в Англия...
7. Дори да предположим, че Германия ще получавала зърнени храни и др. по суша, цените ще са много по-високи.

С оглед на гореизложеното, е задължително бойните качества на британския флот да са значително по-високи [...], тъй като заключението е, че откъсването на Германия от търговията ѝ, ще бъде за нея фатален удар“.⁴¹

Икономическата война. До 1905 г. задачата на кралския британски флот е да наблюдава противниковите флоти и да ги атакува, ако напуснат пристанищата си, с всички средства, които сметне за подходящи. Кулминацията ще бъде решителна морска битка, в която превъзхождащият британски флот ще надделее. Тази цел не е изоставена през 1914 г., но преди 1906 г. и подготовката за война срещу Германия, нищо в заповедите на Адмиралтейството не е показвало, че флотът вече ще бъде използван като инструмент на търговската война.

Тази промяна в стратегията е едно от най-силните доказателства за обширните и задълбочени усилия, които Великобритания си поставя в задачата да разработи иновативна форма на война срещу Германия.

В „История на блокадата на Германия“ А. К. Бел пише, че през 1906 г. Адмиралтейството официално уверява Комитета на имперската отбрана, за намерението да установи блокада на германските брегове (по време на война). Направени са две важни промени във формата, и съдържанието на всички бъдещи военновременни заповеди във флота. Адмиралтейството създава Военноморската академия за научно изучаване на войната и стратегията, а в централата на Военното министерство в Уайтхол е създаден Комитет за военните планове. Президентът на Военноморската академия е назначен в този комитет.

Бел пише за причините довели до тези промени: „Тези две точки бяха добавени към Военноморската администрация, за да отразят нарастващото убеждение във флота,

⁴⁰ »Notes«, ADM 116/1043D.

⁴¹ ADM 116/1043B.

че традиционният подход даващ свобода на действията на главнокомандващия вече не е достатъчен. Нарастваше и разбирането, че старомодните инструкции, които тогава бяха в сила, трябва да бъдат заменени с подробни планове, изготвени след научна оценка на всички уязвими места на противника. През годините от 1905 до 1907 г. на всички срещи се подготвят военни планове по напълно нов модел. През юли 1908 г. първият такъв план е завършен [...] Подготовката е насочена изключително за война срещу Германия и Адмиралтейството обявява, че планът му предвижда разполагането на решителна морска сила в близост до Северно море. Извършена е подробна подготовка за съсредоточаване на ескадрите в Северно море и Ламанша. [...] Главнокомандващият е изрично инструктиран да пречи на всякаква вражеска търговия в Северно море. Така за пръв път икономическата цел, се добавя към военните заповеди, допълвайки старите военни задължения.⁴²

Трудът „За блокадата на Германия“ от Арчибалд Колкухун Бел е създаден от Историческия отдел на CID и е засекретен от британското правителство почти половин век. Официалната версия е завършена през 1921 г. и е отпечатана в 1937 г., но изданието в Британската библиотека е предназначено „само за служебно ползване“. Ограничен брой е предоставен за отделите на Уайтхол. Това издание не е предоставено за ползване от широката общественост, чак до 1961 г. от Службата отговаряща за авторските права. (Германия се сдобива с копие от секретното издание и е публикуван съкратен превод на немски, през 1943 г.)

Трудът на Бел е един от най-интересните трудове за Първата световна война. Той е обективно написан и съдържа само минимум пропаганда. В над 1000 страници авторът описва подробно щателната подготовка на Адмиралтейството и Комитета за имперска отбрана за икономическата война срещу Германия. Той започва десетилетие преди избухването на войната и описва мерките, предприети за прилагане на британската военноморска блокада от... 1914 до 1919 г. Тук се обсъждат въпросите на войната, без ненужно морализиране. Смята се, че е много важно да има подробен анализ на военноморските войни по време на Първата световна война, за бъдещи справки, но е политически непрепоръчително да се привлича общественото внимание към тях и към това, което е направено... още повече, ако се наложи, да се повтори този сценарий срещу Германия в бъдеще. До ден днешен британската военноморска блокада се споменава само мимоходом в трудовете за Първата световна война и много малко хора знаят колко хора са загинали в резултат от нея (оценките на Бел са за около 1 милион жертви).

В петте години след 1908 г. въпросът, как да се постави германската търговия на колене е допълнително проучена в обширни изследвания. През май 1908 г. адмирал Слейд започва научно изследване. Министерството на външните работи препраща инструкции до генералните консулства в цяла Европа. В продължение на една година дипломатите подробно изучават германските дейности и съставят статистика.

Внимателно съставени, подробни доклади за германската икономика и снабдяването на Райха с храни, са изпратени до Ейр Кроу в Министерството на външните работи. Тези доклади карат началника на Кроу, Едуард Грей, да заключи, че германците могат да преживеят морската блокада и самата блокада ще действа твърде бавно, за да постави Германия на колене.⁴³

Възгледът, че за победата над Германия ще са необходими големи военни сили (Русия, Франция и британски експедиционни сили), набира сила. Бел обяснява: „Отправната точка за изследването на Адмиралтейството беше предположението, че в случай на война германските пристанища в Северно море ще бъдат блокирани.

⁴² Bell, A. C.: *A History of the Blockade of Germany*, S. 28.

⁴³ *The First World War: An Agrarian Interpretation*, S. 288–290.

Докладът по същество отчиташе последствията, доколкото те можеха да бъдат предвидени... Основното твърдение на Адмиралтейството беше, че тази частична блокада ще има огромно въздействие поради своите косвени, вторични последици. Никъде не се посочваше, че тези последици ще бъдат решаващи за войната, но беше убедително, че ще бъдат сериозни... Финансово Германия ще бъде подложена на силен натиск, ако пристанищата ѝ бъдат блокирани. Търговията от тези пристанища няма да може в голяма степен, да се осъществява през неутрални пристанища на Белгия и Холандия, защото последните няма възможности да поемат голямото претоварване. Приходите, които Германия получаваше от вносни мита, ще са значително намалени от блокадата на пристанищата ѝ. Капиталът, инвестиран в местната промишленост, също ще се свие, тъй като промишлеността няма да има необходимите суровини за производство. Затварянето на много от тези фабрики ще предизвика покачване на цените и ще предизвика голяма безработица, сред немобилизираното население... Въз основа на фактите...“ пред нас заключаваме, че ситуацията в Германия ще се влоши сериозно от блокадата на нейните пристанища и колкото повече войната се проточи, толкова по-сериозна ще стане ситуацията...“⁴⁴

Това представлява форма на морска война, която е значително по-напреднала от блокадата. Това е стратегия за икономическа война, която изисква щателно съставена статистика, задълбочен анализ на икономическите данни и планиране от съвсем нов вид.

Ханки поема кормилото. Повече от 30 години Морис Ханки служи на британската държава както никой друг. Той е много повече от висш кралски служител и не е преувеличено да се каже, че е държал британската държава в ръцете си, повече от едно поколение. Кариерата му започва във флота, в разузнавателния отдел на Адмиралтейството. През 1908 г. става помощник-секретар на флота в CID, а през 1912 г. става секретар на Комитета. В този орган той ръководи голяма част от планирането на войната срещу Германия, ръководи подготовката и допринася значително с личното си участие. Във „Върховното командване“ (1961) Ханки пише: „Малко тайни не ми бяха известни. Малко въпроси от военната политика не бяха минавали през ръцете ми в даден момент и по някакъв начин.“⁴⁵

„Върховното командване“ на Ханки сега е забравен труд, но е най-пълният вътрешен разказ за британската кампания срещу Германия.

Книгата съдържа подробности за военните приготовления, написани от лицето, отговорно за тях, което е координирало усилията и е привеждало планове в действие.

Във „Върховното командване“ Ханки говори открито за това как Великобритания се е подготвяла за войната, за която е знаела, че предстои десетилетие преди да избухне. Разказът на Ханки показва, че Великобритания никога преди не се е подготвяла толкова старателно за война. Никога преди не са били изразходвани толкова много изследвания, ресурси, време, усилия и енергия за събитие, което може никога да не се случи. И е наистина немислимо всички тези усилия да бъдат пропилены само за планове, предназначени за непредвидени обстоятелства.

Ханки описва Комитета за имперска отбрана като „централния инструмент за правителствен контрол, както за подготовката за война в мирно време, така и за висшето командване във военно време, но в последния случай под различно име и със съответните корекции“.⁴⁶

Когато прочита за комитета в сутрешните вестници, Ханки веднага иска да стане секретар на CID. По-късно лорд Ишър му помага и Ханки трансформира поста в нещо,

⁴⁴ *The Blockade of Germany*, S. 26.

⁴⁵ *The Supreme Command*, S. 4.

⁴⁶ *Hankey, Maurice: Government Control in War, 1945*, S. 23.

за което неговите предшественици не биха могли да мечтаят. През първите две години от съществуването си, CID се събира 60 пъти. Той е консултативен орган, теоретично подчинен на кабинета и парламента.

В действителност обаче до август 1914 г. той действа без участието на кабинета и парламента. Сам по себе си CID няма правомощия, но не е нужно, тъй като членовете му притежават властови позиции. Така натрупване на известни фигури от най-важните клонове на управлението, придава на Комитета неговата значимост.

В „Дневници и писма“ на лорд Ишър са записани лицата, с които той е кореспондирал по държавни въпроси. През 1905 и 1906 г. сред тях са Негово Величество крал Едуард VII, адмирал Фишър, Артър Балфур, Кембъл-Банерман⁴⁷, лорд Робъртс, сър Дъглас Хейг⁴⁸, лорд Кичънър⁴⁹, сър Джон Френч⁵⁰, Р. Б. Халдейн⁵¹, сър Джордж Кларк (секретарят на Централното разузнаване), държавният секретар по военните въпроси Х. О. Арнолд-Форстър, държавният секретар за Индия Джон Морли и държавният секретар по финансите Реджиналд Маккена.

С тези хора Реджиналд Брет обсъжда какво трябва да се направи, как трябва да се направи и как да се решат въпросите, които ще възникнат при подготовката на войната срещу Германия.

Когато Великобритания влиза във войната през август 1914 г., планове на Централното разузнаване са изпълнени дословно – мерките, които обединяват усилията на всички клонове на въоръжените сили.

Тайните разговори. През декември 1905 г., според Ханки, малка група офицери от флота и армията започват неофициални срещи в Уайтхол Гардънс⁵², за да „проучат правилното използване на въоръжените сили на Обединеното кралство в случай на наше участие, заедно с Франция, във война с Германия“.

Това се случва след сключването на „Сърдечното съглашение“ (Антантата), официално представено като просто необвързващо споразумение, с бившия съпреник. През декември 1905 г. когато либералното правителство едва започва да се формира, полковник Репингтън вече води преговори с френския военен аташе майор Юге. Репингтън докладва на новия външен министър сър Едуард Грей, че Франция се нуждае не от думи, а от дела, с които Англия да демонстрира подкрепата си за „официално несъществуващия, таен съюз“ насочен срещу Германия.

На 18 ноември Юге докладва в Париж за размера, състава и темпа на мобилизация на евентуалните британски експедиционни сили.⁵³

⁴⁷ Хенри Кембъл-Банерман е политик лидер на Либералната партия (1899 – 1908), министър-председател (1905 – 1908). (б. пр.)

⁴⁸ Генерал от армията, във военното министерство директор на военното обучение (1906 – 1909), и с военния министър Ричард Холдейн съставят генерален щаб, който трябва да сформира териториалната армия предназначена за експедиционна сила за евентуалната бъдеща война с Германия на континенталната част от Европа. По време на ПСВ е главнокомандващ на британските войски във Франция. (б. пр.)

⁴⁹ Хорейшо Хърбърт Кичънър е висш офицер от британската армия и колониален администратор. Военен министър в 1914-16 г. (б. пр.)

⁵⁰ През 1907 г. е генерал-инспектор на Въоръжените сили, а в 1912 г. е началник на Генералния щаб на британските въоръжени сили. По време на ПСВ командва британските части във Франция. (б. пр.)

⁵¹ Е държавен секретар по военните въпроси между 1905 и 1912 г., известен е с въведените от него „реформи на Халдейн“ в британската армия. Като държавен секретар по военните въпроси играе ключова роля в основаването на MI-5, MI-6, Териториалната армия, Британските експедиционни сили и Кралските военновъздушни сили. (б. пр.)

⁵² The Supreme Command, S. 62.

⁵³ Owen, David: The Hidden Perspective, The Military Conversations 1906–1914, S. 30.

Едно от първите решения на Грей е да формализира военните разговори, които са неофициално инициирани по време на предишното правителство при лорд Лансдаун.

През януари 1906 г. Грей посочва на френския посланик, че Франция може да разчита на британска военна помощ в случай на война с Германия, дори ако не могат да бъдат дадени официални гаранции.⁵⁴

Британският кабинет няма да бъде информиран за ангажиментите и няма да бъдат поети обвързващи ангажменти, защото Парламентът може да разбере, което заплашва с падането на правителството. Грей информира Халдейн и след това дава зелена светлина за собствената си инициатива – без да получи одобрението на своя встъпващ във власт кабинет.

По време на три срещи през януари 1906 г., CID обсъжда военните преговори. Между 1906 г. и април 1908 г. (по времето на Кембъл-Банерман като министър-председател), CID не разработва планове и планирането за война се е провежда във военноморското разузнаване на адмирал Фишър и военното министерство на Халдейн. Официално CID не е компетентен за стратегията за континента.⁵⁵

Успоредно с военноморската подготовка и преговорите с Франция се осъществява реорганизация на британската армия, водена от Репингтън и генерал Уилсън.

Халдейн модернизира армията и създава експедиционни сили с личен състав 160 000 души, които ще поемат лявото крило на френския фронт в рамките на два дни след мобилизацията и ще воюват срещу германските войски. Това е революционно нововъведение за британското военно командване. Когато задачите на армията са определени през 1888 г., не се споменава разполагането на войски на европейския континент. Тогава задачата на армията е определена като защита на Великобритания и колониалната империята, включително Индия.⁵⁶

Както пише Ханки, британската армия традиционно е малка и транспортирана до различните краища на света от флота. Защитен от флота си, английският остров винаги е непревземаем и следователно не се е изисквало поддържането на голяма постоянна армия. Това отличава островното кралство от страните на европейския континент с техните дълги граници. Най-голямата армия, която Великобритания някога е разполагала на континента, се е състояла от 30 000 души по време на войната с Наполеон в Испания и при Ватерло през 1815 г.

Половин век по-късно, по време на Кримската война, британската армия е наброявала 28 000 души.

Британската военна стратегия традиционно се ръководи от принципа да не се разполагат големи сили на континента, а по-голямата част от сраженията да се оставят на съюзниците.

Грей, министър на външните работи, и Халдейн, държавен секретар по военните въпроси, не получават одобрение от кабинета за преговорите между британските и френските щабни офицери. Те оправдават секретността на разговорите, с уверението, че не включват действителни, обвързващи ангажменти. Тъй като няма официално обещание за участие заедно с Франция в евентуалната война, никой друг не е трябвало да знае за обсъжданията. И следователно, „те се проведеха в най-голяма секретност“, както пише Ханки: „Нямаше никакви доклади от какъвто и да е вид за кабинета или Комитета за имперска отбрана. Разработените планове от Генералния щаб при тези тайни дискусии, бяха представени на Комитета за имперска отбрана, но хода на самите дискусии оставаше секретен. Едва шест години по-късно, през 1912 г., Грей информира кабинета за въпроса...“

⁵⁴ T124: *Sea Power*, 1941, S. 30.

⁵⁵ Също S. 34.

⁵⁶ Също S. 26-28.

В мемоарите си Грей и Халдейн аргументират внимателно ползата от тези разговори. Алтернативното, военното сътрудничество може да се осъществи само в импровизирана форма и с катастрофална загуба на време. Но колкото по-убедителен е случаят, толкова по-лесно трябва да се убеди кабинетът да вземе решение.“

Вместо това, сред членовете на кабинета, които са оставени „отвън“, възниква значително подозрение което се почувства и от Комитета за имперска отбрана, напълно държан встрани по въпроса. „Морли многократно ме разпитваше по този въпрос, но тъй като няхах точна информация, не можах да го информирам.“⁵⁷

Всичко се извършва зад лъжата, че тези сили са необходими за „домашна отбрана“. Както лорд Ишър съвсем правилно пише, толкова големи сили никога не са били необходими за отбраната на острова, предвид мощния флот.⁵⁸

Ханки пише, че премиерът Кембъл-Банерман, последовател на гладстоуновия либерализъм, иска да закрие CID, но новият му либерално-империалистически държавен секретар по военните въпроси, Ричард Халдейн, го убеждава да промени решението си. Премиерът реагира с нарастваща загриженост към напредъка на военните преговори, но не пречи да продължат, страхувайки се, че либералите-империалисти ще подадат оставка от кабинета, ако се стигне до конфронтация. Поради позицията си CID не може да координира допълнително военните планове. Това става възможно едва след като Кембъл-Банерман вече не е министър-председател⁵⁹, заменен от Хенри Аскуит. А Аскуит, Грей и Халдейн заблуждават Парламента, като укриват информацията за постигнатите споразумения с Франция.

Те много внимателно подбират думите си, за да създадат впечатлението, че не се прави нищо, което може да обвърже Англия да воюва с Германия в съюз със Франция (и Русия).

Джон Дилън от Ирландската партия и някои либерални депутати редовно разпитват Грей и Аскуит по темата, но след многократните спорове, „кабинетният заговор“ убежда Дилън и либералите да се откажат от подозренията си за евентуални тайни преговори и да прекратят да задават въпроси.⁶⁰

Според Ханки, въпреки цялата секретност, през 1908 г. се извършва значителна подготовка за войната с Германия. Това планиране не е координирано, защото Адмиралтейството и Военното министерство работят отделно по конкуриращи се проекти и не ги обсъждат помежду си. Ханки пише: „Сега сме в състояние да обобщим общото състояние на нашата военна готовност в началото на 1908 г.“ По това време Върховното командване, чрез Комитета за имперска отбрана, започва да формулира своята политика в случай на война с Германия. Военноморските сили бяха реорганизирани, предизборното разполагане на флота беше постигнало голям напредък, реорганизацията на базите и въглищните станции беше одобрена и напредваше, както и необходимите отбранителни мерки. Военните планове за флота бяха изготвени и представени на главнокомандващите на флота за становище, но нито кабинетът, нито Комитетът за имперска отбрана, нито Военното министерство знаеха за тяхното съществуване. Армията беше реорганизирана... Британският и френският генерален щаб обсъждаха технически планове за изпращане на експедиционни сили във Франция в случай на война с Германия, но без знанието нито на кабинета, нито на Комитета за имперска отбрана.“⁶¹

⁵⁷ *The Supreme Command*, S. 63.

⁵⁸ *Journals and Letters of Lord Esher* (1938), Bd. III, S. 313.

⁵⁹ На 5 април 1908 г. поради влошеното си здраве, Кембъл-Банерман, доброволно отстъпва мястото си на Аскуит. Малко по-късно на 22 април Кембъл-Банерман, умира. (б. пр.).

⁶⁰ *The Rise and Fall of Imperial Ireland*, S. 368–376.

⁶¹ *The Supreme Command*, S. 64.

От негова гледна точка проблемът е, че „плановите за флота и армията са изготвени в почти пълна изолация“... „Никой централен орган не е имал поглед върху нито един от плановите и не е могъл да се намеси, за да ги ръководи.“ Комитетът за имперска отбрана вече извършил безценна подготвителна работа, все още беше далеч от изпълнението на възложената му задача...⁶²

Ханки знае всичко, което може да се знае за планираната военноморска война срещу Германия, но в този момент той почти не знае нищо за военните приготовления които се правят с Франция „в най-голяма тайна“.

CID поема властта. След като либералът-империалист Аскуит заменя Кембъл-Банерман като министър-председател, най-накрая може да се осъществи координацията, която Ханки смята за необходима. Сега Комитетът за имперска отбрана най-накрая достига своята зрялост. Балфур, вече лидер на юнионистката опозиция, призовава за изследване заплахата от германско нашествие. Това подтиква CID да поеме задачата, която Балфур предвижда за органа от самото начало – координиран преглед на всички военни планове. Изследването отива много по-далеч от простото определяне дали германско нашествие („призракът на нахлуването“, както го нарича Фишър) е възможно – въпрос, чийто резултат „никога не е бил под съмнение“, според Ханки.⁶³

Германското нахлуване е напълно изключено като възможност. Но това не е основната грижа на Балфур: „Изследването за инвазията от 1908 г. фокусира вниманието на нашите държавници и военноморски власти върху един от най-важните проблеми, с които те трябва да се справят в случай на война с Германия. То определи съответните отговорности на Адмиралтейството и Военното министерство и установи основната рамка, върху която трябва да се основават плановите... Нашите държавници, нашите водещи морски и сухопътни висши офицери влязоха в тесен личен контакт и това беше от взаимна полза. С решението на Аскуит да предаде всички доказателства на Балфур, лидера на опозицията, и да потърси мнението му преди публикуване на доклада, целият въпрос беше издигнат над партийната политика.“⁶⁴

През март 1914 г. Балфур и Аскуит спорят ожесточено по въпроса за ирландското самоуправление. В същото време лидерът на опозицията и министър-председателят също заседават заедно в Комитета за имперска отбрана, където са договорени окончателните планове за войната срещу Германия. Когато Аскуит назначава своя военен кабинет през ноември 1914 г., той предприема необичайна стъпка и включва опозиционния политик Балфур. Може би необичайна, но според Ханки изобщо не е „безпрецедентна стъпка“, тъй като Балфур е участвал в основаването на CID и официално е член на комитета през 1907/08 и 1913/14 г.⁶⁵

Балфур знае за предстоящата война и цялото нейно подготвително планиране. Той ясно заявява това в разговор през 1910 г. с американския посланик в Лондон, Хенри Уайт. В книга, написана през 1930 г. Уайт описва този разговор:

„Балфур: „Вероятно сме глупаци, че не намираме причина да обявим война на Германия, преди германците да построят твърде много кораби и да ни отнемат търговията.“

Уайт: „Вие сте морален човек. Как можете дори да си помислите за нещо толкова политически неморално, като провокирането на война срещу безобидна нация, имаща толкова право на флот, колкото и вие? Ако искате да се конкурирате с германската търговия, работете по-усърдно.“

⁶² Също, S. 64.

⁶³ Също, S. 67.

⁶⁴ Също, S. 68–69.

⁶⁵ *Government Control in War*, S. 36.

Балфур: „Това означава понижаване на жизнения ни стандарт. Ще ни е по-лесно да водим война.“

Уайт: „Шокиран съм, че точно вие казвате такива неща.“

Балфур: „Това е въпрос, доколко е правилно или погрешно решение? Всъщност е въпрос дали искаме да запазим върховенството си.“⁶⁶

Балфур знае какво се случва по-добре от повечето членове на либералните правителства и определено по-добре от огромното мнозинство от либералните депутати или от Парламента като цяло.

Формално член на опозицията, той е назначен в Комитета за имперска отбрана през 1907/08 и 1913/14 г., а през 1914 г. е единственият водещ опозиционен политик, назначен във военния кабинет на министър-председателя Аскуит.

Очевидно Балфур не е ангажиран по никакъв начин с комитета само една година, през 1912 г., и през това време Уинстън Чърчил го държи изцяло информиран за всички събития. И всичко това става при вътрешна изострена обстановка, когато двете основни партии са на крачка от нова гражданска война заради ирландското самоуправление!

Съставянето на военния план. В доклада си от декември 1908 г. Комитетът за имперска отбрана заключава, че само морската блокада ще е неефективна, защото твърде бавно ще доведе до осезаеми резултати, за да се подкрепи активно Франция във войната срещу Германия. Поради това е договорено, че разработваните Британски експедиционни сили трябва да се състоят от пет дивизии. Това ще подсилило френските сили и ще задържи германците, докато флота изпълнява задачата си. След като CID представя военните планове на флота, с благословията на Асквит, комитетът започва ново изследване. То изведе въпроса за „континенталната война“ в общественото ползрение и предизвика спор между адмирал Фишър и Военното министерство. Адмирал Фишър се противопоставя на военни авантюри на континента, които ще доведат до неопределен ангажимент и ще отклонят флота от основната му задача. Военна интервенция го тревожи, защото при война на сушата, водена съвместно със съюзниците, флотът придобива второстепенна роля. А това е безпрецедентно в британската история, създаден е напълно завършен боен план, в който Великобритания, по настояване на Франция, се ангажира с участие във война на континента. Това означава ограничаване на възможностите за маневриране на флота.

Фишър поддържа позицията си, че флотът може сам да победи германците; в края на краищата той и неговите офицери са проучили до каква степен Германия е уязвима при икономическа война. След няколко срещи обаче, въпреки тези възражения, CID приема плана, изготвен в хода на тайните преговори, и Генералният щаб обещава на французите експедиционни сили от 160 000 души. Планът включва уговорката, че постигнатите с французите споразумения първо ще трябва да бъдат одобрени от правителството, което е на власт по това време.

По-късно Грей използва тази клауза като твърди, че „ръцете на Великобритания не са вързани“. Но това не променя фактите: Британската държава изготвя планове за военна кампания, която ще включва експедиционни сили на континента и своя флот, водещ икономическа война за унищожаване на Германия. Едното е предпоставка за другото, за да може да държи Германия в здрава хватка, която може да се променя в зависимост от текущото развитие.

През юли 1909 г. подкомисията на CID публикува доклад за военните нужди на Великобритания. Той показва, че планът на Генералния щаб за намеса във френско-германската война е обсъден подробно, като е дадено разрешение за „изработване на всички необходими подробности“.⁶⁷

⁶⁶ White, Henry und Allan Nevins: *Thirty Years Of American Diplomacy*, S. 257.

⁶⁷ Cab 38/19/47, 13. 08. 11.

През декември 1908 г. Фишър обявява пред Комитета, че е срещу участието на континента със сухопътни сили. Според адмирала, поради географското си положение, Англия е в изгодна позиция, позволяваща ѝ да контролира Европа. Той пише на Ханки: „Виждале ли, скъпи Ханки, ... Провидението е осигурило, че ние сме остров и всички наши владения са основно острови. Следователно, 130 000 души представляват непреодолима армада за неоспоримото върховенство на Британската империя. За същата задача Германия се нуждае от 4 милиона германци!“⁶⁸

Тайно планираното разполагане на войски на континента е разглеждано от Фишър и Ханки като рисковано начинание, което ще се обърне срещу либералите и в крайна сметка ще позволи на юнионистите да наложат наборна военна служба – сценарий, който е привлекателен и за двамата.

След Бурската война в политиката е има разделение. За първи път в британската история политическия лагер на юнионистите (консерваторите), се е застъпва за голяма наборна армия. Това е необходимо в съвременните времена, твърдят те.

От другата страна са традиционните противници на наборната военна служба. По-късно това ще доведе до обединяването на либералите с флота, а защитниците на мира ще станат поддръжници на морската блокада срещу цивилното население.

За либералите войната означаваше флот да убива германско цивилно население, докато Франция и Русия понасят основната тежест на боевете. И когато военната мощ на британските съюзници на се оказва недостатъчна, за да държи Германия под контрол, неутралните държави са привлечени във войната с иредентистки⁶⁹ обещания, за да избегне наборната военна служба в Англия. И това, въпреки лицемерното твърдение че ще се води „война за оцеляване на цивилизацията“.

Ханки се застъпва за традиционния, т.е. непряк подход към войната – ограничени ангажименти и обещания от страна на Великобритания. Както и в миналото, трябва да остане възможност за военно оттегляне, при минимални загуби.

Той предпочита да остави Германия да се обезкърви бавно и с минимален риск за себе си. По-добре е да се играе на сигурно. Адмирал Фишър мисли по подобен начин. Обещанието за активни войски на континента за него е „самоубийствена идиотия“ и той се страхува от последствията, от разполагането на „британските червени униформи на фронта във Вогезите“.⁷⁰

Дори и да не е съгласен стратегически, Ханки е много ясен по един въпрос: „Дали нашата политика е добра или лоша, е спорно.“ Но има две точки, за които правителството на Аскуит не може да бъде критикувано – че няма политически план и че планът му не е формулиран след най-щателна подготовка.“⁷¹

Военната книга. През 1910 г. планирането на икономическата война преминава от Военноморските сили към Ханки в Комитета за имперска отбрана. След като научава за плана на Халдейн предвиждащ изпращането на експедиционни сили, Ханки изготвя подобен план за мобилизиране на флота. Като част от подготвителната работа, CID провежда няколко проучвания и моли различни експерти от много области да направят препоръки за икономическата война.

Тези обсъждания довеждат до написване на книга, сравнима по обхват със Сините книги, представени на парламента. Има специфични насоки за изграждане на блокадна стратегия. В края на 1909 г. конфликтът между армията и флота за разполагането на континента е разрешен и Ханки ръководи следващата фаза на планиране и подготовка. Те включват следните стъпки и разследвания: „... подготовката на Военната книга,

⁶⁸ *The First World War: An Agrarian Interpretation*, S. 287.

⁶⁹ Т.е. обещания за териториални придобивки. (б. пр.).

⁷⁰ За тези възгледи вижте мемоарите на адмирал Фишър (1919).

⁷¹ *Government Control in War*, S. 76.

която е първото споменаване на темата; мерки за създаване на икономически натиск, започвайки с изследване на начина, по който да се справим с „гратисния период“ срещу вражеските търговски кораби, последвано от разглеждане на въпроси като складирането на суровини по време на война и по време на финансовата блокада; завладяването на вражеските колонии; сътрудничеството на Доминионите. Тези и подобни въпроси са разгледани от Комитета за имперска отбрана, като разузнаването, работата с чужденци и нашето действително икономическо положение... От началото на март 1910 г. са направени запитвания по следните теми: защита на Суецкия канал, транспорт на военните доставки във военно време, цензура на печата и пощата, [...] работа с неутрални и вражески търговски кораби по време на войната, и от юни 1910 г. въпроса за защитата на телеграфните комуникации и парализиране на противниковите.⁷²

Военната книга е постоянно актуализирано ръководство, което казва на всички във всички клонове на управлението какво да правят, ако на Германия бъде обявена война. Тя съдържа подробни инструкции, а Ишър я нарича „национален мобилизационен план“.⁷³

Всички знаят, в по-широк смисъл, какво трябва да направят, какво все още трябва да се направи и в какъв срок трябва да бъде завършено: „Всеки законодателен акт, всеки пакет от инструкции, всяка заповед, всяко писмо, всяка телеграма, включително тези до флота, военните бази, Доминионите, Индия и колонии (някои от които стоят в папките, като спешни... инструкции), трябва да е изготвен и подготвен. Всички необходими документи, заповеди, указания и прокламации са отпечатани или набрани за печат. Цялата система стига дотам, че кралят никога не отива никъде, без да носи документите, които изискващи незабавния му подпис.

Малък постоянен комитет е отговорен за постоянното актуализиране на всичко и за правенето на необходимите промени и допълнения. „Всички тези въпроси трябваше да бъдат разработени с далновидност и въображение, защото няхаме опит с голяма война от близо век.“⁷⁴

Резултатът от цялата тази работа е обобщен в проект от заповеди и указания, които влизат в сила през август 1914 г., след като Великобритания обявява война на Германия. Ханки смята, че министър-председателят Аскуит е прав, когато пише в спомените си: „Изобщо не е неоснователно твърдението, че правителството по това време (август 1909 г.) разглеждаше целия спектър от въпроси включващи евентуалната война с Германия – военноморската ситуация, възможностите за блокада, проблема с нахлуването, континенталния проблем, египетския проблем.“⁷⁵

Ханки разделя военното планиране на три фази: (Първата) „фаза на принципите“ е по време на правителството на Балфур през 1904/05 г. Втората фаза обхваща от 1906 г. до август 1909 г., която Ханки нарича „фаза на политиката“. И накрая, третата фаза, „фазата на плановете и подготовката за прилагането на политическите мерки“.

Тази фаза продължава до август 1914 г. През този период военноморските сили и военното министерство координират и работят по съвместната си подготовка за войната срещу Германия.

Агадирската криза принуждава военноморските сили и военното министерство, да разкрият съответните си плановете, защото внезапно възниква възможността за война с Германия. През август 1911 г. Аскуит свиква среща на комитета с участието на всички членове. Въпросът на дневния ред е дали да се предостави въоръжена подкрепа

⁷² *The Supreme Command*, S. 85–86.

⁷³ *Viscount Esher: The Tragedy of Lord Kitchener*, 1922, S. 40.

⁷⁴ *Government Control in War*, S. 27.

⁷⁵ *Също*, S. 26.

на Франция. На срещата, генерал Хенри Уилсън, директор на отдела за военните операции, представя аргументирано своя план за десант и разполагане на британските експедиционни части на лявото френско крило. Сър Артър Уилсън говори от името на Адмиралтейството, но представи слабо плана си за провеждане на малки десанти на северногерманското крайбрежие в подкрепа на морската блокада.

Ханки е обезпокоен от появата на сър Артър от името на флота, предвид подробния план на генерал Уилсън. Месец по-рано, без знанието на Адмиралтейството, Уилсън подписва споразумение с французите, в което се уточнява колко дни след мобилизацията, британските експедиционни сили ще подкрепят лявото крило на френската армия.⁷⁶

Външният министър Грей го беше уверил, че CID няма да научи за това споразумение.⁷⁷

След срещата на CID, Аскуит изпраща Чърчил в Адмиралтейството като Първи морски лорд. Неговата задача е: да приведе флота във форма и да гарантира, че той се придържа към големия стратегически план. Сър Артър Уилсън е уволнен и е създаден нов Военноморски щаб. Чърчил работи в тясно сътрудничество с новия държавен секретар по военните въпроси, Дж. Е. Б. Сийли (барон Мотистоун), както и с Аскуит, след като Сийли подава оставка в резултат на бунта в Къра (Северна Ирландия), а министър-председателят Аскуит поема и поста държавен секретар по военните въпроси, за да гарантира, че военните планове че се запазят в тайна.

Едва тогава кабинетът научава за военните дискусии, които се водят от шест години.⁷⁸

Войната на империята. Особено важен аспект от подготовката за световната война е убеждаването на общественото мнение в необходимостта от стратегията за поставяне на Германия на колене. Стратегията на Ханки е да експлоатира ресурсите на цялата колониална империя във войната. Това обаче означава използване на правителствата на така наречените „Бели доминиони“ [подчинени държави с голяма част, или изцяло европейско население, т.е. Канада, Австралия, Нова Зеландия, Ирландската свободна държава, Нюфаундленд и Южна Африка, бел. на редактора], по време, когато дори британският кабинет не знае за военните планове. Този труден акт е постигнат на Колониалните конференции през 1907 и 1909 г., на които се обсъжда военното сътрудничество между Лондон и „Белите доминиони“, и накрая през 1911 г., когато колониите „получиха наше пълно доверие по такива въпроси“.⁷⁹

В икономическа война срещу Германия, нейните разпръснати колонии имат голямо значение, защото снабдяват Германия, но са удобни за прекъсване на търговските връзки, между тях и метрополията (б.пр. чрез действията на британския флот).

Колониалните разузнавателни служби наблюдават германската търговия и корабоплаване, така че флотът лесно да унищожи германската външна търговия, ако избухне война.

Аскуит, Грей и Маккена представят идеите на Ханки на представителите на британските колонии на Колониалната конференция през 1911 г. Грей изнася новаторска реч пред водещите фигури от Доминионите. Той събужда у тях желанието, след като се върнат в страните си, да започнат военните приготовления, необходими за предприемане на действия в Африка и Тихия океан, веднага след обявяването на войната.

⁷⁶ T124: *Sea Power*, 1941, S. 41.

⁷⁷ Също, S. 41.

⁷⁸ Callwell, C. E.: *Field Marshal Sir Henry Wilson*, 1927, Bd. 1, S. 107.

⁷⁹ *The Supreme Command*, S. 128.

В речта на Грей пред Колониалната конференция, Ханки пише „ние откриваме причината за нашето участие във войните от 1914 и 1939 г.“⁸⁰

По същество речта на Грей е за баланса на силите. Грей заявява, че Великобритания винаги ще се намеси във война с голяма европейска сила или силов блок с „наполеонов цели“. Това, което той има предвид е, че Англия ще води превантивна война срещу всяка нация, за която смята, че се опитва да обедини Европа, и Великобритания да остане без съюзници на континента, подходящи за традиционната политика на „баланс на силите“.

„Единствената голяма комбинация в Европа, от която оставаме без съюзник“, според Грей, е развитие което не бива да се допуска, и ако трябва, ще бъде предотвратено с военни средства. И той излага добър либерален аргумент за оправдание на агресивността като превантивна мярка: Ако не се намеси, Англия ще трябва значително да увеличи военноморските си разходи. Тогава тя вече няма да е в състояние, да бъде толкова силна, колкото следващите две най-големи сили; а ще трябва да е толкова силна, колкото следващите по ред, пет най-големи сили, за да продължи да доминира в световните океани. (Великобритания прие аргумента на Грей, след което загуби суверенитета си над моретата и увеличи дефицита си по платежния баланс десетократно. Това остави страната финансово неспособна да контролира адекватно света, въпреки спечелването на войната.)

Всички присъстващи знаят за какво говори Грей – за война с Германия. Ханки описва какво прави министър-председателят след това: „След това Аскуит даде подробен отчет за основните въпроси, които Комитетът е разглеждал, включително и описание на Военната книга, която тогава е започната само няколко седмици по-рано.“ ...“След това той помоли представителите на колониите да предприемат подобни стъпки в подготовката за войната“.⁸¹

За Ханки този момент, когато колониалната империя е „получила пълно доверие по въпросите на външната политика, военноморската и военната политика“, е момент от „най-голяма важност“. „На тях (б. пр. представителите на колониите и доминионите) им е предложено място в органа, който на практика упражнява върховно командване на отбранителните мерки.“⁸²

Ханки пише, че всички отбранителни мерки, предприети от Доминионите преди войната, „са предвидени да бъдат *mutatis mutandis* (променящи се) в съответствие с нашите собствени.“⁸³

Когато Ханки говори за отбранителни мерки, той има предвид подготовката за агресивна война. Веднага след обявяването на войната от Великобритания, южноафриканските войски нахлуват в германски владения в Того и Югозападна Африка. Индийската армия нахлува в Месопотамия, още преди да бъде обявена война на Османската империя.

Ханки разкрива всичко. През 1912 г. всички части от пъзела, необходими на Великобритания за войната ѝ срещу Германия, започват да се сглобяват. Ханки говори съвсем открито за това във „Върховното командване“: „Трябва да се каже за заслуга на правителството, че след като взе решението си и определи ясна и решителна политика, то разработи всичко до последния детайл, така че [...] страната беше добре подготвена в много отношения. [...] Военноморските планове бяха напълно разработени и Адмиралтейството имаше готови алтернативни планове, с които можеше да реагира на текущото развитие. Беше определено предварително къде кои

⁸⁰ Също, S. 129.

⁸¹ Също, S. 131.

⁸² *The Supreme Command*, S. 132.

⁸³ *Government Control in War*, S. 28.

военноморски части ще бъдат разположени. Беше решено къде ще се събере флотът. [...] Бързата мобилизация беше осигурена. Армията също беше готова. Всеки детайл за мобилизирането на професионалната армия и за транспортирането до сборен пункт във Франция беше разработен и съгласуван с френския Генерален щаб. [...] Организацията за железопътния транспорт, качването на корабите и плаването (б. пр. през Ла Манша), беше завършена. Организирана беше бързата мобилизация на професионалната армия и експедиционните сили. [...] Освен подготовката на флота и армията, Комитетът за имперска отбрана направи много за организирането на материалните ресурсите на държавата. Максимална секретност по отношение на движенията на флота и армията беше осигурена, чрез въвеждането на различни форми на цензура. [...] Беше подготвено прекъсването телеграфните кабели на противника. Системите за военноморското и армейското разузнаване бяха разработени предварително по целия свят. [...] Във всички части на Империята бяха изготвени планове, как при избухването на войната вражеските кораби в нашите пристанища трябва да бъдат заловени и задържани, както и корабите на врага в открито море. Беше приета търговска политика, основана на старото правило да не се търгува с врага и насочена към засилване на блокадния натиск, като същевременно се запазят нашите най-важни доставки. [...] Правителствата на Доминионите бяха наясно с основната насока на нашата политика по всички тези въпроси и в цялата Империя беше направена съответната подготовка. Всеки детайл беше обмислен, въведени бяха всички възможни предпазни мерки, така че договореностите да бъдат приложени бързо, гладко и възможно най-скоро. Отговорността за всички тези стъпки беше изяснена и нямаше нито пропуски, нито припокривания между отделите. Необходимите инструменти – закони, заповеди, указания, прокламации и инструкции – бяха формулирани, отпечатани и бяха в ръцете на онези, които щяха да действат по тях. От краля до печатаря, всеки знаеше какво трябва да прави“.⁸⁴

На 4 август, 1914 г. флотът е мобилизиран и приведен в бойна готовност. Британците и французите си разделят зоните на действие. Британският флот заема основната си позиция в Северно море, а френският флот – в Средиземно море.

Още през март 1914 г. е решено да се разположат всички налични военни кораби на британския флот в териториални води. До юли флотът е в пълна бойна готовност и са повикани 30 000 запасници.

На 29 юли – шест дни преди обявяването на война срещу Германия, сила от 150 бойни кораба, крайцери и разрушители, придружени от голям брой ескорти, излизат от пристанищата и заемат бойни позиции. По-малко от 48 часа след като Аскуит дава заповедта, Британските експедиционни сили акостират във Франция.

В първия ден на войната кралският флот прекъсва германските подводни телеграфни линии. Това оставя Германия зависима от британските кабели за трансатлантическа комуникация или за комуникация с други части на света.

Работата на Ханки в Комитета за имперска отбрана е оповестена публично в деня след обявяването на войната в поредица от прокламации: Отсега нататък ще е държавна измяна, ако британските граждани търгуват с германски физически лица или компании. Собствениците на британски товарни кораби са предупредени, че корабите им ще бъдат конфискувани, ако превозват „контрабанда“ между чуждестранни пристанища (Адмиралтейството дефинира какво представлява „контрабанда“). Експортните компании са предупредени да не продават „контрабанда“ на чуждестранни купувачи. Командният център записва и наблюдава позициите на германските кораби на всеки 8

⁸⁴ The Supreme Command, S. 137–139.

часа от 1907 г. насам; информацията сега е предадена на флота. В рамките на една седмица германската морска търговия спира напълно.⁸⁵

И още една предпазна мярка на CID беше въведена в действие: Застрахователната компания Лойдс от Лондон предупреждава всички кораби да се отправят към най-близкото британско пристанище, иначе ще загубят застраховката си. Корабите, превозващи храна и пътуващи на изток, са задържани. Товарът им е конфискуван и задържан като трофеи. На неутралните кораби е забранено да напускат британските пристанища, докато не разтоварят товара си. Правителството започна да игнорира Лондонската декларация за морско право и конфискува товари, предназначени за Германия, независимо от знамето на корабите.

След като германското правителство национализира производството на храни като защитен механизъм срещу блокадата, британците считат хранителните стоки за абсолютна контрабанда.

През 1945 г. Ханки изнася лекции в Кеймбридж, цитирайки от „Официална история“ „Военноморски операции“ от сър Джулиан Корбет, казвайки, че той „обобщава ситуацията доста точно“, когато пише: „Сред многото погрешни впечатления, които преобладаваха, когато се озовахме, след интервал от един век, въввлечени в голяма война, имаше убеждение, че не сме подготвени за нея. Дали степента, до която се подготвихме, беше толкова голяма, колкото изискваше времето, и дали бяхме прави, придържайки се към нашата традиционна система за малка армия и голям флот, са въпроси които ще бъдат обсъждани дълго време напред. Като се има предвид мащабът който съзнателно избрахме, не може да има съмнение, че механизмът за привеждане на нашите сили в действие, до най-малкия детайл, е постигнал подредена завършеност, безпрецедентна в нашата история.“⁸⁶

Войната на Великобритания срещу Германия е замислена като традиционна война в рамките на политиката на „баланса на силите“ – военноморската блокада на Ханки, плюс експедиционните сили на Халдейн. Никога не е имало намерение да се води мащабна сухопътна война, нито имат планове за това, дори и онези, които поемат контрола над Военното министерство заедно с Кичънър. Впоследствие войната се води безмилостно, благодарение на демокрацията като форма на управление и средната класа, която пое тежестта на войната, планирана от аристокрацията, зад гърба на демокрацията.

Така планът за войната се отклонява от предназначението си. Катастрофалното развитие на света през 20-ти век води началото си именно оттук. Начинът, по който Великобритания води войната, и мирните договори, които тя предлага в нейния край, предизвикват събития, които и до днес резонират с трагичните си последици за човечеството.

Всичко това е пропуснато, когато Ханки си спомня момента, в който всичките му приготовления достигат своя апогей и най-накрая дават плодове: *„След като телеграмата за обявяване на война беше изпратена в нощта на 4 срещу 5 август, нямаше какво да направя, за да повлияя на ситуацията. Не се притеснявах особено как в крайна сметка ще се развие войната. Годишите посветени на темата ме бяха убедили, че в дългосрочен план военноморското превъзходство неизбежно ще ни донесе победа. Вярата ми в военноморската мощ беше почти религиозна. Германците можеха, подобно на Наполеон, да завладеят континента. Това ще удължи войната, но не може да повлияе на крайния резултат, който ще се определи от икономическите*

⁸⁵ S. Lambert, Nicholas: *Planning Armageddon*, 2012, S. 211–212.

⁸⁶ *Government Control in War*, S. 28.

ограничения. И така, в онази изпълнена със събития нощ, си легнах развълнуван, но и уверен“.⁸⁷

Скритите причини за Първата световна война

Джери Дохърти и Джим Макгрегър

Историята на Първата световна война е умишлена лъжа. Но жертвите, героизмът, огромните човешки загуби или последвалото страдание за много хора, е съвсем реално. И все пак, в продължение на век, успешно се прикриват причините, поради които войната е ненужно и умишлено удължена след 1915 г. Историята е внимателно изопачена, за да се прикрие фактът, че Великобритания, а не Германия, е отговорна за войната. Ако тази истина беше станала публична след 1918 г., последствията за британския елит вероятно щяха да бъдат катастрофални.⁸⁸

Но победителят определя правилата и следователно официалната история отразява мненията само на победителите. През 1919 г. във Версай, Великобритания, Франция и САЩ постановяват, че Германия е планирала войната, умишлено я започва и отхвърля всички предложения на съюзниците за помирение и уреждане на спора.

Голямо количество документи са унищожени, скрити или фалшифицирани, за да направят тази присъда, истина. Германия протестира срещу вменената вина, като съвсем правилно заявява, че е била принудена да започне войната и е трябвало да се защити от руската агресия. Но аргументите на Германия се отхвърлят набързо и без коментар.

До 1918 г. Германия е напълно изтощена и в страната се шири глад. Пред германската делегация стои опасността от окупация, или от гладна смърт. Тя няма друг избор, и отстъпва, съгласявайки се на огромни репарации.

Версайският договор, с неговите сурови условия, е престъплението, което със сигурност гарантира, че ще има и втора световна война, както пише „*The Economist*“.⁸⁹

Истинските причини за войната могат да бъдат открити в Англия, а не в Германия. В края на 19-ти век невероятно богати и влиятелни личности основават тайно общество в Лондон с изричната цел да разширяват Британската империя по света. Те умишлено предизвикват Втората англо-бурска война (1899–1902), за да завземат златните мини в Трансваал. Тяхната отговорност за войната е обвита в мълчание в официалната историография, както и ужасът на британските концентрационни лагери, в които загиват 20 000 бурски деца.⁹⁰

Втора фаза от техния глобален план предвижда унищожаването на Германия, която бързо се индустриализира и се превръща в икономическа заплаха за Англия.

Фалшифициране на историята? Тайно общество? 20 000 деца умират в британски концентрационни лагери? Великобритания виновна ли е за Първата световна война? ...

Читателят може да си помисли, че това са необичайните конспиративни теории, но всеки, който не вярва, трябва да погледне трудовете на Карол Куигли, един от най-известните историци на 20-ти век.

Карол Куигли прави най-големия си принос за разбирането на съвременната история с книгата си „Англо-американският естаблишмънт“. Тази работа съдържа

⁸⁷ *The Supreme Command*, S. 165.

⁸⁸ *Docherty, Gerry/Macgregor, Jim: Hidden History – The Secret Origins of the First World War*, S. 11 [dt. Titel: *Verborgene Geschichte: Wie eine geheime Elite die Menschheit in den Ersten Weltkrieg stürzte*, Kopp Verlag, Rottenburg, 2014].

⁸⁹ *The Economist*, 31. Dezember 1999.

⁹⁰ www.sahistory.org.za, »politics and society«, »20th Century South Africa«.

взривоопасни подробности за това как тайно общество от международни банкери, аристократи и други влиятелни личности във Великобритания и САЩ, контролират лостовете на властта в политиката и финансите.

Професор Куигли обяснява, че много малко хора са знаели за съществуването на обществото, защото членовете му пазят дълбока секретност, и „много от най-влиятелните членове са непознати дори за добре осведомените студенти по британска история“.⁹¹

Тайното общество е основано в Лондон през 1891 г. от сър Сесил Роудс, южноафриканския диамантен милионер. Професор Куигли пише: „Лондон, студен зимен февруарски следобед на 1891 г. Трима мъже са дълбоко потънали в сериозен разговор. Това, което се обсъжда този ден, ще промени радикално Британската империя и впоследствие целия свят. Тези мъже организират тайно общество, което ще бъде една от най-важните сили в насочването и прилагането на британската колониална и външна политика в продължение на повече от 50 години.“⁹²

С изключение на малцината посветени, никой не знае за съществуването на тайното общество. Членовете знаят, че истинската власт е далеч по-важна и полезна от привидната власт. Те принадлежат към привилегирована класа, която знае как се вземат решения, как се управляват правителствата и как да влияе на политическата насока. Не е нужно човек да принадлежи към определена партия, за да бъде член; много по-важна е лоялността към Империята. В различни статии и книги често наричат тези личности „финансовата аристокрация“, „скритата власт“ или „тайните мозъци“⁹³.

Всички тези названия са подходящи, но ние ги групирахме в колективния термин „тайният елит“. Тайният елит се занимава с подновяване на връзките между Великобритания и САЩ, разпространение и запазване по света на всичко смятано като необходимо за ценностите на английската висша класа, и поставяне на всички обитаеми региони на земното кълбо под неговото влияние и контрол.

Тайното общество вярва, че управляващите личности от англосаксонски произход с право седят на върха на йерархия, основана на превъзходство в търговията, промишлеността, банковото дело и експлоатацията на другите раси и народи.

Викторианска Англия уверено стои в центъра на международната сила, но може ли да остане там завинаги? Този въпрос предизвиква разгорещени дебати в големите провинциални имения или в столичните салони, изпълнени с дим от скъпи пури.

Сред елита има голяма загриженост, че Великобритания ще загуби глобалната си сила и влияние, ако не се предприемат решителни действия. Тогава ще се появят чужденци, чужди компании, чужди обичаи и чуждестранни закони.

Изборът не е лесен: или да се предприемат драстични стъпки за защита и разширяване на империята, или да се приеме, че новата, изгряваща Германия ще изпревари Великобритания на световната сцена и ще я измести на второ място.

В годините непосредствено след Бурската война е взето решението: „тевтонската заплаха“ трябваше да бъде унищожена. Не просто победена – унищожена!

В първата стъпка от плана, демократичните процеси са атакувани от няколко страни. Подбрани и послушни политици в основните политически партии на страната заемат влиятелни позиции в администрацията и политиката. Зад кулисите, тайното общество доминира британската външна политика, независимо коя партия е на власт. Тайният елит вербува все по-могъщите „вестникарски барони“ в своите редици, за да

⁹¹ Quigley, Carroll: *The Anglo-American Establishment*, S. 4.

⁹² Също, S. 3.

⁹³ Днес се използва термина „дълбоката държава“. (б. пр.).

контролират информационните канали и да влияят на общественото мнение. По-фин е подходът на контрол върху финансирането на университетските катедри.⁹⁴

Ранен пример е „История на войната в Южна Африка“ на „The Times“. Този труд за Бурската война е написан от чиновници от Оксфорд, доведен от лорд Милнър, за да организират и управляват възстановяването на Южна Африка. Те написват своя собствена история и с помощта на журналисти, преработват разделите, така че тяхната версия на събитията в крайна сметка да бъде приета като „истина“.

Този подход по-късно служи като модел за официалната историография на Първата световна война.

По същество тайното общество има петима бащи-основатели: Сесил Роудс⁹⁵, Уилям Стед⁹⁶, лорд Ишър, лорд Натаниел Ротшилд⁹⁷ и Алфред Милнър⁹⁸.

Но то бързо нараства по численост, власт и присъствие в предвоенните години. В него участват влиятелни стари аристократични семейства, които отдавна доминират Уестминстър, както и самият крал Едуард VII, който е активен във вътрешния кръг на Тайния елит. Сесил Роудс, минен магнат, спечелил милиони в Южна Африка, отдавна говори за изграждането на тайно общество по модел на йезуитите, което да прави всичко необходимо, за да защитава империята и да насърчава нейното разширяване. Той иска да „подчини целия нецивилизован свят на британско управление, да върне САЩ в Империята и да обедини цялата англосаксонска раса в една империя“.⁹⁹

Това, по същество, е целият план. Точно както йезуитите били създадени, за да защитават папата и да разширяват влиянието на католическата църква, и точно както йезуитите се отчитат само пред собствения си магистър, така и Тайното общество е предназначено да защитава и разширява Империята, отчитайки се само пред

⁹⁴ Също, S. 197.

⁹⁵ Сесил Роудс (1853 – 1902) е британски предприемач, минен магнат, политик, министър-председател на Кейптаун (Капската британска колония) от 1890 до 1896 г. От беден произход и, син на свещеник. Създава голяма компания за добив на диаманти в Южна Африка, където се преселва на 17 год. възраст. Той е възторжен привърженик на британския империализъм и иска да покори териториите на Африка от Кейптаун до Кайро, и да построи жп-линия между тези два града. Организира двете войната с бурите (потомци на холандски заселници от 17-ти век). След като покорява земите им, завладява териториите на съвр. Зимбабве и Замбия, които нарича на свое име – Родезия. Една от основните мотивации на Роудс в политиката е неговото отявлено схващане, че англо-саксонците са „най-висшата раса на света“. (б. пр.).

⁹⁶ Смятан е за „най-известния журналист в Британската империя“ за своето време. Той развива методите чрез които печата може да бъде използвана за влияние върху общественото мнение и правителствената политика, и се застъпва за „Управлението чрез журналистиката“. (б. пр.)

⁹⁷ Натан (Нейтън, също Натаниел) Ротшилд (1840 – 1915) е трети по ред представител на английския клон на известната банкерска фамилия. От 1865 до 1885 г. Нейтън Ротшилд е член на парламента от Камарата на общините от Либералната партия. Получава титлата лорд по време на управлението на Гладстон и е първият еврейски член на Камарата на лордовете, който не е приел християнството. (Дизраели е удостоен с титлата граф Биконсфилд през 1876 г., но е кръстен в англиканството на 12-годишна възраст.) Ротшилд се присъединява към отцепилата се Либерална юнионистка партия, сформирана през 1886 г. от Джоузеф Чембърлейн, която в крайна сметка се слива с Консервативната партия. Той финансира Сесил Роудс в развитието на Британската южноафриканска компания и диамантения конгломерат „De Beers“. По-късно той управлява имуществото на Роудс след смъртта му през 1902 г. В същата година е назначен за таен съветник и член на съвета на Бъкингамския дворец. През 1914 г., след избухването на Първата световна война, Ротшилд е консултант в икономически съвет от Лойд Джордж.

⁹⁸ Британски държавник и колониален администратор, който играе важна роля във формирането на британската външна и вътрешна политика от средата на 1890-те до началото на 1920-те. От декември 1916 г. до ноември 1918 г. той е един от най-важните членове на военния кабинет на министър-председателя Дейвид Лойд Джордж.

⁹⁹ Stead, W. T.: The Last Will and Testament of Cecil John Rhodes, S. 59.

собствения си лидер. Светият Граал в този случай не контролира над Царството Божие на Земята в името на Всемогъщия, а контрола над света в името на могъщата Империя.

И двете тайни общества (т.е. британският таен елит и средновековният орден на йезуитите) се стремят към световно господство, под различни форми, но с еднакво безмилостностни методи.

Близкият съюзник на Роудс, Уилям Стивънс, представлява новата сила на политическата сцена – евтини ежедневници, които намират все по-голяма популярна читателска аудитория, и внушават своите възгледи. Стивънс е най-известният журналист на своето време. През 1885 г. той разтърсва викторианското общество, когато осъжда детската проституция в откровена статия в „*Pall Mall Gazette*“.

Правителството е принудено да действа и приема „Закона за изменение на наказателното право“. По този начин Стивънс печели мястото си в елитния кръг около Роудс: той е човек, имащ влияние върху обществеността. Той е един от първите разследващи журналисти и изгражда впечатляваща мрежа от млади журналисти, които от своя страна разпространяват принципите на „тайния елит“ в цялата Империя.

Сред тях са Едмънд Гарет от „*Cape Times*“¹⁰⁰, Едуард Тайас Кук – главен редактор на „*Pall Mall Gazette*“ и „*Westminster Gazette*“ и Джефри Доусън от „*The Times*“.

Всички те принадлежат към вътрешния кръг на тайното общество и са лични приятели и колеги на лорд Алфред Милнър, лидерът на тайния елит. Веднага след смъртта на Роудс, Стивънс пише, че Роудс е „първият от новата династия на финансовите крале, които се появяват в тези времена като истински владетели на съвременния свят“.¹⁰¹

През цялата история велики финансисти многократно са използвали богатството си, за да се намесват във въпросите на войната и мира и да оформят политиката в своя полза. С Роудс обаче нещата са съвсем различни. Той обръща причината и следствието, опитвайки се да натрупа голямо богатство в тайното си общество и след това да преследва политически цели: да купува правителства и политици, да купува общественото мнение и да придобива средства за влияние върху общественото мнение. Неговото намерение е богатството му¹⁰² да бъде използвано от англосаксонския елит, за да укрепва влиянието си върху света.

Третият участник в учредителната среща на тайното общество е Реджиналд Балиол Брет, по-известен като лорд Ишър, близък съветник на трима владетели. Ишър се радва на огромно влияние във висшите слоеве на обществото. Той представлява интересите на кралското семейство през последните години от управлението на кралица Виктория, след това по време на буйните експесии на крал Едуард VII и чак до по-спокойния и по-послушен крал Джордж V.

За Ишър с казва, че е „сивият кардинал, управляващ Англия с едната си ръка, докато с другата преследвал млади момчета“.¹⁰³

По време на осемгодишното царуване на крал Едуард VII, Ишър му дава почти ежедневно писмени съвети¹⁰⁴ и чрез него кралят винаги е в течение на делата на тайния елит. Дори за съвременниците на Ишър е трудно да определят точно каква роля играе в британската политика. Той председателства важни тайни комитети, отговаря за назначенията в кабинета и за разпределението на високите дипломатически и административни длъжности. Той активно участва в назначаването на висшите военни

¹⁰⁰ Издава се в Кейптаун в Южна Африка. (б. пр.).

¹⁰¹ Също, S. 55.

¹⁰² Роудс не се жени и няма преки наследници, предполагало се е но не е доказано, че е бил хомосексуалист. (б. пр.).

¹⁰³ S. *offizielle James-Lees-Milne-Website*, <http://www.jamesleesmilne.com/books.html>.

¹⁰⁴ Quigley, Carroll: *Tragedy and Hope: A History of the World in Our Time*, S. 137.

длъжности и притежава власт, далеч отвъд тази, която конституцията му предоставя. Ишър е най-могъщият активен член на тайния елит.

В лицето на лорд Нейтин Ротшилд, тайният елит разполага с изключително важен член-основател, който е свързан с международното банково дело, инвестициите и търговията с ценни книжа. Династията Ротшилд представлява най-типичният представител на „финансовата аристокрация“.¹⁰⁵ Фамилията има огромно влияние в британското банково дело, и в международния финансов свят. Те се смятат за равни на кралските семейства и неслучайно лондонската им централа е наричана от лондончани „Ню Корт“ (Новият кралски Двор).¹⁰⁶

Подобно на британското кралско семейство, корените на семейство Ротшилд също са от Германия. Богатството поражда богатство. Това е още по-вярно за големия капитал, който може да спира паричния кран за правителствата по свое желание и доминира на световните финансови пазари. Ротшилд са лидери в тази област.

Те манипулират политици, сприяеляват се с крале, императори и влиятелни аристократи и развиват свой собствен уникален начин на действие. Тяхното влияние е толкова голямо, че Лондонската полиция предоставя на каретите на Ротшилд, винаги предимство по улиците на столицата.¹⁰⁷

В почти всяка страна по света влиятелни личности и държавници, са подкупвани от Ротшилд и фамилията бързо получава достъп до почти всички европейски управляващи династии.¹⁰⁸

Тази международна династия става практически недосегаема: „Домът на Ротшилд е далеч, далеч по-могъщ от всяка друга финансова империя преди него. Той притежава огромно богатство, и действа на международно ниво като независим фактор. Монархиите се страхуват от Ротшилд, защото не могат да ги контролират.

Народните движения мразят Ротшилд, защото те се поставят над народа. Конституционалистите също мразят Ротшилд, защото упражняват влиянието си, тайно зад кулисите.“¹⁰⁹

Ротшилд знаят как да използват богатството си, за да се възползват от следващата добра пазарна възможност, независимо къде може да възникне тя.

Благодарение на близките си семейни връзки, те разполагат с неограничени ресурси и могат да разчитат на мрежа от агенти навсякъде и по всяко време. Поколение преди всички свои конкуренти, те разбират важноста на информацията, да знаят нещата предварително. Ротшилд общуват редовно помежду си, понякога по няколко пъти на ден, използвайки тайни кодове и доверени, добре платени агенти.

Особено в Европа те постоянно държат пръста си върху пулса на събитията. Бързата им комуникационна мрежа от куриери, агенти и семейни партньори, е високо ценена от правителствата и коронованите глави. Те използват тази мрежа като експресна поща, което даваше на фамилията още повече информация за тайните сделки.¹¹⁰

През 19-ти век никой, никое правителство, никакъв конкурент и никакъв вестник, не знае за важните събития и развития, преди Ротшилд. Те ценят анонимността и с малки изключения, винаги действат зад кулисите. Това им позволява, през годините

¹⁰⁵ Именно Натан (Нейтън) Ротшилд закупува акциите на Суецкия канал за Великобритания, чрез съвместна финансово-политическа акция с министър-председателя Дизраели, който за този си успех получава титлата лорд Биконсфилд.

¹⁰⁶ Ferguson, Niall: *The House of Rothschild*, Bd. 11, S. 251. Б. пр. Лорд Ишър е смееен и има 4 деца, но възможно да е имал и такива наклонности.

¹⁰⁷ Cowles, Virginia: *The Rothschilds*, S. 153.

¹⁰⁸ Knuth, E. C.: *The Empire of the City*, S. 70.

¹⁰⁹ Wilson, Derek: *Rothschild: The Wealth and Power of a Dynasty*, S. 98–99.

¹¹⁰ Ferguson: *House of Rothschild*, S. xxvii.

умело да крият делата си от общественото внимание. Не само в Европа, но и по целия свят, те разчитат на агенти и банки партньори, включително в Ню Йорк и Санкт Петербург.¹¹¹

Ротшилд се намесват, за да подкрепят затруднените банки или да поддържат корпорациите на повърхността с щедри капиталови инжекции. След това те поемат контрола и използват тези компании като параван. Например, те спасяват малката частна банка в Хамбург „*M. M. Warburg*“ и я разширяват до една от най-големите банки в Германия – банка, която по-късно ще играе ключова роля във финансирането на германските военни усилия по време на Първата световна война. Това е отличен пример за ефективността на Ротшилд: външно подкрепяйки едната страна, те същевременно насърчават и другата да действа.

Политиците са принудени да се съобразяват с финансова подкрепа. Нейти Ротшилд е политически консервативен по природа и възпитание, но смята, че всички политически лагери трябва да слушат фамилията Ротшилд по финансовите и дипломатически въпроси. Кръгът му от приятели и познати включва много важни личности, които на хартия са политически опоненти. В тясно свързания свят на политиката, Ротшилд упражняват огромно влияние както върху либералите, така и върху консерваторите. Партийни лидери идват на обяд в Ню Корт, вечерят заедно в клубовете и канят ключови лица, вземащи решения, в семейните си имения, където политици и аристократи се радват на кралско гостоприемство.

Ротшилд притежават вили в Пикадили, имения в Гънърсби Парк и Актън, Айлсбъри, Тринг, Уоддестън Манър и Ментмор Тауърс.

Когато Едуард VII отива във френската столица за разходка из парижките публични домове, той винаги е добре дошъл гост през уикенда в разкошния замък на Ротшилд във Фериер или в огромната градска къща на Алфред дьо Ротшилд. В тази напълно частна среда, тайният елит обсъжда своите планове и цели за света.

Биографът на Ротшилд, Найъл Фьргюсън, пише: „Именно в тази среда са били взети много от най-важните политически решения от онова време.“¹¹²

Богатството, което Ротшилд са натрупали, е толкова голямо, че няма нищо и никой, когото да не могат да купят. Те финансират грандиозни политически цели и големи икономически начинания. Ако нещата се объркат, те не са публично отговорни, защото през цялото време остават на заден план. Зад кулисите те влияят на кадровите решения за високи постове, откъдето комуникират практически ежедневно с най-важните лица, вземащи решения на своето време.¹¹³

Дороти Пинто, съпруга за член на династията, ни дава завладяващ поглед върху това как Ротшилд са тясно свързани с центровете на властта. Тя пише: „Като дете си мислех, че лорд Ротшилд живее в Министерството на външните работи, защото от класната си стая можех да виждам каретата му, паркирана там всеки следобед – докато, разбира се, той беше на частна среща с Артър Балфур.“¹¹⁴

Министърът на външните работи Балфур е част от вътрешния кръг на тайното общество и е на път да стане министър-председател.¹¹⁵

Ротшилд е символ на „финансовата аристокрация“, но безспорният лидер на Тайния елит от около 1902 до 1925 г. е Алфред Милнър, по-късно виконт Милнър. Удивително е, че името му е познато на много малко хора. Професор Куигли пише, че

¹¹¹ Също, S. xxvii.

¹¹² Също, S. 319.

¹¹³ Griffin, G. Edward: *The Creature from Jekyll Island*, S. 220.

¹¹⁴ Ferguson: *House of Rothschild*, S. 417.

¹¹⁵ Quigley: *The Anglo-American Establishment*, S. 312.

всички биографии на Милнър са написани от членове на тайния елит и по-скоро повече за прикриват, отколкото разкриват живота и дейността му.

Пренебрегването на толкова важна фигура през 20-ти век, според Куигли, е част от умишлена политика на секретност. Алфред Милнър е човек, изградил се сам, удивително успешен държавен служител, имащ най-добрите връзки за времето си, още като студент в Оксфорд. В кръга на тези силно привилегировани личности той се издига до безпрецедентна власт. Милнър е готов да вземе трудните решения, които са необходими, ако бурите бъдат лишени от контрола над златните находища в Трансваал. Необходимо е ясно решение и тази задача не може да бъде поверена на нерешителна личност. Той се стреми да закрепят британското лидерство, над правителството на Южна Африка и се противопоставя на бурите.

През 1897 г. Милнър тръгва за Южна Африка на личен кръстоносен поход, за да я направи лоялна към Короната, като всяко английско графство. Той ще остане там 8 години, изграждайки лидерските си качества и събирайки верни последователи, които ще провеждат целите на тайния елит през следващите 30 години.

Неговият мандат е ясен: да управлява Южна Африка, изцяло. Ако има някакви бурски пречки пред британското господство, те трябва да бъдат премахнати. А златото от Трансваал трябва да бъде осигурено. Милнър знае, че това ще означава пълномащабна война. И той знае също, че има само един начин да направи подобен конфликт приемлив за кабинета и британската общественост: да го представи така, сякаш агресията идва от бурите на Крюгер.

Алфред Милнър екипира административния апарат на Южна Африка с талантива клика от възпитаници на Оксфорд. Той самият организира и подхранва този кръг и до 1914 г. тези личности заемат важни позиции в Лондонското Сити, Консервативната партия, държавните служби, влиятелните вестници и академичните среди.

В труда си „Англо-американски естаблишмънт“, Карол Куигли посвещава цяла глава на „Детската градина на Милнър“¹¹⁶ хора постигнали големи успехи в държавната служба, бизнеса и политиката. Милнър ги назначава, обучава и възпитава, за да прокарат пламенно целите на тайния елит.

Сесил Роудс и Алфред Милнър са тясно свързани от събитията в Южна Африка. Роудс укорява Уилям Стивънс, че е казал за него, че ще подкрепи Милнър във всичко, което прави, освен във войната. Роудс не е толкова циничен в това отношение. Той разпознава в Алфред Милнър човекът, необходим за постигане на мечтата му за световното господство: „Заставам зад Милнър, напълно и изцяло, без резерви. Ако каже мир, казвам мир. Ако каже война, казвам война. Каквото и да се случи, ще кажа същото каквото и Милнър.“¹¹⁷

С течение на времето Милнър се очертава като най-способния от цялата група, човек, към когото останалите приемат за лидер се обръщат за насоки. Ако тази история има главен герой, това е Алфред Милнър. Основните действащи лица са пет: Роудс, Стивънс, Ишър, Ротшилд и Милнър. Заедно те представляват нова сила, която се разраства в британската политика.

Но също могъщи и вековни аристократични родове са замесени, тъй като отдавна доминират в Уестминстър и често са много близки до монарха, който е на трона. От тези традиционни семейства никой не е по-замесен от фамилията Сесилс. В края на 19-ти век Робърт Артур Талбот Гаскойн-Сесил, третият маркиз Солсбъри, е лидер на Консервативната партия (след смъртта на Дизраели, лорд Биконсфилд). Между 1885 и

¹¹⁶ Също, S. 52–83.

¹¹⁷ Stead: *The Last Will and Testament of Cecil John Rhodes*, S. 108.

1902 г. той е три пъти министър-председател, общо 14 години, по-дълго от всеки друг министър-председател в близката история.

През юли 1902 г. той предава поста си на племенника си Артър Балфур, убеден, че синът на сестра му ще продължи политиката му. Лорд Солсбъри има четирима братя и сестри, петима сина и три дъщери, всички от които са свързани чрез бракове с други личности от висшите слоеве на обществото. Важните държавни позиции са разпределени по подходящ начин между роднини, приятели и богати поддръжници, които демонстрират своята благодарност, като разпространяват възгледите на Солсбъри в правителството, държавните служби и дипломатическите кръгове.

Този „Сесилс-блок“ е тясно свързан с „обществото на избраните“ и целите на тайния елит през първата половина на 20-ти век.¹¹⁸

Либералната партия, е била доминирана по подобен начин от династията Роузбъри. Арчибалд Примроуз, петият граф Роузбъри, е два пъти външен министър и министър-председател от 1894 до 1895 г. Подобно на много други членове на управляващата класа, Солсбъри и Роузбъри са завършили Итън и Оксфорд. В политически план те може да са на противопоставяли позиции, но това не им попречи да работят заедно зад кулисите в интерес на тайния елит. Но това не е всичко: Роузбъри придобива още по-голямо влияние, като се е оженва за Хана де Ротшилд, може би най-желаната наследница на епохата. Този брак му е отворил вратите към най-важната и най-богатата банкова фамилия в света.

Според професор Куигли, Роузбъри не е много активен в „Обществото на избраните“, но сътрудничи лоялно с неговите членове. Той поддържа много близки лични отношения с много от тях; Ишър е един от най-добрите му приятели. Роузбъри харесва и се възхищава от Сесил Роудс, който е чест негов гост. Той назначава Роудс в Тайния съвет, а в замяна Роудс го прави един от своите най-близки сътрудници. Застъпничеството, „синята кръв“, изключително образование, богатството, това са качествата, необходими за попадане в тайния елит, особено в ранните дни от съществуването му. Тайните срещи се провеждат в частни градски къщи или имения, като почивка през уикенда или вечеря в частен клуб.

Популярните места са резиденциите на Ротшилд в Тринг Парк и Пикадили, имението на Роузбъри в Ментмор или Марлборо Хаус, когато все още е частна резиденция на принца на Уелс (и по-късно на крал Едуард VII).

Вечерите се провеждат в Грилиънс клуб, и в още по-стариат Лондонски клуб, място за срещи за дискусии и кроене на заговори.

Това са архитектите, които полагат основите, върху които тайното общество ще се вкорени, да се разшири и да се превърне в тайния елит. Роудс ги събира всички заедно и редовно преразглежда заветчанието си, така че обществото да бъде финансово осигурено в случай на смъртта му.¹¹⁹

След се занимава с общественото мнение, Ишър е рупорът на краля. Солсбъри и Роузбъри осигуряват политическите контакти, а Ротшилд представлява международния капитал. Милнър е майстор манипулатор, интелектуалецът, който проявява желязната воля и допринася като решаващият фактор на силния лидер.

Това е малка клика, която се стреми да доминира над света, но те имат на своя страна международната финансова мощ, велики виртуози в политиката и лица, вземащи решенията, заемащи важни правителствени длъжности.

¹¹⁸ Quigley: *The Anglo-American Establishment*, S. 16–17.

¹¹⁹ Роудс е бил със силно разклатено здраве, страда от тежка асма и сърдечна недостатъчност, поради което е предчувствал, че няма да живее дълго. (б. пр.).

Може би обществеността никога нямаше да разбере какви са намеренията на този таен елит, ако професор Карол Куигли не бе разкрил, че това тайно общество има най-голямото влияние върху британската политика през 20-ти век.

Тези личности са решени да поставят целия обитаем свят под свой контрол. Всичко, което правят, е свързано с контрола, контрол над хората и техните мисли, контрол над политическите партии. Не ги интересува кой официално управлява; те тясно обвързват най-важните и могъщи лица, вземащи решения във финансовия и деловия свят, със своя таен свят. И те имат контрол над историята – над писането на история и над това кой ще бъде достъпно като информация. Всичко това трябва да се прави тайно, неофициално, с възможно най-малко писмени доказателства.

Както ще видим, ето защо толкова много официални документи са унищожени или премахнати и не са достъпни за обществеността дори в ерата на „свободата на информацията“.

През 1905 г. Алфред Милнър се завръща във Великобритания от Южна Африка и започва да подготвя Империята за война с Германия. Като въвлеча бурите във войната, Милнър демонстрира трезвата обективност, необходима за придвижване на каузата напред. Войната не е приятен избор, но е необходимост. Няма друг начин. Войната трябва да бъде спечелена; глобалните цели на тайния елит го изискват.

Бурската война в крайна сметка е победоносно завършена и тайният елит контролира златните и диамантени ресурси на Южна Африка. Въпреки това войната струва скъпо на Великобритания, не само по отношение на човешките загуби. Страната се оказва с по-малко „приятели“ от всякога.

„Блестящата изолация“, отхвърлянето на всички съюзи, дълго време не се смята за бreme, защото никоя друга сила не оспорва британското превъзходство. Но с приближаването на 20-ти век друга европейска държава придобива влияние и заплашва това господство.

Финансово Великобритания все още е абсолютната световна сила, а по моретата британският флот и търговски флот са недостижими, но по отношение на промишленото производство Германия започва да превъзхожда британците – и то със скорост, която причиняваше значителни опасения.

След Френско-пруската война от 1870/71 г. кралство Прусия и съседните ѝ управляващи домове се сливат в Обединена Германия. Обстоятелството, че смелите прусаци поставят французите на колене, е добре прието от мнозина във Великобритания, включително от кралица Виктория, която е наполовина от немски произход: „Най-накрая някой постави тези парвенюта французи, тези заклетни врагове на Англия, на полагащото им се място“.¹²⁰

Но това не е краят на историята за „честните тевтонци“. Обединена Германия постига бърз научен и индустриален прогрес, значително развитие, най-важното през половиния век преди избухването на Първата световна война.¹²¹

Обединението дава на Германия ново положение в Европа и до 1890 г. е без съмнение, че Германия ще остави Великобритания и Франция зад гърба си.¹²²

Все повече британската промишленост изостава от германските си конкуренти по отношение на производство, капацитет и изобретателност. Най-съвременните машини, превъзходните технически умения, прилагането на научни открития в производствените методи и готовността да се подчинят на изискванията на клиентите са само някои от причините за възхода на Германия.

¹²⁰ Landes, David S.: *The Unbound Prometheus*, S. 327.

¹²¹ Също, S. 326.

¹²² Ferguson, Niall: *The Pity of War*, S. 41.

Между 1871 и 1906 г. производството на въглища се учетворява, производството на чугун се увеличава петкратно, а производството на стомана, което през 1871 г. е половин милион тона, надхвърля 12 милиона тона през 1907 г.¹²³

Германия е благодарен купувач на британски продукти, но сега тя е напълно самостоятелна. И с прехвърлянето на вътрешния пазар в германски ръце, германските компании започват да търгуват активно в чужбина. Британското външно министерство получава все повече съобщения, че германската стомана и желязо намират купувачи в региони, традиционно доминирани от британските компании, включително Австралия, Южна Америка и Китай. Германските компании дори намират клиенти в самата Великобритания.

Докато през 1871 г. германският търговски флот се състои само от няколко платноходни кораби плаващи по Балтийско море, до 1900 г. картината е съвсем различна. Над 4000 кораба превозват германски стоки по целия свят, а морският маршрут Хамбург – Северна Америка се обслужва от най-голямата корабна компания в света, която е германска.

Министерството на външните работи приема тази конкуренция в корабоплаването много по-сериозно от съперничеството в търговията, защото Великобритания по пезумпция трябва да доминира в моретата; това не е единствено въпрос на чест. Нещо повече, търговският флот винаги е възприеман като място, където моряците натрупват опит преди да се постъпят във военния флот.

Бързото превъоръжаване на германския търговски флот предизвиква вълнение сред тайния елит. Канцлерът Теобалд фон Бетман-Холвег предвижда, че британците ще гледат на напредващата Германия като на нежелан и опасен натрапник, който оспорва неприкосновеността на британския суверенитет над търговията и световните океани.¹²⁴

С този проблем Британия трябва да се справи. В британските промишлени кръгове е публична тайна, че Германия доставя значително по-добри продукти в области като органичната химия и зараждащата се електротехниката. Британският печат гневно осъжда „нечестните“ методи, използвани от германците, които просто копират британските търговски практики, задоволяват желанията на чуждестранните клиенти и ги примамват да купуват, като превеждат рекламни брошури на други езици.

В началото на века германският успех е осъждан по прекалено тенденциозен и преувеличен начин, но това не промени фактите: индустриалната експанзия на Германия остави зад гърба си няколко важни британски производства.

Промишлената революция във Великобритания започва много по-рано и част от технологиите ѝ са остарели, липсват нови инвестиции. Значителна част от печалбите се влагат, във високодоходни акции и чуждестранни ценни книжа, а не се инвестират в модернизиране на собствената промишленост.

Канцлерът е напълно прав: неприкосновеността на британското превъзходство в промишлеността е поставена под въпрос. Но причината не е само в германския растеж, а и в британското самодоволство, което предвещава загубата на лидерството, много пропуснати възможности и загуби на пазари.

По-висококачествени германски стоки на по-ниски цени сега заливат пазарите от Америка до Япония.¹²⁵

Тайният елит отказва да приеме, че икономическият и индустриален успех на Германия идва от инвестициите на германците в образованието и новите технологии. Икономиката на Райха процъфтява, новият търговски флот говори за експанзивна колониална политика. Германия започва да инвестира в производството на петрол в

¹²³ Ewart, John S.: *The Roots and Causes of the Wars*, Bd. II, S. 680.

¹²⁴ Също, S. 681.

¹²⁵ Landes: *The Unbound Prometheus*, S. 327.

Румъния и Галиция!¹²⁶ Това е особено тревожно, защото тайният елит знае много добре колко стратегически важен ще бъде петролът за бъдещото икономическо развитие и за бъдещите войни.

Германската заплаха трябва да бъде елиминирана. Това можеше да се постигне само чрез война. Моралните скрупули са напълно чужди за тайния елит, когато става дума за военни въпроси. Откакто кралица Виктория се възкачва на трона през 1837 г., Великобритания не е преживяла нито една година мир; британските войски участват в над 100 конфликта във всички краища на света.¹²⁷

Жестокостите, извършени в Южна Африка срещу местни африканци, бурските жени и деца и китайските роби, показват колко нечовешки е британският империализъм. Мнозина по света негодуват срещу сър Алфред Милнър и генерал Кичънър като главни извършители на тези зверства, но не и срещу крал Едуард, който ги посвещава в рицарско звание. Общественото мнение в по-цивилизованите нации е обезпокоено.

В Индия, Бирма, Афганистан, Египет, Нигерия, Родезия, Судан, на малки острови и на големи континенти, стотици хиляди хора загиват или са оставени да гладуват след британските империалистически победи.

Когато либералите и социалистите протестират срещу нехуманните тактики, използвани от британците в Бурската война, Алфред Милнър, заявява, че „трябва да запушим устата на гръмогласните.“¹²⁸

Не без известна ирония на картите окачени в училищата, показващи гордото величието на колониалната империя в цялата ѝ слава, новозавладените територии са изобразени в кървавочервено.

Тайният елит се стреми към световно господство. За да се постигне това, първата стъпка е да се елиминира тевтонската заплаха, да се унищожи икономическата мощ на Германия и да се възстанови върховенството на Империята. Стратегически това е много амбициозно начинание. Поради „блестящата си изолация“, Великобритания няма приятели, и за нея е непосилно да унищожи Германия сама. Липсва ѝ база на континента, военната сила на Великобритания е в нейният могъщ флот, но и липсва сухопътна армия. Затова е необходима дипломация, за да се постигне сближение със старите съперници Русия и Франция. „За Великобритания е невъзможно да победи Германия сама. Следователно, голямата френска армия и още по-голямата руска армия са необходими, за да се водят по-голямата част от боевете на континента.“¹²⁹

Установяването на приятелства и съюзи не е лесна задача, тъй като враждебните действия между Англия и Франция са централната тема на дипломатията през миналия век, а през 1895 г. едва не се стига до войната между французите и британците заради колониален спор.¹³⁰

Именно тук се проявява много специалният член на тайния елит: крал Едуард VII. Английският крал изиграва ключова роля в така необходимата преориентация на външната политика и както желае тайният елит, той спомага за изолирането на Германия. Отговорността за британската външна политика традиционно се носи от правителството, а не от владетеля, но именно крал Едуард VII успява само за шест години да убеди Франция и Русия да сключат таен съюз с Великобритания.

Големите армии на Франция и Русия са абсолютно необходими, за непосилната задача, целяща унищожаването на Германия. Казано по-просто, плановите на тайния

¹²⁶ Hitchins, Keith: *Romania, 1866–1947*, S. 192.

¹²⁷ Podmore, Will: *British Foreign Policy Since 1870*, S. 11–20.

¹²⁸ Thompson, J. Lee: *The Forgotten Patriot*, S. 483.

¹²⁹ Walsh, Pat: *The Events of 1915 in Eastern Anatolia*, S. 4.

¹³⁰ Ferguson: *Pity of War*, S. 41.

елит зависят от това, други да свършат по-голямата част от кървавата работа, защото войната срещу Германия несъмнено ще е свързана с много човешки жертви.

Постигането на споразумение с деспотичната, мразена и антисемитски настроена Русия е осъдено категорично от повечето парламентаристи и широката общественост. Причината, поради която се търси контакт с руснаците, е много проста: Русия е необходима, за да се задуши Германия.

На 8 април 1904 г. с Франция е подписано Съглашението (Антантата), с което се сложи край на близо 1000-годишното съперничество. Официалното споразумение е било за мир и просперитет, но на 8 април са подписани и тайните клаузи, които имат съвсем различен смисъл, обединявайки двете държави за война срещу Германия.

След това тайният елит примамва Русия в мрежата си. Медът, който използва, е обещание, което никога не е възнамерявал да спази: ако войната срещу Германия бъде успешно спечелена, Руската империя ще получи контрол над Константинопол и Дарданелите. Това празно обещание по-късно ще се окаже основната причина за катастрофата при Галиполи.

От съществено значение за военните планове на Тайния елит е твърдият контрол върху външната политика. Военното министерство, Адмиралтейството и най-вече Министерството на външните работи – на всички служители там, трябва да бъде внушено желанието за война. Правителствата идват и си отиват, и въпреки цялата ежедневна политика, не трябва да се изпуска от поглед главната цел.

За да гарантира това, сър Артър Балфур основава Комитета за имперска отбрана (CID). Този съвет по отбраната, е много секретен орган, и се събира за първи път през 1902 г., за да консултираа министър-председателя по въпросите на националната отбрана. Той е реорганизиран през 1904 г. и ще играе много важна роля в предизвикването на войната с Германия. Освен Балфур, в първоначалния комитет е имало само още един постоянен член: лорд Робъртс, главнокомандващ на въоръжените сили и дългогодишен приятел на Алфред Милнър.

Лорд Ишър признава стратегическото значение на CID и необходимостта, неговата дейност да бъде тайна, под постоянното наблюдение на тайния елит. Когато възникват опасения, че смяната на правителството може да доведе до завземане на властта в CID от някой радикал на Либералната партия, Ишър оказва натиск върху министър-председателя: доверени фигури като Милнър, фелдмаршал лорд Робъртс и неговото изгряващо протеже сър Джон Френч трябва да бъдат назначени за постоянни членове на комитета. Балфур отстъпва: Ишър и сър Джон Френч са назначени за постоянни членове на CID.¹³¹

С един замах кабинетът е практически изключен от всички дебати по въпросите на отбраната. Отново от първостепенно значение е назначението на Ишър. Това гарантира, че Едуард VII, а по-късно и неговият наследник Джордж V, ще получават редовни секретни доклади по всички въпроси, свързани с CID. Още по-важно е, че Ишър гарантира, че планове на тайния елит са изпълнени, старателно пазени от кабинета, защото са напълно противоконституционни. Също толкова важно е, че тайният елит доминира и в най-високите постове във въоръжените сили чрез фелдмаршал лорд Робъртс и т.нар. „Академия Робъртс“.¹³²

Държавният секретар по военните въпроси смята, че има политически контрол над армията, но малката клика от много влиятелни и висши офицери са преди всичко лоялна към фелдмаршал Робъртс, приятел и близък сътрудник на Алфред Милнър и тайния елит.

¹³¹ d'Ombrain, Nicholas: *War Machinery and High Policy Defence Administration in Peacetime Britain, 1902–1914*, S. 125.

¹³² Docherty/Macgregor: *Hidden History*, S. 194–202.

Робъртс е служи с Милнър в Южна Африка и познава добре Сесил Роудс. Той напълно подкрепя вижданията им за англосаксонска световна сила, която контролира всичко. До 1914 г. Робъртс играе изключително важна роля, защото подбира и оформя висшето командване на въоръжените сили. Благодарение на Милнър и Робъртс, политическата и военната стратегия на тайния елит са стиковани. Години наред те знаят за плановете предвиждащи голяма война с Германия и ги прокарват напред.

И когато се стигне до този момент, няма да има критични гласове във висшите етаже на въоръжените сили. Влиянието на лорд Робъртс е особено важно, защото заема ключови позиции във Военното министерство. Офицери служили под негово командване в различни военни кампании, се издигат до най-високите длъжности във въоръжените сили, като Джон Френч, Хенри Уилсън, Уилям Робъртсън, Хенри Роулинсън и Дъглас Хейг.¹³³

Кариерите им тръгват нагоре, защото дребният на ръст фелдмаршал ги подкрепя и те приемат неговите „модерни идеи“.¹³⁴

Всички те дължат всичко на Робъртс и всички те са избрани в Южна Африка заради лоялността си към него и неговото „виждане“. Те от своя страна довеждат свои лоялни последователи, формирайки „нова армия“ – армия изпълняваща задачата, поставена им от тайния елит.¹³⁵

Благодарение на лорд Робъртс, лоялността на въоръжените сили никога не е поставяна под съмнение, но какво да кажем за политиката?

Моделът на британската демокрация, с редовните си избори и смени на правителствата, винаги е смятан за бастион срещу диктатурата, но никога не е бил такъв. От 1866 г. насам консерваторите и либералите са доминирани от една и съща шепа хора – няколко видни фамилии, техните роднини и приятели, плюс случайни новодошли с „правилната“ автобиография.

Идентифицирайки бъдещите кандидати, предимно от Оксфорд, тайният елит се превръща в трамплин за тях. Обещаващи таланти са насочвани към политически позиции, които отговарят на бъдещите им амбиции. Либералната партия печели изборите през 1906 г. със значителна разлика. През 1900 г. тя е получава 183 места; сега има 397 представители. Народът гласува, подкрепяйки лозунгът на либералното мнозинство т: „Мир и намалени военни разходи“. Страната е готова за реформи.

Победителят на изборите Кембъл-Банерман назначава един силно убеден и популярен политик в първия си кабинет – Дейвид Лойд Джордж. Младият уелски бунтар се откроява като човек със значителен потенциал, точно както Уинстън Чърчил, който напуска торите две години по-рано и сега е преизбран за либерал.

Новият парламент е пълен с нови лица, нетърпеливи да донесат на страната така необходимите реформи, но още преди полагането на клетва, вътрешните отношения между крал Едуард, лорд Ишър и другите членове на тайния елит, гарантират, че външната политика ще остане тяхна лична сфера. По-късно Лойд Джордж ще да напише, че през 8-те години преди войната кабинетът е отделил „абсурдно малък“ процент от времето си по въпросите на външната политика.¹³⁶¹¹⁰

Осемнадесет души са назначени в либералния кабинет, включително Кембъл-Банерман (премиер), Лойд Джордж, и петима други радикали. Но те са за камуфлаж. Преди падането на консервативното правителство, тайният елит отдавна е определил кой в Либералната партия може да се счита за логичен заместник. Те търсят надеждни, и проверени хора, верни на ценностите на Империята. Хърбърт Аскуит, Ричард

¹³³ Jeffery, Keith: *Field Marshal Sir Henry Wilson: A Political Soldier*, S. 39.

¹³⁴ d'Ombra: *War Machinery and High Policy*, S. 142–143.

¹³⁵ Също, S. 142–143.

¹³⁶ George, David Lloyd: *War Memoirs*, S. 27.

Халдейн и сър Едуард Грей са избрани от Милнър, и тяхното издигане има благословията на монарха.

И така Грей взема външното министерство, Халдейн – военното министерство, а Аскуит ще стане министър-председател две години по-късно¹³⁷. Трябва да се запитаме, как тази малка клика от внимателно подбрани империалисти, успява да прокара сложния военен заговор срещу министър-председател, който е отявлан противник на войната, и срещу неговия кабинет. Отговорът е: те държат всички останали в пълно неведение за действията си. Министрите и депутатите многократно задават въпроси за външната политика на Грей и Халдейн, които многократно ги лъжат. Едва много години по-късно останалите министри от кабинета научават за съществуването на опасния военен съюз.

Така се осигурява приемственост във външната политика и военното министерство може да бъде напълно реформирано, така че да е готово за предстоящата война с Германия.

Парламентарна демокрация ли? Тайният елит сигурно се е смял от сърце, вдигайки чашите с шампанско, заради глупостта на хората които вярват в нея.

Първоначално Грей не желае да служи под ръководството на Кембъл-Банерман, човек, който ненавижда Алфред Милнър и неговото силно изразено миролюбие, е неразбираемо за Грей. Но тайният елит настоява. Грей придобива своите ориентири не чрез дебати в кабинета, предложения в Камарата на общините или собствени обсъждания; той ги придобивал през уикендите, прекарани в провинциалните имения на тайното общество на Милнър.

Един-единствен човек, умерено образован, който въпреки всичките си възможности е прекосил морето за първи път едва през 1914 г., който не говори чужд език, но контролира външната политика на Империята изцяло самостоятелно? Това е сър Едуард Грей, и се е справя толкова добре, че преценката му е високо уважавана.

Не, разбира се, Грей е заобиколен във външното министерство от опитни министерски съветници като сър Чарлз Хардиндж и сър Артър Никълсън, доказани представители на естаблишмънта от кръговете на тайния елит. Малко хора са оформяли британската външна политика в началото на 20-ти век толкова решително, колкото Хардиндж. Той е близък довереник на крал Едуард, придружава го в много пътувания и играе важна роля в сближаването и съюза с Русия.¹³⁸

Сър Артър Никълсън, по-късно лорд Карнок, има подобна роля, когато Грей е външен министър. Винаги, когато положението става критично, в Мароко или в Санкт Петербург, Никълсън е в центъра на събитията, по-късно и като министерски съветник. Те насочват дипломатическия подход на Великобритания по целия свят, докато Грей поема защитна роля в Парламента, отблъсквайки критичните въпроси.

Ако някой поставя под въпрос политиката му, той отблъсква всяко възражение, предупреждава за тежки последици за сигурността на страната или заплашва с оставка, ако не постигне целта си.

Грей се сблъсква с малка съпротива в Либералната партия, поради което няма проблем да избегне строгия контрол на кабинета. Липсва му блясъкът на Халдейн, уменията на Аскуит и красноречието на Лойд Джордж, но се ползва с доверие, дори и да не се основа на нищо. Десният печат го подкрепя, и сър Едуард Грей е безупречен. Министерството на външните работи е центърът на паяжината на Империята; оттук нишките на дипломатията и търговията достигат до най-отдалечените краища на земното кълбо. Тези, които седят тук, работят неуморно за „доброто“ на Империята и в

¹³⁷ Поради влошеното здраве на Кембъл-Банерман. (б. пр.).

¹³⁸ Quigley: *The Anglo-American Establishment*, S. 25.

полза на тайния елит. Грей е перфектната фигура, но Хардиндж и Николсън са тези, които прилагат на практика директивите на тайния елит.

Ричард Халдейн, не се нуждае от помощници за работата си във Военното министерство. Той притежава хъс, решителност и интелект, необходими за справяне с трудната задача да реорганизира армията, – армия, обременена с традиции в която участват безброй влиятелни групи по интереси. Армията все още е място за синовете на благородниците и богатите. Рангът и привилегиите, които предоставя, са просто въпрос на цена.

Халдейн подхваща към новата си роля с увереност, знаейки, че има всеотдайната подкрепа на крал Едуард, лорд Ишър и Алфред Милнър.

На 12 юли 1906 г. той заявява пред Камарата на общините, че иска да реорганизира армията „по такъв начин, че тя да изпълнява единствено целта, за която е необходима – да води война“.¹³⁹

Военноморските сили имат дълга и славна история, но това не е достатъчно за Тайния елит. Те трябва да бъдат контролирани, по същия начин, както лорд Робъртс контролира армията.

Избраният за тази задача адмирал сър Джон „Джаки“ Фишър, приема напълно военните планове на тайния елит. Приятелите на Фишър му помагат да се издигне на власт, но той е и човек с виждане. За да направи флота още по-ефективен, той използва революционни иновации. През 1904 г., когато германският флот все още е в начален стадий, той започва да реорганизира британския флот, като повишава бойните му възможности. Неговото мото е „твърд, непоколебим и безмилостен“. Във флота има 160 кораба, вече доста остарели, както самият Фишър казва, „не можеха нито да се воюват, нито да бягат“. Те са заменени от бързи, модерни кораби, подходящи за „светкавична война“.¹⁴⁰

В началото на 20-ти век тайният елит пуска в обръщение истински порой от слухове, съставени от полуистини, гола пропаганда и чисти лъжи. Така се ражда митът за голямата надпревара във въоръжаването в морето. Германия изгражда масивен военен флот, за да атакува и унищожи британския флот, преди германските войски да дебаркират на източното крайбрежие на Англия или в шотландския Фърт ъф Форт – и тази история е широко разпространена, дори сред много либерали противници на войната.¹⁴¹

Независимо, че звучи като конспиративен роман, но проработва: британското население повярва в лъжата, че в Германия царува необуздан милитаризъм, и постигайки военно превъзходство на сушата и в морето, тя ще доминира над света.

Британският милитаризъм е дело на бога, докато германският милитаризъм е дело на дявола, затова, трябва да бъде пресечен в зародиш, преди да стигне до собственото ни гърло.

Въпреки тези твърдения, след войната, не е открит нито един документ, които да предполага, че Германия тайно е планирала нахлуване във Великобритания или да строи много бойни кораби? Нито един документ. Контролът върху политиката, армията и флота не е бил проблем, същото важи и за контрола върху печата.

Виконт Алфред Милнър е наясно с ролята и влиянието на печата. Откакто работи в *Pall Mall Gazette* през 80-те год. на 19-ти век, сред личните му приятели са журналисти като Уилям Т. Стивънс, главен редактор на *Review of Reviews*, Джордж Бъкъл и по-късно Джефри Доусън от *Times*, Едмънд Гарет от *Westminster Gazette* и Едуард Т.

¹³⁹ Hansard, House of Commons, Debatte vom 12. Juli 1906, Bd. 160, S. 1074–1171.

¹⁴⁰ Fisher, Baron John Arbuthnot: *Memories and Records*, Bd. II, S. 134–135.

¹⁴¹ Cabinet Papers, CAB/38/113/1907, S. 12.

Кук от *Daily News* и *Daily Chronicle*. Всички те принадлежат към тайния елит, както разкрива професор Куигли.¹⁴²

Благодарение на обединената сила на тези вестници и списания, тайният елит оказва огромно влияние върху общественото мнение, като определя редакционната линия зад кулисите. Истинската дълбочина на тази симбиотична връзка обаче се демонстрира най-добре от тясната връзка, която съществува между *The Times* и министерствата на външните работи, колониите и войната.

Добрата приятелка на Милнър, Флора Шоу, кореспондент на „Таймс“, винаги е била добре дошла в Министерството на колониите и „се е ползва с доверието на всички лица, свързани с политиката на Империята“.¹⁴³

В усилията си да оправдае войната в Южна Африка, на нея ѝ се пада задачата, да твърди, ден след ден в „Таймс“, че президентът на Трансваал, Крюгер игнорира законните оплаквания. На Флора Шоу е дадена и възможността да пренапише историята. „Таймс“ спонсорира новото издание на „Енциклопедия Британика“ и тя преработва разделите за колониалната политика – задача, която включва „пренаписване на множество статии“.¹⁴⁴

Хората на Милнър превземат „Таймс“ „тихо и без съпротива“.¹⁴⁵ 118 Вестникът може формално да принадлежи на други, но Милнър се уверява, че хората, формиращи мнението на страниците за коментари, са довереници на тайния елит. Членове на вътрешния кръг идват и си отиват от „Таймс“, пишат статии и коментари, представят новини и оценки... всичко в съответствие със собствения дневен ред. „Таймс“ не е вестник с голям тираж и никога не се е стремил да се представя като инструмент за масова пропаганда. Едно нещо беше много ясно за Милнър и неговите съзаклятници: „Таймс“ има влияние върху малката група важни хора, които имат способността да влияят на другите. Вестникът представлява висшата прослойка, каймака на политиката, дипломатията, финансите и богатите, които вземат решенията за себе си и за всички останали.

Ето как тайният елит провежда политиката си. Това, което среща одобрението им, е одобрявано, а това, което не е – се осмива и отхвърля. Например, ако член на тайния елит направи предложение за отбранителната политика, то е придружено от „независимо“ проучване, одобрено от известен професор от Оксфорд или „военен експерт“.

Вестник „Таймс“ анализира и одобрява предложението, а съпътстващата го публикация е благоприятно рецензирана в литературното приложение на вестника.¹⁴⁶ 119 Всички, участващи в процеса, включително авторът на „независимото проучване“ са свързани с тайния елит или действат с негова благословия.

Лорд Нортклиф, най-могъщият от всички прес-барони, е много полезен за целта на тайния елит да демонизира Германия и да подготви общественото мнение в страната, за война. Като собственик на „Таймс“ и „Дейли Мейл“, той може да създаде общественото мнение, че Германия е враг. Отново и отново се появяват истории, твърдящи, че Германия е заплахата за Британската империя, британските стоки и националната сигурност.

Не всички вестници се присъединяват, но десният печат е много развълнуван. Голяма, влиятелна част от британските вестници има задача, да трови умовете на хората. Тази пропагандна дейност продължава не само до избухването на Първата

¹⁴² Quigley: *Anglo-American Establishment*, S. 311–312.

¹⁴³ Bell, E Moberly: *Flora Shaw*, S. 224.

¹⁴⁴ Също, S. 226.

¹⁴⁵ Quigley: *Anglo-American Establishment*, S. 102.

¹⁴⁶ Също, S. 115.

световна война, но през целия конфликт. „Таймс“ работи върху интелектуалците, жълтата преса проповядва омраза към германците на трудещите се маси. Количеството измислици за германски шпиони и други антигермански статии, отпечатани между 1905 и 1914 г., граничат с лудост.

След завръщането си от Южна Африка, виконт Алфред Милнър си поставя трудната задача да подготви империята за война. Великобритания вече разполага с малки, висококвалифицирани експедиционни сили, но в останалата част на колониалната империята огромен брой от 6 милиона мъже във възраст подходяща за военна служба, стои напълно бездействащ. Милнър знае, че в случай на война е необходимо да се гарантира, че Австралия, Нова Зеландия и Канада ще застанат непоколебимо на страната на Великобритания.

През 1907 г. в Лондон се провежда Колониалната конференция с цел още по-здраво обвързване на империята с британския флаг. Най-важната цел на Милнър е Алфред Дикин, австралийският министър-председател. Те стоят заедно на сцената в Куинс Хол, а Милнър хвали участието на Австралия в състава на колониалната империята и колко близки са расовите връзки и лоялност между двете нации.

На конференцията е решено въоръжените сили на Доминионите да бъдат структурирани по същия модел като вече модернизирания британска армия, така че „в случай на спешност“ да се осъществи гладка стиковка. Това води до пълна реорганизация на армиите на Австралия и Нова Зеландия.¹⁴⁷

Канада също имаше огромен набор от млади мъже, така че през 1908 г. Милнър пътува с влак от бряг до бряг, възхвалявайки духа и патриотизма на канадците и тяхната лоялност към Империята.¹⁴⁸

През юни 1909 г. той се хвърля енергично в планирането на конференцията на британския имперски печат. Събират се около 60 собственици на вестници, журналисти и автори от цялата колониална империя. Не се пестят средства, за да се впечатлят и завладеят присъстващите, обсипани с похвали и гостоприемство. Милнър е решен да осигури подкрепата на колониите и доминионите за метрополията майка в случай на война. Делегатите пътуват в с частен влак и първокласни вагони, посещават военните фабрики в Манчестър и корабостроителницата в Глазгоу, където се строят разрушители за Австралия. Няколко водещи представители на печата от Канада, Австралия, Индия и Южна Африка са удостоени с почетни степени. В основното си обръщение лорд Роузбъри предупреждава, че никога в историята „подготовката за война не е била толкова заплашителна и толкова съкрушителна“.¹⁴⁹

Германия не е спомената по име, но е ясно, че кайзерът е подстрекателят на войната и че Великобритания и нейната колониална империята трябва да се подготвят бързо. Лорд Роузбъри призова делегатите да отнесат следното послание обратно в „младите си владения отвъд моретата“: „Националната отбрана е лична отговорност на всеки човек и гражданин на Империята.“¹⁵⁰

Представителите на печата се завръщат у дома с ентузиазъм. Техният ентузиазъм съответства на пламенността на специалната група империалисти, които Милнър беше обучил в Южна Африка. Младите мъже от неговата „детска градина“ се завръщат във Великобритания, като пламенни пропагандатори на каузата. Под ръководството на своя ментор те заговорничат за да революционизират Империята.

¹⁴⁷ Thompson: *Forgotten Patriot*, S. 257.

¹⁴⁸ Viscount Milner: *Speeches delivered in Canada in the Autumn of 1908*, S. 1–12, https://archive.org/details/cihm_72889

¹⁴⁹ Thompson, J. Lee: *Northcliffe: Press Baron in Politics 1865–1922*, S. 168.

¹⁵⁰ Също, S. 169.

За тази цел те са обединени в малки, влиятелни групи, за да приведат в действие грандиозния си план за британско господство над света.¹⁵¹

Така се формира „Кръглата маса“ по аналогия с легендата за крал Артур, което внушава, че всички са равни и еднакво важни, че преследват благородна цел и ценят откритията дебат. В действителност това е просто клон на тайното общество. Милнър е авторитетът, който всички признават и на когото служат. Неговите хора от Южна Африка се смесват с нови последователи като сър Алфред Цимерн, сър Реджиналд Купланд и американските милионери Уолдорф и Нанси Астор. Карол Куигли определя всички като членове на тайния елит.¹⁵²

Повечето от членовете на Кръглата маса са приятели за цял живот. Това е сплотена общност, която се цени високо, възхищават се един на друг и е решена да постигне велики неща в името на „националния интерес“.¹⁵³

Алфред Милнър действа тук като по-възрастен държавник и баща; неговата роля в Кръглата маса е на „президент на интелектуална република“.¹⁵⁴

Целта е членовете ѝ, да получат власт и влияние по въпросите, засягащи нацията, държавата или империята. Различните групи в рамките на Кръглата маса по същество не са нищо повече от „инструменти за пропаганда“, шепа влиятелни личности. Според Куигли, тези групи има за цел да гарантират, че „Доминионите ще се присъединят към Обединеното кралство в бъдеща война срещу Германия“.¹⁵⁵

Тяхното послание повтаря мантрата за лоялност към империята, дълг към империята, единство на империята и добродетелите на империята. Империя, империя, империя...

В крайна сметка Австралия поставя флота си под британско командване и 332 000 австралийци отиват на война. Нова Зеландия изпраща 112 000 войници. Империята изпълнява „дълга си“.

Също толкова важни са скритите военни приготовления, които тайният елит санкционира и ръководи. Митът, че британците обявяват война на Германия на 4 август 1914 г., защото Германия нарушава неутралитета на Белгия, се повтаря и до днес.

През 1906 г. генерал Бенджамин Гриърсън, началник на военните операции, член на Академията „Робъртс“ и Комитета за имперска отбрана, пише до белгийския генерален щаб в Брюксел. Съдържанието на писмото е следното: Британското правителство е готово да разположи „четири кавалерийски бригади, два армейски корпуса и една дивизия конна пехота (т.е. драгуни)“ в Белгия. Тяхната изрична задача е да спрат германското настъпление.¹⁵⁶

Британски войски в Белгия? Какво се случва? От 1905 г. нататък тесните военни връзки между Лондон и Брюксел, са една от най-строгите пазените тайни. Дори в привилегированите кръгове малцина знаят за това. Генерал Гриърсън присъства на срещата на CID на 26 юли 1905 г. заедно с лорд Робъртс, адмирал Фишър, министър-председателя Артур Балфур и капитан Чарлз Отли, ръководител на военноморското разузнаване. Присъстващите решават, че специалният подкомитет, който ще се занимава с военното планиране с Франция и Белгия, трябва да бъде толкова секретен, и да не се изготвят или разпространяват протоколи, без изричното съгласие на министър-председателя.¹⁵⁷

¹⁵¹ Nimocks, Walter: *Milner's Young Men*, S. 147.

¹⁵² Quigley: *Tragedy and Hope*, S. 144.

¹⁵³ Gollin, A. M.: *Proconsul in Politics*, S. 164.

¹⁵⁴ Thompson, J. Lee: *A Wider Patriotism*, S. 138.

¹⁵⁵ Quigley: *Anglo-American Establishment*, S. 121.

¹⁵⁶ Военното министерство представи доклад за това действие на Комитета за имперска отбрана през септември 1905 г. CAB 38/10/1905, № 73.

¹⁵⁷ CAB 38/9/1905, Nr. 65.

Гриърсън получава заповеди да задълбочи връзките си с Франция и Белгия. На 16 януари 1906 г. той започва официалните „военни преговори“ с френския майор Виктор Юге и в същия ден пише до подполковник Бърнардиън, британския военен аташе в Брюксел: „Ако избухне война между Франция и Белгия, британците ще изпратят 105 000 войници в Белгия.“¹⁵⁸

След като германците превземат Брюксел, те откриват документи в тайни архиви, показващи, че началникът на Генералния щаб на Белгия, генерал-майор Дюкарн, е обсъждал на няколко срещи с британския военен аташе как британските, френските и белгийските войски ще процедират в случай на война срещу Германия. Съществува подробен план за това как британските войски (изрично наречени „съюзнически армии“) ще бъдат приети на белгийска територия.“ На срещите се обсъждало и осигуряването на белгийски офицери за свързка и преводачи на британските части, как ще бъдат настанени и обгрижвани „ранените от съюзническите армии“.¹⁵⁹

Гриърсън е напълно запознат и одобрен за постигнатите договорености, а документите показват, че многократно е подчертавана важността на секретността и при никакви обстоятелства печата не трябва да научава за тях.¹⁶⁰

Когато кризата на Балканите заплашвала да предизвика война в цяла Европа през 1912 г., договореностите между британците и белгийците се задълбочават допълнително.

Тайните ръководства за британските военни от тази година съдържат изключително подробни карти на белгийскије градове, села и селски райони, включително железопътни гари, църковни камбанарии, които могат да служат като наблюдателни пунктове, складове за гориво, пътища, канали и мостове. Британците и белгийците са обсъдили подробно военната си тактика, с такива подробности кой ще бъде офицерът за свързка, кой ще действа като преводач и къде ще бъдат настанени ранените британци. Белгийските разпоредби също са преведени на английски.

Наследникът на Бърнардиън в Брюксел е подполковник Джордж Бриджис. Той съобщава на белгийците, че британската армия се състои от шест пехотни дивизии и осем кавалерийски полка, общо около 160 000 души, и че „всичко е готово“.¹⁶¹ 134

Протоколът от разговора между Бриджис и тогавашния началник на Генералния щаб Хари Юнгблут посочва, че ако Германия нападне Франция, „британците ще дебаркират с войските си в Белгия при всички обстоятелства“ – тоест, със или без съгласието на белгийците.¹⁶²

Толкова за свещения белгийски неутралитет. Военните споразумения с Белгия напредват дотолкова, че през февруари 1914 г. валутният курс за британските войници, които ще се бият в Белгия, беше фиксиран.¹⁶³

До началото на войната, британците и белгийците интензивно обсъждат и съставят планове заедно за война с Германия в продължение на поне осем години. Белгийският „неутралитет“ не е нищо друго освен измама, а използването му от Великобритания като претекст за обявяване на война на Германия е също толкова голяма измама.

¹⁵⁸ Maurice, Sir Frederick: Haldane, S. 175.

¹⁵⁹ Поверителен доклад от генерал Дюкарн до белгийския военен министър, 10 април 1906 г., цитиран от д-р Бернхард Дембург в *The International Monthly*, Ню Йорк, виж <http://libcudl.colorado.edu/wwi/pdf/i73726928.pdf>.

¹⁶⁰ Също.

¹⁶¹ Ewart: *Roots and Causes of the Wars*, Bd. I, S. 542–546.

¹⁶² Протокол от конференцията между генерал Юнгблут и полковник Бриджис, 23 април 1912 г., цитиран в „Случаят с Белгия и др.“, Документ 2, в *The International Monthly*, Ню Йорк, 1914 г.

¹⁶³ Barnes, Harry Elmer; *Genesis of the World War*, S. 559.

Сър Едуард Грей знае много добре, че Белгия ще застане на страната на Великобритания, Франция и Русия срещу Германия. Това споразумение е от дълго време.

Американският журналист и писател Алберт Дж. Нок, най-накрая разкрива лъжата за белгийския „неутралитет“: „Абсолютно абсурдно е да продължаваме да се преструваме, че белгийското правителство е било изненадано от германските действия или неподготвено за тях, че Германия и Белгия са като котка и мишка, че позицията на Белгия е различна от тази на един от четирите съюзници (Антантата) в рамките на окончателните и подробни споразумения.“¹⁶⁴

Въпреки това тази абсурдна идея ще вкара Великобритания във войната и оттогава се разпространява отново и до днес от британските историци.

През 1914 г., така неутралната Белгия лежи като сирена на скалите, хленчейки за предполагаемата си невинност, чакайки Германия да попадне в капана. Белгия не е единственият таен съюзник, който Великобритания въвлича в планове си за унищожението на Германия.

Франция и Русия ще трябва да предоставят своите човешки ресурси във военното време, защото огромните им армии са това, което на Великобритания липсва. Затова, Лондон трябва да се влияе върху външната политика на двете страни и да разпалва антигермански настроения там. Затова тайният елит ухажва, финансира и повишава хора на ключови позиции. В Русия най-видната фигура е Александър Изволски; във Франция организацията подкрепя реваншистите Теофил Делкасе и Раймон Поанкаре. Те трябва да вкарат страните си във война. Изволски прави огромен кариерен скок – от сравнително маловажен пост в Копенхаген до външен министър в Санкт Петербург. Той дължеше това на личната препоръка, дадена на царя от крал Едуард VII.

Тайният елит държи Изволски; с техните подкупи той може да си позволи луксозен начин на живот. Той участва в споразумението, сключено между Великобритания и Русия през 1907 г., и договаря споразумение с Япония, определящо сферите на влияние на двете държави в Китай.¹⁶⁵

И това добро постижение за външен министър на страна, току-що победена от японците. Тези успехи са постигнати толкова бързо защото всяко негово действие е в съответствие с политиката на тайния елит.¹⁶⁶

Споразумението между Япония и Русия гарантира, че двете страни ще действат като бастион срещу германските експанзионистични амбиции в Далечния изток. Успехите на Изволски се дължат единствено на благоволенieto на неговите британски господари.¹⁶⁷ Той официално слага край на експанзионистичния амбициозност на Русия в Източна Азия и повежда Санкт Петербург към нова фаза на хармония с британците – точно както тайният елит желае.

През 1910 г. Изволски подава оставка като руски външен министър и се мести от Санкт Петербург в Париж като посланик. Това обаче не е понижаване или уволнение.¹⁶⁸ Основната му задача сега е да синхронизира военните приготовления на Русия и Франция и да корумпира френски политици. Изволски пристига в Париж с препълнен военен фонд – пари, които ще бъдат използвани за влияние върху френския печат в

¹⁶⁴ Knock, Albert J.: *The Myth of a Guilty Nation*, S. 37, E-Book: http://library.mises.org/books/Albert_Jay_Nock/The_Myth_of_a_Guilty_Nation.pdf.

¹⁶⁵ Stieve, Friedrich: *Isvolsky and the World War*, S. 12.

¹⁶⁶ Също, S. 113.

¹⁶⁷ Силно пресилен и тенденциозен извод. (б. пр.)

¹⁶⁸ Причината е че Изволски е измамен от австроунгарският външен министър Ерентал, който обещава в замяна с официалната анексия на Босна и Херцеговина и одобрението на Русия, да съдейства на Русия за облекчаване режима на корабоплаването през Проливите, но не изпълнява обещанието си. (б. пр.).

желаната посока. Общественото мнение ще се обърне срещу пацифисткия министър-председател Жозеф Кайо и съмишлениците му. Реймон Поанкаре, десен реваншист и адвокат, е избран да замести Кайо; той ще поведе Франция във войната.

Роден в Лотарингия, Поанкаре е изпълнен с пламенна омраза към Германия и е решен да върне провинцията обратно на Франция. По-късно ще заяви: „Не знаех друга причина, поради която моето поколение трябва да продължи да живее, освен да се надява на възвръщането на нашите загубени провинции...“¹⁶⁹

Поанкаре знае от самото начало, че чуждестранните играчи му плащат, за да подстрекава Франция срещу Германия. Той е напълно наясно, че дължи политическия си успех и възход на сили, действащи под масата. Той продава душата си на тайния елит, за да върне Елзас-Лотарингия обратно на Франция. Лично Поанкаре участва в подкупването на френския печат и съветва Изволски относно „най-подходящия план за разпределение на облагите“.¹⁷⁰ Всъщност тези облаги са корупция в най-крещящата ѝ форма: френските главни редактори получават големи суми пари, за да обсипват Кайо с обиди. Той е бил демонизиран; говорело се е, че е преговарял зад гърба на колегите си от кабинета и е отстъпил френска територия в Африка на Германия напълно ненужно.¹⁷¹

Под огромен личен и политически натиск Кайо подава оставка през януари 1912 г. Поанкаре е избран за министър-председател и поема поста министър на външните работи. Така Франция за пръв път се ангажира с реален реваншистки курс – повратна точка в европейската история. Новият министър-председател на Франция дължи всичко на Изволски и неговите поддръжници. Само няколко часа след встъпването си в длъжност, Поанкаре посещава Изволски в кабинета му, за да потвърди абсолютната солидарност на Франция с Русия.¹⁷²

Подробностите в това отношение са много интересни: посланикът не е извикан в кабинета на Поанкаре, а самият министър-председател веднага се втурва към Изволски. Така се изяснява кой е отговорен за това отношение. Поанкаре се оставя да бъде купен – и е напълно наясно с дълга си. Липсва само да целуне ръката на руския посланик. От самото начало Поанкаре внимателно оформя външната политика на Франция, за да гарантира, че тя среща пълното одобрение на сър Едуард Грей. Когато търси насоки, той се обръща към Министерството на външните работи.¹⁷³

Другият принос на Александър Изволски за предизвикването на войната е негативното му влияние върху Балканските страни. Неслучайно именно той разпалва опасно атмосферата там. Тайният елит използва Изволски и своите дипломатически и делови сътрудници, за да набележат личности и организации в Сърбия и Белгия, които могат да бъдат подкупени. Тайният елит в Лондон не са пасивни наблюдатели, а чрез своите агенти влияят на хода на събитията при всяка възможност.

Общата оценка е, че през 1912 г. Сърбия е „изцяло инструмент на Русия“¹⁷⁴ и това е напълно вярно. Инструкции, капитал, обещания за помощ, всичко това идва от Санкт Петербург до руските дипломати в Белград, подчертавайки колко сериозно е отношението на Руската империя към Сърбия. Но в действителност руските дипломати получават инструкциите си от хора контролирани от тайния елит – Изволски и неговата

¹⁶⁹ Barnes: *Genesis of the World War*, S. 387–388.

¹⁷⁰ Stieve: *Isvolsky and the World War*, S. 117.

¹⁷¹ Swain, Joseph Ward: *Beginning the Twentieth Century*, S. 95.

¹⁷² Stieve: *Isvolsky and the World War*, S. 54.

¹⁷³ Fay, Sidney Bradshaw: *The Origins of the World War*, New York, The Macmillan Company, 1936.

¹⁷⁴ Nock: *Myth of a Guilty Nation*, S. 60.

марионетка Сергей Сазонов¹⁷⁵, който го наследява като министър на външните работи. Произходът на техните тайни средства може да се проследи до Париж и Лондон.

Трябва да бъдат изпълнени две предварителни условия, за да може тайният елит да започне войната си.

Първо, Великобритания трябва да бъде готова. Второ, Германия трябва по някакъв начин да бъде убедена да направи първия ход, за да може по-късно да бъде обвинена. Убийството на ерцхерцог Франц Фердинанд, наследник на трона на Австро-Унгария, на 28 юни 1914 г., предоставя претекст за чудовищна манипулация.

Убийството се посочва като причина за Първата световна война. Само по себе си това е просто поредното политическо убийство във време, когато подобни престъпления са нещо обичайно. Извършителите са сръбска тайна организация, която обучава, въоръжава и ръководи убийците. Искането на Австрия за възмездие като цяло се смята за легитимно. Това, което доказваме в нашата книга „Скрита история“, е че веригата на престъплението преминава от сръбските заговорници през руския посланик в Белград и Министерството на външните работи в Санкт Петербург до Тайния елит в Лондон.¹⁷⁶

Австро-Унгария иска от сръбското правителство да предприеме действия срещу извършителите и да се включи австроунгарски следователи в разследването. Сърбия отказва. Русия, която изпълнява ролята на защитник на Сърбия, изразява безусловната си подкрепа за Сърбия. От Лондон тайният елит умишлено разпалва последващите враждебни действия да ескалират до степен на истинска криза, която провокира между Сърбия и Австро-Унгария регионален конфликт.

Но след това, на 30 юли, Русия с пълната подкрепа на Лондон и Париж, тайно започва да разполага огромните си армии на източната граница на Германия. За всички е ясно: след като бъде започната общата мобилизация на армията, това означава война; няма връщане назад. Германия е изправена пред заплахата от нашествие от изток, докато в същото време французите започват да се мобилизират на запад.

Кайзерът многократно полага сериозни усилия да убеди братовчед си, руския цар, да изтегли въоръжените си сили. Но царят отказва, знаейки много добре, че Франция е обещала да направи същото незабавно и че Великобритания, макар и официално да се въздържа, тайно е решена да започне войната.

На 31 юли 1914 г. Изволски изпраща много показателна телеграма от Париж до Санкт Петербург: „Военният министър на Франция, в сърдечно и отлично настроение, ме информира, че правителството твърдо е решило да започне война. Той изрази надеждата на френския Генерален щаб, че всички усилия ще бъдат насочени срещу Германия...“¹⁷⁷

Почти 24 часа преди Германия да обяви обща мобилизация и Русия да обяви война, френското правителство вече е „твърдо решило да започне война“.

Генерал Жозеф Жофр дръпва каишката. Той поставя на Поанкаре личен ултиматум: или ще бъде наредена обща мобилизация, или той ще подаде оставката си от върховното командване на френските въоръжени сили.¹⁷⁸ Сякаш Поанкаре се нуждае от допълнително насърчение. В 16,00 ч. от централния телеграф в Париж започват да се предават телеграми, нареждащи обща мобилизация. По това време Сърбия, Австро-Унгария, Русия, Франция и Великобритания по един или друг начин бяха започнали да подготвят своите въоръжени сили.

¹⁷⁵ Отново тенденциозно, Сазонов не е марионетка на Изволски, по-скоро става обратното. (б. пр.).

¹⁷⁶ Docherty/Macgregor: *Hidden History*, S. 242–251.

¹⁷⁷ Iswolski an Sasonow, 31. Juli 1914, zitiert in: Fay: *Origins of the World War*, Bd. II, S. 531.

¹⁷⁸ Fay: *Origins of the World War*, Bd. II, S. 532.

Чърчил вече тайно е наредил целият флот да отиде на бойни позиции в Скапа Флоу на 29 юли. Само Германският райх все още не е предприел никакви действия.¹⁷⁹

Следобед на 31 юли германското ръководство се среща в Берлинския дворец. Канцлерът Бетман-Холвег и министърът на външните работи Готлиб фон Ягов донасят сензационни новини от германския посланик в Лондон: британското правителство току-що е обещало, че Франция ще остане неутрална под британска гаранция.

Предполагаемо жадният за война кайзер е изключително радостен и поръчва шампанско за всички. След това изпраща телеграма до крал Джордж: „Ако Франция ми предложи своя неутралитет, който трябва да бъде гарантиран от британския флот и армия, аз естествено ще се въздържа от нападение срещу Франция.“¹⁸⁰

Кралят извиква министъра на външните работи сър Едуард Грей в Бъкингамския дворец същата вечер, за да съставят отговора. Крал Джордж пише: „...Вярвам, че е имало някакво недоразумение относно предложението, направено в приятелски разговор този следобед между принц Лихновски и сър Едуард Грей...“¹⁸¹

Няма гаранция и няма френски неутралитет. Това е просто още една тактика за забавяне на германската мобилизация, трик за получаване на предимство. След като чака напразно 24 часа отговор на телеграфното си искане Русия да прекрати всяко движение на войските си по границата, кайзерът нарежда обща мобилизация в 17,00 ч. Германия е последната голяма европейска сила, която се решава за тази неотменима стъпка. Как това се вписва с твърдението, че Германия е започнала Първата световна война? Час по-късно германският посланик Пурталес се явява пред Сазонов в Санкт Петербург и го пита три пъти дали руското правителство ще отмени мобилизацията. Сигурен, че това означава европейска война, Сазонов отговаря, че мобилизацията не може да се отмени. Граф Фридрих фон Пурталес връчва обявяването на война на руския външен министър и се разплаква.¹⁸² Това става в 18,00 ч. на 1 август. Обявяването на война от Германия е разбираемо като реакция, но тактически е грешка. Русия се е мобилизирала с ясното намерение да атакува Германия, но Сазонов е инструктиран да не бърза с действително обявяване на война. Грей многократно съветва Поанкаре и Сазонов, че Франция и Русия трябва да крият военните си приготовления и военните си намерения, докато Германия не се хване на въдицата. Британският народ никога не би застанал на страната на агресора в европейска война, така че е от съществено значение Германия да бъде изобразена като страната, от която произтича насилието.

Става като като в училищния двор: банда се захваща да бие едно-единствено момче, блъска го и го заплашва, но ако то се осмели да се защити, е обвинено за всичко.

Какво друго може да направи Германия? Тя е провокирана в конфликт на живот и смърт. Сега трябва да избира, или търпеливо да чака собственото си унищожение, или да удари първа в своя защита.

Притисната и принудена към отбранителна война, Германия, като последната голяма сила в Европа, свиква войските си. За да отблъсне французите, които тайно се мобилизират на западната граница, кайзерът нарежда на германските войски да настъпят през Белгия към Франция. Той по същество няма друг избор. Континентална Европа е във война.

Тайният британски елит наблюдава и чака. От 1905 г. Великобритания, Белгия, Франция и Русия съвместно се подготвят за война срещу Германия, но всичко е толкова

¹⁷⁹ Lafore, Lawrence: *The Long Fuse: An Interpretation of the Origins of World War*, S. 261.

¹⁸⁰ Thomson, George Malcolm: *The Twelve Days*, S. 152.

¹⁸¹ Hamilton, Richard F./Herwig, Holger: *Decisions for War*, S. 140.

¹⁸² Fay: *Origins of the World War*, Bd. II, S. 532.

секретно, че само петима от 20-те министри в британския кабинет знаят какви ангажименти са поети.

На 3 август сър Едуард Грей се явява пред Камарата на общините и обещава, че нищо няма да направи без парламентарно одобрение, празно обещание, тъй като планът никога не е гласуван. Основният аргумент на Грей е нарушаването на белгийския неутралитет, като той знае много добре, че този неутралитет не е нищо друго освен параван и служи единствено като правен и пропаганден претекст за обявяване на война на Германия, което се случва на 4 август 1914 г. Сър Едуард Грей, е лоялен слуга на Тайния елит, и чрез измама въвлеча Империята във война.

През последните 100 години фактите са изопачавани и фалшифицирани от придворните (б. пр. казионните, или „академичните“ историци, както обичат да се наричат). Членовете на тайния елит полагат големи усилия да заличат всички следи от своята конспирация. Писма, телеграми, официални доклади и бележки, които могат да разкрият истината, изчезват безследно. Писмата до и от Алфред Милнър са премахнати, изгорени или унищожени по друг начин. Крал Едуард постановява всички инкриминиращи го писма да бъдат унищожени веднага след смъртта му.¹⁸³

Лорд Нейтън Ротшилд, член-основател на тайния елит, също завещава, неговите документи и кореспонденция да бъдат посмъртно изгорени. Той не иска влиянието и връзките му да станат известни. Както пише официалният му биограф: „Колко голяма част от политическата роля на династията Ротшилд е безвъзвратно загубена за потомството?“¹⁸⁴

Професор Куигли критикува факта, че една малка група „е в състояние да монополизира съвременна историография и нейното преподаване по този начин“. Неговото обвинение не оставя място за съмнение. Тайният елит контролира историографията и преподаването на история чрез множество канали, но това е най-ефективно в Оксфорд. Почти всеки важен член от групата на Милнър принадлежи към един от колежа – Балиол, Ню Колидж или Ол Соулс. Групата на Милнър доминира в тези колежи, които от своя страна доминират в интелектуалния живот в Оксфорд и в областта на историята. Влиянието на групата на Милнър е толкова голямо, че тя дори контролира Речника на националните биографии, което означава, че тайният елит пише биографиите на собствените си членове. По всички въпроси, отнасящи се до ключови членове, той създава своя собствена официална история за обществеността, като загатва всички инкриминиращи точки и приема колкото е възможно повече обществен дух. Освен това, той създава катедри по история, политика, икономика и, по ирония на съдбата, изследвания за мира.¹⁸⁵

Британското правителство работи като част от систематичен заговор за заличаване на всички следи от своите дяволски машинии. Официалните мемоари за причините и началото на войната са внимателно проверявани и цензурирани преди публикуването. Документите на кабинета за юли 1914 г. се занимават почти изключително с „Ирландия“; никъде не се споменава за предстояща глобална криза. Няма опити да се обясни защо липсват важни документи.

В началото на 70-те години на миналия век канадският историк Никълъс Д'Омбрейн пише, че досиетата на Военното министерство са били „почистени“. До 5/6 от всички „чувствителни“ материали изчезват, докато той провежда проучването си.¹⁸⁶ Защо? Къде отиват тези документи? Кой е наредил премахването им? Изпратени ли са в

¹⁸³ Fisher, Lord Arbuthnot: *Memories and Records*, Bd.1, S. 21.

¹⁸⁴ Ferguson: *The House of Rothschild*, Bd. 11, S. 319.

¹⁸⁵ Подробен анализ на степента на този контрол може да бъде намерен в нашите публикации в блога от 18 и 19 юни 2014 г.: <https://firstworldwarhiddenhistory.wordpress.com/2014/06/18/>.

¹⁸⁶ d'Ombrain: *War Machinery and High Policy*, S. xiii.

Ханслоуп Парк, държавното хранилище, заобиколено от бодлива тел, което все още съхранява над 1,2 милиона секретни досиета, много от които свързани с Първата световна война?¹⁸⁷

Невероятно, но това не е най-лошият случай на кражба и измама. Хърбърт Хувър, ръководител на Белгийската комисия за подпомагане по време на войната и по-късно 31-ви президент на САЩ, има тесни връзки с тайния елит. Те му поверяват решаващата задача да премахне всички инкриминиращи материали в Европа, под прикритието на академичния почит. Хувър убеждава генерал Джон Пършинг да назначи 15 професори по история и приблизително 1000 студенти, дошли в Европа с Американските експедиционни сили. Хувър изпраща мъжете в униформа в страните, които неговата агенция за подпомагане, снабдявала с храна. С храна в едната ръка и уверения в другата, тези агенти почти не срещат съпротива. Те осъществяват контакти с „правилните“ хора, „ровят“ се из архивите и откриват толкова много, че Хувър скоро „изпратил събраната документация обратно в САЩ като баласт в празните товарни трюмове на кораби, донесли хранителните продукти“.

Изземането на документите от Германия не създава проблеми. Петнадесет камиона напускат страната, включително пълните секретни протоколи на Върховното командване на армията – „подарък“ от първия следвоенен германски канцлер Фридрих Еберт.¹⁸⁸

Хувър пише, че Еберт бил „радикал, който изобщо не се интересувал от работата на своите предшественици“, и гладуващ човек, който би дал и ризата си за храна.

И къде е тогава е убедителното доказателство за вината на Германия? Ако е съществувало, то щеше да бъде незабавно оповестено публично, но това не се случва. Какво е останало засекретено или е унищожено, никога няма да разберем.

Също е озадачаващо, че много, много малко историци са писали нещо за тази незаконна кражба на документи, документи отнасящи се до най-важното събитие в историята на Европа и света. Как е възможно това? Доказателствата за всяко твърдение в тази глава могат да бъдат намерени в нашата книга „Скрита история: Как таен елит въвлече хората в Първата световна война“.

Освен това, от юни 2014 г. насам редовно пишем в блога си за това какво всъщност се е случило преди 100 години. Няма да намерите изфабрикуваната история, която британското правителство иска да натрапи.

Зад гърба ни стои век пропаганда, лъжи и промиване на мозъци за Първата световна война. А истината е неудобна: малка група заможни английски расови патриоти, с подкрепата на могъщи индустриалци и финансисти във Великобритания и САЩ, започват Първата световна война. Намиращият се в Лондон таен елит е решен да унищожи Германия и да контролира света. Техните действия са отговорни за смъртта на милиони обикновени млади хора, предадени и жертвувани в безсмислена кървава касапница, за да победи една престъпна кауза. Десетки хиляди военни паметници стоят днес по села и градове по целия свят като мълчаливи свидетели на голямата лъжа, измамата, че тези хора са паднали „за Бога и родината“, „за да можем ние да бъдем свободни“.

Това е лъжа, изкривяваща истината за загиналите във войната. Те бяха просто жертвувани. Дългите списъци с имената на загиналите, замъгляват истинската цел на войната. Мъртвите заслужават истината и ние не трябва да ги разочароваме.

¹⁸⁷ <https://firstworldwarhiddenhistory.wordpress.com/2014/08/25/>.

¹⁸⁸ <http://whittakerchambers.org/articles/time-a/hover-library/>.

Съглашението и Първата мароканска криза

Петер Хоф

След рекордно дълго царуване от 63 години, кралица Виктория умира на 22 януари 1901 г., а синът ѝ Бerti, който е най-дълго време в историята е чакал короната като принц на Уелс, е официално коронясан за крал Едуард VII на 9 август 1902 г.

Известен е със страстта си към жените, чревоугодник, любител на гуляите и пиенено, изобщо на бохемския начин на живот, когато сяда на трона е на възраст 60 години. И двете събития са подобаващо отбелязани с екстравагантната помпозност, с която Англия е заслужено известна.

Нито бракът, нито децата, нито кралският етикет могат да възпрат новокоронясания монарх от любимото му занимание в парижкия публичен дом „Льо Шабане“. Но с възрастта и начина си на живот, застаряващия крал напълнява твърде много, което доста затруднява сексуалните му развлечения. Но тъй като необходимостта е майка на изобретателността, един изобретателен френски дизайнер на мебели измисля вдъхновяващ „*siege d'amour*“ или „любовен диван“ за краля. Устройството позволявало на дебелият мъж да се отдаде на фантазията си и да извършва полов акт с две жени едновременно, като същевременно ги предпазва от затискане с тежкото си тяло. Можем да си представим, че „госпожиците“ от Лео Шабане са имали известни опасения относно стабилността на устройството, докато кралят се отдава на бурната си страст. Историята, обаче, не е записала никакви инциденти с проститутки при изпълнение на служебните им задължения.

Новият крал скоро заявява недвусмислено, че не трябва да се отнасят с него като към представителна личност, която само да утвърждава с печата си решенията на кабинета, а възнамерява да участва пълноценно и активно в управлението на страната – особено във външните работи.

Разбира се, кралят има мнение и по вътрешните въпроси. Той се противопоставя на ирландското самоуправление, изборителното право на жените, реформата на Камарата на лордовете, края на Бурската война и по-специално спирането на тактиката на изгорена земя на Киченер във войната срещу бурите.

Но неговото най-емблематично постижение във външната политика е установяването на Тройната Антанта, осигуряват на крал Едуард, видно място в анализите на династията.

Всичко започва в началото на века, когато обещаващите преговори за англо-германски съюз се провалят поради детински спор между германския канцлер Бернхард фон Бюлов и британския колониален секретар Джоузеф Чембърлейн.

Последният сравнява поведението на пруските войници по време на Френско-пруската война с тактиката на Кичънър „изгорената земя“ в Бурската война. Бюлов иска извинение; Чембърлейн отказва. Това води до доклад от германския посланик Метерних в Берлин (от 30 януари 1902 г.): „Чух в строга конфиденциалност, че от поне десет дни се водят преговори между Чембърлейн и френския посланик [Камбон] за уреждане на всички колониални различия между двете сили.“¹⁸⁹

Седмица по-късно (на 8 февруари) крал Едуард кани министрите на короната и чуждестранните посланици на вечеря в Марлборо Хаус. По време на вечерята Чембърлейн се изправ срещу германския посланик барон Херман фон Екардщайн, и се оплакал от речта на канцлера в Райхстага и в германската печат, казвайки: „Не за първи

¹⁸⁹ Dugdale, E. T. S.: *German Diplomatic documents (Deutsche diplomatische Dokumente)*, III, 171.

път граф Бюлов ме разстройва в Райхстага. Вече ми писна от подобно отношение и отсега нататък не може да се говори за съюз между Великобритания и Германия.¹⁹⁰

Избухването на Чембърлейн е прието от краля. Той предлага на Екардщайн стара пура от 1888 г. и уиски, с думите: „От дълго време не може да става и дума за сътрудничество между Великобритания и Германия по какъвто и да е възможен въпрос. Франция ни призовава по-силно от всякога да постигнем споразумение с нея по всички колониални спорове и вероятно за нас ще е най-добре да постигнем такова споразумение.“¹⁹¹

Екардщайн не знае, че инициативата за подобно споразумение идва не от Франция, а от самия крал, десетилетие по-рано по време на тайните му срещи с Леон Гамбета и (по-късно) с френския външен министър Теофил Делкасе, когато Едуард все още е принц на Уелс.¹⁹²

С победния край на Бурската война на 31 май 1902 г., която струва на Англия толкова много кръв и пари, и носи почти толкова гордост и престиж, великолепната коронация най-накрая може да се състои при мирни условия.

С края на „бляскавата изолация“ и безопасното отпадане на Германия, дългогодишните дипломатически пречки по пътя към Париж най-накрая могат да бъдат премахнати. Новият крал не губи време, и се заема със задачата да положи основите за оформяне на Тройното съглашение. Когато крал Едуард (след предварителна дискусия с френския посланик Камбон и външния си министър Лансдаун) предлага да се включи Франция в плана за първото му официално посещение в Европа като монарх, министър-председателят Артър Балфур и кабинетът незабавно и с основание налагат вето на идеята. Англия и Франция са традиционни врагове от векове. Трафалгар и Ватерло все още не са забравени, докато по-скорошни спомени от Бурската война и спорното превземане на Малта поддържат страстите трескаво разгорещени.

Едва наскоро, през 1898 г., Англия и Франция се изправят лице в лице във Фашода, като на косъм предотвратяват прерастването на инцидента във война. Тогава е Франция се колебае и претърпява дипломатическо поражение. Предвид френската враждебност, кабинетът смята, че личната безопасност на краля не можеше да бъде гарантирана. Но крал Едуард настоява и, след като посещава португалският крал Карлос, от Португалия, Гибралтар, Малта, Рим и (след значителен гаф) Ватикана, британският кралски антураж слиза от влака на Булонската гара в Париж на 1 май 1903 г.

Посрещна ги мрачна и мълчалива навъсена тълпа, с изключение на няколко освирквания и от време на време с викове „Да живеят бурите!“, „Да живее Маршан!“, „Да живее Фашода!“ и дори „Да живее Жана д'Арк!“.

Това доста затруднява Теофил Делкасе, който е в каретата зад Едуард, със сър Чарлз Хардиндж, външнополитическия съветник на краля.

Но крал Едуард, който не беше интелектуалец или любител на книгите, сега убедително изрази чертата на характера си, с която ще бъде запомнен най-много. Той има дарбата да съчетава гордостта и сериозността на британски крал с любезното държание на безгрижен, добродушен, грубо фамилиарен бохем, което се оказва неустойчиво за публиката. В десетките си речи той напълно признава войните и враждебните действия от миналото, но казва, че те са още една причина да се установят нови и приятелски отношения. Това проработва като магия. В рамките на три дни крал Едуард променя отношението на френската нация и въпреки продължаващата

¹⁹⁰ Eckardstein, Baron Hermann von: *Ten Years at the Court of St. James (Zehn Jahre am Hof von St. James)*, S. 288.

¹⁹¹ Също, 230.

¹⁹² Когато съчетава посещенията в публичния дом с дипломатията.

враждебност на крайните националисти, Париж сменя виковете с аплодисменти „Да живее нашият крал!“ (Забележете „Да живее нашият крал!“).

Белгийският посланик в Париж съобщава през 1903 г.: „Тук се говори, че Едуард VII е спечелил сърцата на всички французи. Рядко се е виждала такава пълна промяна в отношението... към Англия и нейния суверен, каквато стана при тази страна.“¹⁹³ Преговорите между краля, Камбон, Делкасе и Лансдаун по редица световни конфликтни въпроси сега навлизат в нова светлина, и скоро е постигнато споразумение по дългогодишни спорове, отнасящи се до Нюфаундленд, Новите Хебриди, Тихия океан, Азия, Мадагаскар, Гамбия, Сиам и множество по-малки въпроси.

Най-големият и най-значим резултат е, че отсега нататък Франция ще отстъпи английското върховенство в Египет в замяна на признаването от страна на Англия на френското върховенство в Мароко.

Англо-френското Съглашение е официално подписано на 8 април 1904 г. от лорд Лансдаун и Пол Камбон. Трябва обаче да се помни, че истинският му автор е крал Едуард: „Английският крал е инициатор на сближаването. Именно той го е замислил и осъществил, когато мнозина все още са смятали момента за преждевременен.“¹⁹⁴

Лорд Кромер потвърждава, че Съглашението „е дело на онзи много изтъкнат дипломат, Негово Величество Краля, и лорд Лансдаун.“¹⁹⁵

Британските политици категорично отричат, че Съглашението е насочено срещу Германия. Сър Артър Никълсън заявява: „Нямаше и дума за „обкръжаване“ на Германия.“ В отношенията си с Франция и Русия ние няхаме друг избор, освен да ги поставим на по-сигурна основа в интерес на мира.“

Но след това той директно признава: „...и все пак имаше подсъзнателно чувство, че така си осигуряваме известна отбранителна гаранция срещу арогантната хегемония на една сила...“¹⁹⁶

Маси е по-директен; той пише: „Великобритания е решила да не толерира германската хегемония на континента. От този неясен, но мощен инстинкт произлязоха Антантата (съглашението) с Франция, възстановяването на Кралския флот и Антантата (съглашението) с Русия.“¹⁹⁷

Безпрецедентното споразумение е надлежно одобрено от Камарата на общините и Камарата на депутатите. Чуха се обаче и някои силни гласове на протест, най-влиятелният от които беше този на лорд Роузбъри. Той предупреди, че това „рано или късно ще доведе до война“.¹⁹⁸ Той скоро ще осъзнае колко близо е до истината.

Кайзерът не си прави илюзии относно намеренията на своя коронован вуйчо. Въпреки дългия списък с лични недостатъци, които английските историци му приписват, кайзерът е умен и проникателен наблюдател и анализатор на политическата сцена. Той отбелязва на множеството обществени събития и в мемоарите си, че според него Антантата е насочена срещу Германия. Франция отдавна е осъзнавала, че вътрешните проблеми на Русия, а сега и предстоящата война с Япония, ограничават стойността ѝ като съюзник. Но могъщата Британска империя е съвсем различна. С британска подкрепа, поражението на Германия внезапно става възможно и избледняващата мечта за връщането на Елзас-Лотарингия получава нова надежда.

¹⁹³ Lee, Sir Sidney: *King Edward VII*, II, S. 241.

¹⁹⁴ Tardieu, André: *France and the Alliances (Frankreich und die Allianzen)*, S. 60.

¹⁹⁵ *Annual Register*, 1907, S. 242.

¹⁹⁶ Nicolson, Sir Harold: *Sir Arthur Nicolson: A Study in the Old Diplomacy (Sir Arthur Nicolson: Eine Studie in alter Diplomatie)*, S. 188.

¹⁹⁷ Massie, Robert K.: *Dreadnought (Englisches Großkampfschiff)*, S. 601.

¹⁹⁸ Dunlop, Ian, *Edward VII and the Entente Cordiale (Eduard VII. und die Entente cordiale)*, S. 228

Балансът между Френско-руския съюз и Тройния съюз (Германия, Австро-Унгария и Италия), който крехко поддържа баланс на силите в Европа от 1894 г., сега е нарушен от Антантата и последствията не закъсняват.

През 1830 г. французите превземат Алжир и започват колонизацията на френска Северна Африка. През 1881 г. последва установяването на френски протекторат в Тунис. Сега, подкрепен с одобрението на Англия, френският външен министър Делкасе дръзко насърчава френските амбиции в Мароко, целейки да превърне тази независима държава във френски протекторат и да удвои колониалните френски владения в Северна Африка.

Съответно, малко след като е договорено споразумение с Испания за разделянето на Мароко, френска делегация, водена от Сен-Рене Тайландие, пристига във Фес, за да започне установяването на френския протекторат.

Проблемът е, че Делкасе не успява да постигне разбирателство с Германия, както е длъжен да направи съгласно условията на Мадридското споразумение от 1880 г., подписано от Франция, Германия и Англия. Въпреки, че канцлерът фон Бюлов изразява германската незаинтересованост към Мароко, след сключването на Съглашението, той казва пред Райхстага, че тази отстъпка изисква задължителните консултации на подписалите страни за признаването и поддържането на германските търговски интереси в Мароко.

Германия има и други непосредствени грижи. Фридрих фон Холщайн, мистериозният, но способен ръководител на политическия отдел в Министерството на външните работи, е принуден да признае грешката си, като е твърдял, че Англия никога няма да се съюзи с Франция. Сега, в кризата от 1905 г., „когато тази опасност стоеше пред очите ми, се убедих, че преди обръщът на великите сили да се затвори около нас, трябва да се опитаме с всички сили да го пробием без страх дори от крайни мерки“.¹⁹⁹ Холщайн е движещата сила на германската външна политика по това време, тук е уместна кратка биографична бележка за него.

Фридрих Август Карл Фердинанд Юлиус фон Холщайн е роден на 24 април 1837 г. в семейство на обикновен пруски офицер. След 1871 г. Холщайн печели благоволенieto на Ото фон Бисмарк, като помага за оставката на политическия му опонент Хари фон Арним, тогава германски посланик в Париж, и началник на Холщайн. Наградата за Холщайн е издърпването му в Министерството на външните работи в Берлин. Той става близък личен приятел на Бисмарк и често се среща на вечеря със съпругата и синовете на канцлера в дома му до пенсионирането му през 1890 г. Приятелството приключва внезапно и драматично, когато Холщайн съветва, че силно поверителният Договор за презастраховане с Русия може да бъде оставен да изтече без да се подновява, за сметка на Двойния съюз с Австро-Унгария. Бисмарк не е съгласен. Този таен договор с Русия е ключовият камък в неговия кръг от защитни договори, предназначени да лишат европейските сили от евентуално партньорство за сътрудничество с безмилостно враждебната Франция.

Той предупреждава пророчески, както се оказва, че Франция и Русия ще се стремят да сложат край на изолацията си с взаимен съюз. Точно както Бисмарк предвижда, Френско-руският съюз е официално подписан през 1894 г. и с приемането на Англия през 1904 и 1907 г. се превръща в Тройното съглашение, като резултат от усилията на крал Едуард.

Холщайн смята, че Договорът за презастраховане е несъвместим с условията на германо-австроунгарския съюз и че ако той бъде разкрит, Германия може да бъде

¹⁹⁹ Woodward, E. L.: *Great Britain and the German Navy (Großbritannien und die Deutsche Flotte)*, S. 83.

обвинена в политическа двуличност. И в разгорещеният спор по този въпрос двамата стари приятели се превръщат в закleti врагове.

Робърт Маси рисува следния ярък портрет на мистериозния фон Холщайн: „Година след година Фридрих фон Холщайн седеше на бюрото си в малкия си кабинет на партера на Вилхелмщрасе № 76. Той сам отключваше вратата сутрин, сядаше и започваше работния ден, който щеше да продължи поне 12 часа. Беше обезпокояван само от пратеници, които чукаха леко, влизаха с поклон, оставяха или вземаха документи и изчезваха отново безшумно. Времето минаваше, без рутината му да се променя. От бюрото си той виждаше как канцлерите идват и си отиват, държавните секретари се освобождават един след друг, министрите и посланиците се сменят. Той оставаше сам. Тъй като никога не го виждаха, той се превърна в легенда. Канцлерът и външният министър зависеха от него. Той правеше всичко за тях, изготвяше докладите им до кайзера, пишеше речите им, изпращаше депешите им и подготвяше меморандумите им. Той никога не разкриваше собствената си тайна кореспонденция, нещо, което Бисмарк беше разрешил години по-рано. Не я споделяше с никого. Паметта му удивляваше и плашеше служителите в Министерството на външните работи. Той знаеше съдържанието на всеки документ, какви мерки бяха предприети и къде се намираше всяко листче хартия.“²⁰⁰

Така Холщайн определя външната политика до свалянето си от власт през 1906 г. Близкият приятел и постоянен спътник на кайзера, Филип цу Ойленбург, приписва на Холщайн заслугата за единствената формулировка на германската външна политика: „Политическата преценка на Холщайн, от уволнението на принц Бисмарк през 1890 г. до неговото собствено през 1906 г., беше преобладаващата по всички въпроси на германската външна политика. Нито Каприви, нито фон Хохенлое, нито фон Бюлов някога са издавали указ, дори по напълно незначителен политически въпрос, без намесата на Холщайн. Външната политика на Каприви и фон Хохенлое е била единствено тази на Холщайн.“²⁰¹ Ойленбург заявява, че „големите таланти на Холщайн се считат за незаменими. Никой не можеше да замести разбирането му за сложни въпроси от международно значение... В интерес на кайзера и правителството, той трябваше да бъде поддържан в добро настроение, точно както човек поддържа лошо настроено, непредсказуемо, опасно ловно куче в добро настроение заради добрия му нюх.“²⁰²

В защита на Холщайн трябва да се отбележи, че той никога не се е забърквал в тайни политически машиниции, противоречащи пряко на политиката на неговото правителство и Райхстага, както прави Едуард Грей с военните си „разговори“ с Франция и Белгия. Нито пък някога е прибегнал до провокативния език, използван от сър Еър Кроу в Меморандума на Кроу от 1907 г., поискан от крал Едуард.

Делкасе, по необясними причини, решава да заобиколи Германия, а германският консул във Фес научава подробностите за предложената френска програма, на „Вилхелмщрасе“ е решено, че са необходими някои мерки, за да принудят Делкасе да изпълни задълженията си по Мадридското споразумение от 1880 г., да се консултира с Германия и да вземе предвид нейните търговски интереси, някои от които се простират отвъд тези на Франция.

След като получава съвет от Берлин, султанът на Мароко се обръща за помощ към Германия. Резултатът е, че на сутринта на 31 март 1905 г. германският лайнер „Хамбург“ хвърля котва в пристанището на Танжер. Кайзер Вилхелм слиза и яздейки бял жребец се отправя към германското посолство. Той произнася обичайното

²⁰⁰ Massie, Robert K.: *Dreadnought*, S. 129.

²⁰¹ Haller, Johannes: *The Kaiser's Friend (Des Kaisers Freund)*, II, S. 297.

²⁰² Също, I, S. 354.

дипломатическо обръщение към султана и неговата свита, завършвайки с думите: „Търговията може да напредва само ако всички сили имат равни права и зачитат независимостта на страната [Мароко]. Моето посещение означава признание на тази независимост.“

Това не е нищо друго освен често повтаряната германска позиция, заета за пръв път от фон Бюлов през април 1904 г., че Германия, която няма териториални намерения в Мароко, възнамерява да запази и защити своите икономически интереси там.

Крал Едуард бърза да изрази недоволството си от постъпката на племенника си. На 15 април 1905 г. той изпраща остро писмо до външния министър Лансдаун: „Инцидентът в Танжер е най-лошото и нежелано събитие, което германският кайзер прави досега, от възкачването си на трона. Това е и политическо театрално фиаско. Ако си мисли, че се е издигнал в очите на света, много греша. Той е едно политическо „enfant terrible“ (лошо дете) и не може да повярваме на нито едно от неговите уверения. Изглежда иска да дърпа всяка страна за ушите за собствено забавление. Тези ежегодни негови круизи са много неприятни и винаги създават проблеми.“

Нито тогава, нито по-късно кралят споменава Мадридското споразумение от 1880 г., което осигурява легитимно основание за германските искания. Едуард пренебрегва с иронията, че самият той е бил на круиз по Средиземно море и че е дърпал Италия „за ушите“, когато се е опитва да я измъкне от Тройния съюз с териториални обещания. Той също не се спря пред пряката си намеса във вътрешните работи на Русия, като пламенно настоява за възхода на Александър Изволски.

А в случая, предвид постоянния отказ на Делкасе да преговаря, фон Бюлов нямае много възможности. Той не си прави илюзии относно възможната френска реакция, и казва следното: „Изглеждаше необходимо отново да напомня на Париж за Германската империя. Не само мащабът на икономическите и политическите ни интереси в Мароко ме накара да посъветвам кайзера да протестира срещу Франция, но и убеждението, че в интерес на мира вече не можем да толерираме подобни провокации. Никога не съм искал война с Франция, нито тогава, нито по-късно. Но не се поколебах да се изправя срещу Франция пред възможността за война, защото имах увереност в собствените си способности и предпазливост. Чувствах, че мога да предотвратя нарастването на напрежението до критичната точка, да предизвикам падането на Делкасе, да спра потока от агресивната френска политика, да изтръгна континенталния кинжал [Сърдечното съглашение] от ръцете на Едуард VII и военната партия в Англия и същевременно да осигуря мир, да запазя германската чест и да издигна престижа на Германия.“²⁰³

Накрая, на 19 април, френската Камара на депутатите се уплашва от заплахата за нова френско-пруска война. И така, в хода на разгорещен дебат, едностранната и безразсъдна дипломация на Делкасе е подложена на тежък огън. Жан Жорес избухва: „Тъй като поехте инициативата и започнахте политика, която да промени статуквото в Мароко, трябваше да поемете и инициативата да предложите обяснения и да започнете преговори.“²⁰⁴

Силата и единството на депутатите по този въпрос изненадват Делкасе и той подава оставка на следващия ден. Големият въпрос във всичко това е: Защо Делкасе настоява за нарушаване на Мадридското споразумение от 1880 г., като заобикаля Германия, приемайки напълно потенциалните последствия?

Защо иска да се придържа към тази политика, дори с риск да изостри заплахата от война между Франция и Германия?

²⁰³ Bülow: *Denkwürdigkeiten*, II, S. 104.

²⁰⁴ *Journal Officiel de la République Française (Offizielles Journal der französischen Republik)*, 19. April 1905.

Теофил Делкасе е описан от един биограф като „нисък, набит, тъмнокож мъж с непривлекателен външен вид, достатъчно осъзнаващ физическия си недостатък, за да чувства нуждата от високи токове на обувките си... През целия си живот е любим обект на карикатуристите.“²⁰⁵ Той е пламенен почитател на Леон Гамбета и напълно споделя страстта му за реванш към Елзас-Лотарингия. Дъщеря му каза за него: „Брат ми и аз никога не сме изричали думата „Елзас-Лотарингия“. Съвсем съзнателно чувствахме, че това е твърде чувствителна тема, за да бъде обсъждана пред него.“²⁰⁶ 282

Делкасе е съвсем сигурен, че Германия ще поиска признаване на Франкфуртския договор от 1871 г. (който отстъпва Елзас-Лотарингия на Германия) и че това ще остане основното условие на Германия за всякакъв вид сътрудничество с Франция. Делкасе многократно изразява това мнение, когато му предлагат преговори с Германия.

Жорж Бийур, френският посланик в Берлин, е дълбоко загрижен за вероятните последици от политиката на Делкасе спрямо Германия. Но когато се опитва да убеди шефа си да започне преговори с Германия след сключването на Съглашението, последният прибегва до същия аргумент. По-късно Бийур съобщава: „Той [Делкасе] заяви, че няма фиксирани предразсъдъци срещу Германия и няма да откаже започнето на преговори с нея, ако има гаранция, че няма да се иска от него, да потвърди статуквото от 1871 г. Той няма да се съгласи на никаква цена да препотвърди Франкфуртския договор. [Френският президент] М. Лубе също ми каза, че той ще се съгласи да му отрежат дясната ръка, отколкото да направи такова нещо.“²⁰⁷

В началото на 1904 г. Делкасе повтаря думите на Леон Гамбета, когато казва: „Това уреждане [на англо-френските разногласия] трябва да ни доведе до политически съюз с Англия и аз горещо се надявам, че това ще стане. Скъпи приятели, помислете каква красива перспектива ще се отвори. Само си помислете! Ако можехме да разчитаме както на Русия, така и на Англия, колко силни щяхме да бъдем спрямо на Германия. Френско-британски съюз винаги е бил моя мечта, дори по време на кризата във Фашода. Сега мога да повярвам, че съм се приближил до целта си.“²⁰⁸

Близките помощници на Делкасе също споделят но в различна степен неговата враждебност към Германия, нито един от тях не се съгласява с отказа му да преговаря с Берлин и много от тях отправят ясни предупреждения още в началото за неизбежните последици от подобен отказ. Един от близките съветници на Делкасе се оплаква през март 1902 г.: „Голямото нещастие е, че той намира за отблъскващо да води преговори с Германия. „Германците са самозванци“, казва той. Но, за бога, нямаме нужда от романтични думи или размяна на пръстени между влюбени, а от делова дискусия.“²⁰⁹

Няколко месеца по-късно, през август 1902 г., френският посланик в Лондон, Камбон предупреждава: „Не забравяйте да вземете предвид усилията, които германците несъмнено ще положат, за да осуетят всяко споразумение за Мароко. Разумно е да се разговаря с тях.“²¹⁰

На 20 юни 1904 г. Биур, френският посланик в Берлин, се завръща в Париж и кани Делкасе на обяд, за да го убеди лично в необходимостта от писмено споразумение с германското правителство: „Не се поколебах да кажа, че според мен отново попадаме в лапите на Германия и че се надявам на предпазлива и учтива политика спрямо нея.

²⁰⁵ Christopher, Andrew: *Théophile Delcassé and the Entente Cordiale (Théophile Delcassé und die Entente cordiale)*, S. 10.

²⁰⁶ Nogués, Mme.: *Unpublished memoir on Delcassé (Unveröffentlichte Erinnerung an Delcassé)*.

²⁰⁷ Bihourd, Georges: *Memoir on the first Moroccan crisis (Erinnerung an die erste Marokkokrise)*, S. 9.

²⁰⁸ Gooch, G. P.: *Before the War (Vor dem Krieg)*, I, S. 153.

²⁰⁹ Combarieu, Abel: *Seven years at the Elysee with President Loubet (Sieben Jahre bei Präsident Loubet im Elysee-Palast)*, S. 183–184.

²¹⁰ Schreiben Cambons an Delcassé vom 12. August 1902.

Защото, ако избухне война, а това зависи от добрата воля на Вилхелм II, ще бъдем победени и вражеските войски ще бъдат в Париж след 15 дни.²¹¹

Как може Делкасе, след толкова много предупреждения за буря, да продължава да отказва изпълнението на задълженията си по Мадридското споразумение от 1880 г. и упорито да отказва преговори с Германия?

Учудващият отговор е, че Делкасе се радва на ясната и неуморна подкрепа и насърчение от краля на Англия, който тайно се надява да провокира война между Франция и Германия. Винаги е имало общо, дори и неизречено, съгласие между френските и германските държавници, че основната причина за новооткритото приятелство на Англия с Франция е засилената английска враждебност към Германия.

Камбон пише: „Англичаните се приближаваха до нас постепенно, тъй като според тях, враждебността между страната им и Германия нарастваше и ставаше все по-остра.“²¹²

Англо-френските планове за съгласувани военни действия предшестваха участието в правителството на външния министър Едуард Грей, който встъпва в длъжност през декември 1905 г. Лорд Лансдаун признава, че английски и френски „военни и военноморски експерти... се срещнаха и обсъдиха възможни планове за сътрудничество в съответните си области. Те проведоха разговорите, дискретно както винаги.“²¹³

Самият Едуард Грей пише открито: „Едва известно време след като встъпих в длъжност [през 1905 г.], открих, че през 1905 г., под заплахата от германски натиск върху Франция, са били предприети стъпки за координиране на военните планове в случай, че на Франция бъде наложена война... Планирането за военноморско и военно сътрудничество, както открих, е започнало през 1905 г. при лорд Лансдаун, когато германският натиск става заплашителен. Военноморските преговори вече са били водени директно, докато военните, досега са водени чрез посредник.“²¹⁴

Всъщност „заплахата от натиск, наложен върху Франция“, не е нищо друго освен легитимно искане Франция да се придържа към Мадридското споразумение от 1880 г.

Но по време на посещението на крал Едуард в Париж от 29 април до 4 май 1905 г. британският монах одобрява и подкрепя действията на Франция.

Германският дипломат барон фон Екардщайн е в Париж по време на посещението на краля и докладва на фон Бюлов, че Англия ще подкрепи Франция срещу Германия и: „Крал Едуард не е оставил никакво съмнение по този въпрос в Париж.“²¹⁵

Най-близкият френски приятел на краля, маркиз дьо Брьотой, съобщава: „Струва ми се, че г-н Делкасе в разговора си с Едуард VII е получил уверения, че в този случай [война с Германия] всички британски сили ще ни се притекат на помощ.“²¹⁶

Намесата на крал Едуард във вътрешните работи на Франция е толкова крещяща, че неговите биографи напразно търсят обяснение, каквото и да е обяснение, което да не разкрива намерението му, да подбуди война между Франция и Германия.

Биографът Гордън Брук-Шепърд, в разказа си за опасната и безразсъдна намеса на краля и първата оставка на Делкасе (която е отеглена на следващия ден), вдига ръце от отчаяние: „Без колебание и очевидно без да се консултира с правителството си у дома, той изпрати лично послание от свое име чрез френския генерал-губернатор до Делкасе в Париж, призовавайки изпадналият в немилост министър да остане на поста си. Крал

²¹¹ Bihourd: *Memoir (Erinnerung)*, S. 9.

²¹² DDF2, III, No. 137.

²¹³ Temperly, H.: »British Secret Diplomacy from Canning to Grey« (*Britische Geheimdiplomatie von Canning bis Grey*), in: *Cambridge Historical Journal*, VI, 1938, S. 26.

²¹⁴ Grey, Edward: *Twenty-Five Years (25 Jahre)*, I, S. 74–76.

²¹⁵ GP, XXII, No. 6652.

²¹⁶ Paléologue, Maurice: *Un Grand Tournant (Eine großartige Wende)*, S. 330.

Едуард, заяви това на 23 април, с думите че е „лично разтревожен“ от напускането на г-н Делкасе от поста. Той „призова министъра на външните работи“ да остане на поста си не само заради властта, която все още упражняваше, но и заради „лоялните и надеждни отношения“ между него и министъра.“²¹⁷

Брук-Шепърд продължава: „Да се предприеме подобна мярка беше напълно безпрецедентен акт за конституционен монарх и дори противоконституционна. Дали министрите на чуждестранните правителства са останали на постовете си или не, беше въпрос, напълно независещ и неинтересуващ краля на Англия. Нещо повече, ако той искаше да се намеси, това трябваше да стане само със съгласието на собствения му кабинет и дори тогава само в лично послание до президента на Франция, чиято работа беше да приема или отхвърля оставки. Всъщност, без знанието на крал Едуард, г-н Лубе вече беше разубедил Делкасе, да не подава оставка на 22 април, денят преди пристигането на кралското послание. Но това не намалява дръзката намеса на краля. Той открито се беше намесил във вътрешната политика на друга държава в опит да спаси свещената кауза на Антантата. Той се осланяше на престижа си, за да се измъкне. И най-големият почит към неговия престиж беше, че той успя. Нямаше нито звук нито в Лондон, нито в Париж. И когато крал Едуард чу, че Делкасе остава, той завърши въпроса, като му изпрати поздравителна телеграма.“

Той отбелязва още, че „Делкасе през тези няколко дни сякаш е бил по-близък до този чуждестранен монарх, отколкото до собствените си колеги. Той се държеше така, сякаш беше министър на краля. Всъщност той се вкопчи във августейшия гост до последната възможна минута от престоя му.“²¹⁸

Още на 5 април барон Грайндъл, белгийският посланик в Берлин, който не се съмнява в мотивите на крал Едуард, докладва на белгийския външен министър Пол дьо Фаверо: „Вече няма никакво съмнение, че кралят на Англия, независимо от правителството, е подбудил г-н Делкасе да води войнствена политика и че именно той е дал обещанието, че 100 000 британски войници ще дебаркират в Шлезвиг-Холщайн... Ако все още можеха да съществуват някакви съмнения, те щяха да бъдат разсеяни от уникалните предложения, които полковник Барнардишън [британският военен аташе в Брюксел и Хага] представи на генерал Дюкарн [началникът на щаба на Белгия].“²¹⁹ На 18 април той повтаря: „Предложението за 100 000 войници от краля на Англия, не може просто така да бъде отхвърлено в Берлин. Трябва само да си припомним уникалните опити на полковник Барнардишън да се срещне към генерал Дюкарн“.²²⁰

Друг от протежетата на краля, който признава че, дължал кариерата си, на августейшото покровителство, е Първият морски лорд (главнокомандващ на флота), Джаки Фишър. В разгара на кризата и както обикновено смелият адмирал отправя следното обръщение от Адмиралтейството до лорд Лансдаун: „Това изглежда златна възможност да се обяви война срещу германците в съюз с французите. Затова силно се надявам, че ще успеете да го осъществите. Разбира се, не претендирам да съм дипломат, но ми се струва, че германският кайзер ще навреди сериозно на добре развиващата се англо-френска Антанта, ако сега му бъде позволено да печели точки – дори и само за да се отърве от господин Делкасе... Всичко, на което се надявам, е да изпратите телеграма до Париж, в която да се посочва, че английският и френският флот вече са едно и също нещо. Можем да разгромим германския флот, да окупираме Килския канал и Шлезвиг-Холщайн в рамките на две седмици.“²²¹

²¹⁷ DDF., Ser. 2, Vol. VI: *Declassé an Bompard vom 23. April 1905.*

²¹⁸ Brook-Shepherd, Gordon: *Uncle of Europe (Onkel Europas)*, S. 247–249.

²¹⁹ *Belgian Diplomatic Documents (Belgische diplomatische Dokumente)*, No. 17.

²²⁰ *Също*, No. 29.

²²¹ Marder, A.: *Fear God and Dread Nought (Fürchte Gott und sonst nichts)*, II, S. 55.

Това е същият Фишър, който, малко след като е назначен на високия си пост от краля в Деня на Трафалгар (21 октомври 1904 г.). Той предлага на краля да се справи с германския флот като му устои втори „Копенхаген“ и да завзема Кил чрез внезапна атака без формалността на обявяване на война.

Трудно е да се повярва, че Първият морски лорд е изпратил такава телеграма до лорд Лансдаун без знанието и съгласието на краля. Въпреки цялото това фатално дрънкане на оръжия, нито английските, нито френските държавници споменават френските задължения по Мадридското споразумение от 1880 г., на което се основават законните германски възражения.

Британските автори, само с малки изключения, се представят като по-французи от французите, като прехвърлят вината върху кайзер Вилхелм, но старателно игнорират обстоятелството, че Германия стои на солидна морална и правна основа и в двете Марокански кризи. „Просто германската политика беше открита, правилна и напълно оправдана. Нечестната и агресивна политика беше водена от Англия и Франция.“²²²

Подобно на други биографи, Брук-Шепърд не обвинява Едуард VII в подбуждане към война през 1905 г. Изключителната подкрепа на краля за Делкасе обаче не оставя друго достоверно обяснение освен това, че Едуард е целял да разпали война между Франция и Германия, в която Англия ще застане на страната на Франция.

Към юни 1905 г. германската съдржаност приключва. Германският посланик, принц Радолин, предава послание от фон Бюлов до френския министър-председател Морис Руви: „Канцлерът на Германската империя не желае да има повече нищо общо с господин Делкасе.“²²³

В отговор на това хвърляне на ръкавицата Делкасе предлага да се изпратят френски крайцери в Танжер, за да се наложат изискванията на Франция към султана. Но по време на бурно спешно заседание на френския кабинет на 6 юни, Руви лесно надделява със своя страстен *cri de coeur* (сърдечен вик): „Делкасе ни води към война! Способни ли сме да издържим война срещу Германия? Не! Не и не! Дори с помощта на британския флот, ще се изправим пред по-лоша катастрофа от 1870 г. Ще бъдем военнопрестъпници, ако се впуснем в подобна авантюра. Франция никога няма да се възстанови от нея.“²²⁴ С тези думи Руви призовава за гласуване, което е единодушно срещу Делкасе. Тогава не му оставя друг избор, освен да подаде оставка; този път окончателна.

С унизителната оставка на Делкасе на 6 юни Германия постига значителна дипломатическа победа, а щастливият кайзер възнаграждава фон Бюлов, с титлата принц.

От германска гледна точка обаче проблемът с интернационализацията на Мароко и разрушаването на Съглашението все още не е решен. Следователно надеждите на Франция, че Германия ще оттегли искането си за международна конференция за Мароко, бяха разбити, когато германският посланик, принц Радолин, информира министър-председателя Руви, че Германия „абсолютно настоява“ за конференцията, продължавайки: „Мое задължение е да ви обясня, че ако Франция се опита по някакъв начин да промени нещо със статута на Мароко, Германия ще застане зад султана с всички сили.“²²⁵

Международна конференция е анатема за френското правителство, тъй като едва ли можеше да очаква, че такава конференция да предаде Мароко на Франция. Но, както с оставката на Делкасе, Руви няма голям избор и на 28 септември, по настояване на

²²² McCullough, Edward E.: *How the First World War began (Wie der Erste Weltkrieg begann)*, S. 92.

²²³ Spender, J. A.: *Fifty Years of Europe (50 Jahre Europas)*, S. 245.

²²⁴ Gooch, G. P.: *Before the War (Vor dem Krieg)*, I, S. 179.

²²⁵ Spender, J. A.: *Fifty Years of Europe (50 Jahre Europas)*, S. 245.

Теодор Рузвелт, Франция и Германия се споразумели за дневния ред на конференция, която официално е открита на 16 януари 1906 г. в живописния испански пристанищен град Алхесирас, от другата страна на Гибралтарския пролив.

Междувременно правителството на Кембъл-Банерман, сформирано след оставката на юнионисткото правителство на Балфур, назначава сър Едуард Грей за наследник на лорд Лансдаун като министър на външните работи през декември 1905 г.

Но преувеличените надежди, че новото либерално правителство (потвърдено по-късно през 1906 г. след убедителни общи избори, проведени в Обединеното кралство на фона на конференцията в Алхесирас) ще води по-малко агресивна външна политика, скоро са разбити. Едно от първите действия на Грей е да информира германския посланик, граф Метерних, че Англия ще отстоява ангажимента си към Франция в Алхесирас. Това е последвано от директната и недвусмислена инструкция на крал Едуард към Камбон в Лондон: „Кажете ни по всяка точка какво желаете и ние ще ви подкрепим безрезервно.“²²⁶

По време на конференцията е договорено, че на Франция ще бъде възложена специална отговорност за поддържането на реда по мароканско-алжирската граница и че ще споделя с Испания надзора на полицията под командването на швейцарски генерален инспектор. Това споразумение, договорът от Алхесирас, е подписано на 7 април 1906 г. и преговорите официално приключват.

Германия успешно забавя френския протекторат в Мароко, а президентът Рузвелт поздравява германския посланик във Вашингтон, Херман Шпек фон Щернбург, за „епохалния успех“ на кайзера, като допълнително заявява: „Политиката на Негово Величество е била майсторска от началото до края“.²²⁷

Но скоро става ясно, че Германия не е успяла да „избие континенталния кинжал от ръката на Едуард VII“ а го е притиснала по-здраво в ръката на краля от всякога. Обичайната и често цитирана защита на Едуард VII се свежда до твърдението, че той е конституционен монарх и следователно няма властта или авторитета да формира политиката. Но това е вярно само в строго технически смисъл. Защото, когато кралската яхта „Виктория и Албърт“, пусната в експлоатация през 1899 г., напуска пристанището на Портсмут и се отправя към открито море, ескортирана от флотилия британски военни кораби, на борда става интересна метаморфоза. Конституционният монарх се отърсва от стегнатия костюм на конституционните ограничения и магически е напълно преобразен, с цялата власт, престиж и авторитет на английски крал от предходните векове. Отделен на хиляди мили от досадните министри, които постоянно напомнят на Негово Величество, да не прекрачи конституционните си граници, кралят вече е свободен да разговаря и преговаря с коронованите глави на Европа, знаейки, че различните му споразумения и решения ще бъдат одобрени и подкрепени от сър Едуард Грей (според Лансдаун) и Министерството на външните работи. В своя план за Тройното съглашение кралят предвижда, че Русия трябва да бъде привлечена за да влезе във война заедно със своя съюзник Франция.

Съответно, преди мастилото върху договора от Антантата да изсъхне, той се обръща към Александър Изволски, тогавашен руски посланик в Дания, чиито силни симпатии към Антантата са добре известни в английския двор, и помага на Изволски да наследи Ламсдорф като руски външен министър. Целта е да се сключи с Русия споразумение, подобно на сключеното с Франция.

За съжаление, поради Руско-японска война и противопоставянето на граф Вите временно принуждават краля да спре плановете си за Русия и да предприеме плаване из

²²⁶ Nicolson, Sir Harold: *Sir Arthur Nicolson: A Study in the Old Diplomacy* (Sir Arthur Nicolson: *Eine Studie in alter Diplomatie*), S. 128.

²²⁷ Dugdale, E. T. S.: III, 248; DGP, XXI, 312.

Средиземно море, да ухажва Италия с внушителни намеци за Триполи и Киренайка, срещу отделяне от Тройния съюз.

Кайзер Вилхелм, се възползва от гнева на царя заради англо-японския договор от 1902 г., който свързва с продължаващата война с Япония, и убеждава цар Николай да подпише мъртвородения договор от Бьоркьо на 24 юли 1905 г.

Неправдоподобната забележка на императора, че Франция може по някакъв начин да бъде убедена да се присъедини към Германия и Русия в коалиция срещу Великобритания, отразява нарастващата му загриженост, че целта на радикалната дипломатия на кралския му чичо е да разгроми Германия чрез френско-руския съюз. И скоро Антантата ще прерасне в Тройното съглашение.

Договорът от Бьоркьо е игнориран, скоро отменен и забравен. Но краят на Руско-японската война на 5 септември 1905 г. и временното уреждане на мароканските спорове на 7 април 1906 г. най-накрая разчистват дипломатическата площадка за дълго планирано споразумение с Русия, подобно на Съглашението с Франция.

Това слага финалните щрихи на Тройното съглашение на крал Едуард. Точно както Съглашението от 1904 г. доведе до първата Мароканска криза, англо-руското съглашение от 1907 г. (Договорът от Санкт Петербург) ще доведе до Босненската анексионна криза или първата Балканска криза от 1908 г. и ще тласне Европа обратно към ръба на войната...

Фитилът е запален: Светкавици над Средиземноморието.

Волфганг Ефенбергер

Убийството в Сараево. Победата на пропагандата над фактите. На 101-вата годишнина от убийството на престолонаследника на Австро-Унгария, ерцхерцог Франц Фердинанд, и съпругата му Софи фон Хохенберг, Белград почете сръбско-босненския гимназист Гаврило Принцип и издигна в негова чест двуметрова бронзова статуя на сараевския убиец в парк близо до седалището на правителството.

„Принцип беше герой, символ на идеята за свобода, убиец на тиранин и носител на европейската идея за освобождение от робството“, възторжено заяви сръбският държавен глава Томислав Николич при откриването на паметника.

Президентът на Сръбската република (в Босна и Херцеговина) Милорад Додик, който дойде от Босна и Херцеговина, определи паметника като „израз на днешната борба за свобода“.²²⁸

Това изопачаване на фактите, това оскърбление на духа на помирението, това непознаване на надеждни изследователски резултати, остана без оспорване в Западните медии – което е срамен скандал!

²²⁸ Belgrad ehrt den Mörder von Erzherzog Franz Ferdinand«, 29. Juni 2015 in: <http://de.sputniknews.com/panorama/20150629/302985075.html>.

Доста дръзко е да се представя двойният убиец Принцип като герой, борец срещу тиранията, при това през 2015 г.

Убитият престолонаследник Франц Фердинанд на Австро-Унгария дори още не е бил на власт и няма доказателства, които да го определят като тиранин. Що се отнася до интеграцията на славяните и други етнически групи в Дунавската монархия, той е мислил революционно и се е стремил към мирно решение на сръбско-австрийския конфликт. Според неговите планове, Австро-Унгарската империя е трябвало да се реконструира с трета автономна южнославянска част от империята и така да се превърне в тройна монархия, и стабилна Хабсбургска федерация.²²⁹

Това, разбира се, е в контраст с шовинистичните фантазии на сръбския министър-председател Пашич. На 31 март 1914 г. той гордо заявява пред Скупщината (сръбския парламент), че „четирите държави Сърбия, Черна гора, Гърция и Румъния са се обединили в солидарност, за да се борят срещу господството на една държава на Балканите“.²³⁰ Той, разбира се, има предвид Австро-Унгария (б. пр. и не само, основно има предвид и току-що победената България във 2-та Балканска война).

Следователно, Франц Фердинанд не е убит заради предполагаема враждебност към славянското население на империята, а защото, според изявлението на Принцип от 12 октомври 1914 г., **„като бъдещ владетел, той е замислил определени идеи и реформи, които ни пречат“**.²³¹

През 1914 г. никой правителствен представител в Белград не би си и помислил да почита Принцип като убиец на тиранин, а точно обратното! Още през първата седмица на юли началникът на полицията в Белград, Васил Лазаревич, завършва своето „разследване“ със заключението, че атентатът в Сараево няма никаква връзка със сръбската столица.²³² Официална Сърбия дори обръща нещата и обявява, че самите сърби са жертви на нападението, като се имат предвид спонтанните нападения и погроми върху босненските сърби, извършени в Сараево, от босненците и хърватите, защото Австрия е обвинила сърбите. Сега сърбите имат право да се защитават – с думи и ако е необходимо, с оръжие.

През юли 1914 г. сръбският министър-председател Пашич отрича всякакви участие в атентата, твърдейки, че то е извършено единствено от млади австроунгарски граждани от сръбско-босненска националност. Пашич неуморно твърди, че убийствата нямат нищо общо с „официална Сърбия“.²³³

Атентатът на 28 юни е предшестван от други инциденти в предходните години – последният от които е на 20 май 1914 г. Тогава австроунгарските власти са предупредени. Но младите терористи се измъкват.

Като ученици в гимназията, Гаврило Принцип и приятелите му все още са неизвестни на австроунгарските тайни служби. До ден днешен мотивите за поредицата от атентати и убийството на ерцхерцога и съпругата му не са достатъчно изяснени.

Разбираемо е, че историци, близки до Сърбия, като философа-историк Карлхайнц Дешнер и неговия съавтор Милан Петрович, искат да идентифицират само сръбските офицери от тайните служби полковник Драгутин Димитриевич Апис и майор Воислав Танкосич като водещи фигури в подготовката и изпълнението на плана за покушението.²³⁴

²²⁹ Roewer, S. 23.

²³⁰ Stahl: *Europäischer Geschichtskalender 1914, II*, S. 922.

²³¹ Clark: *Schlafwandler*, S. 80, Fn. 131.

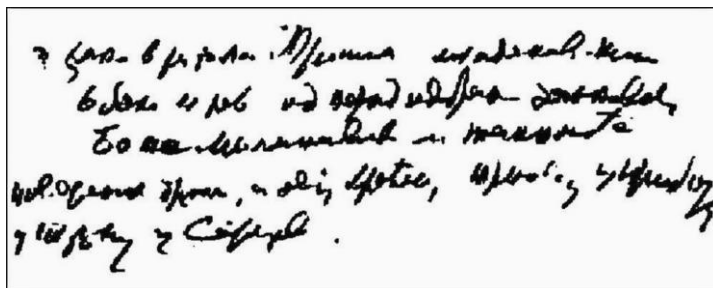
²³² Също, S. 503.

²³³ Също, S. 504.

²³⁴ Deschner/Petrovic: *Krieg der Religionen*, 1999, S. 145.

А историци с особено чувство за „политическа коректност“²³⁵ все още смятат само членовете на сръбската тайна организация „Черна ръка“ за организатори на заговора.²³⁶

Разгледано повърхностно този начин, изглежда, като безсмислено престъпление. Предвид естеството му и взривоопасните обстоятелства по онова време, това е политически ход, който очевидно е одобрен извън Сърбия.

Вече е известно, че тогавашният сръбски министър-председател Никола Пашич е знаел и пряко е замесен в подготовката на атентата. Версията, че тайните служби са единствено отговорни, не може да бъде поддържана по никакъв начин.

Разкриващото доказателство се съхранява във Виенския музей на военната история. Наред с други реликви от този терористичен акт, в стъклената витрина е изложена заповедта, написана на ръка от самия Никола Пашич в началото на юни 1914 г. В неофициален документ довереникът на Пашич, генерал Божидар Янкович, майор Воислав Танкосич и членът на „Народна одбрана“ Бода Миланович са инструктирани да предадат оръжия и боеприпаси на студентите: „Двама ученици от гимназия „Триша“ на Младен... 6 бомби, 4 револвера от Народна одбрана, от Янкович, Бода Миланович и Танкосич, довереник на втория, а той на третия, в Търново, в Прибой, в Тузла и в Сараево.“²³⁷

Световният печат също е възмутена от убийството в Сараево и застава на страната на Хабсбургите. В Сърбия обаче вестниците възхваляват убийството.²³⁸

В тази ситуация кайзер Вилхелм II уверява Виена в своята „безусловна лоялност към съюза“. Независимо, че така, той постъпва в съответствие с договора, това се оказва опасен сигнал.²³⁹

Европейската общественост реагира през 1914 г. с по начин, подобен като в наши дни, по повод атаките от 11 септември 2001 г. срещу кулите-близнаци в САЩ.²⁴⁰

Почти всички кабинети са на единодушно мнение, че Сърбия дължи удовлетворение на Австроунгарската монархия, защото поне косвената отговорност на сръбското правителство за убийството изглежда безспорна поради толерантността му към цялата мрежа от шовинистични великосръбски тайни организации. 101 години по-късно, военен оркестър свири в чест на Принцип.

Резултатите от австрийското разследване не са далеч от истината. На този фон участието на австрийските разследващи органи, което е поискано в ултиматума, трябва да бъде отхвърлено. Докато днес, както и тогава, Принцип е почитан като герой от националистически настроените сърби, хърватите и босненци го виждат като „сръбски

²³⁵ Политическата коректност е „класово-партийния подход“ на съвр. западни историци и е едно много вредно явление! (б. пр.).

²³⁶ Например като професор д-р Улрих Лапенкюпер (Фондация „Отто фон Бисмарк“, Фридрихсру) изнесъл лекцията „Вярност към Нибелунгите срещу свободата от съюзи. Германската външна политика 1871–1914“ на конференция във Ваилдбад Кройт на 28 юни 2013 г. (!)

²³⁷ Недатираната бележка с ръкописен текст от сръбския министър-председател Никола Пашич вероятно е написана между 2 и 13 юни 1914 г.

²³⁸ Gebhardt, 1973, Band 4/I, S. 42.

²³⁹ Schultze-Rhonhof, 2003, S. 42..

²⁴⁰ Точно както 87 години по-късно, канцлерът Шрьодер изрази своята „безусловна солидарност“ след терористичните атаки срещу Ню Йорк и Вашингтон.

шовинист и терорист“²⁴¹. В какъв геополитически контекст трябва да се впише този терористичен акт?

Геополитическа ситуация около 1900 г. Още в древността е призната важноста на формата на пространството за човешкото развитие. Аристотел вече не се фокусира единствено върху платоническия свят на идеите, а върху конкретните емпирични условия на човешкия живот. Това включва и пространството в неговите физически и географски условия като жизнено пространство. По-късно Кант възприема емпиричния подход на Аристотел и обсъжда концепцията за „пространство“ по отношение на хората, които се ориентират в своето „световно пространство“.

По този начин, освен значението си като философска фигура на просвещението, Кант се превръща и във важен пионер в географията. Според него географското местоположение на една държава определя нейните непосредствени приоритети. И скорошната история показва, от 1898 г. насам, когато първоначалната сухопътна сила, САЩ, побеждава някогашната глобална военноморска сила, Испания²⁴¹, че с нарастването на военната, икономическата и политическата мощ на една държава, нарастват и нейните жизненоважни геополитически интереси, влияние и ангажираност, дори отвъд непосредствените ѝ съседи.

Това вече е очевидно в Пуническите войни. И тук сухопътна сила (Рим) се бори срещу военноморска сила (Картаген) за надмощие в Средиземно море. Сблъсъкът през 260 г. пр. н.е. при днешния Милацо (Миле) край северния бряг на Сицилия проправя пътя за победата на Рим в Първата пуническа война и издигането му до голяма и хегемонна сила в западното Средиземноморие, като в крайна сметка осигурява на аграрния град-държава средствата да изкове своята империя. За това е необходимо военноморско превъзходство. И днес сухопътна сила отново се бори с военноморска сила за надмощие. През 1899 г. Рудолф Кйелен за първи път въвежда термина „геополитика“ в статия в списание.²⁴²

През 1904 г. един от най-видните геополитически теоретици, британският географ Халфорд Джон Макиндер, формулира т. нар. „Теория за Хартленда“ в труда си „Географският опорен пункт на историята“: „Който контролира Хартленда (на изток от Урал, от Северния ледовит океан до Каспийско море), контролира Световния остров (Евразия), а който контролира Световния остров, контролира света.“

Също в зората на 20-ти век, друг баща-основател на англо-американската геополитика, американският адмирал Алфред Тейър Махан, формулира ключовата аксиома за военноморска сила: „Военноморската сила е произведение на броя и бойната мощ на кораби и броя на базите по целия свят. Ако единият фактор е нула, тогава произведението също ще е нула“.

²⁴¹ Сравнението не е много адекватно, тогава Испания е една бедна, слаба и раздирана от вътрешни противоречия страна, която нито е велика сила, нито взема участие в политическите събития в Европа. Войната за Куба е чисто завоевателна за САЩ за придобиване на колонии. Поводът за войната е случаен пожар на американския военен кораб „Мейн“ намиращ се в пристанището в Хавана, в момент когато на острова има безредици и бунтове срещу испанските колониални власти. В резултата на пожара, снарядите с които е натоварен избухват и го потапят. Тогава САЩ обвиняват за инцидента Испания и обявяват война. Войната завършва на 12 август 1898 г., спечелена от САЩ. В резултат Испания губи богатите си колонии Куба, Пуерто Рико, Гуам и Филипинските острови, които минават под суверенитета на САЩ. Испания получава компенсация от САЩ в размер на 20 млн. долара. След войната САЩ анексират о-в Уейк, Хавайските острови и архипелага Самоа. След тази война САЩ се превръщат в империя и стават една от великите сили. Това е първата война, която САЩ водят извън пределите на континента. (б. пр.).

²⁴² Kjellén, Rudolf: »Studier öfver Sveriges politiska gränser«, in: Ymer (Zeitschrift der Schwedischen Gesellschaft für Anthropologie und Geografie), 1899, S. 283–331; Angaben nach: Sprengel, Rainer: Kritik der Geopolitik. Ein deutscher Diskurs. 1914–1944, Berlin 1996, S. 26.

От тези принципи на Махан и Макиндер се развива фокусът на англо-американската политика през 20-ти век: най-големите флоти с най-много бази по целия свят. И обратно, базите на противника са оспорвани и са полагани усилия за предотвратяване появата на силна сухопътна сила на Евразийския континент.

Тази политика е впечатляващо потвърдена от ръководителя на американския мозъчен тръст „Страфорд“, Джордж Фридман, пред Чикагския съвет на 4 февруари 2015 г.

Збигнев Бжежински, съветник по националната сигурност на президента на САЩ Джими Картер, се превърна от 70-те години на 20 век във водещ американски геостратег, човек, когото сега и Обама също слуша.²⁴³

За Бжежински, както и за Макиндер и Спикман, глобалният остров Евразия е от първостепенно значение: „За щастие на Америка, Евразия е твърде голяма, за да формира единна политическа единица.“ Следователно Евразия е шахматната дъска, на която борбата за глобална хегемония ще продължи да се води и в бъдеще.“²⁴⁴ 318 САЩ трябва да играят активна роля на тази шахматна дъска и да използват влиянието си по такъв начин, „че да има винаги стабилен континентален баланс, а САЩ, трябва да бъдат винаги арбитър“.²⁴⁵ 319

Бжежински и Макиндер разбират геополитиката по-малко като научна дисциплина и повече като пряко ориентирано към действие изследване, което трябва да бъде като наръчник за политиците.²⁴⁶ 320

Като „податка“ за британските представители на Версайската мирна конференция, Макиндер предлага в книгата си „Демократични идеали и реалност“ идеята за изграждане на „санитарен кордон“ между Германия и Русия, за да се предотврати доминирането на една от тези сили в Евразия.²⁴⁷

С така наречения „Закон за стратегията на Пътя на коприната“, приет на 19 март 1999 г. – само пет дни преди началото Югославската гражданска война, САЩ дефинират своите всеобхватни икономически и стратегически интереси в изграждането на широк, военностратегически коридор, простиращ се от Средиземно море до Централна Азия.²⁴⁸

Войната срещу Югославия се води, за да се възстанови пространствената ситуация между Балтийско море и Анадола, до позицията, в която се е намирала в разгара на римската експанзия, до време на предстоящото разширяване на НАТО на изток, и същевременно да се отмени погрешно решение, взето от генерал Айзенхауер по време на Втората световна война.

По стратегически причини разполагането на американски войници на Балканите трябва да бъде пренасрочено. Така в Косово е създаден „Лагера Бондстейл“. Значението му е очевидно, предвид посещението тук, на президента на САЩ Буш на 24 юли 2001 г., само шест месеца след встъпването си в длъжност.

²⁴³ Предвид времето когато е писана статията, сега големите геостратези Бжежински и Кисинджър, вече са покойници. (б. пр.).

²⁴⁴ Brzeziński: Die einzige Weltmacht, 1999, S. 37.

²⁴⁵ Също, S. 16.

²⁴⁶ Hoffmann, 2012, S. 38.

²⁴⁷ Ammon, Herbert: »Geopolitik – Zur Wiederkehr eines verloren geglaubten Begriffs im 21. Jahrhundert«, IABLIS, Jahrbuch für europäische Prozesse, 8. Jahrgang, 2009, Abschnitt VII, http://www.iablis.de/iablis_t/2009/ammon09.html, abgerufen am 7. Dezember 2015.

²⁴⁸ Древният „Път на коприната“, някога икономическата артерия от Централна Азия до Южен Кавказ, преминава през голяма част от територията на Армения, Азербайджан, Грузия, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменистан и Узбекистан; вж. Конгрес на САЩ, „Transcript of the House of Representatives“, HR 1152, 19 март 2001 г.

В началото Буш благодари на цивилните и военните, участвали в изграждането на Бондстейл, и след това подчерта централното значение на лагера: „Стремим се към свят на толерантност и свобода. От Косово до Кашмир, от Близкия изток до Северна Ирландия, свободата и толерантността са определената цел за нашия свят.“... „И вашата служба тук е пример за целия свят.“²⁴⁹

Геостратезите на Пентагона осъзнават ясно географското значение на Средиземноморския регион – както гърците, римляните, венецианците и англичаните преди тях. Средиземноморският регион не е само историческата област за европейците, която „демонстрира най-богато и разнообразно развитие“.²⁵⁰

Средиземноморският регион е мястото, където се сливат Азия, Африка и Европа, като три полуострова (Иберийски, Италиански и Балкански) се вдават в морето. Дарданелите разделят евразийския сухопътен път между Егейско море и Мраморно море. А в югоизточния ъгъл на Средиземно море трите авраамически религии се сблъскват непримиримо.

Преди почти 300 години руският цар Петър Велики (1721–1725) и неговата наследница, съпругата му Екатерина I (1725–1727)²⁵¹, както и други короновани и некороновани наследници, търсят ключа към Средиземно море.

Пристанището Севастопол е построено на северния край на Черно море като отправна точка за достъп. Конфликтът за Крим с пристанището Севастопол току-що напомни на света, в който глобалните политически линии на влияние са се пресичали и продължават да се пресичат тук и за в бъдеще.

Британците влизат в тази игра от самото начало. От Кримската война 1853-56 г., нататък, те виждат в Дарданелите, средство за блокиране на руската експанзия на юг, към Балканите и в Средиземно море, за осигуряване на значителен дял от наследството на Османската империя. Така остров Кипър, с две бази, военновъздушни бази и огромни антени, и днес все още е част от британската защитна зона пред Суецкия канал.²⁵²

От Екатерина II (1762–1796), придобиването на Константинопол и Дарданелите е се превръща в най-важната цел на Русия. Цел, която по-късно е съчетана с благородния мотив за освобождаване на християнските народи на Балканите от чуждото владичество на мюсюлманите турци.

През лятото на 1875 г. Балканските народи (б. пр.: само босненските сърби) въстават срещу турското владичество. Русия се смята за защитник на православното християнство и обявява война на турците, която е успешно приключена през март 1878 г.

С „Берлинския договор“ от 1878 г., за сключването на който Бисмарк си спечелва репутацията на „честен посредник“, се признава се независимостта на Румъния, Сърбия и Черна гора. На Австро-Унгария със съгласието големите европейски сили, е поверено управлението на Босна и Херцеговина, подобно на това, което се случва 100-тина години по-късно, с отделянето на Косово (от ЕС/САЩ) – ситуация, която особено не се харесва сърбите.

²⁴⁹ US-Präsident George W. Bush am 24. Juli 2001 im Camp Bondsteel, unter:

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/07/20010724-1.html>, 23. Juli 2008.

²⁵⁰ Herre: *Mittelmeer*, S. 3.

²⁵¹ Неволна грешка. Авторът е трябвало да посочи Екатерина II, при която Русия става черноморска страна и завладява Крим. (б. пр.).

²⁵² Stürmer, Michael: »Im Grabenkrieg Gallipolis entstanden drei Nationen«, 26. 04. 2015, unter: <http://www.welt.de/geschichte/article140058254/Im-Grabenkrieg-Gallipolis-entstanden-drei-Nationen.html>.

Русия се чувства лишена от плодовете на победоносната си кампания чрез Берлинския договор, защото Англия и Австро-Унгария ревниво пазят баланса на силите в този регион. Турция не е трябвало да стане твърде слаба.

Така през следващите десетилетия Русия се стреми към експанзия в Азия и скоро се сблъсква с интересите на Англия в Индия, а в Азия, с враждебността на изгряващите японци.

От Мала Азия само западна крайбрежна част от полуострова принадлежи изцяло на Средиземноморието, докато платото във вътрешността има изцяло континентален азиатски характер и е свързано повече със Сирия и Месопотамия.²⁵³ 326

Северна Африка образува удължен, затворен регион, отделен от останалата част на Африка със Сахара, представлявайки условен полуостров между пустинята и морето. „Само Египет, земята на Нил, се простира дълбоко в континента, без да има потесни връзки от Средиземно море към вътрешността на Африка.“²⁵⁴ 327

Близкият изток, който принадлежи към Средиземноморието, с широкия си пустинен пояс на изток, също може да се разглежда като затворена географска единица. „По-специално, районът от горното течение на Ефрат до Сирия играе ролята на решаваща входна точка за народите и културите в историята на Ориента.“²⁵⁵

Многократно през цялата история битката е била за контрола над целия регион, чийто център е Ирак, „и чието владение тласка към равнопоставена окупация на съседните планински райони на Сирия, Мала Азия и Месопотамия.“

Преди Първата световна война, членовете на Антантата и Тройния съюз, както и Турция, се борят за влияние в стратегическия пейзаж на Средиземноморието: от Северна Африка през Балканите до Арабския полуостров. Не става дума само за жизненоважните водни пътища, а за стратегическите предимства в глобалното политическо огнище и зона за вземане на решения – нищо не се е променило в това отношение и до днес.

Централното военно командване на САЩ също се намира в тази област! Тези връзки, днес често се пренебрегват от „политически коректните“ историци; за разлика от това, страхът на „кайзеровата империя“, че е изостанала при подялбата на света, непрекъснато се повтаря като заклинание.

Докато германските земи са били опустошени и частично обезлюдени от Тридесетгодишната война (1618–1648) през първата половина на 17 век, Британия империя преживява бърз възход до създаването на колониално империя, каквато светът никога преди не е виждал. Неизменните предпоставки са: поддържането на политически баланс в Европа и господството над моретата. Всяка изгряваща континентална сила е смазвана от променящи се съюзи. За да предотврати установяването на която и да е голяма европейска сила на входа към континента, Великобритания създава изкуствената държава Белгия, като пречка срещу двете съседни големи континентални сили, Франция и Прусия-Германия, чрез обявяването на „свещения“ белгийски неутралитет.

Една след друга Англия побеждава Испания, Холандия и Франция, обогатявайки се от техните колониални владения. Резултатът е огромна колониална империя, обхващаща Канада, австралийския континент и Индия. Чрез далновидна и динамична политика тя осигурява морския път до Индия, както и пътя около нос Добра Надежда.

Като последна стъпка, през 1882 г., тя завладява Египет и новия световен път през Суецкия канал. Осъществяването на контрол над важния Малакски проток, осигуряващ

²⁵³ Herre, *Mittelmeer*, S. 8.

²⁵⁴ Също, S. 7.

²⁵⁵ Също, S. 8.

достъп до Австралия и Източна Азия, завършва тази политика. (Днес тези важни водни пътища се контролират от САЩ.)

Още през първата половина на 18 век херцог Сен Симон, водещ държавник от времето на Луи XIV и Луи XV, пише в мемоарите си: „Докато Англия заблуждава света с високопарната фраза за баланса на силите в Европа, тя е узурпирала напълно господство над всички морета и цялата търговия.“²⁵⁶

Въпреки, че този цитат е почти непознат за широката общественост, на кайзера многократно се приписва претенцията за „място под слънцето“ и се тълкува като империалистическа агресия.

В дебат в Райхстага на 6 декември 1897 г. канцлерът фон Бюлов оправдава разширяването на германските колониални интереси с думите: „Не искаме да засенчваме никого, но и ние искаме своето място под слънцето. В Източна Азия, както и в Западна Индия, ние ще се стремим [...] да защитаваме правата и интересите си без излишна острота, но и без проява на слабост.“²⁵⁷

Като втората най-млада велика сила в Европа и новата национална държава в Средиземноморския регион Италия, се издигна до ново глобално икономическо значение благодарение на Суецкия канал. Италия иска да включи все още „неосвободените“ територии, населени от италианци, в италианската национална държава. Далновидно, фокусът е само върху земите, останали под властта на Хабсбургите по южния край на Алпите и Адриатическо море, без да се претендира за териториите на Савоя, Ница, Корсика и Малта, които се владеят от Франция и Англия. Но колониалните владения също трябваше да бъдат закръглени. След като Франция започва завладяването на Алжир през 1830 г. и окупира Тунис през 1881 г., Италия разглежда Северна Африка като своя истинска колониална територия.

Сега в конкуренция с Франция, Италия се присъединява към германо-австроунгарския съюз през 1882 г., който става Тройен съюз.

Англия, която все още разглежда Франция и Русия като врагове, „флангира“ Тройния съюз. Това е важно за Италия, чиито дълги брегови линии са беззащитно изложени на английските корабни оръдия. Приятелските отношения с Британия са предпоставка за всички амбиции на външната политика. Така Италия насочва вниманието си към Абисиния.

В младата Германия политическата консолидация е последвана от голям икономически бум. Полученият голям растеж на населението кара Германия да се разшири още повече. Икономическите интереси сега неизбежно са последвани от политически. От другата страна на земното кълбо Япония скъсва с всички традиции и се концентрира върху упражняването на своята власт над азиатския континент и на островите в Тихия океан; излишното население трябва да емигрира в западните райони на Северна Америка.²⁵⁸ 331

Китай, който иска да оспори владението на Корея от Япония, е лесно победен, но Русия, Франция и Германия се противопоставят на Япония. Това не е в интерес на Англия, която сега иска да спечели Германия на своя страна.

За тази цел Англия е готова да скъса с традиционната британска политика в Близкия изток. Скоро след встъпването си в длъжност през юни 1895 г. английският министър-председател Робърт Артур Талбот Гаскойн-Сесил (трети маркиз Солсбъри) представя предложение към германското правителство за подялба на Турция между двете сили.²⁵⁹ От съображения за икономическите цели на германския империализъм, и

²⁵⁶ Също, S. 18.

²⁵⁷ Penzler: Deutschlands Platz an der Sonne, Berlin, I. Band 1897–1903. S. 6–8.

²⁵⁸ Herre: Weltpolitik, S. 35.

²⁵⁹ Също, S. 38.

за да избегне охладняването на отношенията си с Русия, кайзер Вилхелм II отхвърля предложението на Солсбъри.

След като Великобритания проявява силен интерес към природните ресурси на Трансваал, на 29 декември 1895 г. Леандър Стар Джеймсън, политик в Капската колония, подстрекава въоръжено нападение срещу Бурската република Трансваал с цел анексирането ѝ („Нападение на Джеймсън“). Трансваал успява да осуети този план в рамките на няколко дни.

На 3 януари 1896 г. кайзер Вилхелм II изпраща на Паул Крюгер, президента на Трансваал, поздравителна телеграма, написана от Министерството на външните работи, която гласи следното: „Изказвам Ви искрените си поздравления, че Вие и Вашият народ, без да се обръщате към помощта на приятелски сили, успяхте, чрез собствените си усилия, да възстановите мира срещу въоръжените орди, нахлули във Вашата страна, и да запазите независимостта на страната от външни атаки.“ – Вилхелм II. Р. 333

Този протест срещу насилието на британската колониална политика, воден от духа на политическия морал, предизвиква вълни от възмущение, особено в Англия.

Между 1896 и 1898 г. Англия напредва от Египет нагоре по Нил към Судан с цел да установи северно-южен пояс от колонии в Африка, от нос Добра надежда до Кайро. Франция, от друга страна, иска да създаде източно-западен пояс от Дакар до Джибути. В надпреварата имперските сили се срещат в малкия судански град Фашода. Франция губи надпреварата.

До този момент Англия възприема Германия само като икономически конкурент. През 1897 г. тогавашният секретар по колониите Джоузеф Чембърлейн пише икономически доклад до губернаторите на британските колонии. В него се посочва нещо, което британските потребители отдавна са знаели за германските продукти: много ежедневни германски продукти (моливи, играчки, фармацевтични продукти, часовници, бира, памучни тъкани, желязо и режещи инструменти, пиана и мебели) са по-евтини, а качеството е преди всичко задоволително. Десет години по-рано английският парламент приема Закона за търговските марки, изискващ стоките да показват страната на произход.

Докато „Произведено в Германия“ първоначално е синоним на евтини копия, до 1897 г. то се превръща в символ на качество и икономическо превъзходство.²⁶⁰

Англичаните гледат с безпокойство на непрекъснатото икономическо развитие на опасния си конкурент. Като ясен предупредителен знак за нарастващото икономическо напрежение, известната статия се появява в *Saturday Review* (Съботен преглед) на 11 септември 1897 г., която предсказва, че **„в деня, в който Германия бъде унищожена, всеки англичанин ще бъде още по-богат“**.²⁶¹

През 1898 г. САЩ най-накрая се отказват от т. нар. „Доктрина Монро“, или „Америка за американците“ и отнема Куба, островите в Карибите и Филипините от бившата колониална сила Испания. По време на войната, през април 1898 г., американски конгресмен от Републиканската партия формулира фундаменталния икономически въпрос: „Американските фабрики създават повече, отколкото американците могат да консумират; американската почва произвежда повече, отколкото те могат да консумират. Съдбата диктува нашата политика: световната търговия трябва и ще бъде наша. [...] Ако това означава англосаксонска солидарност, ако това означава англо-американско разбирателство, основано на разделение на

²⁶⁰ <http://www.spiegel.de/einestages/made-in-germany-vom-stigma-zum-qualitaetssiegel-a-947688.html>.

²⁶¹ Herre: Weltpolitik, S. 42.

световните пазари, [...] звездите в техните орбити ще се борят за нас и безброй векове ще ни аплодират.²⁶²

Само четири години след неуспешното „нападение на Джеймисън“ британското правителство иска да използва въоръжена сила, за да принуди бурите в Оранжевата държава и Трансваал, които избягват Британската империя, да се интегрират. 2-та бурска война (1899–1902) изисква огромни усилия от Лондон. 450 000 британски войници срещат големи трудности за да победят 90 000 фермери.

Фермерите слагат оръжие едва когато жените и децата им са отведени в т. нар. „концентрационни лагери“ и подложени на гладна смърт.

През февруари 1900 г. Германия отхвърля искане на руското правителство да обедини сили с глобалните си противници, за да се противопостави на бруталните британски действия в Южна Африка. Кайзер Вилхелм II си беше научил урока. Германия остава проанглийска по време на 2-та бурска война.²⁶³ След победата над бурите, британците напредват по-навътре към вътрешността на Африка. Британското управление се укрепва в района между западно- и източноафриканските германски колонии. Идеята за връзка между Египет и Южна Африка също се превръща в осъществима реалност.

На 4 ноември 1911 г. френско-германското споразумение за продължаващо сътрудничество на германските и френските компании в експлоатацията на Мароко слага край на конфликта, който тлее от първата Мароканска криза през 1905 г. Германия се отказва от претенциите си в Мароко, и получава като компенсация част от колонията Френска Екваториална Африка.

Няколко месеца по-късно Мароко губи суверенитета си с Договора от Фес и става френски протекторат.²⁶⁴ Франция постига целта си и успява да спечели допълнителни точки във външната политика: Чрез кореспонденцията между британския външен министър Грей и френския посланик в Лондон, Пол Камбон, Антантата се превръща в действителен съюз през 1912 г. Тази 2-ра Мароканска криза подтиква Освалд Шпенглер да опише някои от политическите решения на настоящето (1911 г.) и да направи изводи за бъдещето в по-широка перспектива. В труда си „Залезът на Запада“ (1918 г.) той пише: „Световната война – като вече неизбежната външна форма на историческата криза, е била неизбежна по това време и задачата е да я разберем в духа на предходните векове, а не на години.“

В повествованието на този първоначално, малък по обем труд, става очевидно убеждението, че за истинско разбиране на епохата, обхватът на основите периоди от време, трябва да бъде много по-широк.²⁶⁵

За Шпенглер Световната война всъщност вече е започнала през 1911 г. с 1-та Мароканска криза и италианското нападение срещу Триполитания (северозападната част на Либия със столицата ѝ Триполи).

Франция и Русия гарантират на Италия владението на тази територия. Шпенглер е ужасен от глупостта на германската политика, „която спокойно приема пълното обкръжение на Германия“, и от „слепотата на всички кръгове, които не вярват във войната, която всъщност вече е избухнала“.²⁶⁶

Заедно със Шпенглер, Вилхелм II също смята италианското нападение срещу Триполи и Киренаика за „начало на Световната война“.²⁶⁷

²⁶² Parkins: *The Great Rapprochement*, 1968, S. 72 f.

²⁶³ Въпреки това в Британия яростната антигерманска пропаганда продължава. (б. пр.).

²⁶⁴ Schöllgen/Kiessling: *Das Zeitalter des Imperialismus*, 2009, S. 67.

²⁶⁵ Koktanek, Oswald Spengler in seiner Zeit, 1968, S. 129.

²⁶⁶ Също, S. 129 f., PSch VI.

²⁶⁷ Също, 1968, S. 136.

Въпреки че Турция отново демонстрира военната си мощ в конфликта, Балканските държави се обединяват срещу Османската империя. Първата Балканска война следва през 1912 г., след италианското нападение. Превъзхождащите сили на Сърбия, България, Черна гора и Гърция атакуват Османската империя. Те получават подкрепа от Франция и Русия, която след опустошителните си поражения в Азия сега насочваше вниманието си към Балканите и Дарданелите. Обширните френски заеми за Русия и Сърбия служат на целта да въоръжат и двете държави за очаквания въоръжен конфликт.

За министър-председателя Раймон Поанкаре френското участие на Балканите е средство за постигане на целта: „да се укрепят руските съюзници от Антантата в техния войнствен импулс срещу Дунавската монархия, за да се предизвика по този начин съюзническа война с германско участие“.²⁶⁸

В случай на конфликт между Виена и Белград, Франция и Русия ще бъдат на страната на Сърбия.²⁶⁹ Така Франция и Русия (с мълчаливата подкрепа на Великобритания) поставят опасен фитил на австроунгарско-сръбската граница, където има огромен потенциал за конфликт поради заплахата за австроунгарската държава от подривната дейност на сръбските националисти.

Багдадска железница: Сухопътна сила срещу морска сила. „Изграждането на Багдадската железница е едно от онези постижения на икономическия империализъм, които могат да бъдат оценени само положително. Нямаше нито правна, нито морална причина, заради която да се попречи на германската индустрия, да осъществи този проект, както в интерес на Турция, така и за своя и чужда полза.“²⁷⁰

На 11 април 1883 г. кайзер Вилхелм I приема акредитивните писма на новия турски посланик Саид паша, издадени от турския султан Мурад V.

Британският посланик лорд Одо Ръсел тълкува избирането на прогерманския паша като подновен опит на султана да установи близки отношения с Германия. Ръсел незабавно информира за това британския външен министър лорд Гренвил, и съобщава, че султанът отдава голямо значение на завършването на железопътната линия в европейската част на Турция.²⁷¹

Пол Кнаплунд редактира тази проникателна кореспонденция между британския посланик в Берлин и външен министър Гренвил за периода от 1871 до 1874 г. и от 1880 до 1885 г.²⁷²

Той вижда в тези години произхода на антагонистичното развитие на отношенията между Великобритания и Германия през 20-тия век.²⁷³

На 15 август 1888 г., 29-годишният кайзер Вилхелм II наследява трона от баща си Фридрих III (тежко болен от рак, на практика не управлявал) и Георг фон Сименс, след пет години обмисляне, през юни същата година се обръща към германското външно министерство с въпроса дали има някакви резерви относно придобиването на турските железопътни концесии от Дойчебанк²⁷⁴ и дали е възможно да се разчита на подкрепата на германския посланик в Константинопол.²⁷⁵

²⁶⁸ Roewer: *Kill the Huns*, 2014, S. 20.

²⁶⁹ Също, S. 26.

²⁷⁰ Mann, Golo: *Deutsche Geschichte des 19. und 20. Jahrhunderts*, 1958, zitiert in: <http://www.wilhelm-der-zweite.de/essays/krauselandt.php>.

²⁷¹ Hildebrand, Klaus: »Großbritannien und die deutsche Reichsgründung«, *Historische Zeitschrift. Beihefte, New Series, Vol. 6, »Europa und die Reichsgründung. Preußen-Deutschland in der Sicht der großen europäischen Mächte 1860–1880«* (1980), S. 9–62.

²⁷² Knaplund, Paul: *Letters from the Berlin Embassy*, 1944, S. 5.

²⁷³ Dehio: *Gleichgewicht oder Hegemonie*, 1948, S. 201.

²⁷⁴ Schöllgen: *Imperialismus und Gleichgewicht*, 2000, S. 39 f.

²⁷⁵ Helfferich, Georg von Siemens, Bd. 3, S. 33 f.

На 2 септември Бисмарк обявява: „Няма резерви относно кандидатстването за концесия за изграждане на железопътни линии в Мала Азия.“²⁷⁶

Поемането на риск е изключено. Официалното финансиране или ситуацията в Турция не са благоприятни за осигуряване на инвестиционен стимул от чуждестранен капитал. По това време британският капитал, все повече се оттегля от Турция. Само голямата „сделка за доставка на пехотни пушки и боеприпаси“ между турското правителство и оръжейната фабрика „Маузер“ е одобрена от Министерството на външните работи²⁷⁷

Сименс обаче успява да убеди младия кайзер в „големите перспективи на проекта“.²⁷⁸ Вилхелм II разпознава възможностите за германската икономика и все по-често започва да се застъпва за германските икономически интереси в Близкия изток. Проектът набира скорост: През 1889 г. германски предприемачи и банкери започват да строят жп-линия от Истанбул до Анкара, един голям икономически проект.

През 1890 г. германското и османското правителство сключват договор за приятелство, търговия и корабоплаване.

През 1893 г. османският султан Абдулхамид II предлага на „Дойчебанк“ да построи допълнителна жп-линия от Ескишехир до Коня.

През 1896 г. жп-линията до Коня е завършена. Никой все още не подозира, че тя води в посока, където скоро ще бъде открит петрол.

През 1898 г. Абдулхамид II предлага на кайзер Вилхелм II, германски компании да разширят жп-линия от Коня през Багдад до Басра и Персийския залив.

До края на 19-ти век Османската империя окончателно изостава от големите европейски сили. Светът я нарича „болният човек на Босфора“. Големи части от Османската империя, която в продължение на няколко века е решаващата сила в Мала Азия, Близкия изток, Балканите, Северна Африка и Крим, са загубени през 18-ти и особено през 19-ти век. Турците загубват големи територии, особено на Балканите.

Сега Абдулхамид II иска да сложи край на този процес и след националния фалит от 1875 г. да даде на западащата си империя здрав гръбнак. За да направи това, тя трябва да е в крак със съвременното развитие. Той ясно осъзнава, че железопътните линии в Европа и Америка осигуряват основата за икономически прогрес и развитие. Султан Абдулхамид II се надява да използва жп-линията, за да развие икономически империята си до Персийския залив и да я стабилизира политически. Тази „железна връзка“, свързваща Ориента и Запада, обещава превръщането на сухите степи в плодородни полета. „Където континентите се докосваха и пътищата на великите сили се пресичаха, където народи и империи водеха жестоки войни в продължение на хилядолетия, където богати търговски градове процъфтяваха в древността и Средновековието, там, след векове на упадък, мирът и просперитетът щяха да се завърнат.“²⁷⁹

Сега Близкият изток трябва да намери своя път към Европа, като разшири древните пътища на керваните, в модерни и ефикасни транспортни маршрути. Обнадеждаваща перспектива, но такава, която крие потенциал за конфликт.

От една страна, Багдадската железница обезценява стария морски път до Персийския залив и транспортния монопол, който Англия (и преди това Холандия), претендира. От друга страна, завършването ѝ до Шат ал-Араб ще осигури на турците

²⁷⁶ Radowitz: *Aufzeichnung*, Bd. 2, S. 289.

²⁷⁷ Helfferich: *Siemens*, Bd. 3, S. 31.

²⁷⁸ Също S. 33.

²⁷⁹ Krause Landt, Andreas: *Eine kleine Geschichte der Bagdadbahn.*

http://www.preussen.de/de/heute/forum_preussen/andreas_krause_landt_-_eine_kleine_geschichte_der_bagdadbahn.html.

база, от която те могат, чисто хипотетично, да блокират морския път на Англия до Индия. Това удря в самото сърце на британската колониална империя. Докато преди това Англия вижда господството си на световния пазар застрашено само от мощния възход на Германия, сега се добавя нов силово-политически фактор: военноморската програма на Германия. Тя обаче „само изглеждаше заплашителна за господството на Англия в световните океани“, както уместно я определя Рудолф Кйелен.²⁸⁰

Доказателство за това е, че още на 8 декември 1914 г. германската източноазиатска ескадра под командването на граф Шпее е прехваната и потопена край Фолкландските острови от британска ескадра, водена от вицеадмирал сър Фредерик Довтън Сърди.

Оттогава нататък нито един германски военен кораб не смее да се впусне в световните океани. Между другото, Кристофър Кларк също посочва надценяването на германската военноморска политика в своето изследване за Първата световна война през 2013 г. Той твърди, че британските военноморски експерти никога не са я разглеждали като сериозна заплаха.²⁸¹353

Кйелен вижда геополитическо напрежение предимно в политиката на Германия в Леванта (Багдадската железница), която Англия разглежда като заплаха за Египет и Индия. В обобщение той заявява: „Накратко, Англия вижда Германия като сериозна и нарастваща пречка за световното си господство, докато Германия се сблъсква с Англия навсякъде по пътя си.“²⁸²354

Амбивалентната връзка с военноморската сила на Англия, кара Вилхелм II да гледа с надежда на изток, към Османската империя. Той не вижда тук свои собствени колониални цели, а само сцена на достойна германска културна работа и, тъй като няма противоречиви политически интереси, също ролята на ценен политически и военен съюзник.

На 5 март 1903 г. наследникът на Сименс, Артур фон Гвинер, получава окончателната концесия за по-нататъшното изграждане на Багдадската железница през Адана, Мосул, Самара, Багдад и Басра, както и за нейната експлоатация в продължение на 99 години. Месец по-късно е основано „*Société Impériale du Chemin de Fer de Bagdad*“ или „Багдадска имперска железопътна компания“ с акционерен капитал от 15 милиона франка под ръководството на Дойчебанк и с участието на Отоманската банка (*Banque Ottomane*), Виенската банкова асоциация (*Wiener Bankverein*) и Швейцарската кредитна институция (*Schweizer Kreditanstalt*).

Това мащабно икономическо начинание изглежда готово да направи Германия доминиращ фактор в Турската империя. Германското правителство иска да противодейства на това впечатление още в началото и се опитва да включи Лондон и Париж в проекта. „Дойчебанк“ също се нуждае от английски и френски капитал.

Още през 1899 г. кайзер Вилхелм II пътува до Лондон, за да посети баба си, кралица Виктория, и я моли да гарантира, че лондонските банки ще участват в изграждането на железопътната линия. Във Франция обаче реакцията е слаба, а в Англия изобщо не се получава.

Дали това е защото е открит петрол между Мосул и Кувейт? По това време бензиновите и дизеловите двигатели вече започват да се произвеждат по-масово, и добивът и преработката на петрол се извършва в САЩ, Мексико и Русия. Новата енергийна и технологична еволюция не само променя живота на хората, но и геополитическите приоритети.

²⁸⁰ Шведски геополитик от втората половина на 19 в., началото на 20 в.

²⁸¹ Clark: *Schlafwandler*, S. 205 und 414.

²⁸² Kjellén, Rudolf: *Die Großmächte und die Weltkrise*, 1921, S. 171.

Военноморската сила Англия не иска да изостави и се стреми да си осигури новооткритите петролни източници в Османската империя.

През 1899 г. британците успяват да сключат „новаторски“ договор с шейха на Кувейт: Договорът забранява на шейха и неговите наследници да подписват споразумения, позволяващи на трети сили да инвестират в Кувейт.²⁸³

През 1901 г. Лондон изпраща военни кораби в Кувейт и принуждава османското правителство, към чиято империя емирството принадлежи, да приеме британски „протекторат“. Така Кувейт става британски.²⁸⁴

Идеята, че германските икономически интереси могат да се разпространят от Константинопол до Месопотамския хинтерланд чрез Багдадската железница²⁸⁵, е изцяло неприемлива за лондонското Сити.

Но британското правителство и общественото мнение в Англия също виждат непосредствена заплаха за британското господство в Азия. За да влоши нещата за Германия, крал Едуард VII, който наследява майка си, кралица Виктория, на английския трон на 21 януари 1901 г., се самоопределя като най-ефективния орган на антигерманската политика, вероятно и поради косвената обидата, нанесена от майка му, която цени внука си Вилхелм II, много повече от собствения си син.²⁸⁶

Едуард VII изглажда френско-английските различия, като разграничава сферите на влияние на двете страни в Египет и Мароко.

Русия е унижена и отслабена от Руско-японската война от 1904/1905 г., и отново насочва вниманието си към Европа и Балканите, а през 1907 г. постига компромис с Англия.²⁸⁷ 358

Когато през 1903 г. започва работата по изграждането на Багдадската железница, британски петролни експерти вече работят от две години под британска военна защита в Кувейт – само на 100 км южно от Басра, предвидената крайна точка на Багдадската железница, срещу която британският печат води изключително енергична кампания. Кампания очевидно е успешна, тъй като преговорите за британско участие в Багдадската железница са прекратени.

Проектът за военноморска база в Персийския залив като крайна точка на железопътната линия е разглеждан като сериозна заплаха за британските интереси, на което Лондон ще се противопостави категорично. Продължаването на Багдадската железница се разглежда като разрушителен фактор в британските сфери на интереси и трън в очите на империята, достигането ѝ до Басра, е равносилно на смъртна присъда. Започва откритата война срещу Германия.²⁸⁸

Тя получава допълнителен тласък през 1904 г., когато Анадолската железопътна компания получава концесия за разработване и експлоатация на Месопотамски нефтени находища. Поради Младотурската революция обаче работата е спряна. Целта на младотурците е да укрепят империята, която е отслабена външно и заплашена от разпад вътрешно, чрез систематична политическа, военна и икономическа модернизация.

Британците се опитват да получат влияние чрез революционерите, заточени в Лондон и Париж. През 1909 г., една година след свалянето на султана, германската

²⁸³ Engdahl: *Mit der Ölwaffe zur Weltmacht*, 1992, Seite VII.

²⁸⁴ Engdahl: S. 43.

²⁸⁵ Herre, *Weltpolitik*, S. 49.

²⁸⁶ Със своето поведение, Берти (бъдещият Едуард VII) много дразни майка си. Обичайните му занимания – курви, проститутки, пиене и постоянни гуляи, тя възприема като заплаха за трона, един ден когато той я наследи. (б. пр.).

²⁸⁷ Herre: *Weltpolitik*, S. 51.

²⁸⁸ Civelli: *Deutsche Schienen in osmanischem Boden*, 2010, *passim*.

позиция постепенно започва отново да се консолидира. Лондонските и парижките младотурци губят влияние в полза на младотурските офицери, обучени в Прусия.²⁸⁹ 360

Сега изграждането на Багдадската железница отново е подкрепено почти безусловно, но с изоставяне на по-нататъшното строителство към Басра. Турция едва се е възстановила от вътрешните си вълнения, когато през 1911 г. Италия започва война за завлазяване на Триполитания и Киренайка (днешна Либия, тогава номинална турска провинция).

През 1912 г. Сърбия, Черна гора, България и Гърция успешно нападат Турция (1-та Балканска война), и Албания се отделя от Турция. Сърбия е големият победител, докато Турция губи почти всички свои европейски територии. Разногласията относно разделянето на пляката довеждат до 2-та Балканска война през 1913 г., която България губи. Турците успяват да си възвърнат само загубената Източна Тракия.

През 1912 г., две години преди Първата световна война, Дойчебанк инвестира към Турската петролна компания Turkish Petroleum Co. (TPC). Така Германската банка получава 25% дял в тази доминирана от Великобритания корпорация (50% отиват на Anglo-Persian Oil Co. [АРОС], 25% на Royal Dutch Shell).

Чрез тази стъпка тя запази перспективата за участие в бъдещо производство на петрол, след като султан Абдулхамид II оттегля петролната си концесия в Месопотамия през 1907 г.

Официалното англо-германско споразумение, т.нар. „Багдадски мир“ от 15 юни 1914 г. установява подчинението на Дойчебанк на интересите на английския капитал – включително в изграждането на напоителни канали и корабоплаването, които по-късно ще бъдат обявени за остарели след убийството на австроунгарския престолонаследник. Сериозен ли беше този договор? Или просто тактика за отклоняване на вниманието? Или англичаните преследват двойна стратегия?

Чрез придобивките си в Месопотамия и в тогавашния все още фиктивно османски Кувейт, Англия смята региона на Персийския залив за своя основна сфера на влияние и интерес още преди Първата световна война.

След Втората световна война САЩ предявяват това искане. На 23 януари 1980 г., в разгара на Студената война, президентът на САЩ Джими Картер провъзгласява доктрината, която е валидна и днес: „Всеки опит на която и да е друга сила да получи контрол над Персийския залив ще бъде разглеждан от нас като атака срещу жизненоважните интереси на САЩ. Такава атака ще бъде отблъсната с всички необходими средства, включително военна сила.“²⁹⁰

Тъй като геополитическото значение на Персийския залив и прилежащия регион нараства още повече през последните 100 години, въпросът за Багдадската железница, който едновременно се конкурира с британските и руските инфраструктурни проекти, придобива съвсем различно измерение като допринасящ фактор за Първата световна война.

През 1911 г. британският историк Робърт Сетън-Уотсън публикува книгата си „Южнославянският въпрос в Хабсбургската империя“. В нея той се застъпва за разпадането на Австро-Унгария и за обединението на южните славяни (югославяни). Политически Сетън-Уотсън подкрепя сръбския министър-председател Пашич. Заедно с журналиста Хенри Уикъм Стийд той многократно посочва „германския натиск на изток“.

²⁸⁹ Eichholtz, Dietrich: »Die Politik des deutschen Kapitals in Mesopotamien 1914–1918«, unter: <http://www.ag-friedensforschung.de/regionen/Irak/deutsch.html>.

²⁹⁰ <http://millercenter.org/president/carter/speeches/speech-3404>.

И двамата се позовават на френските публикации на Андре Шерадам и Жорж Вайл, както и на трудовете на панславистки публицисти, които вече издигат „германската заплаха“ през втората половина на 19 век.²⁹¹

Уотсън също не забравя да посочи заплахата за британските колонии, породена от „железопътния проект Берлин-Багдад“. Такава ангажираност е възнаградена: Робърт Уилям Сетън-Уотсън получава почетни докторати от университетите в Прага (1919), Загреб (1920), Белград и Братислава (и двата през 1928 г.) и Клуз (1930).

Сърбия: Пробив в железопътната линия Берлин-Багдад? Британците доминират в Суецкия канал, който контролират не само финансово, но и военно с окупацията на Египет през 1882 г., и се страхуват за позициите си при сливането на Тигър и Ефрат.

Русия също е загрижена за железопътна линия от Месопотамия до Персия, а Франция вижда интересите си в Сирия застрашени.

Тази споделена „заплаха“ ускорява сближаването между трите сили. Кошмарът на английските геостратези е записан с безпогрешна яснота от английския историк професор Р. Г. Д. Лафан. През 1917 г. той инструктира офицерите от Британския корпус в Сърбия относно тяхната стратегическа и геополитическа задача на Балканите: „Необходимо беше да се предотврати намерението на Германия да създаде верига от съюзнически държави, простираща се от Северно море до Персийския залив, и продължава: „Ако железопътната линия Берлин-Багдад бъде завършена, хардландът ще бъде обединена под германско управление, в който може да се произвежда всяко възможно икономическо богатство, и ще бъде недосегаем за военноморска сила. ...Германската и турската армия биха могли лесно да се окажат в обсега на нашите интереси в Египет, а нашата Индийска империя ще бъде застрашена от Персийския залив. ... Един поглед към картата на света показва връзките, които съставляват веригата от държави, разположени между Берлин и Багдад: Германия, Австро-Унгария, България и Турция. Само малка ивица територия пречи на свързването на двата края на веригата.“ Тази малка ивица е Сърбия. Сърбия всъщност беше първата линия на защита на нашите владения на изток. ...“²⁹²

Обща нишка свързва проекта за Багдадската железница и Първата световна война. На 29 март 2014 г. китайският президент Си Дзинпин лично присъства в Дуйсбург при пристигането на влак Юсюну Експрес (Yuxinou Express) от китайския метрополис Чунцин – който е на прага да се превърне в най-големия производител на лаптопи в Азия. С дължина от 11 179 км, тази трансевразийска жп-линия е най-дългата в света. Тя е насърчавана и от германските и руските железопътни компании, както и от Duisburger Hafen AG и най-големия американски производител на компютри и принтери, HP Inc., и се смята за „Новия път на коприната“ в съответствие с китайската максима „Един път – един пояс“ (Нов път на коприната).

И тук сухопътна сила оспорва транспортния монопол на военноморска сила, която доминира всички водни пътища. Какви ще бъдат последствията? „В новия стратегически документ на САЩ TRADOC 525-3-1 366 от октомври 2014 г., озаглавен „Победа в сложен свят, 2020–2040“, Китай е посочен редом с Русия като най-голямата

²⁹¹ <http://millercenter.org/president/carter/speeches/speech-3404>.

²⁹² Osterrieder, Markus: »Die Illusion der Vierzehn Punkte. Über das »nationale Selbstbestimmungsrecht« als Kriegswaffe und dessen zerstörerische Folgen in Mitteleuropa«, unter: http://www.celtoslavica.de/bibliothek/pdf/Osterrieder_2002_Die_Illusion_der_Vierzehn_Punkte.pdf; vgl. auch Wippermann, Wolfgang: Der »deutsche Drang nach Osten«. Ideologie und Wirklichkeit eines politischen Schlagwortes. Darmstadt 1981, S. 47–59.

заплаха. Ще се повтори ли „катастрофата на века“ при различни обстоятелства? Паралелите със сигурност са обезпокоителни.“²⁹³

Сараево: Кой печели? На 29 юни 1914 г. либералният лондонски вестник *Daily Chronicle* публикува забележителен анализ на предисторията на опита за покушение: „Ерцхерцогът [Франц Фердинанд] несъмнено представлява най-сериозния проблем за руските амбиции в Югоизточна Европа. Той вече е много влиятелен, със сигурност е... човек със силна воля и с ясни цели и е неприемлив за външната политика на Русия... а почти всеки човек, който е враг на Русия на Балканите в днешно време, пада от ръцете на убийци.“²⁹⁴ Този анализ, сякаш установява виновника.

Но кои убийци се крият зад „Русия“? Със сигурност не е цар Николай II; той е под влиянието на апостола на мира Распутин. Убийците по-вероятно могат да произхождат от редиците на шовинистични организации като „Истинския руски народ“ или „Черносотниците“. Един от видните членове е Владимир Пуришкевич. Той представлява крайно десни позиции в парламента, произнася няколко антисемитски речи и предупреждава за „тъмна сила“, която разрушава монархията.

Сред поддръжниците на царско-пуришкевичкия шовинизъм са Милюков, Маслов, Плеханов, Горемикин и Смирнов, както и главнокомандващият Николай Николаевич Романов, чичо на царя.

Ленин определя Пуришкевич като „инструмент за потисничество, както на великорусите, така и на всички други народи на Русия“.²⁹⁵

Следователно не е изненадващо, че Пуришкевич, както и княз Юсупов, са сочени като убийци на Распутин.²⁹⁶

Според последните открития обаче Распутин е застрелян от британския таен агент Освалд Райнер (1888–1961), приятел на княз Юсупов.²⁹⁷

²⁹³ <http://www.tradoc.army.mil/tpubs/pams/tp525-3-1.pdf>.

²⁹⁴ Zitirt in der Wiener Zeitung, Nr. 149, 30. Juni 1914.

²⁹⁵ Lenin/Sinowjew: Gegen den Strom. Aufsätze aus den Jahren 1914–1916, Hamburg 1921, S. 212.

²⁹⁶ Wladimir Purischkewitsch: Wie ich Rasputin ermordete, Berlin 1991.

²⁹⁷ Effenberger/Wimmer: Wiederkehr der Hasardeure, 2014, S. 262.

Съответстващи сигнали може да са изпратени от този кръг до руския посланик в Белград Николаус фон Хартвиг и неговия военен аташе Виктор А. Артаманов.

Поведението на Хартвиг след убийството на Франц Фердинанд подкрепя тази хипотеза.²⁹⁸ 371 Сега е доказано без съмнение, че убийството в Сараево е планирано и поръчано в Белград. Извършено е със знанието на сръбското правителство и сръбското кралско семейство Караджорджевичи.

Това семейство се възкачва на трона през 1903 г. чрез царевичество, извършено с изключителна жестокост от Драгутин Димитриевич. В същото време този преврат довежда училия в Цюрих строителен инженер Пашич до ръководството на „Радикалната партия“. Като човек, който е начело на сръбската политика преди, по време и след стрелбата в Сараево през 1914 г., според Кристофър Кларк, той е един от ключовите играчи в кризата, предшестваща избухването на Първата световна война.²⁹⁹

Любопитно е, че четири дни преди атентата, на 24 юни 1914 г., крал Петър I неочаквано предава трона на сина си Александър, позовавайки се на здравословни причини. Оттогава нататък той управлява като регент.

Тази внезапна оставка на Петър I непосредствено преди убийството, разбира се, не е тема само в германската преса.³⁰⁰

В книгата си „Срещу течението“, Ленин (в съавторство със Зиновиев) подкрепя гледната точка на барон Херман-Ройти, пенсиониран таен съветник в легацията (посолството в Белград). В статия, публикувана в края на 1914 г., той обсъжда историята на великосръбската агитация и заключава, че „убийството е подготвено и организирано от руското правителство под ръководството на руския посланик Хартвиг и неговите най-близки помощници“.³⁰¹ Ройти свързва убийството в Сараево, този прибързан акт на отчаяние от страна на руската военна партия, с германската политика на помирение с Лондон.

Ленин вижда това като косвено следствие от германската дипломатия. Той смята руското съучастие в убийството за напълно възможно и пита: „Спирал ли се е някога руският дипломатически корпус пред всякакви гнусни престъпления, злодеяния от най-неясен характер, масови кръвопролития и т.н.? Не доказала ли неопровержимо българското правителство, че под ръководството на руския министър на външните работи Николай Гирс и директора на Азиатския департамент Мелников, руският дипломатически агент в България г-н Хитрово е организирал убийството на Стамболов?“³⁰²

Ленин разглежда убийството като политическо средство за осъществяване на трите основни цели на царската външна политика: „Първо, Балканската политика на Русия, има за цел да получи протекторат над целия полуостров и като крайно постижение, ще бъде подчиняването на Константинопол и Проливите.

Второ, политиката в Южна и Средна Азия, има за цел завладяването на турските владения в Мала Азия, подчиняването на Персия, завладяването на Персийския залив, да се наложи руска зависимост над Туркестан (б. пр. очевидно Източен), Афганистан и Тибет и др., за да се проправи пътят оттам към Индия.

Трето, политиката в Източна Азия, има за цел установяването на руски господство над Китайско море през Тибет, Монголия, Манджурия и завладяването на Корея.“³⁰³

²⁹⁸ Siehe Roewer: *Kill the Huns*, 2014, S. 34-45.

²⁹⁹ Clark: *Schlafwandler*, S. 39.

³⁰⁰ Baer: *Völkerkrieg*, Bd. 1, S. 4.

³⁰¹ *Preußische Jahrbücher*, November 1914, S. 357/358.

³⁰² Lenin/Sinowjew, S. 174.

³⁰³ Lenin/Sinowjew: *Gegen den Strom*, 1921, S. 175.

Британският либерално-пацифистки кабинет изглежда имунизиран срещу подобни действия, тъй като включва мъже, които твърдо се противопоставят на Бурската война: Джон Морли, Лойд Джордж и Джон Бърнс. „От друга страна, империалистите сред либералите – Аскуит, Маккена, Халдейн и Грей – одобряват войната... Продължаването на империалистическата външна политика трябва да се запази. Реджиналд Маккена е изпратен в Адмиралтейството, а Халдейн – във Военното министерство“.³⁰⁴

Малка група антигермански британски дипломати около външния министър Грей започват да изобразяват енергично, икономически развиващата се Германия като проблемен съперник и новия основен враг на Великобритания. Тези мъже представляват изцяло интересите на Империята, мислят имперски и планират геополитически. Сред подчинените им изпълнители са Робърт Сетън-Уотсън и Хенри Уикъм Стийд. Те осъзнават, че реорганизацията на Централна Европа според националния принцип трябва да бъде свързана с интересите на Империята като световна сила. Това изисква пропаганда както у дома, така и в чужбина. Намеренията на националистическите движения трябва да бъдат съобразени с военните цели на Съюзниците. За да се постигне това, пропагандата трябва да бъде насочена към малките нации от Източна, Централна и Югоизточна Европа, като се използва психологическата война, за да се наложи глобалната хегемония и търговските интереси на Британската империя.³⁰⁵

Известният историк Сетън-Уотсън вижда историческата мисия на малките славянски народи от Източна, Централна и Югоизточна Европа „в тяхната функция като връзка между Великобритания и Русия, но също и като региони, върху които британското влияние може да се упражнява съвместно с Русия, заобикаляйки немскоезичните области“.³⁰⁶ Тази цел е постигната и остава ефективна и до днес.

Съставяне на военните планове. През юли 1914 г. всички велики сили са тежко въоръжени и просто чакат решителната заповед. На Запад почти еднакво силните армии на Германия и Франция се изправят една срещу друга. С т. нар. „План Шлифен“ германското военно ръководство възнамерява да обкръжи Париж и планира да разположи 7 от 8-те си армии на Запад, докато Франция разработи също толкова офанзивен военен „План 17“, който предвижда среща с руснаците в Берлин.

За да се избегне война на два фронта, планът изисква Франция да се победи за около 40 дни и след това западните армии да се прехвърлят на изток, където се намираше само слабата 8-а армия. Германският генерален щаб поема този риск, приемайки, че мобилизацията на 5-те милиона руски войници ще отнеме поне 50 дни.

През горещите дни на юли съобщенията за мобилизационни заповеди заваляват на континента, увеличавайки общата нервност и насърчавайки ескалацията.

В Англия всичко остава прилично спокойно. Великобритания успява да избегне всякакви ескалационни мерки, защото всичко вече е добре подготвено благодарение на Комитета за имперска отбрана (CID). Той е създаден от министър-председателя Балфур след скъпоструващата и катастрофална Бурска война, за да се избегнат подобни катастрофални провали в бъдеще.

От 1907 г. нататък CID се фокусира изключително върху войната срещу икономически възходящата Германия. Планираните основни мерки са:

- а. експедиционни сили за Франция/Белгия,
- б. бърза интеграция на колониалната империя (колониите и доминионите) и

³⁰⁴ Hughes: Churchill. Ein Mann in seinem Widerspruch, 1986, S. 57.

³⁰⁵ Osterrieder, Markus, a. a. O.

³⁰⁶ Osterrieder, Markus, a. a. O.

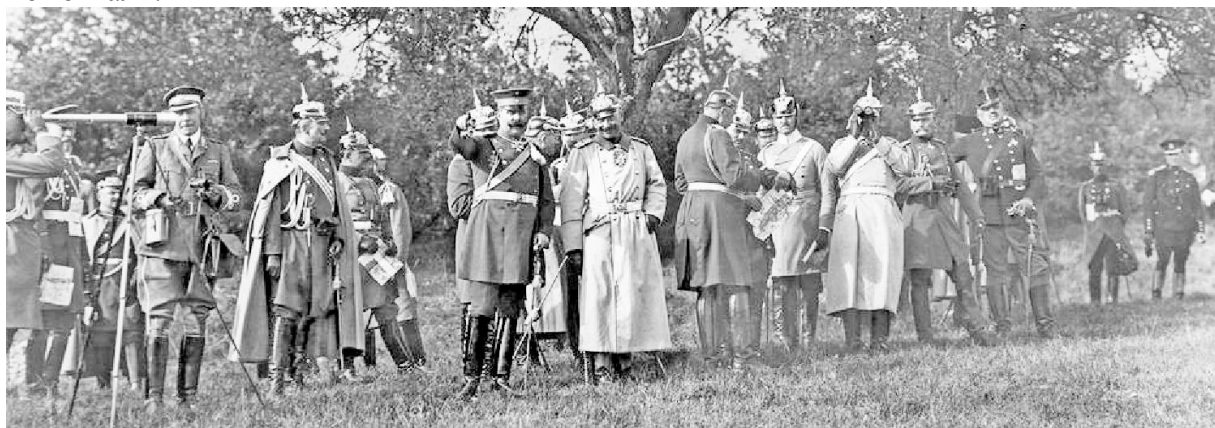
в. военноморска блокада срещу Германия, която ще има трайно въздействие върху германската икономика.

Двама членове на Военноморския отдел на CID дават ясни разяснения по точка в), съотв. лорд Морис Ханки във „Върховното командване“³⁰⁷ 380 и А. К. Бел в „История на блокадата на Германия“³⁰⁸ 381.

По същото време е в ход сближаването с Франция: На 31 януари 1906 г. британският външен министър сър Едуард Грей пише до британския посланик в Париж: „Преди всичко, откакто [френският] посланик говори с мен, е постигнат значителен напредък. Нашите военни и военноморски експерти са във връзка с французите и аз предположих, че всички подготовки са направени, така че в случай на криза, няма да се губи време поради липса на официално споразумение.“³⁰⁹ 382

До 3 август 1914 г. Грей успява да скрие всички съвместни военни планове от министър-председателя и кабинета! През годините британският и френският генерален щаб работят върху английските експедиционни сили от 100 000 души. Към края на юли 1914 г. те са готови за поход!

Във Военноморското министерство лорд Ханки разработва планове за (в нарушение на международното право!) за блокада на Германия от 1908 г. Първоначално плановите на Адмиралтейството предвиждат строга блокада в Северно море близо до о-в Хелголанд. Този план обаче е променен на блокада от далечно разстояние. Северно море трябва да стане затворено море, отрязващо Германия от океаните и останалия свят. Първият морски лорд Чърчил е много доволен от тези планове. Той успява да допринесе с опита си като министър на търговията за планирането на блокадата от далечно разстояние, която има за цел да причини трайни щети на германската икономика. Чърчил ясно вижда, че Германия развива огромна икономическа мощ и е на прага да се превърне във водеща търговска нация. Неговият тъст, американският индустриалец сър Харолд Хозиър, и търговецът на оръжие Базил Захаров³¹⁰, които страдат от спада в бизнеса след Бурската война, вероятно също са му помогнали.

³⁰⁷ Hankey, Maurice: *The Supreme Command 1914–1918*, 1961.

³⁰⁸ Bell, A. C., 1937.

³⁰⁹ Ponsonby, 1967, S. 46.

³¹⁰ **Василий Захаров, Васил Захаров, Василиос Захариос**, е водещ търговец на оръжие по време на Първата световна война. Османски поданик и криминална личност. С основен принос за изграждането на руския военнопромишлен комплекс след създаването на Антантата, посредством Царицинския оръдеен завод. Легендарна личност имала личен достъп до всички държавни глави и генерални щабове на воюващите в Първата световна война. Владее 14 езика и има различни имена в зависимост от държавата на пребиваването си, заради което получава прозвищата «международен човек-загадка», «търговец на смърт», «европейски призрак». (б. пр.)

Ерцхерцог Франц Фердинанд и Вилхелм II на военно-полеви маневри близо до Бад Мергентхайм, 15-17 септември 1909 г. До телескопа вляво: лорд граф Лонсдейл; в най-дясно: Уинстън Чърчил, тогавашен британски министър на търговията. В това си качество той е запознат с британските военни планове за блокадата на Германия. (Проф. д-р Владимир Айхелбург)

През 1909 г. генерал Бота, министър-председател на Южноафриканския съюз, обяснява на немския пастор д-р Шовалтер, че на Имперската конференция в Лондон му е станало ясно, че войната с Германия е неизбежна, независимо от това какво ще направи германското правителство.³¹¹ 383

През май 1912 г. Чърчил установява единна военноморска тактика с Франция и я осигурява чрез тайни споразумения. За да направи флота още по-боеспособен, той предлага пробна мобилизация през октомври 1913 г. Шест месеца по-късно това предложение е обсъдено в парламента. Чърчил предприема всички мерки, „за да изведе всички кораби на флота, без изключение, дори най-старите, от корабостроителниците и да ги подготви за пробна мобилизация. По този начин става възможно британският флот, от най-големия до най-малкия кораб, от най-стария до най-новия, да е абсолютно готов за действие до лятото на 1914 г.“ „...„Със сигурност изглеждаше сякаш ръката на providението е била намесена.“³¹² 384

Още на 29 май 1914 г. „полковник“ Едуард Хаус, съветник на президента Уилсън и сивият кардинал на САЩ, стоящ зад англо-американския имперски съюз, успява да докладва на своя президент от официалното си пътуване до Европа: „Ако Англия се съгласи, Франция и Русия ще нахлуят в Германия и Австрия.“³¹³ 385

Междувременно британският флот и Британските експедиционни сили са готови за война. С увереността, че флотът на Чърчил има огромна преднина, са направени последните приготовления: победата изглежда абсолютно сигурна.

От 17 до 26 юли 1914 г. целият британски военен флот отплава от мирновременните си пристанища за мащабни маневри и впоследствие не е демобилизиран. Напротив, на 28 юли, на корабите е наредено да се приберат в определените военни пристанища; флотът е мобилизиран на 2 август 1914 г., а на 4 август 1914 г. Англия обявява война на Германия.

Коварно оркестрирано обявяване на война, което е успешно представено пред обществеността, като реакция на германското настъпление към Лиеж.

Мобилизацията по време на маневри е кошмарът на всеки противников генерален щаб! На 7 август вестник „Таймс“ пише на страница 3: „... никога преди в нашата история не сме влизали във война с такова голямо военноморско превъзходство над всички възможни врагове или с флот, толкова добре подготвен за незабавни действия [...] и така започнахме с големи предимства на наша страна.“

„Хората не искаха война, никой народ не я искаше“³¹⁴ 386, е тезата на Емил Лудвиг в книгата му „14 юли“. За него тази „най-глупавата от всички войни“ избухва поради тесногърдието, небрежността и злобата на дипломатите. „В Париж руският посланик Изволски, истински зъл дух, излязъл директно от учебника по политика, се е справил отлично“³¹⁵, 387 пише Курт Тухолски в статия във „Велтбюне“ от юли 1929 г.

В Лондон, на 1 август 1914 г., руският посланик граф Бенкендорф казва на британския външен министър Грей: „Ако настоящата война приключи, без Англия да

³¹¹ Hirschmann, Dieter G.: *Im Risiko zur Macht*, o. O., 2014 (Internetausgabe).

³¹² <http://magnetkurs.com/im-lagezimmer-der-weltpolitik/>.

³¹³ Owen, 1927, S. 15.

³¹⁴ Wrobel, Ignaz (Synonym für Kurt Tucholsky) in: *Die Weltbühne*, 23. 07. 1929, Nr. 30, S. 119.

³¹⁵ Също.

извади меча си, това ще представляват една от най-великите исторически революции в отношенията между народите.³¹⁶ Но тази революция не е очаквана. Лорд Грей играе с Антантата в продължение на години, знаейки, че няма писмен ангажимент, обвързващ го с Франция. Стотици хиляди млади англичани след това трябваше да платят за тази коварна игра с живота си.

Дали Кристофър Кларк е подведен от игрите на Грей, когато пише, че преди 1914 г. никоя европейска сила не е планирала превантивна война и в никоя страна няма войнолюбци в центровете на властта? Кларк заключава, че теорията за германска превантивна война по повод на „благоприятната възможност“ от 1914 г. тогава загубва напълно своята правдоподобност. Той също така отхвърля ревизионистките теории за предполагаемо планирана френска „война за отмъщение“ или руска кампания за завладяване на Дарданелите. В Англия, въпреки че правителството е либерално-пацифисткото, но с Грей, Халдейн, Чърчил и Аскуит, които принадлежат към дясното крило на Либералната партия, войнолюбците наистина са в кабинета.

Следователно, безобидният възглед на Кларк е несъстоятелен. Според британския военноморски историк, военноморски стратег и официален историк на Кралския флот, сър Джулиан Корбет, Първата световна война е а планирана от лорд Ханки и неговия екип в британското правителство с „подредена пълнота на детайлите, която няма паралел в нашата история“.³¹⁷

Важно е да се отбележи, че авторите Ханки, Бел и Корбет отсъстват от библиографията на „Лунатици“ на Кристофър Кларк, – измамник е всеки, който мисли друго!

В края на книгата си Кларк правилно пита какви „неясни и заплетени“ събития са направили възможен този Армагедон.³¹⁸ За него обаче генезисът на Първата световна война не е престъпление, а „трагедия“.³¹⁹

И тук трябва да му опонираме. Чудовищната катастрофа на Първата световна война е предизвикана от небрежното, безскрупулно и престъпно поведение на няколко мъже – хазартни типове, произхождащи почти изключително от средите на финансовия елит и индустриалците, предимно търговци на оръжие – т. нар. „Търговци на смърт“.³²⁰

Тази връзка е установена през 1936 г. от Комисията „Най“³²¹ или Комисията за разследване на боеприпасите към Сената, в търсене на причините за влизането на САЩ в Първата световна война. В 93 изслушвания в продължение на две години сенаторите Хоумър Боун, Бенет Чамп Кларк, Артър Х. Ванденберг и Джералд Най разпитват общо 200 свидетели, включително Дж. П. Морган-младши и Пиер С. дю Пон, и откриват, че освен фиксирането на цените, оръжейната индустрия е оказала силно влияние върху външната политика на САЩ преди и по време на войната.

Окончателната, крайна присъда е, че САЩ са подведени в европейската война през 1917 г. от банкери и производители на оръжие.

Днес, точно както преди 100 години, отново сме в опасност да бъдем манипулирани във война от „търговците на смърт“. Дали Джордж Сорос следва стъпките на Джей Пи Морган днес?

³¹⁶ Hölzle: *Die Selbstentmachtung Europas*, a. a. O., S. 357.

³¹⁷ Corbett: *Official History*, 1921, Vol. 1, S. 18.

³¹⁸ Clark: *Schlafwandler*, S. 720.

³¹⁹ Също, S. 716.

³²⁰ Effenberger/Wimmer, 2014, S. 438; Nye Committee oder »Senate Munitions Investigating Committee«: *Report of the Special Committee on Investigation of the Munitions Industry (The Nye Report)*, U. S. Congress, Senate, 74th Congress, 2nd sess., 24. Februar 1936, S. 3–13.

³²¹ По името на председателя на комисията, републиканеца сенатор Джералд Най от Северна Дакота. (б. пр.).

Сорос, „държавникът без държава“, има още по-голямо влияние на Уолстрийт и в Лондонското Сити днес. Той вече има богата финансова и спекулативна история. През 1992 г. след атаката му срещу британската лира паунд води до оттеглянето на Англия от Европейската парична система. Тогавашният британски премиер Джон Мейджър се отказва от плана си да въведе Англия в планираната Еврозона.

Показателно е, че в края на януари 2015 г., само една седмица преди Мюнхенската конференция по сигурността, във в-к „Франкфуртер Алгемайне цайтунг“ се появява съвместен апел на Джордж Сорос и Бернар-Анри Леви: „Апел към ЕС: Трябва да помогнем на Украйна.“³²² 393 Това със сигурност провокира към размисъл.

Първата световна война – неразрешената първична катастрофа. Сърбия едва ли може да бъде държана отговорна за разпалването на Първата световна война: следите от горящ барут могат да бъдат проследени до двете Балкански войни, италианското нападение над Триполи и Киренаика и Мароканската криза, в която Франция и Англия си разделят Северна Африка. Крайният резултат е унищожаването на Османската империя и Хабсбургската монархия. Германия губи, наред с Данецкия коридор, въглищните региони в Саарланд и Горна Силезия.

Френският и английският мандат в бившите османски владения, по-късно се превръщат в държавите Сирия и Ирак.

Първата световна война не носи реално решение на нито едно от напреженията от онова време. Напротив: те избухват отново днес с пълна сила. И конфликтите се провокират отново днес със същите инструменти, които доведоха до тази ситуация в миналото.

Сър Уилям Тирел и сър Ралф Паджет, тогавашни служители в британското външно министерство, са убедени, че „Германия ще остане „брутален и агресивен“ елемент в Европа дори след войната“.³²³

Убедени, че Австрия никога няма да може да се освободи от германската хегемония, те препоръчват на правителството си на 7 август 1916 г. разделянето на Хабсбургската империя. Австро-Унгария сега ще бъде заменена от решително пробританската южнославянска държава Югославия.

Тирел и Пейдж вярват, „че Великобритания трябва по всякакъв начин да насърчава обединението на Сърбия, Черна гора и южните славяни в рамките на силна държавна федерация, за да се създаде бариерата, която срещу всяко германско настъпление на изток“.³²⁴

Освен това те се застъпват за независима Полша като буферна държава между Германия и Русия и отново подчертават сближаването на славянските и британските интереси. Териториалните договорености по принцип трябва да се „ръководят от обстоятелствата като цяло и от британските интереси в частност“.³²⁵

След революцията от 1917 г. Украйна не се счита за част от британската сфера на интереси. Тя се смята за „германско изобретение“, градивен елемент на паневропейския

³²² Lévy, Bernard-Henri, Soros, George: »Aufruf an die EU: Wir müssen der Ukraine helfen«, FAZ vom 29. 1. 2015 unter: <http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/debatten/eu-muss-ukraine-im-konflikt-mit-russland-unterstuetzen-13395980.html>.

³²³ Osterrieder, Markus, a. a. O., S. 73.

³²⁴ Също.

³²⁵ „Не бива да налагаме принципа на националността дотолкова, че да укрепим която и да е държава, която е вероятно да представлява опасност за европейския мир в бъдеще.“ – „Предложена основа за териториално споразумение в Европа“, Cabinet Office 242/78, zit. nach Calder: Britain and the Origins of the New Europe, S. 94 f.

ред. Според списание „Нова Европа“ произходът, историята и традицията изискват руснаците и украинците да живеят в най-тесни политически и икономически връзки.³²⁶

За разлика от това, предложението на Масарик за етническо-национално разделение в Източна, Централна и Югоизточна Европа (поляци, чехословаци, югославяни, унгарци, румънци) е възприето и тактически обсъдено от служители на Министерството на външните работи в началото на войната. Основната цел на войната е да се ограничи германското влияние на европейския континент (наричано „прусация“)! Още на 5 август 1914 г. сър Еър Кроу подчертава в меморандум, че Германия и Австрия трябва да бъдат обградени от „ограда“, състояща се от пръстен от нови държави, за да бъдат отрязани „от останалия свят“.³²⁷

Сто години по-късно тази идея отново се появява. В откровеност, която шокира европейците, Джордж Фридман, основател и председател на водещия частен американски мозъчен тръст Стратфорт (съкратено от „Strategic Forecasting Inc.“), излага стратегическите цели на САЩ в Европа пред Чикагския съвет по глобални въпроси в Чикаго на 4 февруари 2015 г. и още от самото начало ясно заявява, че САЩ нямат „връзки“ с „Европа“. Има само двустранни отношения с европейски държави.

„Основният интерес на външната политика на САЩ през последния век, в Първата и Втората световни войни и Студената война, са отношенията между Германия и Русия... В продължение на век основната цел на САЩ е да предотвратят уникалната комбинация от германски капитал и технологии с руски суровини и руски труд.“³²⁸ 399

За тази цел Фридман предлага създаването на пояс от приятелски буферни държави между Германия и Русия.³²⁹ 400

Обратно към Първата световна война. На 22 март 1917 г. Остин Чембърлейн и лорд Милнър посочват, че само верига от независими държави може да спре настъплението на Германия на изток, „непрекъснатата ивица влияние от Северно море до Персийския залив“; идеите на геополитика на Халфорд Дж. Макиндер, които Милнър и консервативният политик Лео Амери пропагандират от 1904 г., тук са изиграли своята роля.³³⁰ 401 Милнър осъзнава, че с упадъка на Британската империята, държавата САЩ неумолимо ще се издигне до световна сила. Следователно решението е възможно най-тясното глобално политическо сътрудничество със САЩ. Основният модел за Милнър, Сесил Роудс, и неговият приятел Уилям Т. Сед е интеграцията на САЩ в доминираната от Великобритания глобална общност, като основен приоритет.³³¹

Малко преди смъртта си Роудс мечтае за сливането на британската Камара на общините и американския Конгрес, за преместване на английска столица във Вашингтон и за англо-американски съюз, който да „поеме управлението на целия свят“ и „мирът на света да бъде осигурен за цяла вечност“.³³²

³²⁶ „Раса, история и традиция изискват руснаци и украинци да живеят заедно в най-тесни политически и икономически връзки.“ – *Нова Европа*, том V, № 64 (3 януари 1918 г.), стр. 372.

³²⁷ Osterrieder, a. a. O., S. 74.

³²⁸ Friedman George, Rede am 4. Februar 2015 in Chicago unter: <https://www.youtube.com/watch?v=oaL5wCY99l8&feature=youtu.be>; hier die gesamte Rede über 70 Minuten: https://www.youtube.com/watch?v=QeLu_yyz3tc.

³²⁹ Effenberger, Wolfgang: »US-Think-Tank benennt offen imperiale Ziele«, 18. 03. 2015 unter:

<http://www.nrhz.de/flyer/beitrag.php?id=21421>.

³³⁰ Mackinder, Halford J.: »The Geographical Pivot of History«, in: *Geographical Journal*, 23 (1904)

³³¹ William T. Stead's programatische Schrift: *The Americanisation of the World. The trend of the twentieth century*, London/New York 1902. (Dt. Übers.: *Die Amerikanisierung der Welt*. Berlin, 1902).

³³² Rotberg, 1988, S. 664–666.

На 20 юли 1917 г. Тирел, Пейдж и Пашич постигат важна междинна цел: На този ден сръбският министър-председател Пашич, заедно с хърватския политик Анте Трумбич, подписват така наречената „Декларация от Корфу“. Целта е формулирана като Кралство на сърби, хървати и словенци, устроено та конституционна монархия под ръководството на сръбската династия Караджорджевичи.

През 1915 г. Трумбич, е в изгнание в Париж, и основава „Югославски комитет“ – сдружение на южнославянски политици от Австро-Унгарската империя, с цел създаване на южнославянска държава.³³³

Тази идея за южнославянско единство произтича от „духа на компромис между великосръбските, централизиращите и анексионните стремежи на Радикалната партия на Никола Пашич“.³³⁴ Ден преди това Пашич пише до военния министър относно елиминирането на членовете на организацията „Съюз или смърт“ – по-известна като „Черна ръка“: „Като цяло сме на мнение, че трябва да се предприемат такива действия,

за да се изясни незабавно този въпрос и да се попречи на Европа да говори за него.“³³⁵

Какво има предвид Пашич под „този въпрос“? За какво не трябва да говори Европа? Не трябва да говори за съдебното убийство („Солунският процес“) на организаторите на атентата в Сараево под ръководството на полковника от тайните служби и водещ член на националистическо-

терористичното тайно общество „Черна ръка“ Драгутин Т. Димитриевич, известен като Апис. Заедно с осем други обвинени офицери, той е осъден на смърт на 5 юни 1917 г. за държавна измяна – обвинен е в заговор срещу регента, което и до днес не е доказано. („Солунският процес“ 1917 г. Първи ред вляво: полковник Димитриевич, в средата: майор Вулович)³³⁶

Докато петима офицери, които не са участвали пряко в убийството, са помилвани, Апис, артилерийският майор Велимир Вулович и сержант Радета Малобаич са екзекутирани на 26 юни 1917 г.

Убийството на полковник Димитриевич прави възможна създаването на южнославянската държава, по милостта на Англия. Патриотът Димитриевич се стреми към Велика Сърбия и се противопоставя на създаването на нова многоетническа

³³³ След края на Първата световна война югославската държава е основана като Кралство на сърби, хървати и словенци, обединявайки Сърбия и Черна гора с териториите на Хабсбургска монархия (Хърватия-Славония, Войводина, Далмация, Крайна и Южна Щирия), както и Босна и Херцеговина. (Б. пр. и българските територии Македония, Моравско и Западните покрайнини). След Сърбия, Хърватия и Словения, образуването е наричано още „Държава СХС“, по-късно е преименувана на Югославия.

³³⁴ Hösch: *Geschichte der Balkanländer*, 1988, S. 192.

³³⁵ Boghitschewitsch: »Mord und Justizmord«, *Süddeutsche Monatshefte*, Heft 5, 26. Jahrgang, München, Februar 1929, S. 363.

³³⁶ http://lifehacker.rs/wp-content/uploads/2016/02/solunski_proces.jpg, gemeinfrei.

държава. За разлика от него, Пашич, родом от българска Македония³³⁷, иска да направи Сърбия център на югославското обединение.³³⁸

Лисицата Пашич има солидни причини да елиминира извършителите на атентата в Сараево. Освен полковник Димитриевич, само майор Вулович (майор Танкосич е убит през 1915 г.) знае точните обстоятелства около убийството в Сараево, включително и участието на „почетния“ държавник Никола Пашич и руското посолство. За да се предотврати свързването на сръбското правителство със събитията в Сараево в бъдеще, „Черна ръка“ трябваше да бъде смазана!

Претекстът е два изстрела с пушка, за които се твърди, че са произведени на 10 септември 1916 г. по колата, превозваща сръбския принц-регент Александър Караджорджевич, завръщаш се от фронта. Когато се оказва, че този ден не е имало посещение на фронта, Пашич телеграфира на министъра на вътрешните работи Люба Йованович в Солун: „Определете датата на опита за покушение за 11 септември.“³³⁹ След това започва вълна от арести. Цялата организация „Черна ръка“ е разбита, а нейните лидери са обвинени в държавна измяна. Членовете, които не са членове на Радикалната партия на Пашич, са отстранени от постове си, пенсионирани или

депортирани в Бизерта, пристанищен град на Средиземно море в Северен Тунис, тогава под френска власт. След това са затворени като „боши“ (германски военнопленници) във френския концентрационен лагер там. Членовете на „Черна ръка“, които са и членове на партията на Пашич, запазват високите си постове.

През 1953 г., по заповед на югославски министър-председател и президент (1945–1980), Йосип Броз Тито, който обединява Югославия с желязна ръка, Върховният съд възобновява известния „Солунски“ процес. Почти точно 36 години след екзекуцията на Апис и двама от неговите съобвиняеми, Върховният съд на Тито оправдава всички подсъдими. Двама свидетели на обвинението се заклеват в съда, че през 1917 г. са били изнудвани да дадат лъжливи показания чрез смъртни заплахи. Единствената цел през 1917 г. очевидно е да се спре влиянието на началника на разузнаването (Апис) върху вътрешната политика и да се защити правителството от възможни разкрития за заговора в Сараево. Процесът напълно реабилитира жертвите от 1917 г. и установява, че екзекуциите по това време са умишлено съдебно убийство, нещо което историческите изследвания винаги са подозирали. Освен това е документиран и дори по-важният исторически факт: че изпълняващият длъжността ръководител на сръбската държава (крал Александър Караджорджич) е отговорен за убийството на австроунгарския престолонаследник в Сараево.

В тази връзка, на повторния процес в Белград е прочетен и факсимилно възпроизведен в югославската преса доклад, написан от самия Димитриевич (Апис), което предизвиква сензация. В него Апис признава, че в качеството си на началник на

³³⁷ Учудващо за германският автор, че знае тази подробност. Семейството на Пашич е от Тетово и се преселва в Сърбия, баща му умира и майка му се омъжва за хлебар с фамилията Пашич в гр. Зайчар, който също е стар български град, населен със сръбизирани българи. Но Н. Пашич е сръбски ултрашовинист и българомразец, въпреки че България го приютава след Тимошккия бунт през 1883 г. срещу крал Милан, когато му е издадена задочна смъртна присъда.. Произходът няма значение.

³³⁸ Boghitschewitsch: »Mord und Justizmord«, а. а. О.

³³⁹ Също.

сръбското разузнаване е наредил атентата в Сараево и е разпоредил извършването му от свои агенти.

В същата година, в която жертвите на съдебното убийство от 1917 г. са реабилитирани, в Белград започва строителство за превръщането на площад „Теразие“ в „Площад Маркс и Енгелс“ в чест на двамата комунистически идеолози.

Архитектурният дизайн ще бъде доминиран от масивни синдикални сгради в стила на социалистическия класицизъм. Тъй когато комунистическата идеология губи сила, Белград отново обмисля преименуване на улиците и препроектиране на площадите. И така, през 1998 г. на площада е издигната статуя на Никола Пашич, а площадът е кръстен на този „съдебен убиец“ (Trg Nikole Pašića)! Какво се случва?

По това време Югославия е управлявана от Слободан Милошевич. Но опозицията е на власт в Белград от 1997 г. Бивши млади студенти, които се сблъскват с правителството на Югославия през 70-те години на 20 век, получават присъди и след това бягат на Запад. Един представител на това поколение е Зоран Джинджич, който е роден през 1952 г. като син на офицер в Босна. След като завършва гимназия, той учи философия в Белград и основава опозиционна група. След като излежава няколко месеца в затвора, той продължава обучението си в Германия при Юрген Хабермас и получава докторска степен през 1979 г. на тема „Критическата социална теория на Маркс и проблемът за оправданието“.

През 1989 г. Джинджич става професор в Нови Сад, където основава „Демократическата партия“ с други сръбски дисиденти. През 1997 г. Джинджич става първият некомунистически кмет на Белград. През 1998 г. е издигнат паметникът на Пашич и площадът е преименуван. Знак за предаността на Джинджич към Запада?

Не беше ли британският политик Лойд Джордж описал Пашич като един от най-способните европейски държавници през септември 1914 г.?

Вечерта на 24 март 1999 г. САЩ и НАТО започват въздушни удари в нарушение на международното право, срещу „остатъците от Югославия“. Подготовката за това е в разгара си от лятото на 1998 г., въпреки че ситуацията в остатъците от Югославия е стабилна по това време.

Какви са мотивите? Зад обичайните баналности за свобода и демокрация се крият осезаеми икономически и геополитически интереси. Те са обяснени без заобикалки в края на април 2000 г. на конференция на Държавния департамент на САЩ в Братислава, посветена на „Балканите“ и „Разширяването на НАТО на изток“.

В качеството си на вицепрезидент на Асамблеята на ОССЕ, членът на Бундестага от ХДС Вили Вимер също е поканен. Той беше толкова разтревожен, че веднага след конференцията информира тогавашния канцлер от СДП Герхард Шрьодер в писмо³⁴⁰ 411 за истинския контекст на Югославската война и бъдещите геостратегически намерения на САЩ – изключително необичайно събитие.

Точки 7 и 8 гласят: „С предстоящото разширяване на НАТО, пространственото положение между Балтийско море и Анадола трябва да бъде възстановено до състоянието, в което е било по време на разцвета на римската експанзия. За да се постигне това, Полша трябва да бъде обградена на север и юг от демократични държави като съседи, Румъния и България трябва да осигурят сухопътната връзка с Турция, а Сърбия (вероятно за да се осигури военно присъствие на САЩ) трябва да бъде трайно изключена от европейското развитие.“³⁴¹

³⁴⁰ Abdruck in: Effenberger, Wolfgang/Wimmer, Willy: *Wiederkehr der Hasardeure – Schattenstrategen, Kriegstreiber, stille Profiteure 1914 und heute, Höhr-Grenzhausen 2014, S. 547.*

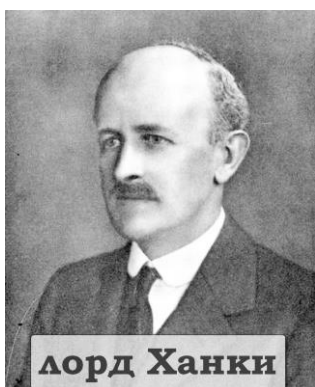
³⁴¹ Също, S. 548.

Този план се прилага последователно оттогава. В края на първата седмица от войната бившият канцлер Хелмут Шмит недвусмислено заявява: „Впрегнати от САЩ, ние пренебрегнахме международното право и Устава на ООН.“³⁴²

А американският политолог и военен изследовател професор Даниел Колко пише след войната в „Berliner Tagesspiegel“: „За САЩ ставаше дума за демонстрация на военна мощ и разширяване на превъзходството им в НАТО.“³⁴³

Войната, наложена от лъжа, замени международното право с „правото на силните“. Така 82 години след „Декларацията от Корфу“ Англия, в съюз със САЩ, унищожи Югославия, която самата тя създаде през 1917 г. Дали Остатъчна от Югославия е пречка за разширяването на НАТО на изток? Или се беше обвързала твърде тясно с Китай, както подсказва нападението срещу китайското посолство в Белград? За Кристофър Кларк НАТО е оказал много по-голям натиск върху сърбите през пролетта на 1999 г., отколкото Австро-Унгария през юли 1914 г.; Той пита: „Дали това стана основно, защото Русия тогава беше извън играта като голяма сила?“³⁴⁴

Съвременните войни и гражданските конфликти (Ирак, Либия, Сирия, Украйна, Египет и др.) показват, че кървавата следа, оставена от стратегите на Първата световна война, достига до наши дни и няма да приключи, докато движещите сили, довели до Първата световна война, не бъдат разкрити и конфликтите не кулминират в трайно, мирно решение. Със сигурност е полезно, ако не само историците си спомнят мемоарите на лорд Ханки от Първата световна война, които дават представа за структурите на кабинета и правителството от периода преди 1914 г. и позволяват да се направят изводи за менталитета и политическите сметки, както и за очакванията във външната политика на британското правителство по това време.

лорд Ханки

Неговите бележки могат да играят важна роля в осветяването на пътищата към Първата световна война и по въпроса дали Първата световна война е могла да бъде избегната. Това ще обезсили теорията за „колективното плъзгане“ [Лойд Джордж] на европейските сили във войната.

В забележителната си книга „Политика, опити и грешки“³⁴⁵ Ханки посочва, че войните обикновено започват от политиката. Те не избухват! Те са предшествани от дълги преговори, конференции, международни усилия за мир, заплахи, студена война и непоносим натиск, които след това кулминират в активна война – със или без официално обявяване. За Ханки една от най-съмнителните стъпки във войната е обявяването на политиката на безусловна капитулация, каквато се практикува от края на Американската гражданска война. (В момента е очевидна, с призива за сваляне на Асад.) Това само удължава войната и страданията на хората и трайно предотвратява постигането на мирно споразумение в края на войната. Сега най-накрая е време да се приложат тезите на Ханки!

³⁴² Schmidt, Helmut, *Frankfurter Rundschau*, 3./4. April 1999.

³⁴³ Kolko, Daniel: *Tagesspiegel*, 8. Mai 1999.

³⁴⁴ Kilb, Andreas: »Alle diese Staaten waren Bösewichte«, 29. September 2013, Kilb im Gespräch mit Christopher Clark in »Aktuell Feuilleton« der FAZ, unter: <http://www.faz.net/-gqz-7hsa5> [3. Januar 2014].

³⁴⁵ Hankey: *Politics, Trials and Errors*, 1950.

Подготовка и разпалване на Първата световна война. Пропаганда и реалност.

Хелмут Рьовер

Тази статия описва много важен политически аспект на Първата световна война. Тя се отнася до умишленото предизвикване на тази война от малка клика в британската висша класа. Описва как всъщност е действала тази клика, защо го е направила и какви стъпки е предприела, за да прикрие реалността. Казано направо: Умишлената дезинформация за тези събития, която се връща 100 години назад, е била много успешна. Дори днес приказката за германските планове за завладяване на света, която уж е предизвикала войната, се приема за чиста монета. Твърди се, че за това е отговорен варварският режим на Хоенцолерните. Мирните демократични държави е трябвало да му се съпротивляват или да загинат. Вярата в подобни лъжи се основава на прост механизъм, известен като „пропаганда“. Пропагандата включва постоянно повтаряне на невярна информация, докато слушателят не я сметне за безспорен факт.³⁴⁶

417

По-долу тези твърдения са изброени едно по едно, а фактите, които им противоречат, са противопоставени възможно най-точно. Във всеки случай се изследва отделно дали отделната пропагандна лъжа съдържа зрънце истина, защото всеки пропагандист знае: Неговата лъжа ще бъде още по-успешна, ако съдържа правдоподобно ядро, основано на проверими факти. Определя се също дали има т. нар. вражески свидетел за лъжата, защото потвърждението от вражеска страна винаги се счита за особен знак за достоверност.

Лъжата-заплаха. Най-важната лъжа в британската пропагандна война срещу II Германски райх е лъжата-заплаха, която все още се среща в англоезичните публикации под заглавието „Германска заплаха“. В нея се твърди, че Германия се е стремяла към световно господство.

Широк журналистически фронт обвинява Германския райх, че се готви да нахлуе на Британските острови и че изгражда военноморски флот, способен да постигне тази цел. За да бъде ясно: никога не е имало германски намерения за нахлуване на Британските острови по това време. Всички твърдения на противното се основават на чиста фантазия. Тази фантазия вдъхновява писатели на трилъри³⁴⁷ 418, представителите на британския военнопотпропаганден печат³⁴⁸ 419, в-к „Таймс“³⁴⁹ 420 и другите издания

³⁴⁶ Mausfeld: »Warum schweigen die Lämmer?

³⁴⁷ Поредицата разкази на Уилям лъо Кьо, като например „Нашествието от 1910 г.“, принадлежат към този жанр. Още през 1907 г. военният кореспондент на „Таймс“ Чарлз Репингтън осъжда посещението на кайзер Вилхелм II в Англия под същото заглавие, твърдейки, че това е коварно подготвително маньовър за германско нашествие (виж „Нашествие“, „Нешънъл Ривю“, 20 ноември 1907 г.).

³⁴⁸ Германският посланик в Лондон, граф Паул Волф Метерних, казва в доклада си, че подстрекателството към война срещу Германия, се появява в началото на века, и трябва да се вземе съвсем насериозно, виж например доклада от 1 май 1905 г., AA: Große Politik, том 20, стр. 607.

³⁴⁹ Процесът е описан подробно в дневниците на Уилфрид Блънт. Той греши, вярвайки, че може да обори „Таймс“ с контрааргументи; виж същото: Дневници, том 2, стр. 191-192 (6 и 7 януари 1907 г.). Въпреки че „Таймс“ е фалирал, поемането му от лорд Нортклиф не променя позицията му; напротив, сега вестникът получава солидна финансова основа. За ролята на „Таймс“ като дългогодишен военнопотпропаганден орган вижте например писмото от Хюстън Чембърлейн до граф Карл Пюклер от 18 септември 1914 г., препечатано в „Чембърлейн: Германия и Англия“, стр. 86-87. Според мнението на автора, тази агитация е започва да оказва влияние върху британския офицерски корпус през 1907/08 г.

на издателството на лорд Нортклиф³⁵⁰ 421, но и правителствени агенции, създадени специално за издаване на подобни истории на ужасите, като например Службата за външно разузнаване, основана в пълна тайна и известна и до днес с акронима си „MI6“.³⁵¹ 422

Агентите на Негово Величество съобщават за пруски армейски корпус, който уж се е събрал във Везел, за да дебаркира през Северно море³⁵², 423 а хората от Вътрешната служба (сега MI5) отиват още една крачка напред, като твърдят, че на Британските острови има саботажна армия от не по-малко от 80 000 души, тайно обучени и разположени от германския военен аташе, които само чакат сигнала си да ударят Англия.³⁵³ 424

Ефектът от подобни истории на ужасите варира значително. Дори добре информираните хора се хващат на постоянното повтаряне на заплахата от германско нашествие и смятат германско нападение за възможно по всяко време.³⁵⁴ 425

Висшите фигури в политиката и въоръжените сили виждат нещата по съвсем различен начин. Всички те смятат десантното нападение на островите за напълно невъзможно, единствено поради причини, свързани с морското въоръжаване.³⁵⁵ 426 Дори и да са били склонни да се изразяват различно публично мнение, те са прави относно неуязвимостта на Британските острови.³⁵⁶ 427

Няколко от политическите лидери на Англия изразяват различно публично мнение и от тяхна гледна точка има основателна причина за това. Великобритания е световна сила в продължение на цели два века. За англичаните световната сила е синоним на военноморско превъзходство и това зависи от силата на военния флот. Сред управляващата класа в Англия здравият разум изисква, силата на британския флот да бъде многократно по-голяма от тази на другите флоти.³⁵⁷ 428

Затова те надхвърлят самоналожените си стандарти дотолкова, че валидният размер за изчисление трябва да бъде многократно по-голям от този на всички флоти в света взети заедно. Това неминуемо ще да доведе до проблеми, защото някои държави по света започват да създават свои собствени военни флоти със забележими размери, като САЩ, Франция, Русия, Япония, Италия и, не бива да се забравя, Германия.

³⁵⁰ Доклад от белгийския посланик в Лондон, граф Шарл дьо Лален, до белгийския външен министър, г-н Давиньон, от 24 май 1907 г.: „Какво друго може да се очаква от журналист като г-н Хармсуърт [Нортклиф], редактор на Daily Mail, Daily Mirror, Daily Graphic, Daily Express, Evening News и Weekly Dispatch, който в интервю, дадено от него пред Matin, казва: „Да, ние искрено мразим германците. Те са мразени в цяла Европа. Няма да позволя на моя вестник (Times) да публикува нищо, което да нарани чувствата на французите, но няма да отпечатам нищо, което да е добро за Германия.“ Цитирано от немския документ намерен в Брюксел, според Фарър: Англия при Едуард, стр. 147, преведено от автора.

³⁵¹ Roewer: Kill the Huns, S. 90–94.

³⁵² Roewer: a. a. O., S. 97

³⁵³ За действителната роля на германските военни и военноморски аташета в Лондон вижте Roewer: цит.с., стр. 106–110.

³⁵⁴ Дори такъв трезвомислещ наблюдател като бившия дипломат Блът вярва през 1908 г., че кайзерът ще нападне Англия по всяко време, Дневници, том 2, стр. 219, 240 (Tgb. 21.10.1908, 18.3.1909).

³⁵⁵ За характеристиката на Артър Балфур като хладнокръвен дългосрочен стратег вижте Марго Аскуит: Автобиография, том 1, 1920; забележките на мемоаристката са особено ценни, защото тя е близък познавач на управляващата класа, в чиито кръгове присъства постоянно.

³⁵⁶ В този контекст, тогавашната преценка на Първия морски лорд, адмирал Фишър, е достатъчна. Той пише до главния съветник на крал Едуард, лорд Ешър, на 7 октомври 1907 г.: „Плашилото на инвазията, за което сега ви пиша, е толкова странно, че плаши германския кайзер и подчинените му, и те се безпокоят, че ние ще ги нападнем.“ Фишър: Спомени, стр. 181–182.

³⁵⁷ На 7 февруари 1912 г., докато Ричард Халдейн е в Берлин, за да осигури баланс в надпреварата във въоръжаването, военноморският министър Уинстън Чърчил публично заявява, че британското военноморско превъзходство ще бъде запазено, каквато и да е цената, вж. Чармли: Чърчил, стр. 75.

Политическите лидери на Англия не са глупаци – точно обратното; те хладнокръвно са пресметнали, че принципът на британското военноморско превъзходство, основан на чистото военноморско превъзходство, може да се поддържа само чрез внимателен подбор на противници и прилагане на принципа „да оставиш другите да се бият вместо теб“, който е бил успешен в продължение на столетия.

На практика това означаваше военноморско споразумение с надигащата се японска мощ, която е насърчавана да търси конфликт с Русия.³⁵⁸ Това води до Руско-японската война в Далечния изток, която завърши с унищожаването на руския флот.

С Франция обаче се сключва съюз, който включва и евентуалното разполагане на флот: в случай на френско-германска война, кралският флот ще защитава френското атлантическо крайбрежие, докато френският флот ще се концентрира в Средиземно море. Накрая, годините на подкупване на италиански политици водят до оттеглянето на Италия от Тройния съюз, съюза ѝ с Германия и Австро-Унгария, и така флотът ѝ е неутрализиран. Така остава Германия. Нейният военен флот, който се появява в началото на века, никога не е сериозна заплаха за кралския флот, независимо какво се публикува за него по онова време и до днес.³⁵⁹

Но този германски флот, се превръща в централният елемент на пропагандата за германската заплаха. Но баснята за германската заплаха не се появява от нищото. По-скоро има плашещо голям германски флот, който започва да доминира в световните океани. Този флот няма оръдия и не е брониран, но превозва пътници и насипни товари през океаните. Нарича се „Hapag“ и „Norddeutscher Lloyd“ и е с по 600 000 бруто тона водоизместимост всеки, и се превръща в най-важния търговски флот.³⁶⁰

Британските търговски кораби, които господстват в световните океани със своите стоки и кораби в продължение на два века, намират това развитие за заплашително.³⁶¹ Десетилетие и половина след основаването на Германската империя (II Райх) през 1871 г. тази заплаха вече изглежда толкова очевидна за британците, че те се чувстват задължени да защитят своите световни пазари от германските продукти.

За тази цел въвеждат закон за обозначение на производителя, съотв. „Произведено в Германия“ (*Made in Germany*) за германски стоки, на тяхна територия.³⁶² Но това, което е замислено като дискриминация, се оказва неуспех, защото „Произведено в Германия“ бързо се е превърнало в желан знак за качество, въпреки че анонимни исторически фалшификатори в интернет платформата Уикипедия

³⁵⁸ За съответния спорен дебат в Камарата на общините, когато подобна възможност за война стана очевидна след изненадващото въвеждане на англо-японския договор, вижте Hansard: Камара на общините, том 102, колона 1272 и сл.

³⁵⁹ Hierzu Roewer: Kill the Huns, S. 81–84 mit weiteren Nachweisen.

³⁶⁰ www.hapag-lloyd.de/de/about_us/history_between_1886_1918 [Достъп: 16 септември 2013 г.]; Вирт: Икономическата експанзия на Германия, стр. 16. За информация относно възхода на Hapag и международната конкуренция, използвайки дневниците и меморандумите на корабособственика Алберт Балин, вижте Рьовер: По пътя към световната сила, стр. 130–132.

³⁶¹ Военният министър Ричард Халдейн изрично посочва това по време на посещението си в Германия през 1912 г., давайки са пример германската химическа промишленост (вж. Халдейн, Ричард: Преди войната, Глава 2). Показателно е и сравнението на производството на чугун (в милиони тона): 1870: GB-6.06 D-1.26; 1910: GB-10.57 D-13.17; и производството на сурова стомана: 1870: GB-0.334 D-0.126; 1890: GB-3.64 D-2.14; 1910: GB-6.48 D-13.1; Данни според: Розенберг и др.: Световни пазари и световни войни, стр. 106. Тази заплаха е още по-ясна, когато се разгледа германо-английската търговия (в милиони райхсмарки): През 1909 г. вносът от Англия е бил 697, а за Англия - 997. В следващите години не само обемът, но и дефицитът се увеличават, от 876 на 1438 през 1913 г. Данните са според Баер: Völkerkrieg, том I, стр. 68.

³⁶² Закон за стоките от 23 август 1887 г., Payne: Merchandise Act 1887, стр. 33–66. Вижте също made-in-germany.com [достъп: 29 януари 2015 г.]. Както обикновено, съответната статия в Уикипедия [достъп: 29 януари 2015 г.] попада в категорията на историческата фалшификация: английската пропаганда за предполагаемата дефектност на германските продукти се приема за установен факт.

все още са разпространявали мита, че обозначението за произход е предназначено да предупреди за лошото качество на германските стоки по целия свят. Това е чиста пропаганда. Германските стоки плюс германският търговски флот – това е същината на въпроса, когато хората във Великобритания говорят за „германска заплаха“, дори никой да не е посочил истинската ѝ същност. Да повторим: Това има малко или нищо общо с германския флот. Лидерът на английските консерватори, Артър Балфур, обобщава това в личен разговор с американския посланик Хенри Уайт в Лондон през 1910 г. Балфур казва: Вероятно сме глупаци, че не сме намерили досега причина да обявим война на Германия, преди тя да построи твърде много кораби и да ни отнеме търговията. Уайт: Вие сте благороден човек. Как е възможно да обмисляте такава неморална политика, че да провокирате война срещу безобидна нация, която има същото право да притежава флот, както и вие? Ако искате да се конкурирате с Германия, просто работете по-усърдно. Балфур: Това би означавало понижаване на жизнения ни стандарт. Тогава ще ни е по-лесно да водим война.³⁶³

Война срещу Германия. Балфур знае точно за какво говори, защото от 1904 г. тайната подготовка за тази война е основен фокус на неговата политика. Когато е сменен като министър-председател в края на 1905 г., нищо не се е променя. Както ще видим, той е напълно наясно с това.

Германската заплаха като пропаганден фактор, предизвикващ война, има странно развитие. След като войната започва, тя е заменена от пропаганда за германските зверства³⁶⁴, само за да изплува отново от неизвестността, когато Версайският договор от 1919 г. се опита да прехвърли цялата вина за войната върху германците. Никой интелигентен човек в Германия не вярваше в това по това време. Всички знаеха, че подписването на Германия под Версайския договор е било принудено от продължаването и засилването на британската блокада срещу Германския райх срещу глада. Според британски изчисления това следвоенно престъпление е коствало живота на 250 000 германски деца между ноември 1918 г. и юни 1919 г. Те бяха умрели от глад и недохранване.³⁶⁵

През 60-те години на 20 век митът за германската заплаха получава окончателното си формулиране. Германец, вражески свидетел, усъвършенства лъжата за британската заплаха с лъжливите си показания. Именно историкът от Хамбург, Фриц Фишер печели първите си успехи при нацисткия режим.³⁶⁶

После той написва книга с показателното заглавие „Хватка за световна сила“. Книгата представлява самоденацификация под звездите и райетата и британското знаме. Фишер не се свени да подсилва вражеската пропаганда с изфабрикувани факти, като например коронния съвет при кайзер Вилхелм, на който уж е решено нападението срещу съседните държави.³⁶⁷

³⁶³ Nevins: Henry White, S. 257, Übers. durch d. Verf.; einen ersten Hinweis auf dieses Gespräch habe ich bei Walsh: How we planned the Great War, Part IX, gefunden.

³⁶⁴ Анонимен шегаджия, цитирайки цитат от статия в Уикипедия за Фриц Фишер [достъп: 9 февруари 2015 г.], заявява, че въпреки участието си в НСДАП, Фишер не е бил убеден националсоциалист. Предвидимо е, че този „най-важен немски историк“ скоро ще бъде помазан като боец от съпротивата.

³⁶⁵ Според официални британски разследвания на историка Арчибалд Колкуун Бел, завършени през 1921 г., но отпечатани едва през 1937 г. за официално ползване като „Официална история на блокадата“, се посочва следният брой на жертвите: 1914 до 1918 г. - 760 000, от които 300 000 само през 1918 г., плюс 250 000 в периода от примирието до лятото на 1919 г., когато е принудено подписването във Версай.

³⁶⁶ Всъщност, за Военният съвет от 1912 г. Фишер казва, че тогава императора и неговите сатрапи решават да завладеят света. Кларк отхвърля това, позовавайки се на други автори: *Sleepwalkers*, стр. 333 и 560 и сл.

³⁶⁷ Newton: *Darkest Days*, S. 313, Fn. 19–22, in *Sonderheit* Fn. 20.

Какво срамно падение. Триумфът на „Хватката за световна сила“ е съпроводен от един странно трогателен факт: хора, които никога не са чели нито един оригинален германски документ, са писали за Германия и предполагаемото ѝ умишлено подбуждане на война в англо-американските публикации. Има просто обяснение за това: авторите не владеят немски език. Следователно, произведения като „Хватката за световна сила“ са незабавно преведени на английски и след това всичко съществено, което отговаря на този модел, също е преведено на английски. Австралиеца Дъглас Нютън публикува впечатляващ списък със съответните факти през 2014 г.³⁶⁸ и също посочва, че почти всички аргументи за предполагаемата германска предвоенна войнственост, са основани на действия по време на война, а не на действия преди войната. Това е нечестно. Всъщност това е чиста пропаганда. Никой от фантазьорите на световните сили никога не се е опитвал да обясни защо германското ръководство се държи толкова катастрофално аматьорски в седмиците преди избухването на войната. Защо например не използват Седмицата на Кил през лятото на 1914 г., за да заседнат поне десет британски бойни кораба в канал?

Може да си зададем въпроса, защо никой германски държавник не е наелнаемен убиец, за да разстреля главния подстрекател на войната, краля на вестниците и собственик на „Таймс“ лорд Нортклиф. Не можеше да става въпрос за пари, нито за осъзнаването на злата му роля, поне след интервюто му в *Le Matin* през 1907 г.³⁶⁹ Споменавам тази възможност само защото, година след избухването на войната, на вечеря на 23 октомври 1915 г., германският външен министър Готлиб фон Ягов казва на принцеса Блюхер, родена англичанка, която седяла до него: „Няма ли у вас някой, който да иска да застреля лорд Нортклиф? Той е най-лошият враг както на собствената си страна, така и на нашата. Той е по-отговорен за всички сегашни кръвопролития и касапници, от всеки друг в света.“³⁷⁰ Но това е късно, твърде късно прозрение, но не можа да е направено от подстрекател на война в мирно време.³⁷¹

Лъжата за миротворчеството. Лъжата за заплахата е пропагандно допълнена от лъжата за миротворчеството. Тя включва твърдението, че британското правителство, и външен министър сър Едуард Грей, се е борило за поддържане на мира до последния момент. Точно обратното, защото сред малкото хора, избрани от крал Едуард VII, е неговият съименник Едуард Грей, който осъществява искреното желание на английския крал да започне война за унищожение на Германия.³⁷² Административното ядро на тайната военна политика срещу Германия става Комитетът за имперска отбрана (CID),

³⁶⁸ Относно присъствието на британската ескадра в открито море на Седмицата в Кил и отмяната на събитието след убийството на австрийския престолонаследник виж Волф: *Понтийски Пилат*, стр. 284. Относно шпионската мисия на тази британска ескадра на Седмицата в Кил виж Хол: *Чернова на мемоарите*.

³⁶⁹ Вижте доклада на белгийския посланик в Лондон, граф Шарл дьо Лален, до белгийския външен министър, г-н Давиньон, от 24 май 1907 г.; атаките на Нортклиф срещу Германия, докладвани в него, също трябва да са известни на германската дипломация.

³⁷⁰ *Princess Blücher: English Wife*, S. 81, Übers. durch d. Verf.

³⁷¹ Теодор Волф, главен редактор на „*Берлинер Тагеблат*“, е особено пренебрежителен към Ягов. Той цитира бившия канцлер Бюлов без коментар, например „...и този Ягов – той беше най-голямото нещастие и си мислеше, че може да се измъкне за дребни пакости“, цитирано от същия източник: *Wilhelminische Epoche*, стр. 39.

³⁷² Напразно е да се търси кореспонденцията и записите на крал Едуард VII. След смъртта му документите са унищожени, както е заповядал; виж *Blunt: Diaries*, Vol. 2, pp. 325–326. Склонността на Едуард към антигермански интриги не е широко разпространено само от германска страна; белгийският посланик в Берлин, барон Грендъл, докладва няколко пъти в Брюксел по този въпрос; виж например доклада от 5 април 1906 г. в *AA: Belgian Documents*, No. 17. Британските политики, особено тези, близки до краля, категорично не са съгласни с това. Книгата на Фарър „*Англия при Едуард VII*“ е особено проникателна по този спор. Книга, публикувана през 1922 г., е особено зле приета в Англия. Десетилетия по-късно тя преживява удивителен ренесанс чрез няколко преиздания.

основан през 1904 г. Този орган, уж извън партийната политика³⁷³, е трябвало да обмисли и вземе решение за предполагаемо необходимите стъпки за доброто на Англия. Независим от партийната политика означава, накратко че е независим от всякакъв контрол.³⁷⁴ Например през януари 1906 г., либералите постигат убедителна победа на изборите³⁷⁵ с обещанието да се откажат от глобалната война, към която се стремят техните консервативни предшественици.³⁷⁶

Днешният читател пита с разбираемо любопитство кой всъщност е дал правото на тези хора да заобиколят парламента и да предприемат действия, които със сигурност водят до война срещу Германия, война, която същите тези мъже знаят много добре, че английският народ, особено след Бурските войни, не иска. Това ни води до фундаменталния проблем на британската политика и нейната управляваща класа: Англия не е демокрация в смисъла, който се разпространява днес, и дори парламентаризмът, е поставен под съмнение, в най-добрия случай предизвиква неудобство.

Човек от Военноморската разузнавателна служба (NID) на име Морис Ханки скоро е назначен за секретар на CID. Той ръководи и развива военните планове на Англия срещу Германия през следващите 25 години. Той предоставя информация за дейността си в началото на 60-те години на 20 век.³⁷⁷ Но и тук има съществени ограничения по отношение на първичните източници за периода преди 1914 г.: Ханки е писал дневник.³⁷⁸ 450 Но тези записи, като изключим медения месец на автора през 1903/04 г., започват едва на 4 март 1915 г., когато войната вече се води от 8 месеца. Възможно ли е Ханки да води дневника си редовно едва тогава. Но има значителни съмнения, защото, както се очаква, отсъствие на бележките му, съвпадат по период почти точно с отсъствието на протоколите от британския кабинет. Ако някой потърси протоколите за годините от 1910 до 1915 г., ще получи отрицателен отговор от пазителите на архивите на Нейно Величество в Кю³⁷⁹.

Според разказа на Ханки, подготовката за война срещу Германия се е състи от три фази:

- (1) принципна фаза през последните две години на управление на Балфур, 1904/05 г.,
- (2) политическа фаза от 1906 до 1909 г. и
- (3) фаза на изпълнение от август 1909 г. до август 1914 г.

³⁷³ Една от фигурите, дърпащи конците там, е придворният съветник лорд Реджиналд Ешър, който не заема никаква легитимна длъжност, вижте Фъргюсън: *Грешната война*, стр. 57.

³⁷⁴ Министър-председателят Аскуит хладнокръвно очаква това. Едва на 3 август 1914 г. той пише на любовницата си Венеция Стенли, че $\frac{3}{4}$ от партията му се противопоставят на неговия военен курс „на всяка цена“. В мемоарите си той изопачава този пасаж. Вижте Аскуит: *Писма*, стр. 616, преведено от автора.

³⁷⁵ От 670-те места в Камарата на общините, либералите получават 397, консерваторите 156, ирландските националисти 77, а лейбъристите 2 места, вижте www.election.demon.co.uk/genresults [достъп: 02.06.2015]; също в Blunt: *Diaries*, том 2, стр. 124 и сл.

³⁷⁶ Встъпително слово за общите избори през 1906 г. от лидера на либералите Кембъл-Банерман през декември 1905 г., по Neilson: *How Diplomats Make War*, стр. 87.

³⁷⁷ Hankey: *Supreme Command*; ders.: *Government Control*.

³⁷⁸ Архиви на Чърчил: HNKY1. Въпреки това, редица писма на Ханки до съпругата му от въпросния период са оцелели, пак там. HNKY3.

³⁷⁹ Кю (Kew) е район в лондонския квартал Ричмънд на Темза. Там се намира кралски дворец и ботаническа градина. (б. пр.)

Последната фаза на изпълнение започва със съставянето на „Военната книга“ (или по-добре: военен сценарий) – наръчник, който подробно описва кои ведомства трябва да подготвят и след това какви мерки да приложат срещу Германия.³⁸⁰

Описани са детайлите на блокадата срещу Германия, включително необходимите действия срещу неутралните държави, особено Белгия и Нидерландия. Тези две държави са разглеждани като най-важните потенциални създатели на проблеми за успешна икономическа война.

През 1910 г., една година след въвеждането на „Военната книга“³⁸¹, е взето окончателното решение за континенталната война: британските експедиционни сили ще бъдат разположени на северния фланг на френската армия. Тъй като британският флот се противопоставя със своя план за десант на войски в Северна Германия, министър-председателят Аскуит заменя своя военноморски министър през 1912 г. с действащия министър на вътрешните работи и безспорен хардлайнер Уинстън Чърчил. Както ще стане ясно в последните дни на мир, той е един от факторите за решението на Англия да започне война срещу Германия.³⁸²

В мемоарите си министър-председателят Аскуит изобразява нещата така, сякаш Уинстън Чърчил, а не самият той, е въвлякъл Англия във войната с действията си.³⁸³ 454

Той умишлено пропуска да спомене, че е поставил подстрекателя на войната Чърчил на централната позиция на военноморски министър именно за тази цел. Всички вътрешни хора знаят какво означава това и оставят съответните бележки за поколенията.³⁸⁴

Но да се върнем на CID. Златният час на създателя на „Военната книга“ Морис Ханки идва във вторник, 28 юли 1914 г., когато по молба на министър-председателя Аскуит му е позволено да достави „Военната“ книга в кабинета му на Даунинг стрийт 10. Тайните военни мерки на Англия са в ход по план. Ханки двусмислено отбелязва: „Благодарен съм, че правителството не поема никакви рискове.“³⁸⁵

Тъй като в печата не може да се появи и дума за това, че вземащите решения в Англия са решили да започнат война, на Ханки е наредено да издаде заповед за прикриване. Той го прави.

Докато хората в Германия все още мислят как да запазят мира, министър-председателят на Англия вече е във война. В никакъв случай не е целеустремен човек. Имаме първокласен източник за това как се е държал същата вечер: дневникът на съпругата му Марго. След това Аскуит влиза в спалнята им, където тя чете небрежно вечерните вестници, той сяда на леглото, за да я целуне (очевидно достатъчно необичайно, за да е отбелязано) и да ѝ каже, че това, което Комитетът за имперска отбрана обсъжда и решава от две години, сега се случва. „Това означава война!“,

³⁸⁰ Hankey: *Government Control*, S. 26; zu Hankeys herausragender Rolle auch Haldane: *Before the War*, S. 138 (Pdf), im Original S. 185.

³⁸¹ Една от обичайните полуистини се съдържа в мемоарите на отговорния държавен секретар по военните въпроси, Халдейн, който пише, че Военната книга е завършена точно преди избухването на военните действия (вижте Халдейн: *Преди войната*, стр. 138 (PDF). Правилната дата е 4 години по-рано.

³⁸² Морли: *Меморандум за оставка*, стр. 4, според който Чърчил е преследвал влизането във войната с „най-голяма демонична енергия“. Превод от автора.

³⁸³ Asquith: *Memories*, Bd. 2, S. 7.

³⁸⁴ На 26 юли 1914 г. например, министърът на колонии Луис Харкорт безуспешно умолява министър-председателя Аскуит да ограничи Чърчил, вече известен като подстрекател на война (Меморандум, документи на Харкорт, библиотека Бодлиан, Оксфорд). Тази роля е известна и на германската страна; вижте например доклада на германския военноморски аташе Ерих фон Мюлер до кайзер Вилхелм II от 1 декември 1913 г., BA MA: RM5/1093, n.p. (PDF, стр. 178).

³⁸⁵ Brief von Maurice Hankey an seine Frau Adeline vom 29. 07. 1914, Churchill Archives Centre, HNKY3/19.

написва Марго Аскуит в дневника си и на вечеря няма никой на масата им, който да се изненада.³⁸⁶ И този детайл също е част от реалността на CID. Чрез своя секретар Ханки, основателят на CID Балфур, остава здраво свързан в британските военни планове. След като Аскуит става министър-председател, това тайно сътрудничество стана почти формализирано. Възниква вътрешнополитическата гротеска на съвместната работа на правителствения глава и лидерите на опозицията, заедно да надхитрят парламента. Целта им изглежда си струваща цената. Целта е война срещу Германия. Когато възможността се появява през лятото на 1914 г., британската дипломация оказва натиск върху руското ръководство да предизвика европейска война заради австроунгаро-сръбския конфликт след убийството на престолонаследника в Сараево.³⁸⁷

Този натиск е толкова показателен, че или е напълно пропуснат от британската „Бяла книга“ от 5 август 1914 г., или е възпроизведен в цензуриран вид.³⁸⁸

Британският посланик в Санкт Петербург по това време, сър Джордж Бюканън, също е принуден след войната да редактира мемоарите си.³⁸⁹

Също толкова показателна е мобилизацията на британския флот. Тя започна на 27 юли 1914 г. Чърчил пише на жена си на следващия ден: „Всичко клони към катастрофа и колапс. Аз съм заинтересован, готов и щастлив.“³⁹⁰

Тази мобилизация няма за цел да заплаши Германия, както многократно се твърди по-късно³⁹¹, а по-скоро да сигнализира на Франция и Русия, че вече може да започнат. Така е съобщено по дипломатически канали и така е разбрано и в Париж и Санкт Петербург.³⁹²

Тези мерки включват заемането на позициите на британския флот два дни по-късно. Това е чиста демонстрация на война за съюзниците, защото точно на този ден ескадрата от големи кораби, назначени за бреговата отбрана на Франция, се среща в Ламанша с френския президент Раймон Поанкаре, който се връща от официалното си посещение в Русия.³⁹³

Армادات приветства съюзника. При слизането си в Дюнкерк, когато питат капитана на кораба, дали вярва, че войната все още може да бъде избегната, той казва:

³⁸⁶ Доклади от посланик Бюканън до външния министър Грей от 26 и 28 юли 1914 г., Гуч и др.: Британски документи, том 11, № 153, стр. 247. Също така доклад от белгийския посланик в Санкт Петербург от 30 август 1914 г., Белгийски документи № 167.

³⁸⁷ Съответните доказателства могат да бъдат намерени във Fay: Origins, том 1, стр. 5, 9 [PDF версия, стр. 13, 17, 23]. Истинският скандал е, че след това разкритие фалшификатите, които засягат същността на т. нар. военна вина, трябва да са общоизвестни в продължение на 80 години, но дори и днес те се игнорират с каменно мълчание. Натискът на Бюканън е насочен и към Лондон; вижте например доклада от 25 юли 1914 г., Gooch et al.: British Documents, том 11, док. 124.

³⁸⁸ Buchanan: My Mission, 2 Bde.

³⁸⁹ В Op. cit., Vol. 1, p. 100, се съдържа крещящата лъжа, че дипломатическата кореспонденция между Лондон и Санкт Петербург е изцяло съхранена в съответните „Синя и бяла книга“. Тиме, „Мемоари на Бюканън“, p. 56–60, доказва обратното.

³⁹⁰ Churchill: World Crisis, S. 171.

³⁹¹ На 30 юли 1914 г. Грей лъже германския посланик Лихновски, че мобилизация на флота не е проведена и не е предвидена, виж доклад до райхсканцлера от 30 юли 1914 г., AA: Германските документи за избухването на войната, том 2, стр. 163. Декларацията е отменена на 31 юли 1914 г., виж оп. съч., том 3, стр. 4.

³⁹² Агенция Ройтерс от Санкт Петербург, Манчестър Гардиън от 31 юли 1914 г.: „Пътуването на британския флот от Портланд направи огромно впечатление.“ Превод от автора. Впечатлението върху военната група в Лондон е също толкова голямо, виж писмото на адмирал Фишър до Чърчил от 31 юли 1914 г., в което той предава съответната похвала от Артър Балфур, Документи на Чърчил, CHAR 13/28, стр. 21 и след това.

³⁹³ Corbett: Naval Operations, S. 26.

„Да стане това ще е много жалко, защото никога няма да намерим по-благоприятни обстоятелства.“³⁹⁴

Лъжата за Белгия. В началото на август 1914 г. се ражда лъжата, че Великобритания е трябвало да се намеси в европейската война, за да защити Белгия.³⁹⁵ 467 Това е също толкова невярно, колкото се твърди и днес.³⁹⁶ В този случай трябва да споменем, че от 1906 г. Великобритания сключва непрекъснато актуализирано военно споразумение за използване на Белгия като плацдарм за разполагането на британските експедиционни сили в случай на френско-германска война, за да се неутрализира германското настъпление.³⁹⁷ Великобритания няма никакво задължение съгласно международното право, за защитата на белгийския неутралитет.³⁹⁸ 470 „Съмнително е, че която и да е отделна сила-гарант по Договора от 1839 г. е длъжна да поддържа белгийския неутралитет, ако другите се въздържат или му се противопоставят. Кабинетът счита този въпрос за политическо, а не за правно задължение.“³⁹⁹ Така Аскуит казва на английския крал на 29 юли 1914 г. Три дни по-рано той казва в тесен кръг: „Нямаме никакво задължение да им помагаме [на белгийците].“⁴⁰⁰

Няколко дни по-късно, на 6 август 1914 г., Аскуит лъже обществеността с обратното твърдение, за да оправдае изненадващото обявяване на война срещу Германия.⁴⁰¹ Причината е, че господата на Даунинг стрийт № 10 просто търсят претекст, който може да бъде представен като правдоподобна причина за война.

И все пак белгийската афера започна с германския автогол, и едва ли можеше да бъде по-лошо. На 29 юли 1914 г. германският канцлер Теобалд фон Бетман-Холвег представя на британския посланик Гошен своето мнение за евентуален взаимен неутралитет, включително германското обещание да остави териториалната цялост на европейска Франция и Белгия недокосната след конфликт.⁴⁰² С това той официално започва дискусията за Белгия, въпреки че за всеки знаещ е било ясно, че Германия ще премине през Белгия, съгласно плана „Шлифен“.

Два дни по-късно външният министър Грей категорично отхвърля това предложение.⁴⁰³ Но сега Грей насочва британския кабинет, да се използва като повод за войната неприкосновеността на Белгия. Той прави още една изпреварваща крачка. Сякаш наивно пита германския посланик принц Лихновски дали Германия ще декларира ясно, че няма да атакува Франция дори в случай на война. Той естествено

³⁹⁴ Паметна записка на британското правителство от 4 август 1914 г., предадена от английския посланик сър Едуард Гошен следобед в Министерството на външните работи, за запазване неутралитета на Белгия от страна на Германия, АА: Документи за избухването на войната, том 4, стр. 59 и след това.

³⁹⁵ Например, в труда на Макмилан: „Войната“, стр. 564; също и в „Стивънсън: Първата световна война“, стр. 48 и сл.

³⁹⁶ Подробностите излизат наяве в края на 1914 г., след като германските окупационни сили в Брюксел откриват съответните досиета; за откритията на документите вижте АА: *European Politics during the Decade before the War*, passim, и АА: *Aktenstücke zum Kriegeausbruch*, стр. 62–67, като предговор към WTB: *Die amtlich Kriegsdepeschen*, том 1, където споразуменията на Генералния щаб са възпроизведени както в немски превод, така и във факсимилен оригинал (loc. cit., стр. 67–73).

³⁹⁷ Бившият дипломат Уилфрид Блънт пише за тези маневри, които смята за юридически трик, в своите дневници, публикувани през 1918/19 г., виж пак там, *Дневници*, том 2, стр. 432.

³⁹⁸ Цитирано в Asquith: *Letters*, стр. 114. Преведено от автора.

³⁹⁹ Пак там, стр. 114. Превод от автора.

⁴⁰⁰ Речта на Аскуит в Камарата на общините, вижте *Daily Mail*, 7 август 1914 г.

⁴⁰¹ Записка от райхсканцлера от 29 юли 1914 г., АА: Документи за избухването на войната, том 2, стр. 95.

⁴⁰² Устна нота от британския посланик в правителството на Райха от 31 юли 1914 г., АА: Документи за избухването на войната, том 3, стр. 14 и сл.

⁴⁰³ Именно в този дух Грей информира британския посланик в Париж на 1 август 1914 г., Gooch et al.: *British Documents*, Vol. 11, Doc. 426.

очаква отрицателен отговор на този въпрос.⁴⁰⁴ Лихновски обаче обещава това по собствена инициатива от името на Германия. Сякаш това не е достатъчно, канцлерът, външният министър фон Ягов и германският кайзер, повторят обещанието за ненападение три пъти.⁴⁰⁵ Сега Грей трябва да дръпне ръчната спирачка. Той скрива германското обещание от британския кабинет.⁴⁰⁶ Защото само така, Великобритания официално можеше да влезе във войната на 2 август 1914 г.⁴⁰⁷, защото на този ден кабинетът, игнорирайки истинските факти, решава по искане на военноморския министър Чърчил, да разположи британския флот за защита на френското крайбрежие. Франция незабавно получава съответния ангажимент.⁴⁰⁸

Грей заявява следното: „Упълномощен съм да дам уверението, че британският флот ще осигури всякаква възможна защита, в случай че германският флот се появи в Ламанша или Северно море, за да предприеме враждебни действия срещу френското крайбрежие или срещу корабоплаването.“⁴⁰⁹

Грей отбелязва в същия документ, че въпросът трябва да се пази в строга тайна. Франция незабавно се мобилизира.

В този момент изобщо не се говори за германския ултиматум към Белгия.⁴¹⁰ Германия обещава да не атакува Франция, ако Великобритания също остане настрана. Това оптимално гарантира неутралитета на Белгия, ако Грей и компания държат на него, то не го искат, защото търсят повода за обявяване на война. Следователно Грей отново лъже собствения си кабинет.⁴¹¹

Германското правителство отново допуска неразбираема грешка: не прави веднага публично достояние, особено важното германско обещание за ненападение.⁴¹² 485 Когато измамната тактика на Грей излиза наяве няколко дни след обявяването на война от Великобритания, той измисля фантастична история, която се опитва да подкрепи с фалшифицирани документи.⁴¹³

Третият и най-фатален автогол в белгийския случай е отбелязан от германското ръководство чрез нахлуването в страната. Описах подробно тази грешка, която

⁴⁰⁴ Доклад на германския посланик до Министерството на външните работи от 1 август 1914 г., Министерство на външните работи: Документи за избухването на войната, том 3, стр. 66.

⁴⁰⁵ Телеграми от кайзер Вилхелм II до крал Джордж VI, от канцлера до посланика в Лондон, от министъра на външните работи до посланика в Лондон, всички на 1 август 1914 г., AA: Документи за избухването на войната, том 3, стр. 74, 76 и сл.

⁴⁰⁶ Това е решено в много тесен кръг през нощта на 1 срещу 2 август 1914 г., виж Елизабет Халдейн, Дневник от 1 август 1914 г., Документи на Елизабет Халдейн, MSS20240, цитирано тук в Нютон: Най-мрачните дни, стр. 153.

⁴⁰⁷ Loreburn: How the War came, S. 211 f.

⁴⁰⁸ Морли: Меморандум за оставката, стр. 14. Лорд Морли е член на кабинета на Аскуит; меморандумът му за причините за оставката му е публикуван едва след смъртта му.

⁴⁰⁹ Меморандум от Грей до френския посланик на 2 август 1914 г., като меморандум в Gooch et al.: British Documents, том II, док. 487. Преведено от автора.

⁴¹⁰ Указ от Министерството на външните работи до министъра в Брюксел от 2 август 1914 г. за предаване на ултиматума на белгийското правителство до 20,00 ч., с краен срок за отговор 3 август 1914 г., 14,00 ч., Министерство на външните работи: Документи за избухването на войната, том 3, стр. 122 и сл.; Доклади от министъра в Брюксел до Министерството на външните работи относно отговора на белгийското правителство от 3 август 1914 г., цит. съч., том 4, стр. 1, 27–30.

⁴¹¹ Morley: Memorandum on Resignation, S. 13 f.

⁴¹² Едва в речта си в Райхстага на 4 август 1914 г. Бетман-Холвег споменава отхвърлянето на германските предложения от страна на англичаните, Baer: Völkerkrieg, том 1, стр. 43–47, тук стр. 46.

⁴¹³ Британското правителство: Кореспонденция относно европейската криза, Док. 123, очевидно неволно включен в тази Бяла книга на 5 август 1914 г., показва, че Грей и Министерството на външните работи са изопачили действителните събития от предходните дни.

позволява на британците да измислят германската военна вина и да прикрият собственото си решение да започнат войната.⁴¹⁴

Германското нахлуване в Белгия е безценен дар за британската военна група около Аскуит и Грей.⁴¹⁵ „В онези дни не бях пристрастен към молитвите, но доколкото можех, се молах германците да нахлуят в Белгия... Нахлуването в Белгия е изпратено от небето извинение, за да обоснова обявяването на война.“⁴¹⁶ Ето как Франсис Стивънсън обобщава решителните дни в британския кабинет.

Тя се позова на високопоставен източник, защото е секретарка и близка на канцлера Лойд Джордж. Този дар от германското нахлуване все още не изглежда достатъчен за британските военнлюбци. Те добавят фалшива молба за помощ от Белгия.⁴¹⁷ Но преди обявяването на войната от страна на Великобритания, все още липсва такава молба. Молбата на белгийския крал за помощ е отправена едва на обяд на 5 август 1914 г., т.е. след като Великобритания вече е обявява война на Германия.⁴¹⁸

Противно на твърдението на Грей от 3 август, молбата за помощ следователно не може да бъде причината за обявяването на войната.

Лъжата за демокрацията. Лъжата за липсата на демокрацията в Германия, е следната: Във Великобритания, за разлика от Германия, едно демократично легитимно правителство решава да започне война, като се твърди, че едно демократично правителство има по-голямо право да започне войната. Това е абсурдна пропагандна лъжа. Великобритания не може да бъде наречена демокрация, за разлика от Германия, защото в Германия, за разлика от Англия, има всеобщо избирателно право (за мъжете) преди Първата световна война.⁴¹⁹

В действителност, решението за война не е взето от демократичен орган, а е дело на малко малцинство в британския кабинет. Това са министър-председателят Аскуит и министърът на външните работи Грей. Те са подкрепени от военноморския министър Чърчил и след известно колебание, от канцлера Лойд Джордж.⁴²⁰

⁴¹⁴ Roewer: *Kill the Huns*, S. 110–131.

⁴¹⁵ Например, Аскуит в писмо до Венеция Стенли от 4 август 1914 г.: „... получихме новината, че германците са нахлули в Белгия и обявихме на „смелите белгийци“, че ще се наложи да се противопоставят на преминаването им със силата на оръжието. Това опростява нещата...“, пак там: *Писма*, стр. 150.

⁴¹⁶ Stevenson: *Years*, S. 73 f.

⁴¹⁷ Вижте например мемоара на британския посланик в Берлин до Министерството на външните работи от 4 август 1914 г., който се позовава на предполагаема релевантна информация от британския министър на външните работи, Министерство на външните работи: *Документи за избухването на войната*, том 4, стр. 59 и сл.

⁴¹⁸ Вижте също циркуляри от белгийския външен министър до дипломатическите мисии от 5 август 1914 г., номера 43 и 44 от Белгийската „Сива книга“ от 1914 г., които показват, че искането за помощ е отправено едва след като белгийското правителство е било помолено да го направи от Лондон.

⁴¹⁹ Броят на гласовете във Великобритания на общите избори през 1906 г. е бил 7 264 608. Това се е увеличило с приблизително 500 000 гласа на двата избора през 1910 г. (виж www.election.demon.co.uk [достъп: 2 юни 2015 г.]. Според преброяването от 1901 г., постоянното население на Великобритания е било 41 605 220 (виж Brockhaus, 1908, том 8, стр. 350–351). Поради множеството избирателни права, броят на гласовете не е същият като броя на имащите право на глас; последното число е значително по-малко. Следователно е трудно да се определи делът на имащите право на глас спрямо постоянното население. Във всеки случай той е бил значително по-малък от 1/6.

⁴²⁰ В края на юли 1914 г. Лойд Джордж прочита пред кабинета доклад от Министерството на финансите си, който предвижда големи финансови и икономически бедствия, ако войната започне, но прави неочакван обрат, като казва, че самият той не вярва в това, вижте Морли: *Меморандум за оставка*, стр. 5 и след това.

Решението за започване на война никога не е официално обсъждано от кабинета. Съответните протоколи от кабинета са унищожени.⁴²¹

„Секретността от кабинета е унищожена.“⁴²² Така казва лорд Лорбърн. Той е министър в същия кабинет. Той е абсолютно прав. Едва на 11 април 1911 г., точно три години след като Аскуит встъпва в длъжност като министър-председател, Грей информира министър-председателя за тайните споразумения с Франция.⁴²³ До този момент само двама политици – самият Грей и военният министър Халдейн, са наясно с интензивната военна подготовка, които са в ход от 1905 г. насам. Писмото на Грей до Аскуит не оставя място за съмнение. Тази строга изолация остава. Само избрани министри като Чърчил и Лойд Джордж са поканени на отделни заседания на Комитета за имперска отбрана.

Това е действителната основа за предполагаемо демократичното решение на Англия да започне войната. Официалното парламентарно обсъждане е още по-малко подходящо. Когато Грей информира членовете на Камарата на общините на 3 август 1914 г. за дългогодишните военни споразумения с Франция и Русия, които той и Аскуит изрично отричат в продължение на години⁴²⁴, той предизвиква вълнение, но не и организирана парламентарна дискусия. Това също е предотвратено на следващия ден.⁴²⁵ Дори на 4 август 1914 г. не се провежда обсъждане в кабинета за обявяването на война срещу Германия. Вместо това, Аскуит отново се среща с малкото си лоялни последователи късно вечерта за игра на бридж и след това изпраща пратеник до английския крал, който, подпомогнат от двама войнствено настроени членове на Тайния съвет, подписва декларацията, с която обявява, че Великобритания е във война с Германия. Нито един представител, избран от британския електорат, не участва в тези последни процедури.⁴²⁶

Дневникът на бившия дипломат Уилфрид Блънт може да се използва като ориентир. От 30 юни 1914 г. той предоставя ежедневни доказателства за това как този добре информиран човек е подведен от подвеждащите твърдения на хората на Аскуит-Грей. Обявяването на войната е изненада както за него, така и за масите негови сънародници.

⁴²¹ Същата констатация важи и за записите и писмата на крал Едуард VII, виж *Blunt: Diaries*, том 2, стр. 325 и сл.

⁴²² Лорбърн: *Как дойде войната*, цитирано в *Posonby: Falsehood*, S. 18 (pdf).

⁴²³ Писмо от Грей до Аскуит от 16 април 1911 г. Оуен: *Скрита перспектива*, стр. 100.

⁴²⁴ Протоколи от дебатите в британския парламент по въпроса на лорд Хю Сесил и отговора на министър-председателя Аскуит от 10 март 1913 г., въпроса на сър Уилям Байлс и отговора на министър-председателя Аскуит от 24 март 1913 г., *Hansard 1913*, том 50, колона 42 и след това (10 март 1913 г.), *Hansard 1913*, том 50, колона 1316 и след това (24 март 1913 г.), въпроса на г-н Кинг и отговора на сър Едуард Грей от 28 април 1914 г., *Hansard 1914*, том 61, колона 1499 (28 април 1914 г.), въпросите на г-н Кинг и сър Уилям Байлс от 11 юни 1914 г., *Hansard 1914*, том 63, 457 и след това (11 юни 1914 г.); виж също Брентано: *Der Weltkrieg*, стр. 71, преведено на немски там. Първият такъв случай се е случил на 27 ноември 1911 г. Протоколът е отпечатан в *Posonby: Falsehood*, стр. 12 (PDF). Същата констатация важи и за дипломатическите дискусии, като например между консервативния външен министър лорд Лансдаун и германския дипломат граф Метерних през 1905 г., а малко след това и със заместник-държавния секретар сър Томас Сандерсън, доклади от германското посолство в Лондон до канцлера от 28 юни 1905 г. и 9 октомври 1905 г., AA: *Große Politik*, том 20, стр. 636, 663. Новият военен министър, Ричард Халдейн, лъже особено очевидно в началото на 1907 г., виж доклада на германския посланик граф Метерних до канцлера от 31 януари 1907 г., AA: *Große Politik*, том 21, стр. 469; кайзерът отбелязва в полето: „Лъжа“. Последният път, когато Чърчил, Халдейн и Грей лъжат, е през юни 1914 г. на срещата с корабособственика Алберт Балин, който е специално изпратен от германското правителство. вж. *Roewer: Kill the Huns*, стр. 75–77 с допълнителни препратки.

⁴²⁵ Действията на Грей и парламентарният дебат са представени подробно и в правилната хронология в „Нютон: Най-мрачните дни“, стр. 223–248.

⁴²⁶ *Newton: Darkest Days*, S. 274–278.

С това обявяване на война, за което обществеността научава на 5 август 1914 г., завършва текстът на дневника, публикуван през 1919 г.⁴²⁷ Това е записът под същата дата. Но не е цялата истина, защото е пропуснато следното: „И така, ето ни сблъскваме се с последствията от инатливостта на Грей... За кого воюваме? За Русия, тиранина на Полша, Финландия, Персия и цяла Северна Азия. За Франция, нашия хищнически съюзник в Северна Африка, и накрая за Белгия с нейното срамно конгоанско владичество.“⁴²⁸ Блът е възнамерявал военният му дневник да бъде публикуван посмъртно.⁴²⁹ Но това така и не се случи.

Към авантюристичния ход на обявяването на война от Англия, има гротескна подробност свързана с германският посланик Лихновски.⁴³⁰

Той получава паспортите вечерта на 4 август 1914 г. с мотива, че Германия е обявила война на Великобритания. Читателят е изумен, но е прочел съвсем правилно. Написаното не съответства на фактите, но отразява идеално желанията на Министерството на външните работи. Там се предполага, че след предишните провокации и откритата реч за войната, на външния министър Грей на 3 август 1914 г. Германия няма друг избор, освен да обяви война на Англия, след Русия и Франция. Но това не се случва. Сега поддръжниците на войната в Британското външно министерство с в недоумение. Не само че трябва сами да обявят военно положение, но и бързо да съставят удобния, но вече фатален документ в отговор на предполагаемо обявяване на война от Германия.

Харолд Никълсън, синът на държавния служител, е изпратен през нощта. Той прави както му беше казано. Той носи на баща си добрата новина, че германският посланик не само е приел новия документ без протест, но и с готовност е предал компрометирания стар документ, който очевидно дори не е чел. Германецът няма представа как отново е заблуден и какво оръжие държи без съгласието си и отново го дава без нужда. Наивният Лихновски е мечтаният избор за британците.⁴³¹

Резултат и последици. Ето как Великобритания влиза във войната и ето как войната се превръща в Световна война, която никога нямаше да избухне без целенасочените действия на британската военна клика. Всички противоположни разкази се основават на купчина укривателства и лъжи. Както бившият първи морски лорд Джаки Фишър пише по своя драстичен начин малко след войната: „Нацията беше водена във война от илюзии.“⁴³² Лъжите, създадени от тези илюзии, са упорити. Те са се запазили и до днес.⁴³³

⁴²⁷ Blunt: *Diaries*, Bd. 2, S. 428–431 (Tgb. 30. 6. bis 5. 8. 1914).

⁴²⁸ Blunt: Tgb. 5. 8. 1914, Winfrid Scarven Blunt Papers: diesen Hinweis verdanke ich Newton: *Darkest Days*, S. 319.

⁴²⁹ Blunt: *Diaries*, Bd. 2, S. 431.

⁴³⁰ Wolff: *Pontius Pilatus*, S. 374 f.; същата история, от британска гледна точка, е много подобна, вж. Никълсън: *Nicolson: Portrait*, S. 423–425.

⁴³¹ Ролята на Лихновски е изобразена особено драстично в Англия. В дневниците си, том 2, бившият британски дипломат многократно нарича Лихновски, когото смята за антигермански настроен, поляк; още по-драстично, Jellicoe: *Game*, стр. 93, 105: „глупак“. На заседанието на кабинета от 2 август 1914 г., на което Грей измама британския кабинет, той използва изявления на германския посланик („Лихновски вярва, че правителството му е полудяло“), за да подхрани антигерманската си пропаганда; виж *Harcourt: Papers*, преведено от автора. Само в съвременната немска историография поведението на Лихновски получава необмислена похвала; виж например John C. Röhl: *Biographical Sketch*, в: www.deutsche-biographie.de/sfz51034.html [Достъп: 28 юни 2014 г.].

⁴³² Fisher: *London Magazine*, 1/1920, im Original: »The Nation was fooled into the War«.

⁴³³ Такъв е случаят с оксфордския историк и официален биограф на Чърчил сър Мартин Гилбърт (1936–2015) в неговата шесттомна „История на 20-ти век“, публикувана от 1997 г. нататък, том 1, стр. 640. Това е само един от безбройните примери, в които пропагандата за Световна война продължава като историография.

Разрушителната политика на Британската империя в Близкия изток

Петер Хайзенко

„Доброто никога не може да произлезе от лъжи и насилие.“ Махатма Ганди

Първото ми посещение в Израел беше запомнящо се преживяване за мен. Беше през 1976 г. и аз бях само на 24 години. Оказа се съдбовно, че завързах разговор с възрастен евреин в един ресторант в Тел Авив. По време на интересния разговор той ме изуми с твърдението, че евреите и германците всъщност трябва да са най-добри приятели. С моите познания по история, които до този момент имах от гимназиалния курс в Германия, бях донякъде смутен. Не можах да го разбера, когато той ми обясни, че ние, германците, и евреите, сме станали жертви на имперската политика на Британската империя. Тъй като събеседникът ми беше интелигентен, с широка обща култура, запомних неговото твърдение. Оттогава съм пътувал почти по целия свят и съм имал възможността да водя още много разговори, които все повече противоречаха с познанията ми по история от гимназията. Но минаха десетилетия, преди да ми стане ясен пълният обхват на коварните стратегии на Британската империя. Сега ще се спра само на Израел и Близкия изток, именно защото условията там са от глобално политическо значение. За да бъде ясен: враждебността между евреи и араби, всъщност привидно неутолимата омраза, не е нито естествена, нито божествено предопределена. Тя е създадена умишлено по геополитически причини и продължава да служи на англосаксонската политика за власт и петрол и до днес. Най-общо казано, трябва да се каже, че английската политика винаги е била изключително ориентирана към имперските колониални цели на Англия. Англия никога не се е чувствала обвързана от собствените си обещания. Англия никога не се е страхувала да използва пирати и други авантюристи за постигане на политическите си цели или от извършването на такива действия сама. Само си помислете за Франсис Дрейк, кръвожадният карибски пират, който по-късно е посветен в рицарство като сър Франсис Дрейк.

Политиката на Англия многократно е водила до загиването на голям брой хора в страните подчинени на Британската империя, независимо дали е чрез насилие или глад. Само в Индия повече от 50 милиона души са умрели от глад по време на няколкото гладни периода, за времето на английско управление в продължение на 300 години.

Съответните английски доклади, естествено, посочват, че те не са могли да бъдат предотвратени поради административни проблеми. Архивите на търговски компании обаче показват, че износът на храни от Индия е продължил с неотслабваща сила дори по време на глада. Навсякъде, където са били откривани природни ресурси или други богатства, Англия винаги ги е завладявала, обикновено с оръжие. Например контролът върху нефтените кладенци в Мосул е следствие от войната срещу Германия, а малко преди това най-яркият пример е завладяването на Оранжевата свободна държава в Южна Африка, където наскоро са открити огромни находища на злато и диаманти.⁴³⁴

Англия винаги е променяла съюзите си толкова бързо, колкото е изисквала текущата политика. През 20-ти век общата ситуация се променя донякъде. Новите комуникационни технологии позволяват обмен на информация по целия свят в рамките на минути. Пробуждащият се либерален световен печат информира критично световната общественост за политическите събития. Това се случва бързо и вече не е възможно да се прикриват завладяващи действия в пиратски стил от съвременната критика, като се прикриват в миналото. Имперската английска политика все по-често

⁴³⁴ Bossenbroek, Martin: *Tod am Kap*, 2016.

прибягва до интриги и измами, за да избегне заклеяването като агресор от световната общественост. Англичаните усвояват този метод до съвършенство.

Те имат и друго предимство: контролират голяма част от международния печат. Това им позволи многократно да прехвърлят вината за кризи и войни, които обслужват само техните интереси, върху другите.

Едва много по-късно, например днес, е възможно да се разкрие последователна линия в английското политическо поведение. За съжаление, обширният контрол върху медиите все още позволява широката общественост да бъде заблуждавана сега от САЩ. Методът е същият: нарочно се обвинява политическия опонент точно в това, което самият извършител е подбудил и извършил.⁴³⁵

Положението не е по-различно и в Палестина. Англия предизвика еврейско-арабския конфликт, като дава обещания на арабите, които не спазва. Англия призовава арабите да заемат безкомпромисна позиция спрямо евреите, като създава трагичната ситуация, която днес наблюдаваме в Близкия изток.⁴³⁶

Този модел може да се наблюдава и в другите големи конфликти на 20-ти век. Преди избухването на Първата световна война Англия призовава Сърбия и Русия да заемат безкомпромисна позиция спрямо Германия. Така Англия осуетява деескалацията на напрежението и войната става неизбежна. Същото се случва и с Полша през 1939 г. Вместо да повлияе на Полша да спазва договорите и да търси разумен компромис, Англия подкрепя Полша в крайна сметка да провокира Германия, докато войната става неизбежна. И тук Англия впоследствие се отказва от обещанията си към Полша. Не бива да се пренебрегва и фактът, че политиката на Англия спрямо застрашените източноевропейски евреи по време на III райх може да се опише само като катастрофална. Най-малкото, тя не прави нищо, за да помогне за спасяването дори на някои от тях.

През 1944 г. Хайнрих Химлер предлага на Англия мирни преговори. Това предложение включва, наред с други неща, обещанието да се позволи на 100 000 унгарски евреи да напуснат Унгария и да се отправят към Палестина в замяна на доставката на 10 000 камиона.⁴³⁷ Това обещание не е обвързано с успешни мирни преговори. Въпреки това Англия категорично отказва. Дори не е договорено спасяването на унгарските евреи. Считам за основателно да заявя, че за Англия през 1944 г. животът на 10 000 евреи очевидно не е струвал и 1 камион. В същото време Англия е снабдява с камиони Сталин, който не е особено снизходителен към евреите. В този контекст е без значение кой е създал ситуацията и как е направил възможно такова недостойно, абсурдно предложение.

Но нека започнем отначало. До 1917 г. цари мир между араби и евреи. Навсякъде. Въпреки че в ислямските страни съществува т. нар. „законодателство за зимми“, то не се е прилагало специално за евреите, а за всички немюсюлмански групи от населението. „Законодателството за зимми“ е постановявало, че в страни, управлявани по шериата, на невериците се предоставя само отменимо право на живот в замяна на плащане на годишен данък. Под европейския натиск или поради колонизацията, „законодателството за зимми“ е премахнато в Османската империя в средата на 19 век. То е облекчено и в други арабски държави през 20-ти век.

Във всички арабски държави е имало големи еврейски общности, които са възприемани благосклонно като актив за страните и са допринесли значително за техния просперитет. Всички евреи в този регион са сефарди и съответно са признати от арабите за семитски братя. Палестина е малко изключение. Още през 19-ти век

⁴³⁵ Walter/Bührer/Stachelbeck (Hg.): *Imperialkriege von 1500 bis heute*, 2011.

⁴³⁶ Wolffsohn: *Wem gehört das Heilige Land?*, 2002.

⁴³⁷ Документален филм по NTV от 7 август 2007 г., 1:00 ч.

ашкеназките евреи започват да се заселват в Палестина, за да избягат от погромите и дискриминацията в източноевропейските страни. До 1917 г. те живеят мирно редом с местното население. Проблемите започват, когато англичаните завземат властта над арабските страни след разпадането на Османската империя. През това време ционизмът придобива ново значение. Корените му се проследяват до началото на II хилядолетие. Ционизмът е по-скоро романтична мечта и в никакъв случай не преследва империалистически идеи от какъвто и да е вид. Това е копнежът на религиозната общност, разпръсната по целия свят, за обща родина. Членовете на тази общност, които живеят интегрирани в страни, където са напълно свободни и не са подложени на дискриминация, са доста скептични към идеите за ционизъм.

Дори Теодор Херцел не изразява нищо агресивно или империалистическо в изявленията си. В Англия ционистката идея е подкрепена от висшата политика в края на 19 век и нейната посока също е повлияна.⁴³⁸

„Декларацията на Балфур“ от 2 ноември 1917 г. е логичното следствие от това. Подвеждащото име „на Балфур“ вече поставя началото на поредица от измами и нарушени обещания от страна на англичаните. Мозъкът зад „Декларацията на Балфур“ не е лорд Балфур, а лорд Милнър. Лорд Милнър е известен като английски пресмагнат. Той притежава лондонския вестник „Таймс“. Той е бил близък приятел и „брат по ложата“ на сър Сесил Роудс и лорд Лайънъл Уолтър Ротшилд.

Декларацията на Балфур първоначално е била написана като на писмо, което Балфур, министърът на външните работи на Великобритания, изпраща до Ротшилд. Ето съдържанието на това писмо:

„Уважаеми лорд Ротшилд, много се радвам да Ви предам, от името на правителството на Негово Величество, следната декларация за съчувствие към еврейско-ционистките стремежи, която е представена и одобрена от кабинета: Правителството на Негово Величество гледа благосклонно на създаването в Палестина на национален дом за еврейския народ и ще положи всички усилия, за да улесни постигането на тази цел, като се разбира, че не трябва да се прави нищо, което да накърни гражданските и религиозните права на съществуващите нееврейски общности в Палестина или правата и политическия статус на евреите в други страни. Ще Ви бъда задължен, ако доведете тази декларация до знанието на Световната ционистка организация.

С уважение, Артър Балфур“

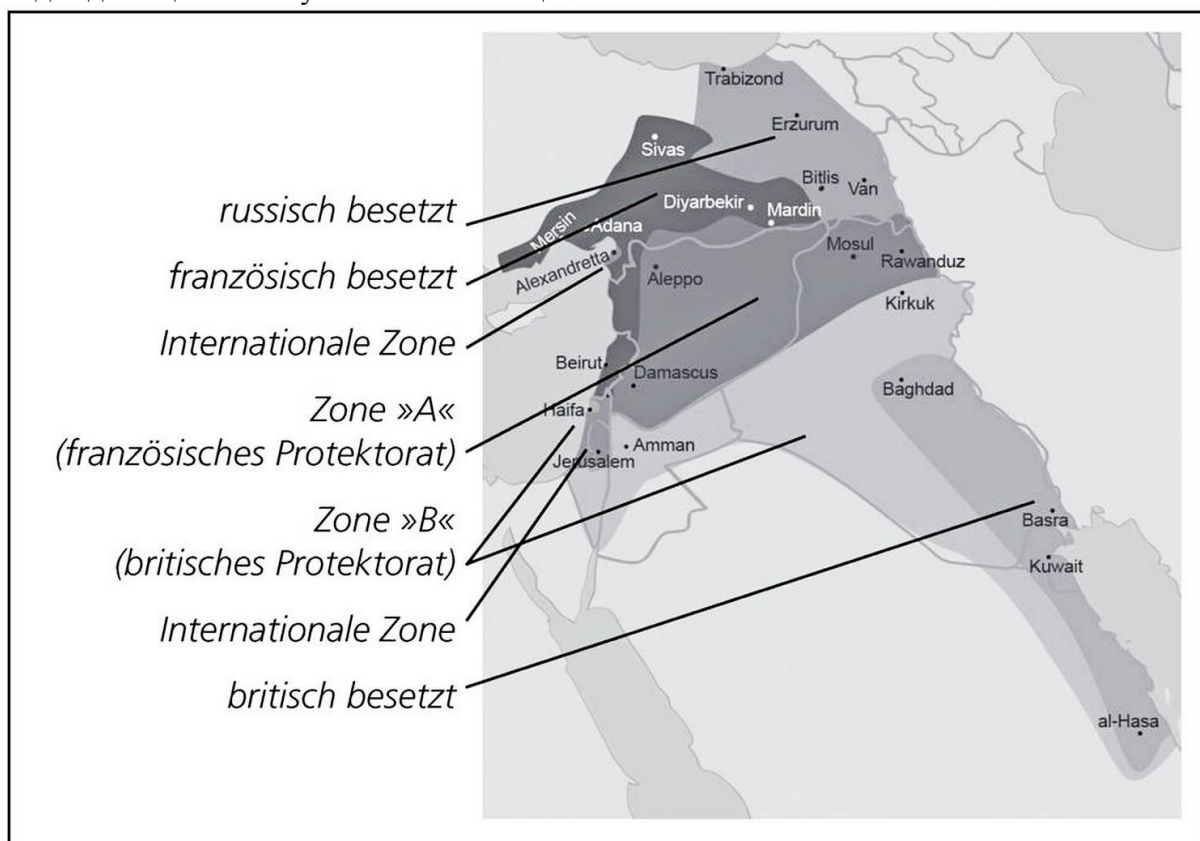
Последващите събития показват, че тази декларация не струва хартията, на която е написана. Англия не се придържа към нищо, абсолютно нищо, което съответства на духа на декларацията.

Всичко започва с две различни версии на една и съща декларация, предадени на ционистите и арабите. На арабите са дадени и устни уверения, които диаметрално противоречат на тези, дадени на ционистите. От днешна гледна точка, като се има предвид настоящата ситуация, сред историците е широко разпространено мнението, че най-късно след 1917 г. арабско-еврейският конфликт е подстрекаван или дори ускоряван от САЩ. И до днес той служи за дестабилизиране на арабския регион в подкрепа на геостратегическите цели на Англия, подкрепяни от САЩ.

Декларацията на Балфур се ръководи от следните британски интереси: Целта на военната политика е да се спечелят еврейските общности по целия свят за каузата на

⁴³⁸ Kagan: Der Ruf aus Wien, 2002.

Съюзниците срещу Германския райх. Ционистите трябва да възложат всичките си надежди изцяло на каузата на Съюзниците и особено на Англия.

Разделяне на Близкия изток съгласно споразумението Сайкс-Пико-Сазонов⁴³⁹

От геостратегическа гледна точка Англия иска да се утвърди като гарант на еврейската национална родина, в близост да Суецкия канал. Палестина, отворена към Запада, е трябвало да установи сухопътната връзка между британски Египет и бъдещата британска Месопотамия. Никоя друга сила не трябва да бъде допусната да се намесва. Споразумението Сайкс-Пико от 16 май 1916 г. с Франция също трябва да бъде преразгледано и да се постигне изключителен британски контрол над Палестина.⁴⁴⁰

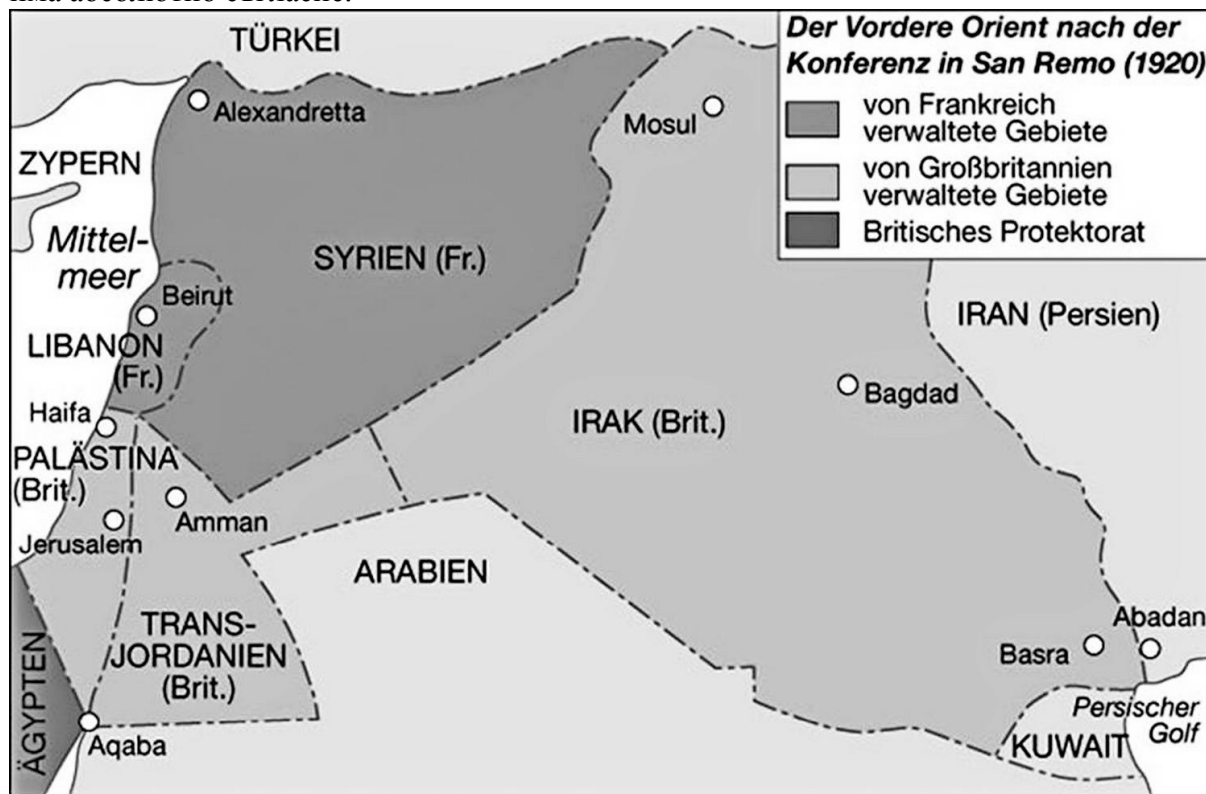
Разглеждайки днешните конфликтни зони в Близкия изток, се забелязват ясни паралели с геостратегическите интереси по онова време: Желаното от британците управление над Палестина е представено на световната общественост като форма на подкрепа за правото на самоопределение на една потисната нация, каквато е еврейската. Еврейските ционистки представители, сред които са Хаим Вайцман, Нахум Соколов и Менахем Усичкин, следват много умерена линия. Те искат умерена емиграция и право на собствено административно управление и училища. Отделната държава все още не е сред исканията им по това време. Това става необходимо по-късно, след като ситуацията ескалира до непоносимост.

Арабите първоначално са приятелски настроени към еврейската емиграция. Това се променя едва след като става известно, че има различни версии на „Декларацията на Балфур“ и планираната измама става очевидна.

⁴³⁹ <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bb/Sykes-Picot.svg/800px-Sykes-Picot.svg.png>

⁴⁴⁰ Hourani: Die Geschichte der arabischen Völker, 1997, S. 389 f. <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bb/Sykes-Picot.svg/800px-Sykes-Picot.svg.png>

Дотогава преговорите между ционистите и арабите са приятелски настроени и се характеризират с взаимно разбирателство. Те водят до т. нар. „Споразумение Фейсал-Вайцман“, сключено на 3 януари 1919 г. Крал Фейсал I е крал на Сирия, чиито владения по това време включват и Палестина. Споразумение формулира приятелско сътрудничество между араби и евреи в Палестина и има за цел независимостта на Сирия. Британското управление над региона трябва да бъде прекратено с помощта на евреите. Крал Файсал заявява в меморандум: „Евреите са много близки с арабите по кръвна линия и няма сблъсък на интереси между двата народа. По същество между нас има абсолютно съгласие.“

Положението в Близкия изток след конференцията в Сан Ремо 1920 г.⁴⁴¹

В писмо до професор Феликс Франкфуртер, виден американски ционист, той пише: „Ще приветстваме топло евреите в родината им [...]. Еврейското движение е национално, а не империалистическо, и има място за всички т нас в Сирия. Да, аз съм на мнение, че никой не може да постигне истински успех без другия.“

Въпреки че изявленията на Бен-Гурион са направени 20 години по-късно, смятам за важно да ги противопоставя на тези на Фейсал, защото те показват колко радикализирани са нагласите на някога умерените ционисти от британската политика:

„Сигурен съм, че ще се заселим и във всички останали части на земята [Палестина], независимо дали чрез споразумение и взаимно разбирателство с нашите арабски съседи, или по някакъв друг начин. Засега създаваме еврейска държава, дори и тя да не обхваща цялата страна. Останалото ще дойде с течение на времето. Трябва да

⁴⁴¹ <http://www.bpb.de/cache/images/3/44973-3x2-galerie.jpg?0303A>.

дойде.⁴⁴² „Аз съм за насилственото преселване [на арабското население]. Не виждам нищо неморално в това.“⁴⁴³

Всички споразумения между Фейсал и ционистите се основават на британското обещание да предоставят независимост на Сирия. Това обещание е направено от Англия на Сирия по време на войната с Османската империя, за да привлече сирийците срещу османците. Това обещание не е спазено от англичаните и затова споразумението Фейсал-Вайцман никога не влиза в сила. Твърде малко внимание се обръща на това споразумение, въпреки че то доказва, че по това време еврейските и арабските интереси не са били фундаментално враждебни един към друг.

До лятото на 1919 г. сирийците осъзнават двуличието на „Декларацията на Балфур“ и неспазването на английското обещание за независимост и коренно променят отношението си. Вече няма основа за доверие и сирийците незабавно отхвърлят всякаква по-нататъшна емиграция на евреи.

Англия засилва напрежението в цялата работа, като назначава евреина сър Хърбърт Самуел за британски върховен комисар за Палестина през 1920 г. Самуел не прави нищо, което да съответства на официалния му мандат. Трябва да се предположи, че Самуел действа в съгласие с британското правителство, защото не е освободен от задълженията си. Може да се предположи, че Самуел, като евреин е особено загрижен за интересите на евреите в Палестина. Но това не е така. Той не прави нищо, за да успокои ситуацията в Палестина. Напротив, той допуска по-нататъшна емиграция на евреите против волята на Сирия и не инструктира своите служители да действат в съответствие с „Декларацията на Балфур“. Това бързо води, още през април 1920 г., до първите погроми в Йерусалим, които ще продължат година по-късно в Яфа.

Нито арабската полиция, нито британският мандат се намесват, за да предотвратят взаимното избиване. Англия съставя Бялата книга за бунтовете и впоследствие разрешава на евреите да носят оръжие. Това създава конфликтна ситуация, и въоръжени евреи и араби се изправят един срещу друг. Но сър Хърбърт Самуел далеч не е приключил. Едновременно с въоръжаването на евреите, Англия снабдява Сирия с оръжия, за да подкрепя сирийско въстание срещу Франция. Английските политици са наясно, че рано или късно това оръжие ще бъде използвано срещу евреите в Палестина. За да гарантира, че това ще се случи, Самуел назначава напълно неподходящия екстремист Хаджи Амин ал-Хусейни за велик мюфтия на Йерусалим през 1921 г. Това става въпреки изричното противопоставяне на Висшия мюсюлмански съвет, който смята Хусейни за мошеник и необразован човек. Хусейни е познат за англичаните и те не могат да се оправдаят, че са действали небрежно. Знаейки кой е Хусейни, става ясно, че те действат умишлено. Хусейни е арестуван от англичаните през 1920 г. и осъден на 15 години каторга. Като антиционист и фанатичен арабски националист, той се отличава по време на предходните погроми. Англичаните не само позволяват на Хусейни да избяга, но и му позволяват да се завърне в Йерусалим само година по-късно. Забележително е, че малко след това Самуил назначи този човек, който все още беше осъден на 15 години тежък труд, за велик мюфтия на Йерусалим. Нещо повече, Хусейни по никакъв начин не е компетентен за този пост. Само на 26 години той е най-младият велик мюфтия на всички времена и няма необходимото религиозно обучение за толкова висок пост. Единственото нещо, което Хусейни може да гарантира, са фанатичните му действия срещу еврейското население. В това отношение той не разочарова британците. Още през 1922 г. отново започват погроми, като жертвите са над 100. Хусейни изиграва ключовата роля в организирането

⁴⁴² David Ben-Gurion an seinen Sohn Amos (1937, Shlaim: *The Iron Wall*, 2000, S. 21).

⁴⁴³ David Ben-Gurion vor der Exekutive der Jewish Agency (12. Juni 1938, Pappé: *The Ethnic cleansing of Palestine*, 2007, »Preface«).

и изпълнението им. Отново е изготвен „разследващ доклад“ (Бяла книга), който ясно обвинява арабите за безредиците. Въпреки това британците само съветват евреите да проявяват особено уважение към правата и религиозните обичаи на арабите. В същото време британците толерират формирането на въоръжената организация за защита на евреите „Хагана“, чиито основатели са арестувани през 1920 г.

През 1922 г. САЩ също обявяват интересите си в региона. Оттогава нататък те подкрепят британската политика в Арабия. Тези съвместни усилия за дестабилизиране на региона дават плодове през 1926 г.: Великобритания, Франция и САЩ грабителски разделят Иракската петролна компания. Англия взема 52,5%, Франция и САЩ – по 21,25%. На иракчаните е позволено да запазят само 5%.

Остава напълно неясно с какво право вършат това, освен с правото на най-силния. Едно е сигурно обаче: В стабилна политическа среда този грабеж не може да се осъществи. Англия се страхува дълбоко от създаването на еврейско-арабска държава в Близкия изток. От самото начало, от около 1917 г., възможността за еврейско-арабска държава със сигурност е реална и в никакъв случай не е пресилена. Саудитска Арабия е моделът за това. Ако погледнете атлас от 1900 г., ще забележите, че Арабският полуостров няма определени граници. Те се простират чак до Турция. Целият Арабски полуостров принадлежи на Османската империя, включително Палестина. На изток е Иран, а на запад Египет. Това е било всичко. Няколко малки емирства се намират на източния бряг, но те нямат определени граници. Това са: Кувейт, Бахрейн, Доха, Абу Даби, Дубай, Шарджа, Фуджейра и Оман. На юг е неопределената зона на заселване на йеменците. Тъй като Арабският полуостров се състои почти изцяло от пустиня, просто не е имало нужда малкото жители да определят граници. Пустинята надеждно ги разделяла. През 1902 г. бедуинският принц на име Ибн Сауд решава да завладее полуострова за себе си. Той го прави с убеждението за божествен мандат: той е набожен вахабит и иска да постави светите места на Мека и Медина под контрола на вахабитите.

Турците също са били мюсюлмани, но в неговите очи вярата им е покварена и корумпирана. По днешните стандарти Ибн Сауд е фундаменталистки ислямист. Но той води умела политика съчетавайки насилие с дипломация. Въпреки това предпочита дипломатията. Той пътува из страната с хората си и е сключвал съюзи. В харема му има стотици жени от племената, които посещава.

Като набожен вахабит, Ибн Сауд има право само на четири съпруги едновременно. Така че винаги се развежда с едната, преди да тръгне. Така винаги има свободно място за нова и скрепя съюзите чрез брак. При всяка следваща обиколка той се е развежда с поредната жена, за да се върне с нова. Това не се смята за обида за разведената жена, или за племето към което тя принадлежи. Напротив, в ислямския свят жените стават по-желани за всички мъже ако са имали връзка с високопоставен човек. Така Ибн Сауд има официално 263 сина, а дъщерите му никой не е преброил. Османците не приемат благосклонно дейността на Ибн Сауд и а се опитват да го спрат. Но не успяват. Допускат грешката да контролират Арабия изцяло чрез морските пътища. Гарнизоните им са сведени до минимум или дори напълно изоставени. Това затруднява бързо военно смазване на войските на Ибн Сауд. Военните действия в пустинята са трудно осъществими. Те са възможни само през зимните месеци. През лятото е твърде горещо и хората оцеляват в оазисите. С настъпването на есента военните сблъсъци се възобновяват.

Ибн Сауд непрекъснато разширяваше зоната на влиянието си. В крайна сметка обаче той щеше да се провали, ако не беше Първата световна война. Османците започват да строят железопътни линии на Арабския полуостров. Жп-линия до Мека и Медина вече е завършена през 1906 г. с германска помощ, а Багдадската железница

напредва бързо. С тези съвременни транспортни средства османците могат да превозват войски и провизии. Ибн Сауд няма как да ги спре. Но така и не се стигна до това. С унищожаването на Османската империя от британците, нищо не пречи на пътя на Ибн Сауд. Никой не може да го спре да установи държавата си до 1920 г., която днес познаваме като Саудитска Арабия.

Не бива да пропускам една пикантна бележка под линия в историята: Ибн Сауд е почти победен от турците. Не с оръжие, а с чревни инфекции. Поради лошата хигиена болестта се разпространява сред войските на Ибн Сауд оставяйки го в безизходица с дни и седмици.

Ибн Сауд е подкрепян от Англия от самото начало със средства и оръжия. Примерът на Саудитска Арабия през 1917 г. показва, че създаването на независима държава, простираща се от Персия до Средиземно море, не е утопична идея, а по-скоро сериозна възможност. Вакуумът, създаден с края на Османската империя, на практика води до това. Тази държава с размер на империя би притежавала огромно богатство и ще се превърне във водеща сила не само в региона, но и в световен мащаб. Тя ще контролира най-големите известни петролни запаси в света, и плодородните райони на Месопотамия и Средиземноморското крайбрежие, ще осигурят просперитет на населението ѝ.

За да се осъществи всичко това, емиграцията на европейските евреи е абсолютно необходима. Те ще донесат своите съвременни знания и умения в младата империя, като помогнат на живеещият все още в средновековния регион, да направи свой собствен независим скок в модерната епоха.

Това съображение ясно показва какво има предвид сирийският крал Фейсал, когато търси приятелското партньорство с евреите и приветства емиграцията им в земите си. Арабските владетели в никакъв случай не са необразовани хора. Те са учили не само в Константинопол, но и в европейските университети, особено в Лондон. Следователно, в никакъв случай не бива да се предполага, че подобни съображения и планове са извън обсега на интелектуалния капацитет на арабите. Ционисткото движение разполага с достатъчно умерени, интелигентни умове, чиято далновидност със сигурност не изключва подобно развитие.

Вековният опит на евреите да живеят заедно с други народи улеснява намирането на начин на действие за обединяването на евреи и араби в обща държава без търкания.

Те споделят общи свети места, а ислямът признава Стария завет за фундаментален. Но да разгледаме въпроса от гледна точка на Англия.

Арабска империя от този вид е най-голямото възможно бедствие за Британската империя. Не само владетелите на острова в Северния Атлантис ще бъдат лишени от контрола над нефтените находища, които току-що са откраднали от германците, но и пътят до техните колонии в Тихия океан през Суецкия канал вече нямаше да бъде сигурен. Освен иракските и кувейтските нефтени находища, по това време все още не са открити другите находища. Загубата на контрола над този жизненоважен стратегически актив е неприемлива. Към това се добавя и страхът на англичаните, че евреите ще играят водеща роля в такава държава.

Една независима еврейско-арабска империя вече не може да се третира по същия начин като отделните, корумпирани, дребни арабски емири. Но не бива да се забравя Багдадската железница. Тя е една от основна причина за избухването на Първата световна война и е почти завършена. Тя свързва Арабската империя с Берлин. Директният транспорт на петрол от Мосул до Германия става възможен по естествен и превъзходен маршрут, който е недостъпен за никоя морска сила. Обратно снабдяването на Арабската империя с промишлени стоки от Германия също ще става директно.

Така, един германско-арабско-еврейски съюз е най-вероятният от всички възможни развития. Една голяма арабско-еврейска империя ще насърчи германските евреи да мигрират там, да участват в огромния икономически бум и същевременно да се наслаждават на чувството, че имат своя собствена родина. Това оставя Англия в неблагоприятната ситуация, заради която тя започва Първата световна война. И тя трябва да го предотврати на всяка цена.

За пореден път евреите са експлоатирани за целите на други народи и пострадаха ужасно. Англия умишлено разрушава мирът и приятелството между евреи и араби в полза на своите геостратегически цели. Това прави толкова старателно, че днес е невъзможно да се постигне мир, или още по-малко, приятелство и сътрудничество, между евреи и араби.

Убийствата и терорът на Израел, на които сме свидетели ежедневно, са пряко следствие от политиката на Англия след Първата световна война. Шансовете за еврейско-арабската симбиоза и сътрудничество тогава са били напълно реална възможност. И само масивно чуждестранно влияние би могло да го предотврати.

Така, че политиката на Англия в Палестина и Арабия трябва да бъде разгледана. Само така можем да разберем онова, което днес изглежда неразбираемо. Това прави разбираем и отказа на Англия да позволи на евреите, които Хитлер възнамерява да изгони от Райха, да се заселят в Палестина. И тук стигам до един деликатен момент.

В Третия райх от самото начало не се говори за „Окончателното решение“ - систематичното убийство на евреите. По-скоро те трябва да бъдат изгонени от Германия. Но проблемът е, че никой не е склонен да приеме евреите, които са събрани по ужасяващ, нечовешки начин от „юнаците“ на Хитлер. Британците им отказват достъп до Палестина.

Дори през 1944 г., когато съюзниците със сигурност са знаели за ужасите в концлагерите, британците не само приемат емиграцията на 100 000 евреи от Унгария, но активно я забраняват. Така Британия е виновна за това, че не предоставя помощ. Например ако съществуваше една еврейско-арабска държава, тя щеше да приюти всички евреи застрашени от геноцида на Хитлер, предоставяйки на всички германски евреи нов дом.

Като паралел може да посочим, че отявленият мразец евреите Хусеини, е издигнат изцяло от Англия, трябва да признаем, че също мразещият евреите Хитлер, идва на власт само с масивната подкрепа от англо-американския капитал.

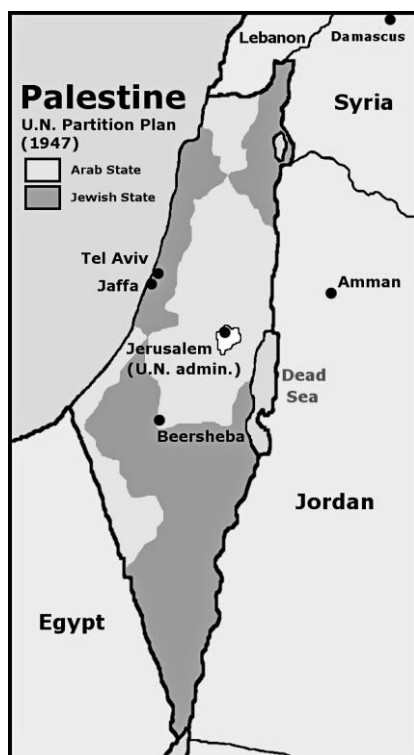
За забраната на еврейската емиграция в Палестина, британците по-късно се оправдават, че политическата ситуация в Палестина не позволява мащабно заселване. Това напълно игнорира факта, че самите британци създава тази ситуация.⁴⁴⁴

По-нататъшното развитие на събитията в Палестина прави неизбежно евреите да поемат контрола. Това води до насилственото основаване на Държавата Израел, провъзгласена на 14 май 1948 г. Предходната година в Сирия и другаде стават жестоки погроми, с много еврейски жертви. Сега най-накрая трябвало да се създаде безопасно убежище на преследваните евреи. Но това окончателно циментира разрива между евреи и араби.

Основателите на Държавата Израел се придържат към всички резолюции и насоки на ООН и Англия. Самата географска форма на Израел е като лоша шега. Разделянето на арабските и еврейските територии противоречи на всякаква логика, но отговаря на директивите на Англия и ООН. И на всичкото отгоре, столица Йерусалим е разделената. Всичко това може да създаде само огнище на постоянен конфликт. По-

⁴⁴⁴ Wolffsohn/Schreiber: NAHOST, 1996.

късните опити за корекция, например след Шестдневната война, не са одобрени от ООН, въпреки че са разумни.

Но сега да се върнем към началото. През 1922 г. на Англия официално е предоставен мандат за Палестина от ООН. Това означава, че за всичко, което се случва в Палестина, отговорността е на Англия.⁴⁴⁵

Много неща се случиха, но малко от тях са добри. Англия насърчава арабите да заемат безкомпромисна позиция спрямо евреите. Те подкрепят арабите не само с пари и оръжие, но и с пропаганда и обучение, като насърчават формирането на националистически арабски идеи. Те многократно дават обещания на арабите за независимостта на страната им, но нито едно не спазват.

Самият Чърчил е особено изявен в това отношение, както може да се прочете в неговата „Бяла книга“ от 1922 г. В нея той заявява, че „никога не иска Палестина да стане толкова еврейска, колкото Англия е английска“.

През 1929 г. продължаващите дребни търкания между евреи и араби отново водят до голямо въстание. Умело разпространяваните слухове, че евреите искат да си присвоят светите места в Йерусалим, подбуждат

арабите към погроми, при които загиват няколкостотин души. Англичаните не правят нищо, за да въведат ред. Издадена е поредната „Бяла книга“, която отново няма никакви последици.

През целия този период Хусейни е убива не само евреи, но и араби, които противоречат на неговите интереси. Съвсем ясно е, че той е действа в съгласие с Англия. Англичаните имат властта да отстранят Хусейни от длъжност по всяко време или поне да го заставят да се подчини. Английските интриги реално противоречат на действителните интереси на арабите, както се вижда от статия от 1930 г. в йерусалимския арабски вестник „Ал Инкдам“: „Ние сме водени от група мъже, които ни купуват и продават като стадо добитък. Арабският народ все още не е казал последната си дума по арабско-еврейския въпрос. Когато тази дума бъде произнесена, тя няма да бъде дума за омраза, а за мир и братство, както подобава на два народа, живеещи в една държава.“ Това са думи на арабски журналист в арабски вестник!

През 1930 г. и следващите години не е имало антиеврейски бунтове в Сирия или другите арабски държави. Напротив: жителите на Сирия и Ливан подават петиция до Франция, с искане за еврейска емиграция, за да може страната им да просперира.

Известният американски историк Уилям Зиф, заявява през 1938 г., че еврейско-арабският конфликт не е причинен от етническа или религиозна омраза, а е инициран от британците. Той, както много други, е на мнение, че еврейско-палестинска държава щеше да съществува отдавна, ако британците постоянно не разпалват конфликта.⁴⁴⁶ Съществуването на такава държава щеше да спаси на десетки хиляди евреи, заплашени от унищожение в хитлеристка Германия.⁴⁴⁷

⁴⁴⁵ Wolffsohn: »Die Briten im Heiligen Land«, in: Bundeszentrale für Politische Bildung vom 28. 3. 2008, unter <http://www.bpb.de/internationales/israel/44971/briten-im-heiligen-land?p=all>.

⁴⁴⁶ Vgl. Medoff: *Militant Zionism in America*, 2002.

⁴⁴⁷ Segev: *Es war einmal ein Palästina – Juden und Araber vor der Staatsgründung Israels*, 2007, S. 174 ff.

Великият мюфтия на Палестина Хусейни е приет от Хитлер на 9 декември 1941 г.

В този контекст стигаме до хода на „кариерата“ на Хаджи Амин ал-Хусейни.⁴⁴⁸ Около 1933 г. Хусейни осъзнава, че не може да постигне личните си цели с британците. След повече от 10 години сътрудничество с британците, конфликтът най-накрая възниква, след като Хусейни сред жертвите на неговия терор, попадат и представители на британския персонал. Той е принуден да бяга през 1937 г. и оттогава търси близък контакт с Германия, чийто агент става през 1938 г. Логично е мразещият евреите Хусейни, веднага да намери приятел в лицето на Хитлер.⁴⁴⁹

С подкрепата на Хитлер, Хусейни продължава дейността си срещу евреите в целия Близък изток. Той организира антибританското въстание в Багдад на 2 април 1941 г., което е потушено от британските власти. Въпреки това, с негова помощ това води до първия антиеврейски погром в арабските страни извън Палестина. 180 души са убити, около 1000 са ранени, а 586 предприятия са разграбени и разрушени. Британците, като упълномощена сила, обаче не се намесват. Те стоят безучастно и наблюдават. Хусейни се радва на свободата да обикаля из земите на Арабия и да разпространява омраза срещу евреите. Той пътува до Берлин и обратно, сеейки хаос с германска помощ. Необяснимо е защо британците никога не го залавят. Очевидно британците напълно симпатизират на неговите действия, защото той просто продължава това, което е вършел в Палестина с британско одобрение. След края на Втората световна война, той се укрива в Швейцария, но оттам е депортиран във Франция. Франция отказва да го екстрадира в Югославия, където е издирван като военнопръстъпник. Съюзниците не съдят Хусейни, а вместо това му позволяват да пътува до Египет, където е посрещнат като „национален герой“. Оттам той продължава да организира борбата си срещу евреите. Когато йорданският крал Абдула го назначава

⁴⁴⁸ Pappe: *The Making of the Arab-Israeli Conflict 1947–1951*, 1992, S. 2.

⁴⁴⁹ Dalin, David G./Rothmann, John F.: *Icon of evil. Hitler's Mufti and the rise of radical Islam*, Transaction Publ., New Brunswick 2009, S. 58–61.

велик мюфтия на Йерусалим през 1951 г., Хусейни организира убийството на „своя наследник“. Йордания екстрадира Хусейни като нежелан бунтовник и агитатор. Но той е добре посрещнат в ивицата Газа и става ментор на Ясер Арафат. През 1974 г. Хусейни умира от естествена смърт в Египет.

Животът на Хусейни ясно показва за пореден път, че политиката на Англия и съюзниците не са насочени към насърчаването на мира и предотвратяване на убийствата. Геостратегическите цели са по-висшето благо.

През 20-те години на века, англичаните имат властта върху хода на събитията в Палестина според собствените си желания. Те са можели спокойно да елиминират Хусейни но не го правят, защото това не съответства на интересите им.

Но сега да видим друг аспект на събитията. Датата на създаването на Израел, 14 май 1948 г. всъщност е ашкеназка дата. По това време над 90% от еврейското население са ашкенази.

Този въпрос е интересен. Абсурдно е ашкеназките евреи да говорят за право на родина в Палестина. Техните предци никога не са живели на тази земя в миналото; те идват от Източна Европа и днешния Донецки регион. Въпреки това арабите ги приемат като свои братя до 1920 г. В крайна сметка е без значение дали някой се позовава на правота на родина, което е съществувала тук, преди повече от 2000 години, и дали изобщо е имал предци в този регион. Аз лично отхвърлям термина „право на родина“ за емиграцията в Израел.

До 1948 г. Израел се превръща във враг на всички арабски страни. Това става веднага очевидно, когато, още на следващия ден след прокламацията за обявяването на новата държава, всички съседни държави обявяват война на Израел. Това се отразява и на условията на живот на (сефарадските) евреи в арабските страни. Мирното съвместно съществуване приключва. Така от 1948 г. нататък по-голямата част от емигрантите идват от арабски страни, което наподобява по-скоро бягство, отколкото регулирана емиграция. Към 1980 г. численото съотношение между ашкенази и сефарди в Израел е приблизително равно. Социалните отношения между тях се характеризират с напрежение от самото начало. Сефарадите се сблъскват с модерно мислещите ашкенази. Ашкенази заемат водещи позиции в политиката, бизнеса и военните среди. Те гледат на старомодните сефарди снизходително. Това се подобрява донякъде от 1967 г. нататък, след като двете групи се доказват заедно в борбата срещу врага.

Бракът между ашкенази и сефарди обаче остава изключение и до днес. Процентът е по-малък от 20%. В Израел има и други подгрупи евреи от различен произход. Поради малкия си брой обаче, те не играят особено забележима роля.

От около 1990 г. насам евреи от бившия СССР имигрират в голям брой. Сега те съставляват поне 30% от населението на страната и оказват значително влияние върху сегашния облик на Израел. Например, руският език се появява в менютата на ресторантите по крайбрежието на Тел Авив, наред с иврит и английски. В такси често е по-лесно да се говори руски, отколкото английски. Тези имигранти от Русия до голяма степен не са запознати с еврейската религия. Предстои да видим колко от тях ще останат и какво влияние ще окажат върху социалното развитие на Израел.

От 1948 г. насам Израел е във война със своите арабски съседи. Израел е изградил военна сила, която до момента е доказала своето превъзходство и може да гарантира продължаващото съществуване на страната. В този контекст често се изтъква войнствената политика на Държавата Израел. Също толкова лесно обаче се забравя, че съседите ѝ също притежават огромни военни възможности. Произходът на тези оръжия е истинският скандал. Както в началото, от 1920 г. британците и американците снабдяват арабските държави с оръжия. И продължават да го правят и днес. От 1950 до 1990 г. СССР също участва в превъоръжаването на арабските държави. От 1990 г.

насам САЩ и Великобритания носят почти пълна отговорност за превъоръжаването на региона, с изключение на Сирия. Тяхното поведение противоречи на всички резолюции на ООН и уверения за солидарност с Израел.

За пореден път сме свидетели на насърчаването и въоръжаването на обявените врагове на Израел. Саудитска Арабия и Ирак са особено добри примери за това. Въоръжаването на Саддам Хюсеин в Ирак е едно от най-тежките престъпления, извършено от САЩ. Първо, те въоръжиха Ирак, след това насърчиха военните действия на Садам, и накрая го унищожиха. Има толкова много литература по този въпрос, че не е нужно да се спирам на нея тук. Последницата от тази политика на въоръжаване обаче е, че всеки път, когато арабите получават оръжия, Израел трябва да последва примера им поне в същата степен. 2007 г. ясно демонстрира изопачаването на процеса. САЩ предоставят на Саудитска Арабия и Израел равни договори за доставка на оръжейни системи. Кой ще се възползва от това, освен американската оръжейна индустрия? Някоя арабска страна не е способна самостоятелно да произвежда оръжия, които да впечатлят или заплашат враждебна държава. Това няма да се промени в обозримо бъдеще. Старият модел се повтаря. Англо-американският капитал дава възможност и насърчава държавите да заемат безкомпромисни позиции. Това осигурява постоянно огнище на напрежение и прави мирното решение невъзможно.

Всеки, който доставя оръжия в Близкия изток, знае това. Следователно е очевидно, че всеобхватния мир в Близкия изток не е желан.

Често ционистка конспирация се обвинява за тези събития. При по-внимателно разглеждане на въпроса, се вижда, че това няма никаква логика или основа. Въпреки, че имената на еврейски политици, банкери и индустриалци се появяват многократно в този контекст, те рядко са начело на вземането на решения. Състоянието на постоянна война, със сигурност не е благоприятно за репутацията на Израел и ционисткото движение. То постоянно предоставя аргументи, които насърчават осъждането на Израел от онези, които само ги търсят.

Какво би могло да мотивира една държава да харчи голяма част от brutния си вътрешен продукт за армията си, ако няма имперски планове? При условие, че съседите ѝ нямат оръжия, с които да попречат на тези планове. В този смисъл вероятно може да се изключи възможността Израел и евентуални ционисти да са отговорни за военното натрупване в Близкия изток. Аз изключвам имперските цели на Израел.

Израел и неговите съседи все още са жертви на англо-американската политика и нейните геостратегически цели. Просто погледнете Ирак, Иран, Либия и най-скоро Сирия. Сегашната ситуация в Близкия изток е такава, че в този регион просто има твърде много оръжия, както за съжаление е и в много други региони на света. Лъвският пай от тези оръжия е англо-американски. Следователно отговорността за всички тези конфликти, които се разгарят постоянно е използването на тези оръжия, е на производителите и доставчиците, доминирани от англо-американски капитал.

Ситуацията е сложна. Въпреки това, може да се спекулира как промяна в политиката може да повлияе на бъдещето. Да предположим, че всички доставки на оръжие до страни, които не могат да произвеждат собствени оръжия, са спрени. Доставките на резервни части също са спрени. За много кратко време армиите на тези страни ще се сведат до беззъба пехота. „Развитите, цивилизовани“ страни в света имат възможността да създадат такава ситуация и да спасят милиони хора от смърт и разрушение. Войната вече няма да е възможност за всеки и милиони войници ще се пренасочат към продуктивна работа. Хората ще трябва да постигнат разбирателство, вместо да се избиват. Мирът в Близкия изток ще бъде неизбежен. Трябва да се признае, че много хора мечтаят за това. В обобщение, заявявам следното: С ционистката мечта, а с нея и с еврейският народ, Англия злоупотреби заради своите геостратегически цели.

Англия изобщо не се интересува от живота и благополучието на евреите и арабите. САЩ участват в началото на дестабилизирането на Близкия изток заедно с Великобритания. Всички решения, засягащи евреите и арабите, са вземани в нарушение на правото на самоопределение на народите. Това противоречи на всички обещания, дадени от британците и САЩ пред целия свят. До 1948 г. британците носят единствена отговорност за всички събития в Палестина. Оттогава нататък е трудно да се разграничи дали САЩ или Великобритания имат тук водещата роля. До 1948 г. еврейско-арабските отношения вече са толкова конфликтни, че е ясно, което показва че единствено Великобритания е отговорна за еврейско-арабския конфликт. Ескалацията на конфликта направи основаването на Държавата Израел неизбежно. Така нищо от, формулирано от Великобритания в Декларацията на Балфур, не беше изпълнено.

Преди всичко, целта да не влошават условията на живот за евреите в другите страни беше обърната. Съществуването на Държавата Израел гарантира вечен конфликт в Близкия изток, за който „евреите“ винаги могат да бъдат обвинявани. Британската политика е виновна, че превърна приятелството между евреи и араби във всички арабски страни, в непримирима омраза. Това продължава и в конфликта между Исляма и Западния свят.

Предотвратяването на появата на общоарабска държава съответства на геостратегическите цели на Великобритания и обслужва имперските стремежи на иначе изолирания остров и до днес, както и от 50-те години на 20 век и Корейската война – все повече и на интересите на САЩ. Много, твърде много хора са загубили живота си заради това, но и ще продължат да загиват.

Фокусът на общата историография на 20-ти век върху „престъпленията“ на Германия, всъщност цели скриването на престъпленията на англо-американската политика от вниманието на световната общественост. Тук, и не само тук, евреите и германците имат общ интерес да преодолеят едностранчивостта на историографията. Преди всичко евреите заслужават да бъдат освободени от вината за конфликта с арабите. За да илюстрираме какво причинява британската политика в Средиземно море, трябва да разгледаме и Кипър.

Кипър е живял в мир като част от Османската империя до 1914 г. Гръцкото и турското население не е имало проблеми помежду си. Мюсюлманите и гръцките православни християни са се уважавали взаимно в мирно съвместно съществуване. След това идват британците (б. пр. през 1878 г.), за да установят военна база в източното Средиземноморие. Официално Кипър става част от Британската колониална империя през 1914 г. Искането на кипърците за независимост, са игнорирани от британците. С британската окупация условията на живот на кипърците се влошават драстично. Настъпват глад и мизерия. Това обаче не води до напрежение между гърци и турци. Но едностранното насърчаване от страна на британците на интересите на гръцката част от населението създава враждебност. Въпреки това, общи интереси все още съществуват сред населението. Това е видно в действията срещу британските окупатори, които ескалират в открито въстание през 1931 г., когато къщата на британския губернатор е опожарена. Започвайки от 1923 г., британците успяват да разпалят враждебност между гърци и турци, което води до разделянето на страната. По този начин те успяват да пренасочат гнева от окупацията към вече реален, вътрешен конфликт между гърци и турци. Този конфликт продължава да занимава света и днес и изглежда неуловим. Междувременно се налага разполагането на войски на ООН в Кипър, за да се смекчи донякъде бедствието, причинено от британската политика. Паралел с това може да се намери в Палестина. През 1960 г. Великобритания освобождава Кипър от колониален статут, но запазва някои бази. Великобритания

оставя Кипър в хаос и размирици. Вниманието на света се е отклонило от Кипър. Може би защото там наскоро е открит петрол?

Паралелите между Кипър и Палестина разкриват методология в английската политика, която действа без оглед на човешкия живот. В Кипър също е потъпкано правото на народите на самоопределение. Продължаването на политиката на Англия за насърчаване на конфликтите в Палестина може да се види в демонизирането на исляма. И тук са се натрупали непримирими враждебни действия, които заплашват целия свят и по същество нямат никаква основа. Но това може удобно да оправдае прогресивно ограничаване на свободата и продължаващо натрупване на оръжие. Военно-индустриалният комплекс в САЩ и Англия е станал независим и провежда своите нехуманни политики от името на големия капитал, отвъд целите на правителствата, които може би все още запазват капка желание за мир.